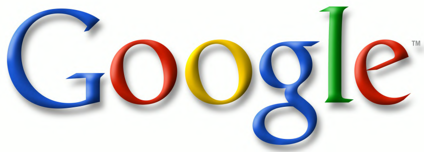
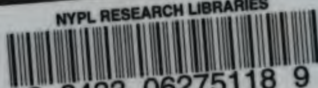
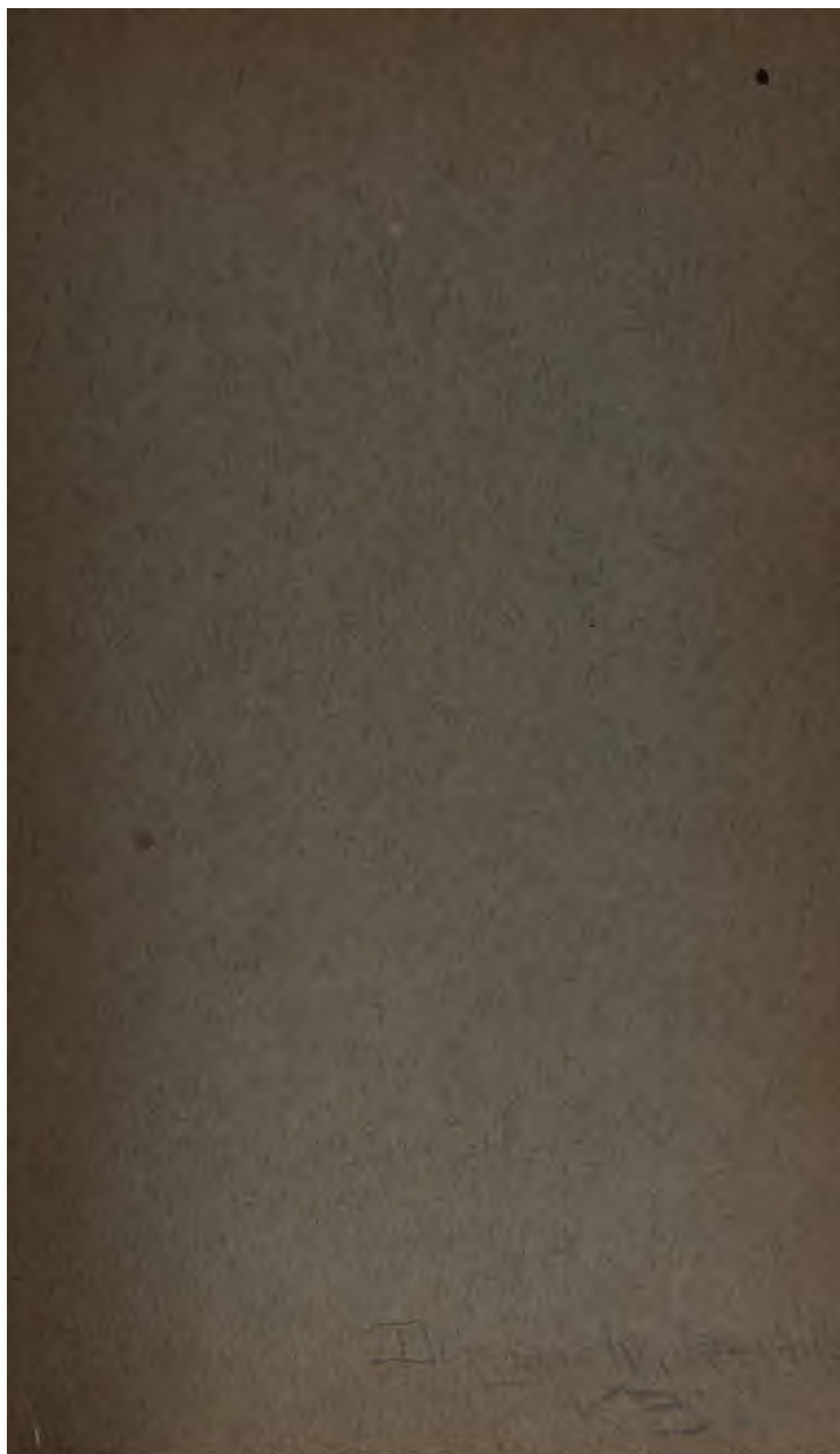

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06275118 9

Meddelelser om Grønland,

udgivne af

Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geographiske Undersøgelser i Grønland.

Et og tyvende Hefte.
1ste Afdeling.

Med et Kort.

Kjøbenhavn.
I Commission hos C. A. Reitzel.
Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).
1899.

I.

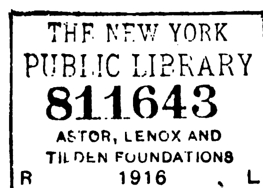
Grønlands Fugle.

Af

Herluf Winge.

1898.

Af Grønlands Fugle var det de hvide Falke, der først bleve omtalte. „Hvítir valir“ ere de eneste grønlandske Fugle, der nævnes i Konungs Skuggsja, Kongespejlet, skrevet i det 13de Aarhundrede af en Nordmand med indgaaende Kjendskab til Grønlands Forhold; der siges om dem, at de findes i Grønland i større Mængde end i noget andet Land, at de i andre Lande vilde regnes for en stor Kostbarhed, men at man ikke dér forstaar at udnytte dem (Grønlands historiske Mindesmærker, udg. af det kgl. Nordiske Oldskrift-Selsk., Bd. 3, 1845; p. 330—331). De hvide Falke ere ogsaa de eneste grønlandske Fugle, der nævnes af Ivar Baardsøn, som midt i det 14de Aarhundrede var Forstander paa Gardar Bispegaard, nær Nutidens Julianehaab (Grønl. hist. Mindesm., Bd. 3, 1845; p. 260). Det er ogsaa de eneste, der nævnes af Arngrim Jonssøn, en Islænder, der ved Begyndelsen af det 17de Aarhundrede skrev om Grønland efter gamle Haandskrifter: „men som iblandt de vilde Dyr Bjørnen var den fornemste, saa vare iblandt Fuglene hvide Falke de prægtigste“, Ord, der synes at være tagne fra en Saga om Grønlands Opdager, Erik Røde, der kom til Landet Aar 982 (Arngrimi Jonæ: Groenlandia eller Historie om Grønland; dansk Oversættelse, Udgave fra 1732; p. 10; se ogsaa Grønl. hist. Mindesm., Bd. 1, 1838; p. 205).

Islænderen Bjørn Jonssøn af Skardsaa, der ogsaa efter gamle Haandskrifter i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede skrev om Grønland, véd dog at nævne flere grønlandske Fugle. Han siger, at der i Landet var stor Overflod af Fugle, Svaner, forskjellige Slags Ænder, hvide og graa Falke, Ravne og hvide Ørne: „volatilium

insuper magna affluentia, cygnorum, anatum varii generis, falconum alborum & cineraceorum generis optimi, corvorum, aqvilarumqve etiam coloris albi" (nævnet her efter Thormod Torfæus: Gronlandia Antiqva, Udgave fra 1715; p. 86). Med Udtrykket „hvid Ørn" menes sikkert Sneuglen, der endnu den Dag idag undertiden i Norge kaldes Hvid-Ørn. Bjørn Jonssøn, hvis Hjem var paa Islands Nordkyst, tilføjer, at hvide Falke „nivei coloris" ogsaa komme til Island sammen med den grønlandske Is, at der ogsaa kommer hvidbrogede Ravne og endda nylig var set en Ravn, der var ganske hvid, og at Hvid-Ørnen ogsaa har haft Rede paa Island (l. c. p. 87).

Der haves ellers neppe nogen Oplysning om Grønlands Fugle fra Middelalderen undtagen den, der ligger i Navnet Æðanes, Ederfugle-Næs, der laa paa Vestkystens nordlige Del, hvorhen Nordboerne rejste om Sommeren for Jagtens Skyld (Grønl. hist. Mindesm., Bd. 3, 1845; p. 882). Men ved Udgravning i Kjøkkenmøddinger ved Ruinerne af Nordboernes Huse i Egnen ved Julianehaab er der kommet nogle Fugle-Knogler for Dagen. Det synes, at Nordboerne dér kun for en meget ringe Del have levet af Fugle; de allerfleste af de udgravede Knogler vare af Rensdyr, Faar og Geder og især af Sæler og Oxer; af Fugle fandtes kun nogle faa Knogler af Lomvie (*Uria arra*) og en enkelt Knogle af Lunde (*Fratercula arctica*). (Nærmere om Fundforholdene hos D. Bruun: Den arkæol. Exp. til Julianehaabs Distr. 1894; Geogr. Tidsskr., Bd. 13, 1895; og Meddelelser om Grønland, 16de Hefte, 1896. De paagjeldende Knogler har jeg selv bestemt.)

I Slutningen af 16de Aarhundrede er Gejrfuglen nævnet som grønlandsk, hvis der da, hvorom der neppe kan tvivles, med det gamle Navn Gunnbjørn-Skjær menes Øer ved Grønlands Østkyst overfor Island. Bjørn Jonssøn fortæller, at en Islænder Latra-Clemens sammen med andre landede paa et af Gunnbjørn-Skjærene, omkring Aar 1590, og dér fyldte en Baad med Gejrfugle fra Skjæret. (Torfæus: Gronlandia Antiqva, 1715; p. 7; og Grønl. hist. Mindesm., Bd., 1, 1838, p. 124—125 og 133).

Bjørn Jonssøn skriver ogsaa, at Søfarende i hans Tid, i Begyndelsen af 17de Aarhundrede, fortalte, at der i Havet mellem Gejrfugleskjærene ved Island og Korsøerne eller Gunnbjørn-Skjærene ved Grønland laa en Række Fuglebjerge optagne af Suler, „hlaðin með súlufugl, er nokkrir kalla hafsúlu eðr skinnermi" (Skinderme skal ogsaa være dansk Navn for Sulen). (Grønl. hist. Mindesm.,

Bd. 1, 1838; p. 140—144). Saadanne Klipper findes ikke mere; men det er jo ikke umuligt, at de have været der.

Hvad der ellers siges om Fugle i Beretningerne om de første Rejser til Grønland i den nyere Tid, er saa godt som intet. Den udførligste Omtale af Fugle, der findes i Beretningerne om John Davis' Rejser til Grønland i Aarene 1585—87, er saaledes følgende tilfældige og ikke meget oplysende Liste: „Partrige (vel Rype), Fesant (sic), Guls, Sea birds" (Hakluyt's coll. of the early voy., trav. and discov. of the Engl. Nation, new ed., vol. III, 1810; p. 156). James Hall melder fra sin Rejse til Vestkysten Aar 1605: „great store of Fowle, as Ravens, Crowes, Partridges, Pheasants, Sea-mewes, Gulles with other sundry sorts" (Purchas, His Pilgrims, vol. III, 1625; p. 819). Fra H. Hudson's Rejse, Aar 1607, der rørte den nordlige Del af Østkysten, haves en enkelt Iagttagelse om Fugle, sete 25de og 26de Juni paa omtrent 75° og 76° mellem Grønland og Spitsbergen: „small flockes of Birds, with blacke Backes and white Bellies, and long speare Tayles" (Purchas, l. c. p. 569); det har vel været Kjover.

David Danell saa paa sin Rejse i 1652 den 29de Maj udfor Østkysten, mellem Island og Grønland, paa 64° 19′, en Ugle og to smaa Landfugle kommende ombord (John Erichsen: Udtog af Chr. Lunds Indberetning ang. de i Aarene 1652 og 1653 foranstaltede Søtoge til Grønland, 1787; p. 5); 1ste Juni nær Østkysten Vest for Island saa han „de første Dykkere og Terner" (l. c. p. 6); 9de Juni udenfor Isen ved den sydlige Del af Østkysten blev der set Terner og Dykkere og „mange Maager, der vare saa fede, at de neppe kunde flyve" (l. c. p. 8).

Et væsenligt Fremskridt i Kundskaben om Grønlands Fugle skyldes Hans Egede, Grønlændernes Apostel, der i 1721 landede ved Godthaab og derefter blev i Grønland i 15 Aar. I hans Bog: Det gamle Grønlands nye Perlustration, 1741, p. 35—36 og 51—55, nævnes som hjemmehørende i Landet: Rype, Ravn, Havørn (Ørn med Vingefang mere end en Favn), Jagtfalk („Falke, saa vel graa som hvidagtige og spraglede"), Sneugle („store Ugler spraglede som Falke"), Graasisken („Irsker") og Snespurv („Sne-Fugle"), Ederfugl, Stokand (brednæbet And), Skallesluger (spidsnæbet And), Knortegaas („Stokand"), Lomvie („Alk"), Søkonge (lille Alk), Strømand („Tornauviarsuk"), Blisgaas („Vildgaas"), „alle Slags Maager, store og smaa", som i Nordlandene, Terne, Lom, Lunde, „Hav-Emmer" (et Navn, der ellers bruges for Islom, men som Egede

synes at bruge for Gejrfugl), Skarv, Tejste, Havlit („Angle-Taske“), Sortgraa Ryle (?) („Sneppe“) „og andre flere“. De Arter, der ere de vigtigste for Grønlænderne, omtales lidt mere udførlig; men de fleste nævnes næsten kun ved Navn. — Enkelte Oplysninger om Rype, Alk, Ederfugl og Ravn ere ogsaa at finde hos Hans Egede i: Omstændelig og udførlig Relation angaaende den Grønlandske Missions Begyndelse og Fortsættelse, 1738.

I sin Bog: Efterretninger om Island, Grønland og Strat Davis, 1748 (dansk Oversættelse af den tyske Udgave, fra 1746), skriver den hamborgske Borgmester Johann Anderson ogsaa noget om Grønlands Fugle (p. 164—174). Sin Kundskab havde han dels fra Egede's Bøger, dels fra Skippere, der havde faret paa Grønland. Foruden nogle af de Fugle, der nævnes af Egede (hvis Ord han dog ikke altid har forstaaet), omtaler han en „Mallemukke“, som var bragt ham levende af en Skipper, der kom fra Davis-Strædet.

Nogle faa grønlandske Fugle nævnes af M. Th. Brünnich i hans Ornithologia Borealis, sistens collectionem avium ex omnibus, imperio Danico subjectis, provinciis insulisqve borealibus Hafniæ factam, 1764, der indeholder en Fortegnelse over Chr. Fleischer's Fuglesamling, tildels ledsaget af Beskrivelser. Blandt andre opføres *Alca torda*, *Lestris parasitica* („*Catharacta parasitica*“), *Colymbus glacialis* („*C. torqvatus*“) og *Phalaropus fulicarius* („*Tringa fulicaria*“), der ikke tidligere udtrykkelig vare nævnte som grønlandske.

David Cranz, der opholt sig et Aar, 1761—62, i Syd-Grønland hos de mæhriske Brødre, har i sin: Historie von Grönland, 2. Aufl., Theil I, 1770 (1ste Udg. 1765), p. 101—119, givet en lille Oversigt over Grønlands Fugle, der ogsaa slutter sig nær til Egede's Fremstilling. Dog omtales de fleste Arter noget nærmere, og foruden Arter, der tidligere vare nævnte, opføres andre, der mere eller mindre sikkert lade sig tyde som Stenpikker, Konge-Ederfugl, Odinshane, Graamaage, Svartbag, Ride. I Fortsetzung d. Hist. v. Grönl., 1770, p. 214 & 287, meddeles, at Missionær Stach i Syd-Grønland havde set en Hejre; hvilken Art det har været, kan ikke siges.

Nogle Rettelser og Tillæg til Cranz ere givne af H. Chr. Glahn, der selv havde levet i Grønland, i hans: Anmærkninger over de tre første Bøger af Hr. David Crantzes Historie om Grønland, 1771, p. 91—93 og 95—112. Af de Fugle, der nævnes og kort beskrives, vare følgende ikke hidtil omtalte: Islandsk Hvinand (Kertlutokpiarsuk), Hvidvinget Maage (Naiengvoak, som Blaamaagen,

ɔ: *Larus glaucus*, men mindre), Ismaage (Naiauarsuk); endnu adskillig flere „nye" grønlandske Fugle nævnes, men kun med deres eskimoiske Navne. De lyse og mørke Farve-Ændringer af Stormfugl og Kjove omtales, ligeledes Farve-Ændringer af Alkefugle. Vedføjet er en Liste over Grønlands Fugle, ordnet alfabetisk efter de grønlandske Navne, sammenstillet af en Præst i Holstenborg; omordnet, med Tilføjelse af latinske Navne, er Listen følgende:

1. *Anas boscas* (Kertlutok).
2. *Cygnus musicus* (Kuksuk, „maaske Svane").
3. *Cosmonetta histrionica* (Tornauiarsuk).
4. *Pagonetta glacialis* (Aglek).
5. *Clangula islandica* (Kertlutokpiarsuk, Niakortok, Ulluagolik).
6. *Somateria mollissima* (Amaulik, Amauliksak, Arnauiak, Mittek, Mitterak).
7. *Somateria spectabilis* (Kingalik, Arnauiartak).
8. *Mergus serrator* (Paik).
9. *Anser albifrons* (Nertlernak).
10. *Anser torqvatus* (Nertlek).
11. *Lagopus mutus* (Akeirsek).
12. *Colymbus septentrionalis* (Karksaak).
13. *Colymbus glacialis* (Tudlik).
14. *Puffinus major* (Kakutlungnek).
15. *Fulmarus glacialis* (Kakutluk).
16. *Ægialitis hiaticula* (Tukafbayok).
17. *Tringa maritima* (Sarbarsuk, Siksariarsungvoak).
18. *Tringa alpina*? (Tojuk).
19. *Phalaropus hyperboreus* (Nellomisortok).
20. *Phalaropus fulicarius*? (Kajok).
21. *Larus marinus* (Naiartluk).
22. *Larus leucopterus* (Naiengvoak).
23. *Larus glaucus* (Naia, Pukteralik).
24. *Larus tridactylus* (Tatterak).
25. *Larus sabini*? (Kejukingvoak).
26. *Larus eburneus* (Naiauarsuk).
27. *Sterna macrura* (Imerkoteilak).
28. *Lestris parasitica* (Isungak, Meriarsairsok).
29. *Cepphus grylle* (Serbak).
30. *Uria arra* (Akpa).
31. *Mergulus alle* (Akpaliarsuk).
32. *Alca torda* (Akpartluk).

33. *Alca impennis* (Iserokitsok).
34. *Fratercula arctica* (Killengak).
35. *Phalacrocorax carbo* (Okaitsok).
36. *Falco gyrfalco* (Kiksauiarsuk).
37. *Haliaëtus albicilla* (Nektoralik).
38. *Nyctea nivea* (Opik).
39. *Corvus corax* (Tulluak).
40. *Saxicola oenanthe* (Kytsektak).
41. *Cannabina linaria* (Nennamangvoak, Orpingmiutak).
42. *Emberiza lapponica* (Narksarmiutak).
43. *Emberiza nivalis* (Amauligak, Kopennungarsuk).

Den første samlede, udførlige Fremstilling af Grønlands Fugleverden skyldes dog Otto Fabricius, der i omtrent sex Aar, fra 1768, levede i Grønland som Præst i Frederikshaab. I sin Fritid lagde han sig efter Naturhistorie; Udbyttet er for Fuglenes Vedkommende nedlagt i hans Værk: Fauna Groenlandica, 1780, p. 53—124. (Enkelte Oplysninger fra Fabricius vare allerede meddelte i O. F. Müller's Zoologiæ Danicæ Prodromus, 1776.) Saa godt som alle Grønlands almindeligere Fugle findes omtalte, under linnéiske Navne, desuden nogle faa af de tilfældige Gjæster; deres Ydre beskrives; korte, men fyndige og malende Skildringer af deres Optræden i Landet gives for de allerfleste. Fortegnelsen omfatter 53 Arter, for største Delen iagttagne af Fabricius selv; men enkelte af dem maa udgaa; tilbage bliver der følgende 46:

1. *Anas boscas* (*Anas boschas* hos Fabricius).
2. *Cosmonetta histrionica* (*Anas histrionica*).
3. *Pagonetta glacialis* (*Anas hiemalis*).
4. *Clangula islandica* (*Anas clangula & A. glaucion*).
5. *Somateria mollissima* (*Anas mollissima*).
6. *Somateria spectabilis* (*Anas spectabilis*).
7. *Mergus serrator.*
8. *Anser albifrons* (*Anas anser*).
9. *Anser torqvatus* (*Anas bernicla*).
10. *Lagopus mutus* (*Tetrao lagopus*).
11. *Colymbus septentrionalis.*
12. *Colymbus glacialis.*
13. *Puffinus major* (*Procellaria puffinus*).
14. *Fulmarus glacialis* (*Procellaria glacialis*).
15. *Charadrius pluvialis* (*Charadrius apricarius*).
16. *Ægialitis hiaticula* (*Charadrius hiaticula*).

17. *Strepsilas interpres* (*Tringa interpres*).
18. *Limosa ægocephala* (*Scolopax jardreka*).
19. *Tringa maritima* (*Tringa striata*).
20. *Tringa alpina.*
21. *Phalaropus hyperboreus* (*Tringa lobata*).
22. *Phalaropus fulicarius* (*Tringa fulicaria*).
23. *Gallinago scolopacina* (*Scolopax gallinago*).
24. *Larus glaucus.* (*L. leucopterus* ikke udskilt.)
25. *Larus marinus.*
26. *Larus tridactylus.*
27. *Larus eburneus* (*Larus candidus*).
28. *Sterna macrura* (*Sterna hirundo*).
29. *Lestris parasitica* (*Catarhacta parasitica*).
30. *Cepphus grylle* (*Uria grylle*).
31. *Uria arra* (*Alca pica*).
32. *Mergulus alle* (*Alca alle*).
33. *Alca torda.*
34. *Alca impennis.*
35. *Fratercula arctica* (*Alca arctica*).
36. *Phalacrocorax carbo* (*Pelecanus carbo*).
37. *Sula bassana* (*Pelecanus bassanus*).
38. *Falco gyrfalco* (*Falco rusticolus & F. fuscus & F. islandus*).
39. *Haliaëtus albicilla* (*Vultur albicilla*).
40. *Otus brachyotus* (*Strix asio*).
41. *Nyctea nivea* (*Strix nyctea*).
42. *Corvus corax.*
43. *Saxicola oenanthe* (*Motacilla oenanthe*).
44. *Cannabina linaria* (*Fringilla linaria*).
45. *Emberiza lapponica* (*Fringilla lapponica*).
46. *Emberiza nivalis.*

Mest efter Grønlændernes Beskrivelser havde Fabricius desuden indføjet, dog kun som tvivlsomme: *Mergus merganser*, *Larus cinerarius*, *Pelecanus cristatus* og *Parus bicolor*; men for dem har der ikke vist sig nogen Hjemmel. *Mergus merganser*, Grønlændernes Paikpiarsuk eller Pararsuk, er vist kun *M. serrator*. *Pelecanus cristatus*, Tingmik eller Tingmirksoak, er vist *Phalacrocorax carbo*. Navnet *Larus cinerarius* L. skal være enstydigt med *L. ridibundus*, en Art, der ellers ikke kjendes fra Grønland; men Fabricius' Beskrivelse kunde passe paa *Larus sabini* i Vinterdragt eller maaske i Ungedragt; efter Grønlændernes Udsagn skulde den paagjeldende

Fugl, Kejukingoak, være sjelden, og Fabricius selv havde kun én Gang set den flyvende. (Saunders, Proceed. Zool. Soc. London, 1878, p. 163, og Catal. Birds Brit. Mus. vol. XXV, 1896, p. 306, henfører Fabricius' *L. cinerarius* til *L. tridactylus*; dette kan i hvert Fald ikke være rigtigt.) Grønlændernes Skildring af den Fugl, som Fabricius har henført under Navnet *Parus bicolor*, deres Auingarsuk, kan vist kun sigte til *Anthus aqvaticus*. Efter Cranz var desuden *Ardea cinerea* optagen. Om Fuglenes Fordeling i Landet kunde dengang ikke siges meget; men endnu den Dag idag er Fabricius' Fauna Groenlandica et af Hovedværkerne om Grønlands Fugle, især paa Grund af de mange første-Haands Iagttagelser over deres Levevis.

Paa det Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn findes et Haandskrift, som Fabricius har efterladt, fuldført i 1808—9 efter Optegnelser fra 1768 og senere. For de fleste grønlandske Fugles Vedkommende indeholder det Beskrivelser og Livsskildringer, der ere langt udførligere end, hvad der findes i Fauna Groenlandica, men dog i Hovedsagen kun give det samme.

Efter Fabricius' grundlæggende Fauna Groenlandica er der fremkommet mange andre Arbejder med Oplysninger om Grønlands Fugle. Arternes Forhold til nærmere og fjernere Slægtninge i andre Lande er bedre klaret; deres Udbredelse i Landet er efterhaanden nogenlunde udredet; Fortegnelsen over dem er voxet til henved det tredobbelte, mest ved Tilvæxt af tilfældige Gjæster; o. s. v. De vigtigste Arbejder efter Fauna Groenlandica ere følgende:

Peder Olsen Walløe: Udtog af en Dagbog, holden i Aarene 1751—1753 paa en Rejse i Grønland; udg. af O. Fabricius; Samleren, et Ugeskrift, Bd. 1, 1787. Indeholder kun ganske enkelte Ord om nogle af de almindeligste grønlandske Fugle, iagttagne paa Rejsen, der gik fra Godthaab langs den sydlige Del af Vestkysten og omtrent 15 Mile om paa Østkysten.

Mathias Jochimsen: Skrivelse fra Godthaab paa Grønland 1732 til Geheimeraad Løvenørn; udg. af Justitsr. Pontoppidan; Minerva, et Maanedsskrift, Juli 1788; p. 18—78. Indeholder, p. 41—42, en lille Meddelelse om Snespurve.

C. Th. Egede: Rejsebeskrivelse til Øster-Grønlands Opdagelse, foretaget i Aarene 1786 og 87; 1789. Rejsen gik begge Aar langs Østkysten nærmest Island udenfor Isen. Om Fugle siges ikke andet end, at der den 20de August 1786 i Drivisen, paa 65° omtrent,

var „en Mængde Fugle, Maager, Terner, Tossefugle og andre, som jeg ikke véd at give Navne“.

A. Arctander: Udskrift af en Dagbog holden i Grønland paa en Recognoscerings-Rejse i Julianehaabs Distrikt i Aarene 1777—1779; Samleren, et Ugeskrift, Bd. 6, 1793; p. 1105—1242. Indeholder en enkelt Meddelelse om Ryper, p. 1120.

O. Fabricius: Om den pukkelnæbede Ederfugl (Anas spectabilis) og Grønlændernes Ederfuglefangst; Skrifter af Naturhistorie-Selskabet, Bd. 2, 2det Hefte, 1793; p. 56—83, pl. IX (Afbildning af Hunnen). Udførlig Skildring af Ydre og Levemaade.

O. Fabricius: Nøjagtig Beskrivelse over Grønlændernes Landdyr-, Fugle- og Fiskefangst med dertil hørende Redskaber; Vidensk. Selsk. Skr., Bd. 6, 2det Hefte, for 1812; 1818; p. 231—272. Fuglene omhandles p. 239—253.

C. L. Giesecke: Artiklen „Greenland“ i Brewster's Encyclopædia, Edinb., vol. X, part II, 1816. Indeholder, p. 500—501, en Oversigt over Fuglene i Grønland, nær sluttende sig til Fabricius' Fremstilling, men for en stor Del støttende sig til Selvsyn.

B. O'Reilly: Greenland, the adjacent seas, and the North-West Passage, illustrated in a voyage to Davis's Strait, during the summer of 1817. Indstrøede i Rejse-Dagbogen findes Iagttagelser over nogle af de almindeligste Arter ude over Davis-Strædet, men oftest uden nærmere Stedsangivelse; med Land havde man næsten ingen Forbindelse. I et særligt Afsnit „Arctic Zoology“, p. 135—147, ere 14 Arter omhandlede nærmere, tildels under nye Navne (*Puffinus major*, *Procellaria puffinus* hos Fabricius, kaldes *Procellaria gravis* n. sp.; *Larus glaucus*: *L. maximus* n. sp.; *Mergulus alle*: *Colymbus glocitans* n. sp.); 5 Arter ere afbildede. Hvad der menes med *Larus canus*, *L. cataractes* og *L. fuscus*, der opføres p. 143, er ikke sikkert.

J. Sabine: An account of a new species of Gull lately discovered on the West Coast of Greenland; Transact. Linn. Soc. London, vol. XII, 1818; p. 520—523, pl. XXIX. Beskrivelse af *Larus sabini* som ny Art, hjembragt samme Aar af E. Sabine fra Melville-Bugt.

E. Sabine: A memoir on the Birds of Greenland, with descr. and notes on the species observed in the late voyage of discovery in Davis Strait and Baffins Bay; Transact. Linn. Soc. London, vol. XII, 1818 (Afhandlingen selv dog dateret April 1819); p. 527—559, pl. XXX (med Billede af Luftrør af *Somateria* og *Pagonetta*).

Indeholder Meddelelser om 28 Arter iagttagne af Sabine selv paa Rejsen med Ross og Parry, paa „Isabella“ og „Alexander“, Aar 1818, tilsøs i Davis-Strædet, baade langs Øst- og Vestkyst, og Baffins-Bugt, iland enkelte Steder paa Grønlands Kyst, især paa Hare-Ø. Tre Arter nævnes, der ikke tidligere vare opførte fra Grønland, i hvert Fald ikke med linnéiske Navne: *Tringa canutus* (nævnet som *T. cinereus*), *Larus leucopterus* (under Navnet *L. argentatus*; Fabricius havde, og maaske med Rette, ikke skilt den fra *L. glaucus*, hvad derimod Glahn havde gjort allerede 1771) og *Falco peregrinus*. Sabine selv var i den Tro, at han ogsaa opførte *Uria arra* (under Navnet *U. brünnichii* Sab.) som ny for Grønland, at Fabricius skulde have overset en af Grønlands alleralmindeligste Fugle; men Arten er udførlig omtalt af Fabricius under Navnet *Alca pica*. I den Fortegnelse over de dengang kjendte grønlandske Fugle, hvormed Sabine ender sin Afhandling, opføres *Limosa lapponica* (under Navnet *Scolopax lapponica*) i Stedet for *Scolopax jardreka* hos Fabricius; men af Fabricius' Beskrivelse fremgaar det, at Arten ikke var *Limosa lapponica*, men *L. ægocephala*; *L. lapponica* kjendes endnu ikke fra Grønland. — Den grønlandske Fortegnelse over Fugle var voxet til 50 Arter.

W. E. Leach & John Ross: Afsnittet „Aves“ i Appendix II til J. Ross: A voyage of discovery in H. M. S. Isabella and Alexander, for the purpose of exploring Baffin's Bay; 1819; p. XLVIII—LX, pl. (med Billede af *Larus sabini*). Indeholder korte Meddelelser om 20 af de 28 Arter, der omtales af Sabine fra samme Rejse. Det er vel en Fejltagelse, naar „*Falco smitellus* (Merlin Falcon)“ (ɔ: *F. smirillus*, *F. æsalon*) opføres med Tilføjelse: „Several of these birds shot in lat. 65°“ (om paa Øst- eller Vest-Siden af Davis-Strædet siges ikke); det er vel en Forvexling med *F. peregrinus*. *Uria arra* nævnes som *U. francsii* Leach.

F. Boie: Ornithol. Beyträge; Oken's Isis, Jahrg. 1822, Bd. 2. En lille Meddelelse om et Skind af *Alca impennis*, nedsendt fra Grønland i 1821, findes p. 872.

W. Scoresby jun.: Journal of a voyage to the northern Whale-Fishery, including researches and discoveries on the eastern coast of West Greenland, made in the summer of 1822, in the ship Baffin of Liverpool; 1823. Indeholder, p. 421—422, en Fortegnelse over 17 Arter sete ved eller paa Østkystens nordlige Del omtrent mellem 70° og 75° N. B. I selve Rejseberetningen findes ogsaa hist og her indstrøet Oplysninger om Fugle.

F. Faber: Beyträge zur arctischen Zoologie; Oken's Isis, Jahrg. 1824, Bd. 1 og 2. Indeholder enkelte smaa Meddelelser om grønlandske Fugle, mest efter skriftlige Oplysninger fra J. H. Reinhardt, saaledes om *Phalaropus hyperboreus* og *Ph. fulicarius* (Bd. 1, p. 463), om *Somateria spectabilis* og *Emberiza lapponica* („*E. calcarata*") (Bd. 2, p. 793 og 794), om *Uria arra* („*U. brünnichii*", *Alca pica* hos Fabricius) (Bd. 2, p. 972—975); „*Uria mandtii*" (ɔ: *Cepphus grylle var.*) nævnes som set i Schleep's Samling i Slesvig (l. c. p. 981) og (ibd.) „*Uria unicolor*" Faber (ɔ: *Uria motzfeldi* Benicken) i Benicken's Samling ogsaa i Slesvig. I Isis, Jahrg. 1826, Bd. 1, p. 317—326, har Faber givet en Bedømmelse af „*Platypus faberi*", som Brehm havde opstillet efter grønlandske Skind af *Pagonetta glacialis*, og i Jahrg. 1827, p. 633—704, siges et og andet om Brehm's nye Arter af Alkefugle.

Benicken: Beyträge zur nordischen Ornith.; Oken's Isis, Jahrg. 1824, Bd. 2; p. 877—891. Nogle Skind af almindelige grønlandske Fugle omtales; desuden nævnes (p. 886) et Skind af *Alca impennis* modtaget fra Grønland i 1821, vist det samme, der tidligere var nævnet af Boie; og efter et grønlandsk Skind af den sorte Afændring af *Cepphus grylle* opstilles (p. 888) „*Uria motzfeldi*" som ny Art.

Ch. L. Brehm: Lehrbuch der Naturgeschichte aller europäischen Vögel, Theil 2, 1824. Efter nogle faa Skind af almindelige, velkjendte grønlandske Fugle opstilles en Del nye Arter: *Tetrao reinhardi* (ɔ: *Lagopus mutus*), *Lestris schleepii* (*L. parasitica*), *Platypus borealis* (*Somateria mollissima*), *P. altensteinii* (*S. spectabilis*), *P. faberi* (*Pagonetta glacialis*), *Colymbus hyemalis* (*C. glacialis*), *Uria meisneri* og *U. arctica* (*Cepphus grylle*, begge), *U. polaris* (*U. arra*). Ogsaa i andre af Brehm's Arbejder findes grønlandske Fugle omtalte.

J. H. Reinhardt: Grønlands Fugle efter de nyeste Erfaringer; Tidsskr. f. Naturvidenskaberne, Bd. 3, 1824; p. 52—80. Oplysninger om Skind af grønlandske Fugle, nedsendte til Museet i Kjøbenhavn, og Oversigt over alle de Arter, der dengang kjendtes fra Grønland. Flere Rettelser til Fabricius og Sabine med Hensyn til Navnegivningen fremføres. Af ny-tilkomne Arter nævnes følgende fem: *Anas crecca*, *Anser hyperboreus* („*Anas hyperborea*"), *Puffinus anglorum* („*Procellaria anglorum*", som Reinhardt med Urette regnede for enstydig med *Procellaria puffinus* hos Fabricius), *Lestris pomatorhina* og *Troglodytes palustris* („*Sylvia* sp.", i Rein-

hardt's næste Afhandling bestemt som *Troglodytes palustris*). Blandt de nedsendte Skind nævnes ogsaa et af „*Anser segetum*", der mentes at være enstydig med *Anas anser* hos Fabricius; i Reinhardt's næste Afhandling er „*A. segetum*" rettet til *A. albifrons*. — Den grønlandske Liste var voxet til 55.

F. Chr. Raben: Udtog af en Dagbog holdet paa en Rejse i Grønland i Sommeren 1823; Tidsskr. f. Naturvidenskaberne, Bd. 3, 1824, p. 271—289; Bd. 4, 1826, p. 1—35. Rejsen gik til Godthaab, Fiskenæs og Frederikshaab. Adskillige Iagttagelser over Fugle meddeles. *Lestris catarrhactes* nævnes (Bd. 3, p. 288) for første Gang som set ved Grønlands Kyst. Derved voxede den grønlandske Liste til 56.

E. Sabine: Stykket „Birds" i Supplement to the Appendix of Capt. Parry's voyage for the discovery of a North-West Passage in the years 1819—20; 1824; p. CXCIII—CCX. Indeholder Redegjørelse for Udbyttet af Parry's Rejse med „Hecla" og „Griper". Rejsen gjaldt Landene paa Vest-Siden af Davis-Strædet og Baffins-Bugt. Paa Farten forbi Kap Farvel iagttoges en *Falco tinnunculus*, men saa langt fra Land, at den neppe kunde regnes for „grønlandsk"; den har dog derefter oftere været optagen i de grønlandske Lister. Afhandlingen indeholder enkelte andre Meddelelser om grønlandske Fugle.

J. Richardson: Stykket „Birds" i Appendix to Capt. Parry's Journ. of a second voyage for the discovery of a North-West Passage, in H. M. Ships Fury and Hecla in the years 1821—22—23; 1825; p. 342—379. Ogsaa Parry's 2den Rejse gik kun forbi Grønland mod Vest; undervejs gjordes kun ganske enkelte Iagttagelser i Grønlands Nærhed. I Redegjørelsen for de Fugle, der indsamledes, er der flere Gange sammenlignet med grønlandske Forhold.

D. Ch. Clavering: Journal of a voyage to Spitzbergen and the East Coast of Greenland, in H. M. Ship Griper; Edinb. New. Philos. Journ., April—July 1830; p. 1—30. (Her omtalt efter Oversættelse i Petermann's Mittheilungen, Bd. 16, 1870; p. 320—329.) Rejsen gik i August og September 1823 langs den nordlige Del af Grønlands Østkyst mellem 73° og 75° omtrent. Af Fugle iagttoges meget lidt; kun Ryper og „Svaner" nævnes.

W. Swainson & J. Richardson: Fauna Boreali-Americana, part. II, Birds, 1831. Indeholder (p. XXXVIII) en Fortegnelse over Grønlands Fugle (efter Sabine) til Sammenligning med Fortegnelser fra forskjellige Steder i det arktiske Nord-Amerika.

W. A. Graah: Undersøgelses-Rejse til Østkysten af Grønland i Aarene 1828—31; 1832. Indeholder (p. 192—194) en Navneliste over 22 Arter iagttagne af Graah selv paa hans Rejse paa den sydlige Del af Østkysten; desuden afbildes (pl. VIII, fig. 4) Næbet af en *Oedemia perspicillata* (ikke kjendt af Graah), fra samme Egn, en Art, der ikke tidligere var funden i Grønland. Som grønlandsk nævnes ogsaa for første Gang siden Middelalderen (se dog Glahn i 1771) *Cygnus musicus*, set ved Kap Farvel. Indstrøede i Rejseberetningen findes ganske enkelte Ord om Fugle. — Den grønlandske Liste var voxet til 58.

John Ross: Narrative of a second voyage in search of a North-West Passage, etc.; 1835. Rejsen gik i Sommeren 1829 op langs Grønlands Vestkyst og derfra mod Vest. Enkelte af de almindeligste Fugle over Davis-Strædet nævnes. I „Appendix" findes et eget Afsnit om Fugle, af James Ross, hvori dog Fugle fra Grønland næsten ikke ere nævnte. Tilfældigvis opføres *Colymbus arcticus* som grønlandsk, med Urette.

J. H. Reinhardt: Stykket „Fugle" i Indledningen til Ichthyologiske Bidrag til den grønlandske Fauna; Vidensk. Selsk. Skr., VII Del, 1838; p. 88—195, pl. I—III (med Billeder af *Helminthophaga ruficapilla, Zonotrichia leucophrys, Numenius hudsonicus, Clangula islandica*). Udførlig Oversigt over den Tilvæxt, den grønlandske Fugle-Fauna havde faaet efter Fabricius' Fauna Groenlandica. Nærmere Meddelelser om de grønlandske Fugle-Skind, der i en Aarrække vare nedsendte til Museet i Kjøbenhavn, især af Holbøll og Vahl. Af Arter, der ikke hidtil vare kjendte fra Grønland, nævnes følgende 18:

Anas acuta.
Clangula albeola (*Platypus albeola* hos Reinhardt).
Podicipes auritus (*Podiceps cornutus*).
Procellaria leucorrhoa (*Thalassidroma leachii*).
Porzana carolinensis (*Rallus corolinus*).
Vanellus cristatus.
Charadrius sqvatarola (*Vanellus melanogaster*).
Numenius phæopus.
Numenius hudsonicus.
Macrorhamphus griseus (*Scolopax grisea*).
Calidris arenaria.
Lestris longicauda (*Lestris buffonii*).
Hirundo rustica var. horreorum (*Hirundo americana*).

Alauda alpestris.
Anthus aquaticus.
Helminthophaga ruficapilla (*Sylvia aff. mexicanæ*; i 1853 bestemt af Reinhardt jun.).
Loxia leucoptera.
Zonotrichia leucophrys (*Fringilla leucophrys*).

Den grønlandske Liste voxede til 76.

J. Hancock: Remarks on the Greenland and Iceland Falcons, showing that they are distinct species; Ann. of Nat. Hist., vol. II, 1839; p. 241—250, pl. X (Fjer). I Hovedsagen rigtig Fremstilling af Forholdet mellem „*Falco islandicus*" og „*F. groenlandicus*", rigtig skjelnet mellem unge og gamle.

J. Th. Reinhardt: Meddelelse af nogle hidindtil i Grønland ikke trufne Fugle; Naturhist. Tidsskr., Bd. 4. 1842—43; p. 72—75. Oplysning om nogle grønlandske Fugle-Skind, nedsendte til Museet i Kjøbenhavn. Foruden et Par Arter, der allerede kjendtes som grønlandske, omtales *Tringa fuscicollis* (under Navnet *T. schinzii*), *Contopus borealis* (som *Muscicapa villica* Lichtenst., senere af Reinhardt bestemt som *Tyrannus cooperi* Nutt. eller *Contopus borealis*), *Dendroeca coronata* (*Sylvicola coronata*) og *Xanthocephalus icterocephalus* (*Icterus frenatus*). — Den grønlandske Liste var voxet til 80.

C. Holbøll: Bemærkninger over nogle Pattedyrs og Fugles Dykkeevne; Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43; p. 277—278. Indeholder blandt andet nogle Iagttagelser fra Grønland om, hvor længe *Somateria*, *Colymbus*, *Cepphus* og *Uria* kunne opholde sig under Vandet, og hvor dybt de dykke.

C. Holbøll: Ornithologiske Bidrag til den grønlandske Fauna; Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43; p. 361—457. (Selve Afhandlingen dateret 1840.) Næst Fabricius' Fauna Groenlandica det indholdsrigeste Arbejde til Oplysning om Fuglenes Levemaade og Udbredelse langs Grønlands Vestkyst, hvor Holbøll dengang havde rejst, eller tildels stadig opholdt sig, i 18 Aar, fra 1822. Foruden mere eller mindre indgaaende Meddelelser om de almindeligere Arter (tildels ogsaa om deres Ydre) gives en Fortegnelse over alle de dengang kjendte grønlandske Fugle. Holbøll samlede for Museet i Kjøbenhavn; hvad han havde samlet var efterhaanden for største Delen sendt hertil, og de for Grønland nye Arter vare bestemte af J. H. Reinhardt, der ogsaa havde skrevet om dem; af nyt for Grønland blev derfor nu kun at tilføje: *Anser leucopsis*, *Podicipes*

griseigena („*Podiceps rubricollis*"), *Porzana maruetta* („*Gallinula porzana*") og *Uria troile*. I Holbøll's Fortegnelse er vel opført endnu fire Art-Navne, der ikke før havde været at finde i de grønlandske Lister; men af forskjellige Grunde maa de inddrages: *Larus brachytarsus* Holb. er neppe andet end *L. eburneus*; *Uria leucophthalmus* er kun en Farve-Ændring af *U. troile* eller maaske af *U. arra*; *Aqvila ossifraga* er enstydig med *Haliaëtus albicilla*; *Linota hornemanni* Holb. er en Race af *Cannabina linaria*. — Den grønlandske Liste var voxet til 84.

H. Schlegel: Kritische Übersicht der europäischen Vögel, 1844. Indeholder udførlige, væsenlig rigtige Oplysninger om grønlandske Jagtfalke, ligeledes en Meddelelse om en sort *Cepphus grylle* („*Uria unicolor*") fra Grønland.

C. Holbøll: Ornithologischer Beitrag zur Fauna Groenlands; übersetzt und mit einem Anhang versehen von J. H. Paulsen; 1846; med 1 Plade (*Larus sabini juv.*). Oversættelse af Holbøll's foran nævnte Afhandling. I en Tilføjelse (p. 6) nævner Paulsen, at han fra Grønland havde faaet sendt *Anthus pratensis* og *Turdus iliacus*. — Derved voxede den grønlandske Liste til 86.

R. A. Goodsir: An arctic voyage to Baffin's Bay and Lancaster Sound; 1850. Skildrer Penny's Rejse i 1849, tilsøs langs Grønlands Vestkyst til Mundingen af Smith-Sund og tilbage langs Vestsiden af Baffins-Bugt. Indeholder kun ganske enkelte Iagttagelser over Fugle i Davis-Strædet og Melville-Bugt.

Ch. L. Bonaparte & H. Schlegel: Monographie des Loxiens, 1850. Indeholder blandt andet Beskrivelse og Afbildning af „*Acanthis canescens*" fra Grønland (p. 47, pl. 51).

J. Th. Reinhardt: Bemærkning om den amerikanske Krikands Forekomst i Grønland; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1852; p. 122. *Querquedula carolinensis* (ɔ: den amerikanske Race af *Anas crecca*) opføres, efter to Skind, modtagne i Museet i Kjøbenhavn, som ny for Grønland, ved Siden af *Querquedula crecca* (ɔ: den europæiske *Anas crecca typica*). Men der er Sandsynlighed for, at de grønlandske Krikænder, der tidligere havde været omtalte under Navnet *Anas crecca*, netop have været af „*Anas carolinensis*".

H. Rink: De danske Handelsdistrikter i Nordgrønland, første Del, 1852. Indeholder, p. 147—152, en Del Oplysninger om de Fugle, der ere de vigtigste for Grønlænderne.

P. C. Sutherland: Journ. of a voyage in Baffin's Bay and

Barrow Straits, in the years 1850—51, performed by H. M. Ships „Lady Franklin" and „Sophia"; 1852. Skildrer Rejsen gjennem Davis-Strædet langs Grønlands Vestkyst, op gjennem Melville-Bugt og videre mod Vest og Syd, i Sommeren 1850, med Penny; iland var man flere Steder i Grønland. En Del Oplysninger om nogle af de almindeligste Fugle meddeles.

E. A. Inglefield: A summer search for Sir John Franklin, with a peep into the Polar Basin; 1853: Rejsen gik i Sommeren 1852 med „Isabel" langs Grønlands Vestkyst, hvor man et Par Steder landede, op i Mundingen af Smith-Sund, derfra mod Vest og Syd og igjen tilbage til Grønland. I Beretningen er der kun givet ganske enkelte Meddelelser om Fugle.

J. Th. Reinhardt: Notitser til Grønlands Ornithologi; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1853; p. 69—85. Oplysninger om Fugle-Skind, der fra Grønland vare komne til Museet i Kjøbenhavn, de fleste nedsendte af Holbøll, og en Fortegnelse over Grønlands Fugle. Som nye for Grønland omtales følgende 14 Arter:

Anas penelops.
Crex pratensis (*Ortygometra crex* hos Reinhardt).
Hæmatopus ostreologus.
Tringa maculata (*Tringa pectoralis*).
Larus argentatus (*& var. affinis* Rhdt.).
Sphyropicus varius (*Picus varius*).
Empidonax flaviventris (*Tyrannula pusilla* Swains.).
Sturnus vulgaris.
Motacilla alba.
Vireo olivaceus (*Vireosylvia olivacea*).
Dendroeca virens (*Sylvicola virens*).
Dendroeca striata (*Sylvicola striata*).
Geothlypis philadelphia (*Trichas philadelphia*).
Turdus ustulatus (*Turdus minor v. swainsonii*).

Som tvivlsom opføres desuden *Dendroeca blackburniæ* (*Sylvicola parus*) efter et mangelfuldt, ikke rigtig bestemmeligt Skind. Den grønlandske (amerikanske) Race af *Podicipes griseigena* beskrives som ny Art: *Podiceps holbøllii. Anser erythropus* opføres med Urette i Stedet for *A. albifrons* (senere rettet igjen). Reinhardt's Fortegnelse omfatter 107 Art-Navne; men følgende 7 maa udgaa: *Anas carolinensis* er enstydig med *A. crecca* (se ovenfor); *Procellaria minor* Kjærb. er *Fulmarus glacialis* (senere erkjendt af Reinhardt); *Larus affinis* Rhdt. er neppe andet end en Race af

L. argentatus; *Pagophila brachytarsa* er vist *Larus eburneus* (senere erkjendt); *Uria ringvia* er en Farve-Ændring af *U. troile* eller *U. arra* (senere erkjendt); *Sylvicola parus* var ikke tilstrækkelig bestemt; *Acanthis canescens* er en Race af *Cannabina linaria*. — Den grønlandske Liste var voxet til 100.

C. Holbøll: Ornithologische & klimatol. Notizen über Grönland; Zeitschr. f. d. ges. Naturwissensch., Bd. 3, 1854; p. 425—428. Indeholder Oplysninger om Sangsvanens Forekomst i Grønland og et Forsøg paa at give Skjelnemærker mellem „*Falco islandicus candicans* Schlegel" og „*Falco arcticus* Holbøll".

N. Kjærbølling: Om en ny Art, Procellaria minor, fra Grønland; Forhandl. ved de skandin. Naturf. 6te Møde, 1851; 1855; p. 254—255. Et Forsøg paa at udskille den nordgrønlandske Stormfugl som egen Art.

N. Kjærbølling: Über die hochnordischen Edelfalken; Naumannia, Jahrg. 1855; p. 489—493. Forsøg paa at give Kjendetegn for „*Falco groenlandicus* Brehm", „*F. islandicus* Brehm" og „*F. gyrfalco* Schl."

Iap. Steenstrup: Et Bidrag til Gejrfuglens, Alca impennis Lin., Naturhistorie og særlig til Kundskaben om dens tidligere Udbredningskreds; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1855; p. 33—116. Indeholder et eget Afsnit om „Gejrfuglen ved Grønlands Kyster", p. 38—43, hvori findes samlet næsten alt, hvad dengang vidstes derom.

E. K. Kane: Arctic explorations, the second Grinnell exped. in search of Sir John Franklin, 1853, 54, 55; vol. I. & II.; 1856. Indstrøet i Rejseberetningen findes en Del Iagttagelser over de almindelige Fugle paa Grønlands Kyst ved Smith-Sund og Kennedy-Kanal indtil Kap Constitution, især fra Egnen om Rensselaer-Bugt, hvor Skibet, „Advance", laa indefrosset i to Aar, inden det blev forladt.

J. W. v. Müller: Einige Notizen über die Vögel des höchsten Nordens von Amerika; Journ. f. Ornith., Jahrg. IV, 1856; p. 304—306. Gjengivelse af nogle mundtlige Meddelelser fra Kane og Sonntag om Fugle iagttagne paa Rejsen med „Advance". Indeholder ogsaa et Par Misforstaaelser, om „*Larus argentatus*" og „*Plectrophanes lapponicus*".

Möschler: Notiz zur Ornithologie Grönlands; Journ. f. Ornith., Jahrg. IV, 1856; p. 335. Meddelelse om, at Möschler fra Grønland havde faaet tilsendt i 1846 *Fratercula cirrhata* („*Alca cirrhata*"),

i 1854 *Totanus flavipes* og i 1852 *Colaptes auratus* („*Picus auratus*"). Uheldigvis gives ingen nærmere Oplysninger; der har derfor været tvivlet om Meddelelsens Rigtighed og tænkt paa Mulighed af Forvexling med Sendelser fra Labrador (hvorfra M. nok ogsaa fik Fugle-Skind tilsendte) eller andre Steder; de fleste have i hvert Fald ikke godkjendt *Fratercula cirrhata* som grønlandsk. Man har maaske ikke Ret til at forkaste Meddelelsen som ikke tilstrækkelig sikker; noget særlig usandsynligt indeholder den jo ikke, og *Totanus flavipes* er senere funden i Grønland; det er dog foretrukket her ikke at tage Hensyn til den for ikke at medtage noget, hvorom der kunde tvivles.

Ch. L. Bonaparte: Comptes rendus hebd. des séances de l'Acad. des sciences, tom. 43, 1856; p. 1019. Et Par Ord om, at Prinds Napoleon nylig fra sin Rejse til Grønland havde hjembragt den amerikanske Race af Hjejlen, „*Pluvialis virginicus*".

J. H. Blasius: Aphorismen über Falken; Naumannia, Bd. VII, 1857; p. 223—264. Indeholder udførlige Oplysninger om Jagtfalke fra Grønland og andre Steder; men deres indbyrdes Forhold er ikke fremstillet rigtig.

Carl Petersen: Erindringer fra Polarlandene, 1850—1855; 1857. Indeholder enkelte Optegnelser om Fugle sete paa Rejserne med Penny i 1850—51 og med Kane i 1853—55. (Se Sutherland, Kane og Hayes.)

H. Rink: Grønland geografisk og statistisk beskrevet, Bd. 1 og 2, 1857. (Første Del af Bd. 1 udkom i 1852 som en egen Bog, se ovenfor.) Indeholder adskilligt om de for Grønlænderne vigtigste Fugle, især Bd. 2, p. 178—179 og 182—186. I det „naturhistoriske Tillæg" findes følgende Afhandling:

J. Th. Reinhardt: Stykket „Fugle" i Tillægget til Rink's Grønland geografisk og statistisk beskrevet, Bd. 2, 1857; p. 12—20. Nærmest kun en Navnefortegnelse over hvad der allerede var kjendt. Som ny for Grønland tilføjes *Ardea cinerea*, hvorved Listen voxede til 101.

F. L. M' Clintock: A narrative of the discovery of the fate of Sir John Franklin and his companions; 1859. Skildring af Rejsen med „Fox"; Vejen gik i Sommeren 1857 op langs Grønlands Vestkyst, hvor man landede et Par Steder, til Melville-Bugt; derfra drev Skibet med Isen i Løbet af Vinteren 1857—58 mod Syd gjennem Davis-Strædet, hvorefter man igjen i Foraaret 1858 sejlede mod Nord langs Grønlands Kyst til Melville-Bugt og videre

mod Vest. Hist og her i Skildringen omtales nogle af de almindeligste Fugle.

Carl Petersen: Den sidste Franklin-Expedition med „Fox“, Capt. M'Clintock; 1860. Skildrer samme Rejse. Indeholder ligeledes lidt om Fugle.

I. I. Hayes: An Arctic Boat Journey in the autumn of 1854; 1860. Skildrer særlig en Fart langs Grønlands Kyst ved Mundingen af Smith-Sund, udført paa Rejsen med Kane. Indeholder ganske enkelte Meddelelser om Fugle.

J. Th. Reinhardt: Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1860; p. 335. Meddelelse om, at Zoologisk Museum i Kjøbenhavn fra Grønland havde modtaget: *Fuligula marila, Numenius borealis, Regulus calendula* og *Parula americana*. — Den grønlandske Liste voxede til 105.

D. Walker: Ornith. notes of the voyage of „The Fox“ in the Arctic Seas; The Ibis, vol. II, 1860; p. 165—168, cf. Errata, p. XV. Iagttagelser paa M' Clintock's Franklin-Rejse i 1857—59. Paa Grønlands Kyst landedes ved Frederikshaab, Godhavn og Kap York, hvorfra der gives nogle Oplysninger om Fuglene, mest om almindelige Arter. Der nævnes ogsaa to Arter, der ikke før vare kjendte fra Grønland, *Fuligula marila* og *F. cristata* (under Navnene *Anas marila* og *A. fuligula*), ligeledes to Arter, der kun yderst sjelden ere sete dér, *Larus argentatus* og *Motacilla alba*, og desuden den ret sjeldne *Charadrius pluvialis*. Men der er Grund til at tvivle om Meddelelserne. *Fuligula cristata* og *Motacilla alba* ere da ogsaa stiltiende udeladte i Walker's næste Arbejde; den sidste synes at være ombyttet med *Saxicola oenanthe*.

D. Walker: Notes on the zool. of the last Arctic exp. under Capt. Sir F. L. M' Clintock; Journ. Roy. Dublin Soc., vol. III, 1860; p. 61—67 (om Fugle). Indeholder en mere udførlig Fortegnelse over de Fugle, der iagttoges paa ovenfor nævnte Rejse med „Fox“, men oplyser væsenlig kun det samme som foregaaende Afhandling. Flere af Meddelelserne synes lidet trolige; det er saa godt som sikkert Fejltagelser, naar *Charadrius semipalmatus* nævnes som grønlandsk, naar det siges, at *Larus argentatus* „was found at different places along the coast of Greenland“, og at *Larus leucopterus* var „not common along the coast of Greenland“, naar „*Anas erythropus*“ nævnes som ynglende i Grønland, og naar det siges om *Uria troile*, at den fandtes sammen med *Uria brünnichii* ved Yngleplidserne i Baffins-Bugt, o. s. v. — Som Tillæg til

Walker's Afhandling er (p. 75—77) vedføjet en Fortegnelse over de Fugle-Skind og Æg, som M' Clintock havde hjembragt fra sine arktiske Rejser i Nord-Amerika. Blandt andet opføres „*Alauda pratensis*", „the meadow pipit", fra Davis-Strædet 9de Juni 1850 og 5 Æg af „*Motacilla alba*" uden opgivet Findested; man fristes til at gjette, at der skulde have staaet *Anthus aqvaticus* (*ludovicianus*) og *Saxicola oenanthe*.

J. Th. Reinhardt: List of the Birds hitherto observed in Greenland; The Ibis, vol. III, 1861; p. 1—19. Fortegnelse over Grønlands Fugle med Oplysninger om de sjeldnere Arter. Som nye for Grønland tilføjes *Fulica americana* og *Larus roseus* („*Rhodostethia rosea*"). Fortegnelsen omfatter 118 Art-Navne; men af forskjellige Grunde maa rettest følgende 11 udgaa: *Mniotilta parus* (usikker), *Fringilla canescens* (ikke egen Art), *Colaptes auratus* og *Totanus flavipes* (begge usikre), *Anas carolinensis* (enstydig med *Anas crecca*), *Fuligula cristata* (opført efter Walker, vist en Fejltagelse, senere af Reinhardt udeladt), *Fratercula glacialis* (ikke egen Art, senere udeladt), *Fratercula cirrhata* (usikker, senere udeladt), *Larus chalcopterus* (enstydig med *L. leucopterus*), *Larus affinis* (neppe egen Art), *Pagophila brachytarsa* (ligeledes, senere udeladt). — Den grønlandske Liste var voxet til 107.

J. H. Blasius: Über die nordischen Jagdfalken; Journ. f. Ornith., Jahrg. X, 1862; p. 43—59. Omhandler især de grønlandske Jagtfalke; Forskjellen mellem unge og gamle, mørk og lys Race fremstilles rigtig.

A. Newton: Review of Drs. Blasius's and Baldamus's Continuation of Naumann's „Vögel Deutschlands"; The Ibis, vol. IV, 1862; p. 40—58. Indeholder blandt andet en rigtig Fremstilling af Forholdet mellem Jagtfalkens Former med særligt Hensyn til de grønlandske.

W. Preyer: Der Brillenalk (Plautus impennis) in europäischen Sammlungen; Journ. f. Ornith., Jahrg. X, 1862; p. 77—79. Nævner, at der i München findes et Skind af Gejrfuglen „fra Grønland"; efter Grieve, The Great Auk, 1885, Append., p. 16, er det oplyst at være fra Island.

H. Schlegel: Muséum d'Hist. Nat. des Pays-Bas, tom. II, 1862 (Striges, Falcones, Aqvilæ); IV, 1865 (Cursores); V, 1864 (Scolopaces); VI, 1863—67 (Anseres, Procellariæ, Lari, Urinatores). Indeholder Fortegnelse over og Beskrivelser af Fuglene i Museet i Leiden. Grønlandske Skind af Fugle af de nævnte Grupper op-

føres undertiden. Jagtfalkens Racer omtales mere udførlig med rigtig Adskillelse mellem voxne og unge. Som grønlandske nævnes for første Gang *Procellaria pelagica*, *P. bulweri* (ɔ: *Oestrelata columbina*) og *P. cinerea* (*Puffinus kuhlii*), men med tvivlsom Ret; de have dog derefter som oftest været optagne i de grønlandske Lister.

J. Th. Reinhardt: Notits om Canada-Gaasens (Bernicla canadensis) Forekomst i Grønland; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1864; p. 246—247. Et Skind modtaget fra Grønland, hvor Arten vist havde ynglet. — Den grønlandske Liste voxede til 108.

J. Th. Reinhardt: Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1865; p. 241. Oplysning om *Larus roseus*, *Chætura pelasgia* og *Turdus migratorius* modtagne i Museet fra Grønland, de to sidste nye for Landet. — Den grønlandske Liste voxede til 110.

S. F. Baird: The distribution and migrations of North-American Birds; The Ibis, new ser., vol. II, 1867; p. 257—293. (Efter Amer. Journ. Sc. Arts, vol. XLI, 1866.) Indeholder blandt andet (paa Grundlag af Reinhardt's Liste i Ibis 1861) Sammenligning mellem Grønland og Amerika og Europa i Henseende til Fugleverden.

I. I. Hayes: The Open Polar Sea, a narrative of a voyage of discovery towards the North Pole in the schooner „United States"; 1867. Rejsen gik, 1860—61, til Smith-Sund og Kennedy-Kanal; der overvintredes ved Port Foulke paa Grønlands Kyst. Indstrøet i Rejseberetningen findes adskillige Oplysninger om de almindeligste Fugle i det nordligste Grønland.

A. Newton: On certain species of Falconidæ, Tetraonidæ, and Anatidæ; Proceed. Acad. Nat. Sc. Philadelphia, 1871; p. 94—100. Indeholder en rigtig Fremstilling af Forholdet mellem Jagtfalkens Former og en Oversigt over de europæiske og grønlandske Ryper.

J. E. Harting: Catal. of an arctic coll. of Birds presented by Mr. John Barrow to the Univ. Museum at Oxford; with notes on the species; Proceed. Zool. Soc. London, 1871; p. 110—123. Fortegnelse over Fugle hjembragte fra forskjellige arktiske Rejser, med „Enterprise", „Plover", „Phoenix", „North Star", „Lady Franklin", „Assistance" og „Felix". Foruden enkelte almindelige Fugle nævnes fra Grønland en Sjeldenhed, *Fulica americana*, som dog tidligere var omtalt af Reinhardt.

J. Th. Reinhardt: Et Tillæg til Grønlands Fuglefauna;

Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1872; p. 132—134. *Pandion haliaëtus* og *Botaurus lentiginosus* („*B. minor*") modtagne fra Grønland. — Den grønlandske Liste voxede til 112.

R. B. Sharpe: On the Falco arcticus of Holbøll, with remarks on the changes of plumage in some other Accipitrine Birds; Proceed. Zool. Soc. London, 1873; p. 414—419, pl. XXXIX (Fjer). Indeholder et Forsøg paa at udskille en „*Falco holbœlli*" blandt de grønlandske Jagtfalke.

Baird, Brewer, and Ridgway: A History of North-American Birds, Land Birds, vol. I—III, 1874. Indeholder Beskrivelser, Livsskildringer og tildels Billeder af alle grønlandske Landfugle. Om deres Optræden i Grønland meddeles Iagttagelser paa anden Haand. Skind af de almindelige Arter fra Grønland nævnes undertiden.

O. Finsch: Afsnittet „Vögel", mit Noten von Adolf Pansch, i Die zweite deutsche Nordpolarfahrt in den Jahren 1869 und 1870, unter Führung des Kapitän Koldewey, Bd. 2, 1874, p. 178—239. Oplysninger om 31 grønlandske Arter, deraf de 30 fra Østkysten, fundne paa Rejsen med „Germania" og „Hansa". Rejsen gik til Østkystens nordlige Del omtrent mellem 73° og 77°; „Germania" overvintrede ved Sabine-Ø; „Hansa" gik under udfor Liverpool-Kysten i Oktober 69, og Mandskabet drev om Vinteren og Foraaret paa Isen mod Syd langs Kysten. For flere af Arternes Vedkommende, især for *Saxicola oenanthe*, *Corvus corax*, *Cannabina linaria* („*Ægiothus canescens*"), *Lagopus mutus* („*L. alpinus*"), *Somateria mollissima*, *Uria arra* („*U. brünnichii*"), *Cepphus grylle*, har Finsch udført omhyggelige Sammenligninger med Skind fra andre Steder. Vedføjet er en Fortegnelse over de „hidtil i Øst-Grønland iagttagne Fugle", omfattende kun 34 Arter; tre Arter, som man allerede dengang kjendte derfra, ere undgaaede Opmærksomheden: *Anas crecca*, *Oedemia perspicillata* og *Loxia leucoptera*. — Ogsaa i selve Rejseberetningen, samme Værk, B. 1, erzählender Theil, bearbeitet von den Mitgliedern der Expedition, 1873—74, findes hist og her Iagttagelser indstrøede.

A. Newton: Afsnittet „Eier" i Die zweite deutsche Nordpolarfahrt, Bd. 2, 1874; p. 240—243. Omhandler de Fugle-Æg, der vare hjembragte fra samme Rejse til Øst-Grønland, af 7 Arter.

O. Finsch: Ueber eine Vögelsammlung aus Südwest-Grönland; Abhandl. herausg. v. naturw. Vereine zu Bremen, B. IV, 1874; p. 99—117. Redegjørelse for en Samling Skind af 27 mest al-

mindelige grønlandske Arter, nedsendte af Missionær Starick i Lichtenfels ved Fiskenæs. For flere af Arternes Vedkommende, især for *Falco gyrfalco*, *Cannabina linaria* og *Lagopus mutus*, gives indgaaende Beskrivelser og Sammenligninger med nærstaaende Former.

J. Th. Reinhardt: Notitser til Grønlands Ornithologi; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1874; p. 179—189. Oplysninger om Skind af følgende Arter, modtagne i Museet: *Tringa minutilla*, *Fuligula marila var. affinis* („*Fulix affinis*"), *Otus brachyotus*, *Charadrius pluvialis typicus* („*Ch. apricarius*"), *Ch. sqvatarola* („*Sqvatarola helvetica*"), *Larus roseus* („*Rhodostethia rossi*") og Oversigt over de senere Aars Bidrag til Kundskab om Grønlands Fugle. Ny for Grønland var kun *Tringa minutilla*. — Listen voxede til 113.

Catalogue of the Birds in the British Museum; vol. I, by Sharpe, 1874 (*Falconidæ*); II, by Sharpe, 1875 (*Strigidæ*); III, by Sharpe, 1877 (*Corvus*); V, by Seebohm, 1881 (*Turdidæ*); VI, by Sharpe, 1881 (*Troglodytes*); VIII, by Gadow, 1883 (*Regulus*, *Vireo*); X, by Sharpe, 1885 (*Hirundinidæ*, *Mniotiltidæ*, *Motacillidæ*); XI, by Sclater, 1886 (*Icteridæ*); XII, by Sharpe, 1888 (*Fringillidæ*, *Emberizidæ*); XIII, by Sharpe, 1890 (*Sturnus*, *Alauda*); XIV, by Sclater, 1888 (*Tyrannidæ*); XVI, by Hartert, 1892 (*Chætura*); XVIII, by Hargitt, 1890 (*Sphyropicus*); XIX, by Shelley, 1891 (*Coccyzon*); XXII, by Ogilvie-Grant, 1893 (*Lagopus*); XXIII, by Sharpe, 1894 (*Rallidæ*); XXV, by Saunders & Salvin, 1896 (*Laridæ & Procellariidæ*); XXVII, by Salvadori, 1895 (*Anatidæ*). Foruden at Værket indeholder Beskrivelser af Ydre af alle kjendte Arter af de omhandlede Grupper, altsaa ogsaa af alle de Arter, der ere fundne i Grønland, nævnes ofte Skind af de almindeligere grønlandske Fugle. (Som grønlandsk nævnes, i vol. XXII, for første Gang, men med Urette, *Lagopus albus*, foruden *L. mutus*; og i vol. XXVII nævnes *Mergus merganser* fra Grønland, vist ved Fejltagelse.)

P. Kragh: Udtog af Dagbog (holdt i Grønland fra 1818—28); 1875. I 2den Del, p. 35—36, gjengives nogle Meddelelser fra indfødte Grønlændere fra Egnen ved Egedesminde om sjeldne Fugle, som hvid Ravn, Gejrfugl o. s. v.

A. Newton: Notes on Birds which have been found in Greenland; Rupert Jones: Manual of Nat. Hist., Geol., and Phys. of Greenland, 1875; p. 94—115. Kort Oversigt over Grønlands

Fugle, væsenligst støttet paa Afhandlinger af Reinhardt og Holbøll, skreven nærmest til Brug for Deltagerne i Nares' Rejse til Smith-Sund. Særlig Opmærksomhed vises overfor Spørgsmaal om Arternes nærmere Bestemmelse, deres Henførelse til Racer og deres Forhold til nærstaaende Arter. Tre af de Arter, som Reinhardt, efter andre, havde optaget i den grønlandske Liste, udelades med Grund: *Fuligula cristata*, *Procellaria pelagica* og *Fratercula cirrhata*. Til Listen føjes derimod *Falco tinnunculus*, omtalt af Sabine i 1824, og *Falco æsalon*, som Whymper havde fanget paa Havet nær Grønland; men begge vare iagttagne saa langt tilsøs, at de neppe kunde regnes for „grønlandske"; Dvergfalken har senere vist sig i Grønland.

A. R. Wallace: The Geogr. Distrib. of Animals, vol. II, 1876; p. 138. Et kort Overblik over de grønlandske Pattedyr og Fugle i geografisk Henseende, hvorefter sluttes, at Grønland nærmest maa henføres til „Nearctic Region".

C. H. Davis: Narrative of the North Polar Exped., U. S. Ship Polaris, C. F. Hall commanding; 1876. Beretningen, som Davis har sammenstillet efter Optegnelser fra Deltagerne i Rejsen, indeholder hist og her Oplysninger om Fuglene langs Grønlands Nordkyst, især fra Egnen om Thank-God-Harbour, ved Polaris-Bay, hvor „Polaris" overvintrede 1871—72, og fra Life-Boat-Cove, nær Port Foulke, hvor nogle af Deltagerne overvintrede 1872—73; enkelte Iagttagelser over Fugle gjordes ogsaa af dem af de Rejsende, der i Vinteren 1872—73 paa en Isflage drev mod Syd gjennem Baffins-Bugt og Davis-Stræde.

H. E. Dresser: A History of the Birds of Europe, vol. I—VIII, 1871—81. Indeholder Beskrivelser, Billeder og Livsskildringer af alle de grønlandske Arter, der ogsaa ere at finde i Europa; deres Optræden i Grønland fremstilles kort, efter andres Arbejder; ret ofte omtales og undertiden afbildes Skind fra Grønland. I Bind V, i et Hefte, der udkom i 1876, nævnes for første Gang *Coccyzon americanus* som grønlandsk, efter Meddelelse fra A. Benzon i Kjøbenhavn. — Den grønlandske Liste voxede derved til 114.

O. Finsch: Mein dritter Beitrag zur Vögelkunde Grönlands; Abhandl. herausg. v. naturw. Vereine zu Bremen, Bd. V, 1877; p. 343—366. Omhandler 31 almindelige grønlandske Arter, indsamlede af Starick ved Lichtenfels, ved Fiskenæs. For flere af Arterne, særlig for Jagtfalkene, gives indgaaende Oplysninger om Dragter o. s. v.

H. W. Feilden: On the Birds of the North Polar Basin; Proceed. Zool. Soc. London, 1877; p. 28—32. Iagttagelser fra Nares' Rejse (se næste Afhandl.).

H. W. Feilden: List of Birds observed in Smith Sound and in the Polar Basin during the arctic exped. of 1875—76; The Ibis, 4 ser., vol. I, 1877; p. 401—412. Faunistiske Oplysninger om 24 Arter, iagttagne paa Nares' Rejse med „Alert" og „Discovery", mellem 70° og 83°, mest fra Grinnell-Land, hvor begge Skibe overvintrede; paa Grønlands Nordkyst iagttoges ogsaa noget.

H. Rink: Danish Greenland ist People and ist Products, 1877. Indeholder lignende Oplysninger som den danske Udgave af Rink's „Grønland", fra 1857. Side 431—433 findes en Navnefortegnelse over Grønlands Fugle, forfattet af J. Th. Reinhardt.

J. Th. Reinhardt: Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1877—78; p. II. Meddelelse om, at Zoologisk Museum fra Grønland havde faaet et Skind af *Fulica atra.* — Derved voxede Fortegnelsen til 115.

H. W. Feilden: Appendix III, Ornithology, til Nares: Narrative of a voyage to the Polar Sea during 1875—76 in H. M. Ships „Alert" and „Discovery", vol. II, 1878; p. 206—217, pl. (med Afb. af Æg af *Calidris arenaria*). Som i The Ibis, 1877. Ogsaa indstrøet i Nares' Rejseberetning, vol. I & II, findes et og andet om grønlandske Fugle, dels fra de samme Steder, som Feilden omtaler, dels fra sydligere Egne.

C. Giesecke: Mineralogiske Rejse i Grønland; ved F. Johnstrup; 1878. Indeholder spredte Iagttagelser over nogle af de almindelige grønlandske Fugle langs den danske Del af Grønlands Vestkyst, hvor Giesecke rejste i Aarene 1806—13.

H. Saunders: On the Larinæ or Gulls; Proceed. Zool. Soc. London, 1878; p. 155—212. Oversigt over Maage-Arterne; indeholder ogsaa Oplysninger om grønlandske Skind.

E. Bessels: Die amerikanische Nordpol-Expedition; 1879. Skildrer Rejsen med „Polaris" i 1871—73, samme Rejse, der i 1876 er beskreven af Davis. Hist og her i Rejseberetningen findes en Del Iagttagelser over Fugle, og p. 311—312 findes en samlet Oversigt over de 24 Arter, der iagttoges Nord for 81°.

Th. M. Brewer: The Ibis, 4 ser., vol. III, 1879; p. 375—376. Meddelelse om, at Kumlien paa sit Besøg i Grønland i 1878 havde fundet *Tringa subarqvata* ynglende ved Christianshaab og fra

E. Fencker havde faaet adskillige af dens Æg. Sagen maa bero paa en Misforstaaelse; *T. subarqvata* er endnu aldrig funden i Grønland.

H. W. Feilden: The Ibis. 4 ser., vol. III, 1879; p. 486—487. Velgrundet Tvivl om Brewer's Meddelelse om *Tringa subarqvata* i Grønland.

E. F. v. Homeyer: Meine ornithologische Sammlung; Journ. f. Ornith., Jahrg. XXVII, 1879. Indeholder, p. 180—184, ogsaa nogle Meddelelser om de grønlandske Graasiskener (*Cannabina linaria* etc.).

L. Kumlien: Contrib. to the nat. hist. of Arctic America made in connection with the Howgate Polar Exped., 1877—78; Bull. U. S. National Museum, Nr. 15, 1879; Afsnittet „Birds", p. 69—105. Oversigt over de Fugle, der iagttoges paa Rejsen, der gik, med „Florence", til Vestsiden af Davis-Strædet, til Cumberland-Sund. Undervejs, fra 31te Juli til 22de August 1878, anløbes Godhavn paa Disko, hvor Kumlien ogsaa samlede nogle Oplysninger om grønlandske Fugle, især hos E. Fencker. (Et Par Misforstaaelser ere indløbne: *Ægialitis semipalmata*, *Tringa subarqvata*, „*Grus fraterculus*" opføres som grønlandske; „*Bucephala islandica*" (*Clangula islandica*) nævnes som „quite common in the Godhavn district"; etc.).

Meddelelser om Grønland, udgivne af Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, 1ste til 19de Hefte, 1879—96. Foruden enkelte særlige Afhandlinger om Fugle (nævnte nedenfor) findes nogle Oplysninger indstrøede i de mange Beretninger om Rejser langs den danske Del af baade Vest- og Østkyst, af J. A. D. Jensen, A. Kornerup, K. J. V. Steenstrup, C. F. Wandel, C. H. Ryder, G. Holm, V. Garde. Oplysninger om grønlandske Fugle-Navne findes i Afhandlinger af H. Rink, i 10de og 11te Hefte.

J. Th. Reinhardt: Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1879—80; p. 1. Oplysning om, at den Stær, der havde vist sig i Grønland, ikke var af den færøiske Race.

J. Th. Reinhardt: En for Grønland ny Fugl; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1879—80; p. 7—8. Et Skind af *Oedemia fusca* modtaget fra Grønland. — Fortegnelsen voxede til 116.

P. E. Freke: A compar. catal. of Birds found in Europe and North America; Scientific Proceedings of the Royal Dublin Soc.,

new ser., vol. II, 1880; p. 373—416 & 634. Grønlands Fugle omtales, mest paa Grundlag af Newton's Fortegnelse.

J. Th. Reinhardt: Notitser til Grønlands Ornithologi, (2); Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1881; p. 183—189. Meddelelser om *Turdus migratorius*, *Charadrius pluvialis* („*Ch. apricarius*"), *Numenius borealis*, *Gallinago scolopacina var.* („*G. wilsoni*"), *Lestris catarrhactes* („*Stercorarius catarrh.*"), *Procellaria leucorrhoa*, *Podicipes griseigena* („*Podiceps holbølli*"), *Oedemia perspicillata*, *Somateria dispar* („*Stelleria dispar*"); de fleste vare modtagne i Museet; *Somateria dispar*, den eneste for Grønland nye Art, var iagttagen af Fencker og derefter omtalt af Kumlien, men med tildels urigtig Opgivelse. — Den grønlandske Fortegnelse voxede til 117.

L. M. Turner: On Lagopus mutus, Leach, and its allies; Proceed. U. S. Nat. Mus., vol. V, 1882; p. 225—233. Indeholder blandt andet Forsøg paa at udmærke den grønlandske og cumberlandske „*Lagopus mutus reinhardti* (Brehm) Turner" fra den amerikanske „*Lagopus mutus rupestris* (Gm.) Ridgw.", etc.

Baird, Brewer, and Ridgway: The Water Birds of North America, vol. I & II; Mem. Mus. Comp. Zool. at Harvard Coll., vol. XII & XIII; 1884. Er udført paa lignende Maade som de samme Forfatteres „Land Birds", 1874. (Som grønlandske nævnes vist for første Gang, men med Urette, *Mergus cucullatus* og *Podicipes nigricollis*).

L. Stejneger: Notes on the Genus Acanthis; The Auk, vol. I, 1884; p. 145—156. Omhandler ogsaa de grønlandske Graasiskener, der henføres til „*Acanthis hornemanni* (Holb.) Stgr." og „*A. linaria rostrata* (Coues) Stgr."

L. Stejneger: A brief review of the Lagopodes belonging to the group Attagen Kaup; Zeitschr. f. d. ges. Ornith., Jahrg. I, 1884; p. 86—92, pl. V. Indeholder blandt andet Tilslutning til Turner's og andres Forsøg paa at udmærke den grønlandske Rype: „*Lagopus rupestris reinhardti* (Brehm) Blasius".

Symington Grieve: The Great Auk, or Garefowl (Alca impennis, Linn.), its History, Archæology, and Remains, 1885. Indeholder udførlige Oplysninger om, hvad der vides om Gejrfuglens Forekomst i Grønland, tildels efter Meddelelser fra Iap. Steenstrup.

G. Kolthoff i A. E. Nordenskiöld: Den andra Dicksonska expeditionen till Grönland, utförd År 1883; 1885; p. 196. En Liste over 16 Arter Fugle iagttagne ved „Sofias Hamn" i Bunden af

Aulatsivik-Fjord tæt S. for Christianshaab, i Juli. Blandt andre opføres „*Falco æsalon* Cuv.“, der ikke hidtil var set i Grønland; men da ingen nærmere Oplysning gives, og da man ikke synes at have været opmærksom paa det usædvanlige i Tilfældet, tør man vist ikke stole paa Opgivelsen. — I Nordenskiöld's Rejseberetning findes desuden ganske enkelte Meddelelser om Fugle.

L. Stejneger: On Gyrfalcons; The Auk, vol. II, 1885; p. 184—188. Handler om Navnene for Jagtfalkene; de amerikanske Former kaldes: *Falco islandus* Brünn., *F. rusticolus* L., *F. rust. gyrfalco* (L.) og *F. rust. obsoletus* (Gm.).

L. Stejneger: Colymbus nigricollis, not a North American Bird; The Auk, vol. II, 1885; p. 340—341. Oplysning om, at det kun er ved Forvexling af Synonymer, at *Podicipes nigricollis* har været opført som grønlandsk.

J. J. Dalgleish: Discovery of the nest of Larus rossii in Greenland; The Auk, vol. III, 1886; p. 273. En anden-Haands Meddelelse om samme tvivlsomme Tilfælde, som er omtalt af Seebohm i P. Z. S. 1886.

F. Fischer und A. Pelzeln: Vögel und Säugethiere von Jan Mayen, i Die Österreichische Polarstation Jan Mayen; Beobachtungs-Ergebnisse, Bd. III, 1886; om Fuglene p. 109—127, pl. IX. Indeholder en Fortegnelse over Grønlands Fugle (efter andres Arbejder) til Sammenligning med Fuglene fra Jan Mayen, Island, Spitsbergen og Novaja-Semlja.

A. W. Greely: Three years of arctic service, an account of the Lady Franklin Bay Exped. of 1881—84, vol. I & II, 1886. Indeholder nogle Iagttagelser over Fuglene ved Smith-Sund og nordligere, mest fra Grinnell-Land, kun lidt fra Grønlands Kyst. Iagttagelserne findes dels spredte i Rejseberetningen, dels samlede i et eget Afsnit (Append. VIII, Ornithology; vol. II; p. 372—385), hvor de ere sammenstillede med tidligere Meddelelser fra samme Egne. Ialt omtales 34 Arter.

H. Seebohm: Proceed. Zool. Soc. London, 1886; p. 82. Meddelelse om en *Larus roseus* fra Christianshaab, hvor den skulde have ynglet.

G. Holm og V. Garde: Den danske Konebaads-Expedition til Grønlands Østkyst; 1887. Skildring af Rejserne i 1883—85 paa Strækningen mellem Nanortalik og Angmagsalik. Indeholder enkelte Meddelelser om Fugle. Nærmere Redegjørelse for samme

Rejser findes i Meddelelser om Grønland, 9de og 10de Hefte, 1889 og 88.

L. Kumlien: The Merlin (Falco æsalon) in Greenland; The Auk, vol. IV, 1887; p. 345. Meddelelse om, at Museet i Milwaukee fra Dr. Wiepken, Oldenburg, havde modtaget en Dvergfalk skudt ved Kap Farvel. — Den grønlandske Liste voxede derved til 118.

J. A. Palmén: Bidr. till känned. om Sibiriska Ishafskustens Fogelfauna enl. Vega-Expeditionens iakttagelser och samlingar; Vega-Exp. Vetensk. Iakttagelser, Bd. V, 1887; p. 241—511. Indeholder en Oversigt over en Del af Grønlands Fugle-Fauna, kun sammenstillet efter andre; men Arbejdet er dog af Vigtighed for enhver, der har nærmere at gjøre med de grønlandske Fugle, paa Grund af dets Rigdom paa Oplysninger om den arktiske Fugleverden i dens Helhed.

E. Fencker: Fuglene i Uperniviks Distrikt; Meddelelser om Grønland, 8de Hefte, 1889; p. 250—251. En kort Oversigt over 47 Arter, forfattet i 1887, meddelt i en Afhandling af C. Ryder.

A. T. Hagerup: Some account of the Birds of Southern Greenland, from the MSS. of A. Hagerup, edited by Montague Chamberlain; The Auk, vol. VI, 1889; p. 211—218, 291—297. Iagttagelser fra Hagerup's første Ophold i Ivigtut, ogsaa optagne i hans Birds of Greenland, 1891.

F. Nansen: Paa Ski over Grønland, en Skildring af den norske Grønlands-Ekspedition 1888—89; 1890. Rejsen gik, i Sommeren 1888, langs den sydlige Del af Grønlands Østkyst og tværs over Indlandsisen fra Umivik til Godthaab, hvor man overvintrede 1888—89. Enkelte Iagttagelser over Fugle findes indstrøede i Skildringen.

A. T. Hagerup: The Birds of Greenland, transl. f. the Danish by F. B. Arngrimson, ed. by Montague Chamberlain, 1891. Faunistiske Oplysninger om 38 Arter, de allerfleste iagttagne ved Ivigtut, hvor Hagerup opholdt sig fra April 1886 til Oktober 88, og en Fortegnelse over Grønlands Fugle, med enkelte Vedføjelser, især om Yngletider (tildels efter Benzon's Katalog). Ved Hjelp af afdøde Apotheker A. Benzon's haandskrevne Katalog over hans Samling tilføjedes til den grønlandske Liste to Arter, *Totanus solitarius* og *Myiodioctes canadensis* („*Sylvania canad.*") (de paagjeldende Skind vare dengang overgaaede til Zoologisk Museum i Kjøbenhavn). Hagerup's Fortegnelse omfatter 139 Art-Navne og vilde have omfattet 142, hvis ikke *Puffinus griseus*, *Gallinago*

wilsonii og *Coccyzon americanus* vare glemte; men af de 139 maa rettest følgende 20 udgaa: *Larus affinis*, *Fulmarus glacialis minor*, *Aythya affinis*, *Somateria v-nigra*, *Charadrius dominicus*, *Falco rusticolus* og *Acanthis hornemanni* ere kun Racer, mere eller mindre udprægede, af andre grønlandske Fugle. *Anas carolinensis* er en Race af den ogsaa opførte *A. crecca*, hvis typiske Form dog ikke kjendes sikkert fra Grønland. *Lunda cirrhata*, *Puffinus kuhlii*, *Bulweria bulweri*, *Procellaria pelagica*, *Totanus flavipes*, *Colaptes auratus* og *Dendroica blackburniæ* ere ikke, eller vare dengang ikke, tilstrækkelig sikkert efterviste i Grønland. *Falco tinnunculus* var kun set langt fra Kysten. *Alauda arvensis* er ogsaa af flere andre nævnet som grønlandsk, men vist kun ved Fejltagelse. Det samme gjelder *Tringa ferruginea* (ɔ: *T. subarqvata*). *Sterna paradisea* og *Empidonax pusillus* ere Synonymer til de ogsaa opførte *S. hirundo* (ɔ: *S. macrura*) og *E. flaviventris* og kun ved Misforstaaelse indkomne som egne Arter. Den grønlandske Snegaas opføres, vel gjetningsvis, som *Chen hyperboreus nivalis*; men de hjembragte Skind ere netop af anden Race. Ligeledes opføres den grønlandske Kanada-Gaas som *Branta canadensis hutchinsii*; men den er af anden Race. — Den grønlandske Liste var voxet til 120.

A. T. Hagerup: The Auk, vol. VIII, 1891; p. 319—320. Et Par Rettelser og Tilføjelser til „Birds of Greenland".

Ch. Bendire: Life Histories of N. Amer. Birds, with special ref. to their breeding habits and eggs; Smithson. Instit., U. S. Nat. Mus., Special Bulletin Nr. 1, 1892 (12 Plader). I det paagjeldende Bind, der handler om Hønsefugle, Duer og Rovfugle, omtales ogsaa grønlandske Arter, og Æg fra Grønland beskrives.

O. Helms: Ornithologiske Iagttagelser fra Arsukfjorden, Sydgrønland; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1892; p. 221—252. Iagttagelser fra Egnen om Ivigtut, hvor Helms opholdt sig fra 22de April 1890 til 6te Juni 91. Medtagne ere Iagttagelser gjorte af Th. N. Krabbe ved Arsuk i Tiden fra 24de August 1889 til 13de Oktober 90. Ialt omtales 44 Arter.

Witmer Stone: Birds collected by the West Greenland Exped.; Proceed. Acad. Nat. Sc. Philadelphia, 1892; p. 145—152. Fortegnelse over 21 (rettere 20) Arter almindelige nordgrønlandske Fugle, samlede mellem 26de Juni og 11te August 1891, paa Peary's og Heilprin's Rejse med „Kite", især paa Disko, Duck Island, i Melville-Bugt, ved Kap York og Mc Cormick-Bugt.

J. A. Allen: The geographical origin and distrib. of N. Amer. Birds, considered in relation to faunal areas of N. Amer.; The Auk, vol. X, 1893; p. 97—150. Handler ogsaa om Istidens Virkning paa Fugleverdenen. (Flere Udtryk i nærværende Afhandling kunne minde om Allen's Fremstilling. Ligheden er dog tilfældig; min Afhandling var færdig skreven, inden jeg lærte Allen's at kjende. Hvad vi have fælles, maa ogsaa nærmest regnes for fælles Ejendom med mange andre; det er Slutninger, der synes nærliggende for de fleste, der tænke over de Kjendsgjerninger, der staa i Forbindelse med Istiden.)

E. Vanhöffen: Bericht über botanische und zoologische Beobachtungen im Gebiet des Umanak-Fjords; Verhandl. d. Ges. f. Erdkunde zu Berlin, Bd. XX, 1893; p. 338—353. Ved Lejlighed nævnes enkelte af de almindelige grønlandske Fugle iagttagne paa Rejsen med Drygalski i 1892—93.

E. Vanhöffen: Frühlingsleben in Nord-Grönland; Verhandl. d. Ges. f. Erdkunde zu Berlin, Bd. XX, 1893; p. 454—469. Indeholder spredte Iagttagelser over nogle faa af de almindeligste Arter i Nord-Grønland, især i Umanak-Egnen, fra Foraaret 1893. Desuden nævnes *Tadorna casarca* for første Gang som grønlandsk, efter et Skind (tilhørende Inspektør Fencker), som Vanhöffen fik Lejlighed til at se i Augpalartok ved Upernivik. — Den grønlandske Liste voxede til 121.

A. T. Hagerup: Notes from Greenland; The Zoologist, 3 ser., vol. XVIII, 1894; p. 56—57. Meddelelse om nogle sjeldnere grønlandske Fugle-Skind, de fleste sete paa et Besøg i Museet i Kjøbenhavn.

O. Helms: Fortsatte ornithologiske Iagttagelser (1893) fra Arsukfjorden, Sydgrønland; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1894; p. 213—236. Iagttagelser fra Arsuk og Omegn fra Tiden mellem 24de April og 17de Oktober 1893. 43 Arter omtales; af dem vare de 6 ikke før nævnte fra Egnen. — En Del af Iagttagelserne fra samme Rejse har Helms meddelt i en Afhandling: En ornithologisk Udflugt i Grønland, i „Naturen og Mennesket", Juli 1895; p. 37—58.

E. Bay: Afsnittet „Pattedyr og Fugle" i Den østgrønlandske Expedition udført i Aarene 1891—92 under Ledelse af C. Ryder, 3dje Del; Meddelelser om Grønland, 19de Hefte, 1894 (96); p. 1—51. Faunistiske Iagttagelser. Rejsen gik i Eftersommeren 1891 med „Hekla" langs Østkysten fra Hold-with-Hope, hvor man var

iland, til Scoresby-Sund, hvor man overvintrede, paa Danmarks-Ø, som man forlod i Eftersommeren 1892, hvorefter man i September anløb Angmagsalik. 32 Fugle-Arter omtales, af hvilke 6 ikke tidligere kjendtes fra Østkysten, blandt dem *Anser segetum*, der ikke tidligere var set i Grønland. I et eget Afsnit omtales desuden de Arter, der iagttoges i de forskjellige Belter af Drivisen udfor Østkysten. — Nogle Iagttagelser fra samme Rejse har Bay meddelt i Dansk Jagttidende, 1895. — Den grønlandske Liste voxede til 122.

E. Astrup: Blandt Nordpolens Naboer; 1895. Astrup, der deltog i Peary's to Rejser 1891—92 og 1893—94, var med paa Vandringen over Indlandsisen Syd for Grønlands Nordkyst, fra Mc Cormick-Bugt, hvor man havde overvintret, til Navy-Cliff paa Grønlads Nordøst-Hjørne og tilbage igjen, fra Maj til August 1892. Alene udførte Astrup i April 1894 en Rejse langs Kysten af Melville-Bugt. Lejligheden til at iagttage Fugle var ikke stor; kun ganske faa Oplysninger om Fugle findes indstrøede i Rejseberetningen.

A. Ohlin: Zool. observ. during Peary Auxiliary Exp. 1894, Afsnittet „Birds"; Biol. Centralbl., Bd. XV, 1895; p. 168—170. Meddelelser om 16 af de almindeligste grønlandske Arter, de fleste sete i Baffins-Bugt og i Mundingen af Smith-Sund.

Witmer Stone: List of Birds coll. in North Greenland by the Peary Exp. of 1891—92 and the Relief Exp. of 1892; Proceed. Acad. Nat. Sc. Philadelphia, 1895 (96); p. 502—505. Oversigt over 19 Arter iagttagne i Egnen om Mc Cormick-Bugt fra Juli 1891 til August 92 og over 19 Arter indsamlede i Eftersommeren 1892 paa den nordlige Del af Grønlands Vestkyst omtrent paa de samme Steder, som besøgtes paa Heilprin's Rejse i 1891.

M. Traustedt: Rejseerindringer fra Grønland 1892; 1895. Rejsen gik i Sommertiden til Egnen om Disko-Bugt. Enkelte Iagttagelser meddeles om nogle af de almindeligste grønlandske Fugle.

H. Winge: Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1895; p. 63—65. Meddelelse om nogle Skind af grønlandske Fugle modtagne i Zoologisk Museum: *Anser segetum*, *Tadorna casarca*, *Somateria mollissima var. v-nigrum*, *Totanus solitarius*, *Coccyzon americanus*, *Hirundo rustica typica*, *Myiodioctes canadensis* og som nye for Grønland *Dendroeca maculosa*, *D. pennsylvanica*, *Siurus noveboracensis*, *Scolecophagus ferrugineus*. — Den grønlandske Liste var voxet til 126.

D. Bruun: Ornithologiske Iagttagelser fra Sydgrønland i Sommeren 1894; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1895; p. 175—187. Iagttagelser fra Strækningen mellem Arsuk og Julianehaab og især fra Fjordene i Egnen om Julianehaab. 30 Arter omtales.

H. Schalow: Ueber eine Vogelsammlung aus Westgrönland; Journ. f. Ornith., Jahrg. XLIII, 1895; p. 457—481. Meddelelser om Skind af 16 almindelige Arter og om nogle Æg og Reder, indsamlede af Vanhöffen paa Drygalski's Rejse til Umanak-Egnen i 1892—93. (Ved en Fejltagelse er „*Lagopus lagopus*“ opført som grønlandsk foruden „*Lagopus rupestris reinhardti*“. Ligeledes er det en Fejltagelse, naar det siges, at Museet i Kjøbenhavn har faaet „ein ♀“ af *Somateria v-nigrum* fra Grønland; det var „fem Hanner“ (5 ♂); Hunnen vilde neppe være til at kjende.) — Tilføjet er en Del Udmaalinger af grønlandske Fugle-Æg i Krüger-Velthusen's Samling. (De opgivne Findesteder ere øjensynlig ikke altid til at stole paa.)

O. Helms: Ornithologiske Iagttagelser fra det nordlige Atlanterhav; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1897; p. 216—236. Indeholder ogsaa adskilligt om Fugle nær Grønlands Kyster over Atlanterhavet og Davis-Strædet.

O. Kleinschmidt: Journ. f. Ornith., Jahrg. XLV, 1897; p. 514—516. Lidt om Jagtfalke, ogsaa grønlandske. Rigtig Fremstilling af Forholdet mellem unge og gamle, mørke og lyse Racer.

E. Vanhöffen: Grönland-Expedition der Ges. f. Erdkunde zu Berlin 1891—1893; Bd. 2, Teil I, 1897; p. 46—83. Af egne Iagttagelser meddeles i Hovedsagen det samme, der allerede er meddelt i de ovenfor nævnte Afhandlinger af Vanhöffen og Schalow. Tilføjet er blandt andet en kort historisk Oversigt over Grønlands Fugle, hvis Art-Tal opgives til 146. Vanhöffen er i dette Arbejde ofte kommen til at fejle.

O. Helms: Ornithologiske Iagttagelser fra Angmagsalik, Øst-Grønland, af J. Petersen; Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn., 1898 (trykt i 97); p. 169—175. Korte Meddelelser om 27 Arter, efter tre Aars Erfaring, fra 1894. Ny for Grønland var *Corvus cornix*, nye for Øst-Grønland *Sturnus vulgaris* og vist *Anser albifrons*. — Den grønlandske Liste voxede til 127.

(Ved nærværende Afhandling, ved Tilføjelse af *Totanus flavipes* og *Machetes pugnax*, voxer den grønlandske Fortegnelse til 129 Arter.)

Der kunde endnu opregnes Arbejder, der indeholde mere eller

mindre første-Haands Meddelelser om Grønlands Fugle, og endelig er der af Geologer, Geografer, Botanikere, Zoologer og andre skrevet en Mængde om Istiden og dens Virkninger paa Planter og Dyr, Arbejder, der for en stor Del finde Anvendelse paa Grønlands Fugleverden.

Naar saa mange Arbejder til Oplysning om Grønlands Fugle ere fremkomne, kan der ikke siges at være stor Trang til et nyt, især ikke fra den, der ikke efter Selvsyn kan give mindste Bidrag til Kundskaben om Fuglenes Færden i Grønland. Undskyldningen for nærværende Arbejde er, at det sammenfatter, hvad der før var spredt, og at det for Artbestemmelsernes Vedkommende, for Oplysninger om Findesteder o. s. v., hviler paa et nyt Gjennemsyn af den Samling af grønlandske Fugle og tilhørende Breve og andre Haandskrifter, der findes i Kjøbenhavns Zoologiske Museum. Museets grønlandske Fuglesamling er den righoldigste, der findes; den vilde være mere righoldig, end den er, hvis ikke efterhaanden meget var bortbyttet til andre Museer, og hvis ikke adskilligt i tidligere Tid var bortkastet som ødelagt, hvorved ikke altid er gaaet frem med største Skjønsomhed (til Forklaring maa det siges, at mange af de grønlandske Fugle-Skind ere komne hertil uden at være forgiftede, saa at de trods Paapasselighed ere blevne angrebne af Insekter). Tilvejebragt er Samlingen ved stadig Indsamling i det meste af et Aarhundrede; voxet er den dels ved Kjøb ved tilfældige Lejligheder, dels ved Udbyttet af de Forsknings-Rejser, som Regjeringen har ladet foretage, dels, og ikke mindst, ved Gaver, især fra grønlandske Embedsmænd. Blandt dem, der paa den ene eller den anden Maade have gjort sig fortjente af Museets grønlandske Fuglesamling, maa især nævnes: Assistent H. Ager, Kolonibestyrer Arntz, Assistent Arøe, Kand. E. Bay (der forestod Indsamlingerne for Museet paa Lieut. Ryder's Rejse til Øst-Grønland i 1891—92), Apotheker A. Benzon, Kolonibestyrer Bistrup, Læge Block, Kolonibestyrer Bolbroe, Kolonibestyrer C. Brummerstedt (der bl. a. i 1891 har tilstillet Museet en Del Optegnelser om Fuglene ved Holstenborg, efter 14 Aars Erfaring), Premierlieut. D. Bruun (der har givet Museet de Fugle-Knogler, han havde fundet i Kjøkkenmøddingerne ved Nordbo-Ruinerne ved Julianehaab), Assistent Bülow, H. M. Kong Christian VIII, Kapt. Drechsel, Fabrikant Chr. Drewsen, Kand. P. Eberlin, Kjøbm. Engholm, Inspektør Major Fasting, Inspektør E. Fencker (der dels har givet Museet enkelte sjeldne grønlandske Fugle, dels til Museet har afhændet sin

store og smukke Fuglesamling, som han selv i Løbet af mange Aar havde tilvejebragt i Grønland, og endelig har skjænket Museet sin ornithologiske Dagbog ført i Grønland fra 1879 til 93, især ved Godhavn, Christianshaab, Upernivik, Ritenbenk og Godthaab), Minister Fischer, Kolonibestyrer K. V. Fleischer, Pr.-Lieut. V. Garde, Etatsraad Giede, Kapt.-Lieut. W. A. Graah, Kapt. Gram, den Kgl. Grønlandske Handel, Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, Architekt A. T. Hagerup, Læge S. Hansen, Inspektør Heilman, Læge O. Helms (der har skjænket Museet en meget anselig og smuk Samling sydgrønlandske Fugle-Skind, tilvejebragt af ham selv), Direktør Hofman Bang, Inspektør Kapt.-Lieut. C. Holbøll (der i mange Aar samlede for Museet og tilvejebragte righoldige Samlinger), Kand. Th. Holm, Kolonibestyrer Jensen, Kapt. J. A. D. Jensen, Pastor Jørgensen (der ogsaa har skjænket Museet sine Dagbogs-Optegnelser fra Syd-Grønland fra Aarene 1840 og 41), Assistent Kauffeldt, Kolonibestyrer O. V. Kielsen og Assistent O. Kielsen (der begge i Syd-Grønland have tilvejebragt store Samlinger), Dr. N. Kjærbølling, Kand. H. Knutsen, Dr. phil. Kolderup Rosenvinge, Kand. A. Kornerup, Læge Th. N. Krabbe, Kammerraad Lassen, Kjøbm. Lund, Kolonibestyrer Lytzen, Kolonibestyrer Monrad, Direktør Justitsraad Motzfeldt, Sysselmand H. C. Müller, Kolonibestyrer P. Müller, Kolonibestyrer Møldrup, Kand. H. P. Møller, Kapt. Normann, Direktør Etatsraad Olrik (hvem Museet skylder store Indsamlinger fra Nord-Grønland), Kolonibestyrer Petersen, Distriktslæge Pfaff, Dr. phil. Pingel, Pastor Praem, Direktør Dr. phil. Rink, Kolonibestyrer Distriktslæge Ch. N. Rudolph, Inspektør Ryberg, Lieut. Sahlertz, Konserv. Scheel sen. & jun., Apotheker Steenberg, Prof. lap. Steenstrnp, Dr. phil. K. J. V. Steenstrup (der blandt andet har indsamlet en Mængde Fugle-Knogler i en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak paa Nugsuak-Halvø), Kand. Søltoft, Pastor P. M. Sørensen, Fru Thaarup, Adjunkt M. Traustedt, Botanikeren Dr. J. Vahl (der samlede for Museet baade paa Vestkysten og Østkysten, hvor han rejste sammen med Graah; Breve og Dagbøger fra hans Rejser findes i Zoologisk Museum og i Botanisk Bibliothek), Grosserer Weber, Mr. E. Whymper, Kjøbm. Wolff, Kolonibestyrer Zimmer. Frem for alle andre maa Holbøll nævnes som den, der har givet det vægtigste Bidrag til Kundskaben om Grønlands Fugle.

En smal bjergfuld Kyst uden Skov, kun med lidt Krat, mest af Pil, El og Ene, sydligst ogsaa Birk, ellers med vexlende Græsmark, Eng, Hede og nøgne Klipper, er jo alt, hvad Grønland byder Fugle til Bolig. Landets Indre er jo dækket af Is. Kysten er jo til næsten alle Sider omsluttet af bredt Hav, der en lang Tid af Aaret enten er tilfrosset eller dog fyldt af Is. At Grønlands faste Fugleverden er fattig paa Arter, er derfor en Selvfølge. Skovfugle, der i mange andre lige saa nordlige Lande udgjøre en væsenlig Del af Fugleverdenen, mangle helt; af Landfugle findes kun enkelte Arter, der ere vante til at leve paa aabent Land. Den allerstørste Del af Fuglelivet er bunden til Stranden; trods sin Størrelse har Grønland i Henseende til sin Fugleverden en ikke ringe Lighed med en lille afsides Ø. Havet udnyttes af en Vrimmel af Fugle af forholdsvis mange Arter; fra Havets Overflade samle Maager og Stormfugle alt muligt op; under Vandet fange Alkefugle, Lommer og Skarv de frit svømmende Krebsdyr og Fiske; fra Havets Bund hentes Skaldyr af Dykænder; Søfuglene igjen tjene tildels til Føde for Havørn, Falk og Ravn.

For at en Fugl til Stadighed skal kunne finde sig tilrette i et saa ublidt Land som Grønland, kræves, at den har særlige Egenskaber. Grønlands faste Fugleverden er et Udvalg af de ypperst udviklede af de nordlige Egnes Fugle.

Størst ere de Fordringer, der stilles til de Arter, der ikke om Vinteren forlade Landet; størst igjen ere de Krav, der stilles til dem, der overvintre selv i Nord-Grønland.

Der er blandt de grønlandske Fugle vist ingen, der ikke ved Lejlighed maa vandre bort fra sin Føde-Egn; men nogle

Arter vandre kun saa lidt, at de dog tildels blive i Nord-Grønland Aaret rundt. Som Arter, der kunne sees i Nord-Grønland ogsaa i den Tid, da Solen er under Synskredsen, nævner Holbøll af Landfugle først og fremmest Rype og Ravn, dernæst Jagtfalk og Sneugle, af Søfugle Ederfugl, Konge-Ederfugl, Tejste, Lomvie og Søkonge; kun sjelden sees en Graamaage. Naar Dagene længes, men endnu i Vinterens koldeste Tid, i Februar og Marts, ser man paa Fjeldene inde i Land Flokke af Graasiskener og Snespurve. Landfuglene ere maaske de, der ere mest uafhændige af Vejret; Søfuglene maa i hvert Fald vige for Isen.

Som Hønsefugl hører Rypen, Fjeldrypen (*Lagopus mutus*), vel til de mere oprindelige Fugle, til dem, der i Bygning have forholdsvis meget tilbage af Lighed med deres Forfædre blandt Krybdyr; men indenfor Hønsefuglene hører den til de højeste; i Form af Underkjæbe, Brystben, Mellemhaand og meget andet er den blandt dem, der ere naaede videst i de særlige Omdannelser, der ere ejendommelige for Hønsefuglene; den hører til dem, der have vundet størst Evne til at leve af saa vanskelig fordøjelig Føde som Knopper og Kviste, og den er blandt dem, der have tilegnet sig den største Dygtighed i at grave. Den kan nøjes med den Plantefødе, som Grønland kan byde den Vinteren igjennem; med sine stærke Kløer kan den grave sig Vej ned til de Planter, der ere dækkede af Sne; sin Grave-Evne kan den ogsaa bruge til at danne sig Skjulesteder under Sneen. Til Forskjel fra dem af dens Slægtninge, der leve under mere blide Kaar, har den faaet et Par Egenskaber, der gjenfindes hos mange andre Fugle fra kolde Lande: den tykke Fjerklædning, der ogsaa helt indhyller Foden, og den hvide Farve, der i Vinterdragten næsten er eneraadende, og som tildels holder sig i Sommerdragten. Baade hos Fugle og Pattedyr maa Kulden paavirke Huden paa en ejendommelig Maade, der fremkalder stærk Væxt af Fjer og Haar; men hvori Paavirkningen nærmere ligger, er endnu ikke klaret. Heller ikke er

det klaret, hvad det er i Lys- og Varmeforhold i Forbindelse med Dyrenes indre kemiske og fysiske Egenskaber, der fremkalder den hvide Farve baade hos Fugle og Pattedyr i Polarlandene, om det er en Slags Farve-Fotografering af Omgivelserne paa Dyrenes Hud (ligesom de blege Farver hos Søfugle, Ørken-Dyrenes gule Farve, Løv-Dyrenes grønne, o. s. v.) eller hvad andet. — Som mindre end nogen anden af Grønlands Fugle istand til at flygte er Rypen maaske den af dem, der legemlig er bleven bedst udrustet til at trodse Kulde og Sne. Netop Hønsefuglene egnede sig til at frembringe en saa udpræget kuldetaalende Fugl; i deres Grave-Evne have de et Fortrin, der kunde udnyttes. Paa Grund af Fjerklædningens Væxt ud over hele Foden har Rypen vel mistet en Ejendommelighed, der er stærkt udpræget hos dens nærmeste Slægtninge, de andre Urfugle: de fremstaaende stive Skæl langs Tæernes Rande, frembragte ved Gravningen, tilskyndede til Væxt ved Jordens eller Sneens Modstand; men til Gjengjeld har den stærkere Kløer end de fleste andre, og Fodens stive Fjerklædning kan virke som en Slags Fejekost.

Ravnen (*Corvus corax*) har ingen særlig Tillempning til Kulden; dens Art lever i samme Skikkelse ogsaa i langt sydligere Lande; til at møde de haarde Krav i Grønland har den kun sin alsidige høje Udvikling; især maa den stole paa sin Forstand. Som Spurvefugl hører den til de finest udformede Fugle; men skjønt den ogsaa indenfor Spurvefuglene hører til de højeste, er den dog ikke blandt de allerhøjeste; den har flere forholdsvis lave legemlige Egenskaber: den har, som sine nærmeste Slægtninge, beholdt et veludviklet Taareben som Arv fra oprindeligere Fugle, medens det hos de allerhøjeste Spurvefugle er fortrængt af Sibenet; den Gren af *Carotis*, der udmunder under Ledbenets inderste Ledskaal paa Tindingen, kommer op bag om *Fenestra ovalis*, som sædvanlig hos mere oprindelige Fugle, medens den hos de allerhøjeste Spurvefugle ombyttes med en Gren, der kommer op foran *Fenestra ovalis*;

første Haandsvingfjer er endnu veludviklet, medens den hos de allerhøjeste Spurvefugle er vantreven eller forsvunden; *Triceps*-Musklen har ikke som hos de allerhøjeste Spurvefugle med sit Udspring frembragt en dyb Grube under Overarmsbenets Ledhoved; o. s. v., o. s. v. Men i Størrelse og Kraft og i Flyve-Evne er Ravnen blandt de ypperste, og i Hjernens Udvikling, i Forstand, hører den til de allerhøjeste; den véd at lempe sig efter Forholdene; den har Evne til at leve af alt spiseligt, og ved Mod og List véd den at skaffe sig, hvad den trænger til; Odins Fugl er Mennesket blandt Fuglene.

Jagtfalken (*Falco gyrfalco*) er som ægte Falk en af de ypperste Flyvere blandt Rovfugle; blandt Falke er den en af de største og stærkeste. Den har Evne til hurtig at afsøge Land og Strand i vid Omkreds; hvor Ryper og Søfugle ere at finde, selv om det kun er i ringe Tal, dér kan ogsaa Jagtfalken leve. Polarlandet har sat sit Stempel paa den og givet den dens hvide Farve.

Blandt Ugler er Sneuglen (*Nyctea nivea*), hvad Jagtfalken er blandt Falke, en af de største og stærkeste, med Polardyrenes hvide Farve og tykke Fjerklædning. Dens kjæreste Føde er Lemmingen; men Lemmingen kan den i Grønland kun finde i de nordligste og de østlige Egne. I Grønland maa den sædvanlig nøjes med anden Føde; hvor Rype og Hare findes, dér kan ogsaa Sneuglen leve.

Som Finke hører Graasiskenen (*Cannabina linaria*) til de allerøverste Spurvefugle, til dem, der have lært sig at bide og tygge trods Mangelen af Tænder, til at leve tildels af haardskallede Frø, som de sønderbide. Den er tilstrækkelig alsidig udviklet til at kunne udnytte mange Slags Føde, ikke en Særling som Kjernebider eller Korsnæb. Den hører til de langvingede bevægelige Finker, der hurtig kunne overflyve vide Strækninger; naar Sne og Is dække Jorden vidt og bredt, vil den let kunne opsøge de snebare Pletter, hvor Føde er tilgængelig; lige saa let vil den kunne finde de frøbærende Kviste,

der hist og her rage op over Sneen. I sydligere Egne har den nære Slægtninge, der tildels ere Ørken-Fugle. Som Frøæder og Hurtigflyver er den allerede skikket til at leve ogsaa i et Land som Grønland; overfor sine sydlige Slægtninge har den kun faa Egenskaber, der udmærke den som Sne-Fugl. Den hvide Farve er bleven forholdsvis stærkt fremherskende i dens Fjer, især hos den Race, der lever nordligst i Grønland, og som overvintrer i Landet; den samme Race har ogsaa faaet en usædvanlig tyk Fjerklædning.

Som Verling staar Snespurven (*Emberiza nivalis*) paa et endnu højere Trin end Graasiskenen, der er en ægte Finke; i Næbets ejendommelige puklede Form, i den ejendommelige Forlængelse af Overkjæbebenet tilbage langs Ganebenet, o. s. v., er den endnu mindre oprindelig end de ægte Finker. Blandt Verlinger hører den igjen til de højeste. Den er blandt dem, der ere afvante med at færdes i Træer og Buske og have fundet sig tilrette med at leve i aabne, træløse Egne. Dens Fod er formet noget derefter; som hos saa mange andre Jordfugle er Tommeltaaens Klò bleven lige og lang, vist rettet ud ved at lægges hen over Underlag af Jord og Straa. Som ægte Aaben-Lands-Fugl har den ogsaa faaet usædvanlig Flyve-Evne; i den Henseende ligner den Graasiskenen; men ved helt at have givet Afkald paa Buske og Krat, som dog Graasiskenen har Forkjærlighed for og vælger til Redested, er den endnu bedre end Graasiskenen istand til at leve i de ødeste Egne; Snespurv og Rype ere de Fugle, der kunne trives paa Landjorden længst mod Nord. Ogsaa hos Snespurven er Polardyrenes hvide Farve den fremherskende.

Som Dykand hører Ederfuglen (*Somateria mollissima*) til en af Andefamiliens højeste Afdelinger. Dykændernes nærmeste oprindeligere Slægtninge, de ægte Ænder, nøjes med den Føde, de kunne finde paa Søbredden eller paa Vandets Overflade, eller som de kunne naa under Vandet ved at neddukke Hoved og Hals eller ved at „staa paa Hovedet“. De ægte Dykænder

have lært at flyve og ro sig ned under Vandet ved Hjelp af Vinger og Fødder for at tage, hvad de kunne finde paa Bunden, og de ere blevne lidt omformede derefter; deres Legeme er endnu lidt mere fladtrykt, med bredere Brystben, o. s. v., end hos de ægte Ænder, endnu mere trykket af Vandet; Knoglerne i deres Vinger, især Overarm og Underarm, vise ogsaa en lille Tilbøjelighed til Fladhed, ligeledes trykkede af Vandets Modstand, naar Vingen slaaes op og ned under Vand; o. s. v. Det er mest Muslinger, Ederfuglen, som de fleste andre Dykænder, henter fra Havets Bund; som en af de største og stærkeste Dykænder har den Evne til at dykke særlig dybt; den er istand til at finde Føden i Havet om Grønland Aaret rundt, hvor kun Isen ikke lægger sig altfor udstrakt. Arten lever i samme Skikkelse langt længere mod Syd; nogen særlig Tillempning til grønlandske Forhold har den ikke.

Næsten samme Egenskaber som Ederfuglen har Konge-Ederfuglen (*Somateria spectabilis*); den skal kunne dykke endnu dybere.

Graamaagen (*Larus glaucus*) har som sine Slægtninge en overordenlig Flyve-Evne; ligesom Jagtfalk og Snespurv ere istand til at afsøge Landet, kan den afsøge Havfladen i vid Udstrækning. Den søger efter mange Slags levende og døde Dyr, der kunne drive paa Havets Overflade; den er ikke ensidig i Valget af Føden; endogsaa Tang og andre Planter kan den ved Lejlighed nøjes med. Den har faaet de højnordiske Fugles Præg i sin usædvanlig lyse Farve; selv Vingespidserne, der ellers, endogsaa hos de lyseste Maage-Arter, pleje at være delvis sorte, ere afblegede. En af de største og kraftigste Maager er det.

Som Alkefugl hører Tejsten (*Cepphus grylle*) til den højeste Afdeling af den store Gruppe Fugle, der desuden omfatter Hjejle-, Sneppe- og Maagefugle. Det, der har givet Alkefuglene deres Særpræg overfor deres nærmeste lavere Slægtninge, Maagefuglene, er deres Øvelse i at dykke; de nøjes ikke som

de fleste Dykænder med at tage, hvad der ligger stille paa Havbunden; men de have særlig lagt sig efter at forfølge de fritsvømmende Krebsdyr og Fiske; de maa derfor arbejde under Vandet med større Kraft og Hurtighed end Dykænderne, og de ere derfor mere afvigende fra deres ikke-dykkende Slægtninge, end Dykænderne ere det. De have som Dykænderne faaet et fladtrykt Legeme; men Kroppen er ikke bleven bred som hos Dykænderne, der mest bevæge sig op og ned i Vandet, men langstrakt, formet efter Vandets Tryk, der sammenklemmer Kroppen og trænger Bryst- og Bughulens Indvolde bagud, naar Fuglen „flyver“ frem gjennem Vandet; ved Kroppens Fladtrykning og Udstrækning efter Længden ere Ribbenene dels ligesom sammenknækkede i Leddet mellem det egentlige Ribben og den forbenede Ribbensbrusk, dels skudte langt bagud; Brystbenet er blevet langt og smalt, o. s. v. Baglemmerne have de lagt usædvanlig stærkt tilbage langs Bækkenets Sider, hvortil Underbenet til Stadighed bindes ved Muskler og Hud paa lignende Maade som hos Sæler; Bækkenet sammentrykkes mellem Baglemmerne. De Muskler, der bevæge Foden, øves stærkt og fremkalde med deres Udspring stærke Kamme paa øvre Ende af Skinnebenet; o. s. v. Ved at bruges under Vand ændres Vingerne; Knoglerne, især Overarm og Underarm, blive ganske fladtrykte; Svingfjerene blive stive, men korte; o. s. v.; hvad Vingen vinder som Redskab til at færdes i Vandet, mister den som Redskab til Flugt i Luften. — Medens Tejsten som Alkefugl staar paa et meget højt Trin, er den blandt Alkefugle en af de oprindeligste, en af dem, der have beholdt mest af Ligheder med Maagefugle; den har forholdsvis kun lidt fladtrykte Arm-Knogler, Vingerne ere endnu vel skikkede til Flugt; Næbet er ikke saa meget omformet til ganske særegen Brug som hos de fleste andre Alkefugle; o. s. v. Det er vist netop dens mere alsidige Udvikling, der gjør det muligt for den at trodse Vinteren i Nord-Grønland; den er tilstrækkelig uddannet som Dykker til at kunne skaffe sig Føden ogsaa om Vinteren;

i Valget af Føden er den ikke for ensidig; foruden Fiske og Krebsdyr kan den tage Havbundens Skaldyr; og den har endnu saa stor Flyve-Evne, at den hurtig kan undvige, naar Isen kommer.

Skjønt Lomvie og Søkonge (*Uria arra*, *Mergulus alle*) begge, hver i sin Retning, ere noget mere særlig tillempede som Dykkere, ere de dog ikke saa ensidig udviklede, at de ikke i Hovedsagen ere stillede under samme Vilkaar som Tejsten.

Men selv om nogle Landfugle og Søfugle midt om Vinteren kunne sees i Nord-Grønland, er dog Hovedmængden af de samme Arter, i hvert Fald af de fleste af dem, vandret mod Syd, til Syd-Grønland eller længere bort, og dér ere de trufne sammen med adskillige andre af Grønlands haardføre Fugle, med Stokand, Strømand, Havlit, Hvinand, Toppet Skallesluger, Stormfugl, Sortgraa Ryle, Svartbag, Hvidvinget Maage, Ride, Ismaage, Kjove, Skarv og Havørn, der overvintre enten i Syd-Grønland (eller i den sydligere Del af Nørd-Grønland) eller paa Havet i Nærheden eller i de nærmeste sydligere Lande, for ved første Foraarstegn at vende tilbage til deres Hjem.

At Stokanden (*Anas boscas*) er istand til at udholde Vinteren i Grønland, er underligt nok. Som ikke-dykkende, eller dog ganske uvant med at dykke, er den jo nødt til at holde til paa Steder, hvor Vandet er grundt og derfor let dækkes af Is, medmindre den paa det dybe Vand kan finde drivende Tang med Snegle og Muslinger eller Krebsdyr svømmende i Overfladen i saa stor Mængde, at den omtrent kan skovle dem op. Hvad der hjelper den over Vanskelighederne, er vist dens Evne til at leve af mange Slags Føde, baade af Plante- eg Dyreverdenen, og dens gode Flyve-Evne, der sætter den istand til snart at finde de Steder, der egne sig for den. Et Fortrin fremfor de fleste andre Arter af Slægten har den i sin Størrelse og Styrke.

Tillempede som Dykkere paa ganske lignende Maade som Ederfuglene ere Strømand, Havlit og Islandsk Hvinand (*Cosmonetta*

histrionica, *Pagonetta glacialis*, *Clangula islandica*); kun ere de noget svagere Skabninger, af ringere Størrelse, mindre dybt dykkende. Alle ere de højt udviklede Dykænder; hver af dem har sine Ejendommeligheder. Strømanden, der tilsyneladende er den svageste af dem, er særlig vant til at trodse stærk Strøm og Søgang.

Den Toppede Skallesluger (*Mergus serrator*) hører til en lille Gruppe Dykænder, der i Hovedsagen staar paa det højeste Trin, hvortil Dykænder have naaet. Skalleslugerne ere Dykænder uddannede paa lignende Maade som Alkefuglene til at fange Krebsdyr og Fiske; men de synes mest at fange Bund-Dyr, der ikke ere særlig gode Svømmere, og de ere derfor ikke saa meget bedre end de ægte Dykænder indrettede til at bevæge sig under Vand. Forholdsvis stærkt er deres Fange-Redskab, Næbet, omdannet; det bruges mindre til Snadren og har derfor mistet den Brede, det har hos andre Ænder, og er blevet langt og smalt. Nogen særlig Tillempning til højnordiske Forhold har den Toppede Skallesluger ikke.

Stormfuglen (*Fulmarus glacialis*) har som sine Slægtninge en lignende Flyve-Evne som Graamaagen, maaske en endnu større Udholdenhed til at afsøge Havfladen milevidt. Den søger efter mange Slags dyrisk Føde, der kan drive paa Havet, men ganske særlig søger den efter Aadsler af Sæler og Hvaler, hvis Fedt den helst æder; og den finder sin Føde ikke alene ved Hjelp af Synet, men ogsaa ved Hjelp af Lugten. Som sine Slægtninge har den en Lugtesands, der er ganske usædvanlig blandt Fugle; *Lobi olfactorii* ere voxede stærkt og have udvidet deres Leje mellem Øjehulerne, o. s. v. Overfor sine nærmeste Slægtninge udmærker Stormfuglen sig ved sin Størrelse. Sin lyse Farve skylder den maaske sit nordlige Hjem.

At en lille spinkel Skabning som den Sortgraa Ryle (*Tringa maritima*) kan overvintre i Grønland, er forunderligt; tilsyneladende er den slet ikke udrustet til at kunne modstaa Kulde; den har ikke nogen særlig tyk Fjerklædning; dens Farve er

heller ikke paavirket af de særlige Forhold i et saa snerigt Land; den er nødt til at søge Føden paa Stranden, den kan ikke søge Tilflugt paa Havet; og dog kan den bjerge sig. Sagen er, at den til Føde særlig har valgt sig smaa Snegle, som den næsten altid kan finde paa Stene i Strandkanten og paa opskyllet Tang; den har som sine Slægtninge en udmærket Flyve-Evne, saa at den snart kan komme vidt omkring; Ly maa den vide at skaffe sig.

Svartbagen (*Larus marinus*), en nær Slægtning af Graamaagen, er den af de grønlandske Vinter-Maager, der mindst har Præg af at være en højnordisk Art; dens sorte Vinger ere ikke blegede. Det er ogsaa den af Grønlands faste Maager, hvis Udbredelse, som ynglende, naar længst mod Syd, til langt sydligere Egne. Det, der giver den, fremfor saa mange andre Maager, Evne til at leve i Grønland, selv om Vinteren, er vel dens Størrelse og Styrke.

Den Hvidvingede Maage (*Larus leucopterus*) er en yderst nær Slægtning af Graamaagen; men lidt spinklere er den.

Ride og Ismaage (*Larus tridactylus*, *L. eburneus*) ere vel af de mindre Maager; men begge høre til de bedste Flyvere, og begge ere af de mindst oprindelige Maager; hver af dem er uddannet i sin særlige Retning. Riden er mere end de fleste andre Maager en Hav-Fugl, vant til at færdes langt tilsøs; et lille Tegn paa sin høje Udvikling har den i Vantrivningen af Tommeltaaen; efter særlige højnordiske Forhold synes den ikke at være tillempet; den er heller ikke blandt de Maager, der gaa længst mod Nord. Ismaagen derimod er den af alle Maager, der mest bærer Præg af sit højnordiske Hjem i sin snehvide Farve. Ogsaa i Nord-Grønland kan den sees om Vinteren.

Hvor Maagerne ere, kunne ogsaa Kjoverne leve; i hvert Fald en af Grønlands Kjover, *Lestris parasitica*, kan sees om Vinteren i grønlandske Farvande, vel som ofte ellers jagende Byttet fra Maagerne, men ogsaa istand til selv at fange sig Føden; den er lige saa lidt ensidig som Maagerne.

Alk og Lunde (*Alca torda*, *Fratercula arctica*) ere lidt højere udviklede end de andre grønlandske Alkefugle, mere uddannede som Specialister, der have vænnet sig til at fange Fiske og Krebsdyr af bestemte Slags; mest søge de om Vinteren til Fiskepladser Syd for Grønland.

Skarven (*Phalacrocorax carbo*) hører til en lille Gruppe Fugle, der i mange Retninger ere vidunderlig omformede, ganske særlig indrettede til Fiskefangst, men paa anden Maade end Skalleslugere og Alkefugle og fremstaaede af andet Grundlag. Skarven selv har særlig lagt sig efter at fange forholdsvis store Bund-Fiske som Aalekvabber, Aal, Ulke o. s. v. Under Vandet kan den utvivlsomt ikke bevæge sig frem saa hurtig som Alkefuglene; men til Gjengjeld kan den let føre Hovedet omkring ved Hjelp af den lange bøjelige Hals. Næbet er omformet til et Gribe-Redskab af første Rang; de Muskler, der tjene til at presse Underkjæben mod Overkjæben og fastholde Byttet, ere blevne overordenlig stærke og afsætte iøjnefaldende Mærker paa Hovedskallen; de Knogler, Ganeben, Vingeben og Ledben, der særlig tjene som Støtter for Overnæbet, ere blevne usædvanlig stærke, Ganebenene indbyrdes sammenvoxede, o. s. v. Næbet er saa helt gaaet op i sin Tjeneste som Fange-Redskab, at det har opgivet Tjenesten som Sæde for Lugtesandsen; af Mangel paa Brug er Næsehulen svunden ind, og det ydre Næsebor er lukket. Ogsaa Tungen er sat ud af Brug og vantrives. I Bygning af Vinger, Krop og Baglemmer er der lige saa sære Ændringer som i Hovedets Bygning. Som udmærket Fiskefanger og som en af de største og stærkeste Arter af sin Slægt er det, at Skarven har Evne til at modstaa Grønlands Vinter; den har ingen særlig Tillempning til højnordiske Forhold; den lever i samme Skikkelse langt længere mod Syd.

Som en af de største og stærkeste Ørne, som vant til at færdes ved Havet, som evnende at fange baade Pattedyr, Fugle og Fiske og at æde baade frisk dræbte Dyr og Aadsler, er

Havørnen (*Haliaëtus albicilla*) skikket til at leve i Grønland Aaret rundt. Heller ikke den er tillempet særlig til højnordiske Egne.

Det er kun en mindre Kreds af Grønlands faste Fugle, der om Vinteren er vandret langt mod Syd for kun at besøge Landet igjen i den bedste Aarstid. Det er dels Fugle, der ere afhængige af Plante- eller Insektverdenen, dels dem, der mest holde til ved Indsøer, dels nogle, der vel maatte kunne finde Føden om Vinteren i Grønland, men som ikke ere vante til den haardeste Kulde. Men selv de Fugle, der kun besøge Grønland om Sommeren, ere udsatte for mangen en Gang at maatte være omgivne af Is og Sne; særlig udrustede maa de være.

Sædgaas, Blisgaas, Knortegaas og Bramgaas (*Anser segetum*, *A. albifrons*, *A. torqvatus*, *A. leucopsis*) kunne vel til Føde tildels nøjes med Tang og med Havdyr, der indeholdes i Tangen, eller som de kunne naa paa Bunden af grundt Vand; men deres kjæreste Føde er de friske Blade af forskjellige Landplanter. Til Grønland komme de først, naar Sneen smelter bort fra Jorden, og Planterne begynde at spire. Som store, stærke Fugle med god Flyve-Evne ere de istand til at trodse Uvejr, og de ere blandt de Fugle, der vove sig længst mod Nord; nogle af dem synes endogsaa at have en særlig Forkjærlighed for de allernordligste Lande.

Som store, stærke Fugle, som udmærkede Dykkere, indrettede til Fiskefangst paa lignende Maade som Alkefuglene, men af anden Oprindelse, maatte Lommerne, den Rødstrubede Lom og Islommen (*Colymbus septentrionalis*, *C. glacialis*) vel være istand til at leve i Grønland om Vinteren. Men de have Forkjærlighed for de ferske Vande, hvor de gjerne fange Lax, og hvor de have deres Reder, og de komme derfor først om Foraaret ved den Tid, da Indsøerne blive dem tilgængelige. Om Efteraaret holde de sig dog længe ved Kysterne.

Som nære Slægtninge af Stormfuglen have den Store Storm-

svale og den Store Skraape (*Procellaria leucorrhoa*, *Puffinus major*) lignende Egenskaber som den; men begge ere spinklere. Om Vinteren færdes de over Havet længere mod Syd. Ingen af dem har Stormfuglens lyse Farve.

Præstekrave, Stenvender, Islandsk Ryle og Selning (*Ægialitis hiaticula*, *Strepsilas interpres*, *Tringa canutus*, *Calidris arenaria*) ere udrustede paa lignende Maade som den Sortgraa Ryle, hvis nære Slægtninge de ere; men dens Evne til at finde sig i Grønlands Vinter have de ikke. Deres hurtige, udholdende Flugt sætter dem istand til at udnytte den korte grønlandske Sommer, til i rette Tid at naa deres Ynglepladser, selv i den nordligste Del af Landet, og til at forsvinde igjen, førend Vinteren kommer. Af Føde er der tilstrækkeligt for dem, Orme, Krebsdyr, Insektlarver o. s. v., ved Bredderne baade af det salte og det ferske Vand.

Odinshane og Thorshane (*Phalaropus hyperboreus*, *Ph. fulicarius*) ere endnu spinklere Skabninger end de andre grønlandske Ryler; men et Fortrin have de i deres Svømme-Evne; de kunne finde Føden ogsaa ude paa Havet, hvor de paa Overfladen kunne opsamle smaa Krebsdyr o. s. v. Nogen særlig Frygt for Is have de ikke, lige saa lidt som de andre grønlandske Fugle; men en Grund til at indfinde sig sent om Foraaret have de i deres Forkjærlighed for Indsøer, ved hvis Bredder de helst have deres Rede.

Den Kløfthalede Maage (*Larus sabini*) er den mindste af de Maager, der stadig yngle i Grønland, og nogen særlig Tillempning til højnordiske Forhold har den tilsyneladende ikke; men i Hovedsagen er den stillet under lignende Vilkaar som de andre Maager; maaske er den nok saa god en Flyver som de fleste andre.

Havternen (*Sterna macrura*) er vel blandt Maagefamiliens ypperste Medlemmer, uddannet som Flyver som kun faa andre, med usædvanlig lange spidse Vinger og lang kløftet Hale, saa hjemme i Luften, at den kun sjelden faar Brug for Fødderne,

som derfor ere blevne usædvanlig smaa, dygtig til at fange Krebsdyr og Smaafiske; men lille og spinkel er den, tilsyneladende slet ikke indrettet paa at kunne taale strengt Vejr; i Danmark hører den til de Trækfugle, der komme senest og tidligst vandre bort mod Syd; og dog kommer den aarlig i Mængde til Grønland, hvor den gaar højt mod Nord; ofte maa den søge sin Føde i aabne Spalter i Isen. Det er vel de grønlandske Haves Rigdom paa smaa Krebsdyr, der lokker den dertil; dens Flyve-Evne hjelper den.

Vandrefalken (*Falco peregrinus*) staar i Flyve-Evne ikke tilbage for Jagtfalken; men mindre er den, og sit Bytte søger den mest blandt de mindre Fugle, hvoraf der ikke om Vinteren findes mange i Grønland. Som ikke bunden til højnordiske Lande har den ikke som Jagtfalken faaet den lyse Farve.

Om ikke den mindste, saa dog den spinkleste af Grønlands aarlige Gjæster er Skjærpiberen (*Anthus aqvaticus*), en lille insektædende Sangfugl. Hvad der giver den Evne til at leve ogsaa i Grønland, er dens Vane at søge sin Føde ved Vandet, baade det ferske og det salte, dens Forkjærlighed for aabent træløst Land og dens Flyve-Færdighed. Som Snespurven og mange andre Jordfugle har den faaet den lige Bagklo. Ligesom sine nærmeste Slægtninge udmærker den sig fra de sædvanlige smaa Sangere, fra hvem de stamme, ved at have forholdsvis lange Vinger, hvis første Haandsvingfjer er forsvunden, medens de andre Svingfjer ere voxede. Ved sin Flyve-Evne har dens Slægt naaet at udbrede sig mærkværdig vidt; Pibere findes omkring paa mange af de mest afsides Steder af Jorden.

Stenpikkeren (*Saxicola oenanthe*) er ogsaa en lille spinkel Sangfugl, men ligeledes i sin Retning en af de højest udviklede. Den hører til Droslernes højtstaaende Gruppe, blandt andet udmærket ved, at Fodens Skælklædning saa lidt som muligt minder om Fuglenes Forfædre blandt Krybdyr; Skællene ere ikke alene paa Mellemfodens Bagside, men ogsaa paa Forsiden

smeltede sammen til lange Skinner. Det er dens store Flyve-Evne, der sætter den istand til at besøge Grønland i den korte Sommer, og det er dens Tilbøjelighed for aabent Land, der lader den føle sig tilfreds ogsaa i Grønland; mange af dens nærmeste Slægtninge ere Ørkenfugle. Grønlands Insektverden maa være rig nok til at føde den, skjønt den ikke holder særlig til ved Vandet, men helst søger sit Bytte paa tør Grund.

Laplandsverlingen (*Emberiza lapponica*) er en saa nær Slægtning af Snespurven, at dens Vilkaar ere lignende. Dens Vinger ere noget kortere, dens Flyve-Evne lidt mindre. Som mindre vant til at færdes i Sne og Is har den heller ikke faaet noget af Polardyrenes hvide Farve.

Foruden de haardføre Fugle, der hvert Aar ere at finde som ynglende i Grønland og ret kunne siges at høre hjemme ogsaa dér, er der nogle faa andre, der maaske mere eller mindre aarlig indfinde sig, men kun i ringe Tal.

Desuden kommer der mellem Aar og Dag en stor Mængde mere eller mindre tilfældige Gjæster. Nogle af dem yngle maaske undertiden i Landet. Andre, og det de fleste, komme kun som rent vildfarende, mere eller mindre langvejsfra; og blandt dem er der baade store og smaa, haardføre og svage, mange af dem aldeles uskikkede til at leve blot en kort Tid i Grønland.

Der kjendes hidtil 129 Fugle-Arter fra Grønland. Af dem høre de 52 til Grønlands faste Fugleverden, de allerfleste som almindelig ynglende i Landet; 1 Art, Gejrfuglen (*Alca impennis*) har ogsaa hørt til den faste Fauna, men er uddød. 8 Arter yngle maaske jevnlig i Landet, men kun i ringe Mængde. 68 Arter ere tilfældige.

Af de 52 faste Arter ere kun de 11 Landfugle, endda ere de tildels bundne til Stranden; de 41 ere Vandfugle.

Af de 52 faste Arter ere 28 enten Standfugle eller forholdsvis kort vandrende; 24 ere mere eller mindre udprægede Trækfugle.

Grønlands faste Fugleverden.

1. *Anas boscas.*
2. *Cosmonetta histrionica.*
3. *Pagonetta glacialis.*
4. *Clangula islandica.*
5. *Somateria mollissima.*
6. *Somateria spectabilis.*
7. *Mergus serrator.*
8. *Anser segetum.*
9. *Anser albifrons.*
10. *Anser torqvatus.*
11. *Anser leucopsis.*
12. *Lagopus mutus.*
13. *Colymbus septentrionalis.*
14. *Colymbus glacialis.*
15. *Procellaria leucorrhoa.*
16. *Puffinus major.*
17. *Fulmarus glacialis.*
18. *Ægialitis hiaticula.*
19. *Strepsilas interpres.*
20. *Tringa maritima.*
21. *Tringa canutus.*
22. *Tringa alpina.*
23. *Calidris arenaria.*
24. *Phalaropus hyperboreus.*
25. *Phalaropus fulicarius.*
26. *Larus marinus.*
27. *Larus leucopterus.*
28. *Larus glaucus.*
29. *Larus tridactylus.*
30. *Larus sabini.*
31. *Larus eburneus.*
32. *Sterna macrura.*
33. *Lestris parasitica.*
34. *Lestris longicauda.*
35. *Lestris pomatorhina.*
36. *Cepphus grylle.*
37. *Uria troile.*
38. *Uria arra.*
39. *Mergulus alle.*
40. *Alca torda.*
41. (*Alca impennis.*)
42. *Fratercula arctica.*
43. *Phalacrocorax carbo.*
44. *Falco peregrinus.*
45. *Falco gyrfalco.*
46. *Haliaëtus albicilla.*
47. *Nyctea nivea.*
48. *Corvus corax.*
49. *Anthus aqvaticus.*
50. *Saxicola oenanthe.*
51. *Cannabina linaria.*
52. *Emberiza lapponica.*
53. *Emberiza nivalis.*

Arter, der maaske jevnlig yngle i Landet, men i ringe Mængde.

1. *Cygnus musicus.*
2. *Anser hyperboreus.*
3. *Charadrius pluvialis.*
4. *Numenius phæopus.*
5. *Tringa fuscicollis.*
6. *Gallinago scolopacina.*
7. *Otus brachyotus.*
8. *Zonotrichia leucophrys.*

Tilfældige Gjæster. Ganske enkelte af dem en sjelden Gang ynglende i Landet.

1. *Anas crecca.*
2. *Anas penelops.*
3. *Anas acuta.*
4. *Tadorna casarca.*
5. *Fuligula marila.*
6. *Clangula albeola.*
7. *Oedemia fusca.*
8. *Oedemia perspicillata.*
9. *Somateria dispar.*
10. *Anser canadensis.*
11. *Podicipes auritus.*
12. *Podicipes griseigena.*
13. *Puffinus anglorum.*
14. *Crex pratensis.*
15. *Porzana maruetta.*
16. *Porzana carolina.*
17. *Fulica atra.*
18. *Fulica americana.*
19. *Vanellus cristatus.*
20. *Charadrius sqvatarola.*
21. *Hæmatopus ostreologus.*
22. *Numenius hudsonicus.*
23. *Numenius borealis.*
24. *Limosa ægocephala.*
25. *Macrorhamphus griseus.*
26. *Totanus solitarius.*
27. *Totanus flavipes.*
28. *Machetes pugnax.*
29. *Tringa minutilla.*
30. *Tringa maculata.*
31. *Larus argentatus.*
32. *Larus roseus.*
33. *Lestris catarrhactes.*
34. *Ardea cinerea.*
35. *Botaurus lentiginosus.*
36. *Sula bassana.*
37. *Falco æsalon.*
38. *Pandion haliaëtus.*
39. *Chætura pelasgia.*
40. *Coccyzon americanus.*
41. *Sphyropicus varius.*
42. *Empidonax flaviventris.*
43. *Contopus borealis.*
44. *Corvus cornix.*
45. *Hirundo rustica.*
46. *Alauda alpestris.*
47. *Sturnus vulgaris.*
48. *Troglodytes palustris.*
49. *Regulus calendula.*
50. *Anthus pratensis.*
51. *Motacilla alba.*
52. *Vireo olivaceus.*
53. *Dendroeca virens.*
54. *Dendroeca maculosa.*
55. *Dendroeca pennsylvanica.*
56. *Dendroeca striata.*
57. *Dendroeca coronata.*
58. *Helminthophaga ruficapilla.*
59. *Geothlypis philadelphia.*
60. *Siurus noveboracensis.*
61. *Parula americana.*
62. *Myiodioctes canadensis.*
63. *Turdus iliacus.*

64. *Turdus ustulatus.*
65. *Turdus migratorius.*
66. *Loxia leucoptera.*
67. *Xanthocephalus icterocephalus.*
68. *Scolecophagus ferrugineus.*

De fleste af de Arter Fugle, der overvintre i eller ved Grønland, ere om Sommeren, i Yngletiden, vidt udbredte i Landet og tage ogsaa tiltakke med de mest ublide Egne; men flere af dem vise sig i Sommertiden ikke særlig haardføre; og nogle af de sene Sommergjæster høre netop til dem, der vove sig længst mod Nord; Arternes Fordeling i Landet i Yngletiden staar ikke alene i Forbindelse med deres større eller mindre Evne til at taale haardt Klima. Først og fremmest afhænger den af de Krav, Fuglene stille til deres Opholdssted.

For Landfugle og for de Fugle, der yngle ved Indsøer, maatte det vel i al Almindelighed kunne siges, at Vestkysten i det hele med det forholdsvis milde Klima maa være den mest tiltalende Del af Landet, og at Sydvest-Grønland med sine forholdsvis frodige og lune Dale maa være den bedste Egn, selv om Vejret dér kan være mere ustadigt end i Nord-Grønland. De fleste af Grønlands faste Landfugle ere dog saa haardføre og vante til Forholdene i Landet, at de ikke vise stor Forkjærlighed for de frodigste Egne. Rype, Jagtfalk, Sneugle, Ravn og Snespurv findes udbredte langs alle Grønlands Kyster, mere eller mindre talrig; Havørn, Stenpikker, Graasisken og Laplandsverling kjendes fra en Del af Østkysten og fra næsten hele Vestkysten, Vandrefalken fra næsten hele Vestkysten; Skjærpiberen lever ogsaa paa Vestkysten, men synes netop at undgaa den sydlige Del som Ynglested. De fleste af de grønlandske faste Fugle, der i Yngletiden helst holde til ved Ferskvand, have ligeledes vid Udbredelse i Landet. Havlitten kjendes fra alle Kysterne, Stokand, Strømand, Toppet Skallesluger, Rødstrubet

Lom, Islom, Ryle og Odinshane baade fra Øst- og Vestkyst; Blisgaasen har Yngleplads langs Vestkystens Midte. Det er egenlig ikke andre end nogle faa Arter, der kun i ringe Tal eller kun af og til yngle i Grønland, der tydelig vise Forkjærlighed for Sydvestsiden af Landet, af Landfugle Mose-Hornugle (*Otus brachyotus*) og *Zonotrichia leucophrys*, af Vandfugle Sangsvane (*Cygnus musicus*), Islandsk Hvinand, maaske *Tringa fuscicollis* og Horsegjøg (*Gallinago scolopacina*).

For Søfuglene maa det vel kunne siges, at de mest isfrie Strækninger af Kysten ere de mest tiltrækkende. Nord- og Østkysten ere jo mere fast omsluttede af Is, end Vestkysten er det; men af Vestkysten er jo den sydlige Del netop i Sommeren, i Fuglenes Yngletid, belejret af Drivis fra Østkysten; Vestkystens nordlige Del er i den Tid den mest tilgængelige Strækning, og dér er det, at Søfuglene samles i større Mængde end andre Steder, om end de fleste af Arterne ellers ere vidt udbredte. Langs alle Kysterne, baade Vest, Øst og Nord, hvor der kun er saa meget isfrit Vand, at der er Mulighed for at faa Føden, leve Ederfugl, Stenvender, Sortgraa Ryle, Graamaage, Havterne og Tejste; langs Vest- og Østkyst lever Præstekrave og ligeledes Stormfugl, Kortnæbet Lomvie og Søkonge, dog de tre sidste med tydelig Forkjærlighed for Vestkystens nordlige Del; langs det meste af Vestkysten yngle Svartbag, Hvidvinget Maage, Ride, Kjove (*Lestris parasitica*) og Alk; mere eller mindre indskrænkede til Vestkystens nordlige Del ere i Yngletiden Kløfthalet Maage, Mellemkjove (*Lestris pomatorhina*), Lunde og Skarv.

En ganske egen Tilbøjelighed vises af en lille Kreds af Fugle, der vel ogsaa ere at finde paa den for de fleste Søfugle tiltalende nordlige Vestkyst, men som desuden have bredt sig til Nordkysten, og tildels Østkysten, og synes at have Forkjærlighed for de mest utilgængelige, mest øde og afsides Egne. Det er dels to af de haardføreste Standfugle, Konge-Ederfugl

og Ismaage, der synes at have vænnet sig til de mest ublide Kaar baade Sommer og Vinter; dels er det nogle af Sommergjæsterne, Knortegaas, Islandsk Ryle, Selning, Thorshane og Lille Kjove (*Lestris longicauda*), altsaa ikke alene store og stærke, men ogsaa smaa og spinkle Fugle, dog alle med god Flyve-Evne. Det ser ud næsten, som om de havde Overskud af Kraft i Vingerne; naar først Foraarets Vandrelyst er kommen over dem, undlade de gjerne at standse Flugten, synes det, indtil Is og Ørken møde dem. Maaske ogsaa den stadige Dag har en Tillokkelse for dem som for andre højnordiske Fugle, og Lyset drager dem mod Nord saa langt som muligt; der er jo Lejlighed til at finde Føden Døgnet igjennem, og Havet byder den jo rigelig, Landet tildels ogsaa; Ungernes Fodring, der i sydligere Lande kræver strengt Arbejde hele Dagen for at standses om Natten, maa dér kunne ske forholdsvis let, og Ungerne maa vist dér kunne voxe hurtigere end andre Steder.

Som Fugle, der ret høre hjemme paa det aabne Atlanterhav, komme den Store Stormsvale og den Store Skraape kun lidt i Berøring med Grønlands faste Kyst, men holde sig mest til de yderste Skjær. Begge færdes mest udfor Sydvestkysten.

Kun i meget ringe Grad kan der i Fordelingen af Grønlands faste Fugleverden indenfor Landets Grændser tydelig spores en Følge af Grønlands Beliggenhed mellem Europa og Amerika. Paa Østkysten yngle to Arter, Sædgaas og Bramgaas, der endnu ikke ere fundne ynglende paa Vestkysten; det er Arter, der stamme fra Europa og have holdt sig tilbage paa Grønlands Europa-Side.

At de mange tilfældige Gjæster, baade fra Europa og Amerika, der vise sig i Grønland, mest komme til Syd-Grønland, og at de fleste komme fra Amerika, er næsten selvfølgeligt.

Af de 129 Arter Fugle, der kjendes fra Grønland, er der kun to, *Anser segetum* og *Corvus cornix*, der ikke ere sete paa Vestkysten, regnet fra Kap Farvel til Kap York.

Fra Nordkysten, regnet fra Kap York til Navy-Cliff, kjendes følgende 33 Arter:

1. *Pagonetta glacialis.*
2. *Somateria mollissima.*
3. *Somateria spectabilis.*
4. *Anser hyperboreus.*
5. *Anser torqvatus.*
6. *Lagopus mutus.*
7. *Colymbus septentrionalis.*
8. *Fulmarus glacialis.*
9. *Charadrius pluvialis.*
10. *Ægialitis hiaticula.*
11. *Strepsilas interpres.*
12. *Tringa maritima.*
13. *Tringa canutus.*
14. *Calidris arenaria.*
15. *Phalaropus fulicarius.*
16. *Larus leucopterus.*
17. *Larus glaucus.*
18. *Larus tridactylus.*
19. *Larus sabini.*
20. *Larus eburneus.*
21. *Sterna macrura.*
22. *Lestris parasitica.*
23. *Lestris longicauda.*
24. *Cepphus grylle.*
25. *Uria arra.*
26. *Mergulus alle.*
27. *Fratercula arctica.*
28. *Falco gyrfalco.*
29. *Haliaëtus albicilla.*
30. *Nyctea nivea.*
31. *Corvus corax.*
32. *Saxicola oenanthe.*
33. *Emberiza nivalis.*

De allerfleste af dem kjendes som ynglende ved Nordkysten, enten sikkert eller saa godt som sikkert, mere eller mindre udbredt; *Fulmarus glacialis*, *Larus leucopterus*, *L. tridactylus* og *L. sabini* synes kun at komme som Gjæster paa Strejftog; *Charadrius pluvialis*, *Fratercula arctica*, *Haliaëtus albicilla* og *Saxicola oenanthe* synes at vise sig kun tilfældig.

Fra Østkysten, regnet fra Kap Farvel til Navy-Cliff, kjendes følgende 47 Arter:

1. *Anas crecca.*
2. *Anas boscas.*
3. *Cygnus musicus.*
4. *Cosmonetta histrionica.*
5. *Pagonetta glacialis.*
6. *Oedemia perspicillata.*
7. *Somateria mollissima.*
8. *Somateria spectabilis.*
9. *Mergus serrator.*
10. *Anser segetum.*
11. *Anser albifrons.*
12. *Anser leucopsis.*

13. *Lagopus mutus.*
14. *Colymbus septentrionalis.*
15. *Colymbus glacialis.*
16. *Fulmarus glacialis.*
17. *Charadrius pluvialis.*
18. *Ægialitis hiaticula.*
19. *Strepsilas interpres.*
20. *Tringa maritima.*
21. *Tringa canutus.*
22. *Tringa alpina.*
23. *Calidris arenaria.*
24. *Phalaropus hyperboreus.*
25. *Larus leucopterus.*
26. *Larus glaucus.*
27. *Larus tridactylus.*
28. *Larus eburneus.*
29. *Sterna macrura.*
30. *Lestris longicauda.*
31. *Cepphus grylle.*
32. *Uria arra.*
33. *Mergulus alle.*
34. (*Alca impennis.*)
35. *Phalacrocorax carbo.*
36. *Falco gyrfalco.*
37. *Haliaëtus albicilla.*
38. *Nyctea nivea.*
39. *Corvus cornix.*
40. *Corvus corax.*
41. *Sturnus vulgaris.*
42. *Motacilla alba.*
43. *Saxicola oenanthe.*
44. *Cannabina linaria.*
45. *Loxia leucoptera.*
46. *Emberiza lapponica.*
47. *Emberiza nivalis.*

De allerfleste af dem kjendes som sikkert eller næsten sikkert ynglende ved Østkysten, mere eller mindre udbredt; *Anas crecca*, *Cygnus musicus*, *Oedemia perspicillata*, *Charadrius pluvialis*, *Corvus cornix*, *Sturnus vulgaris*, *Motacilla alba* og *Loxia leucoptera* ere kun tilfældige.

Kjernen af Grønlands faste Fugleverden udgjøres af circumpolare Arter; 37 af de 53 faste Arter ere circumpolare. Af de nordlig-circumpolare, europæisk-asiatiske og amerikanske Fugle, der andre Steder nøjes med lige saa ublidt Land som Grønland, er der neppe nogen, der ikke ogsaa lever i Grønland. — 19 af de 37 Arter ere mere eller mindre istand til at over-

vintre i eller ved Grønland, men tildels vandre de dog bort om Vinteren; 18 ere mere udprægede Trækfugle. Der kan ikke godt tvivles om, at nogle af Grønlands vandrende circumpolare Fugle, og da særlig de, der høre hjemme paa Østkystens nordlige Del, om Vinteren gaa til Europa; foruden Søfugle har man jo set Snespurve færdes i Farvandet mellem Island, Grønland og Spitsbergen. Men Hovedmængden af Grønlands circumpolare Trækfugle søger om Vinteren utvivlsomt til Amerika og til Atlanterhavets Vestside, og for saa vidt slutter den sig til den amerikanske Fauna. For de allerfleste af de circumpolare Fugles Vedkommende er det derimod umuligt at sige, om de ellers, i Slægtskabsforhold o. s. v., have deres nærmeste Tilknytning til europæisk-asiatisk eller til amerikansk, til atlantisk eller pacifisk Fauna; de allerfleste have nærstaaende og mange Slægtninge baade det ene og det andet Sted. Kun om Skjærpiber og Graasisken kan det næsten sikkert siges, at de have deres Oprindelse fra den Gamle Verden; Laplandsverling og Snespurv stamme maaske snarest fra Amerika. Skjærpiberens Slægt, *Anthus*, har talrige Arter over hele den Gamle Verden; nogle faa indbyrdes nærstaaende Arter findes i Syd-Amerika; men i Nord-Amerika findes foruden den circumpolare *Anthus aqvaticus* kun en enkelt noget enestaaende Art, undertiden stillet i en egen Slægt, *Neocorys*; i den Gamle Verden findes ogsaa talrige mere oprindelige nærstaaende Slægter, Sylviiderne, og en meget nærstaaende mindre oprindelig Slægt, *Motacilla*; blandt Amerikas Fugle er der derimod vist kun faa mere oprindelige Slægtninge og ingen mindre oprindelig. Graasiskenens Slægt, *Cannabina*, har andre væsenlig mere oprindelige Arter i den Gamle Verden, *C. flavirostris* og *C. linota*; men ingen Art findes i Amerika undtagen den circumpolare *C. linaria*; og Slægten hører til en Afdeling af de ægteste Finker, der i den Gamle Verden har talrige Slægter, men kun faa i Amerika. Laplandsverlingens og Snespurvens Slægt, *Emberiza*, hører til en Familie, Emberiziderne, der har sin væsenligste

Udbredelse i Amerika; de fleste nordamerikanske «Finker» høre til Familien, og nærstaaende store Familier, Tanagrider og Icterider, ere ejendommelige for Amerika; men selve Slægten *Emberiza* hører væsenlig hjemme i den Gamle Verden, hvor den har mange mere oprindelige Arter; i Amerika findes dog vist de Arter (som *E. picta* og *E. ornata*), der snarest kunde se ud som nærmeste Stamformer for Laplandsverling og Snespurv.

Tre af Grønlands faste Søfugle ere ikke egenlig circumpolare, men dog samtidig nordatlantiske og nordpacifiske. Det er Svartbagen, en Standfugl, der gjerne holder til ved Kysterne af det aabne Hav, og den Store Stormsvale og Stormfuglen, begge Trækfugle, der helst færdes ude paa Havet.

Fem af de faste Søfugle ere, eller have været, bundne til Atlanterhavet. Det er den udprægede Havfugl, den Store Skraape, der flyver over det meste af Atlanterhavet, og de fire højt udviklede Alkefugle, Søkonge, Alk, Lunde og den uddøde Gejrfugl, der alle ere nordatlantiske.

Sex af de faste Arter ere europæisk-asiatiske; en af dem, Skarven, har dog udbredt sig langs Nord-Amerikas Vestkyst. To af dem, Skarv og Havørn, ere Standfugle i Grønland; de fire andre, Sædgaas, Bramgaas, Præstekrave og Stenpikker, ere Trækfugle, der aarlig maa vandre fra Europa til Grønland (tildels komme de ogsaa til Labrador o. s. v.) og omvendt.

Kun to af de faste Arter, Strømand og Islandsk Hvinand, maa nærmest regnes for amerikanske; begge findes dog tillige paa Island, Strømanden ogsaa i Øst-Asien. Begge ere nærmest Standfugle.

Af de otte Arter, der maaske jevnlig yngle i Grønland i ringe Mængde, ere fire circumpolare, to europæisk-asiatiske, to amerikanske. Alle ere de Trækfugle.

I Kredsen af Grønlands ynglende Fugle viser der sig altsaa ingen særlig Tilslutning til Amerikas Fauna, hvad man dog efter Landets Beliggenhed kunde vente, tværtimod: af de

ynglende Arter, der ikke ere circumpolare eller atlantiske, ere 8 af europæisk-asiatisk Oprindelse og kun 4 amerikanske; og af de fire circumpolare Arter, hvis oprindelige Hjemsted nogenlunde sikkert kan udfindes, synes de 2 at stamme fra den Gamle Verden. Ganske anderledes er Forholdet blandt de mange tilfældige Gjæster; de komme fra Syd, Øst og Vest; men kun forholdsvis faa komme fra Øst, vist især fra Island; ganske enkelte komme fra Vest; de allerfleste komme fra Syd, fra det nærliggende fuglerige nordamerikanske Fastland. 14 af de tilfældige Gjæster ere circumpolare Arter, og de fleste af dem komme vist til Grønland fra Amerika; 3 ere atlantiske, 1 nærmest pacifisk, 15 europæisk-asiatiske, men 35 amerikanske.

Grønlands faste Fugleverden.

Circumpolare eller nordatlantiske og nordpacifiske Arter.

1. *Anas boscas.*
2. *Pagonetta glacialis.*
3. *Somateria mollissima.*
4. *Somateria spectabilis.*
5. *Mergus serrator.*
6. *Anser albifrons.*
7. *Anser torqvatus.*
8. *Lagopus mutus.*
9. *Colymbus septentrionalis.*
10. *Colymbus glacialis.*
11. *Procellaria leucorrhoa.*
12. *Fulmarus glacialis.*
13. *Strepsilas interpres.*
14. *Tringa maritima.*
15. *Tringa canutus.*
16. *Tringa alpina.*
17. *Calidris arenaria.*
18. *Phalaropus hyperboreus.*
19. *Phalaropus fulicarius.*
20. *Larus marinus.*
21. *Larus leucopterus.*
22. *Larus glaucus.*
23. *Larus tridactylus.*
24. *Larus sabini.*
25. *Larus eburneus.*
26. *Sterna macrura.*
27. *Lestris parasitica.*
28. *Lestris longicauda.*
29. *Lestris pomatorhina.*
30. *Cepphus grylle.*
31. *Uria troile.*
32. *Uria arra.*
33. *Falco peregrinus.*
34. *Falco gyrfalco.*
35. *Nyctea nivea.*
36. *Corvus corax.*
37. *Anthus aqvaticus.*
38. *Cannabina linaria.*
39. *Emberiza lapponica.*
40. *Emberiza nivalis.*

Atlantiske.

1. *Puffinus major.*
2. *Mergulus alle.*
3. *Alca torda.*
4. (*Alca impennis.*)
5. *Fratercula arctica.*

Europæisk-asiatiske.

1. *Anser segetum.*
2. *Anser leucopsis.*
3. *Ægialitis hiaticula.*
4. *Phalacrocorax carbo* (& østamerikansk).
5. *Haliaëtus albicilla.*
6. *Saxicola oenanthe.*

Amerikanske.

1. *Cosmonetta histrionica* (& islandsk & østasiatisk).
2. *Clangula islandica* (& islandsk).

Arter, der maaske jevnlig yngle i Grønland, men i ringe Mængde.

Circumpolare.

1. *Anser hyperboreus.*
2. *Charadrius pluvialis.*
3. *Gallinago scolopacina.*
4. *Otus brachyotus.*

Europæisk-asiatiske.

1. *Cygnus musicus.*
2. *Numenius phæopus.*

Amerikanske.

1. *Tringa fuscicollis.*
2. *Zonotrichia leucophrys.*

Tilfældige Gjæster i Grønland.

Circumpolare.

1. *Anas crecca.* Racen amerikansk.
2. *Anas acuta.*
3. *Fuligula marila.*
4. *Oedemia fusca.* Racen europæisk.
5. *Somateria dispar.*
6. *Podicipes auritus.*
7. *Podicipes griseigena.* Racen amerikansk.
8. *Charadrius sqvatarola.*
9. *Larus argentatus.*
10. *Falco æsalon.* Racen europæisk.
11. *Pandion haliaëtus.*
12. *Hirundo rustica.*
13. *Alauda alpestris.*
14. *Loxia leucoptera.*

Atlantiske.

1. *Puffinus anglorum.*
2. *Lestris catarrhactes.*
3. *Sula bassana.*

Pacifisk, snarest.

1. *Larus roseus.*

Europæisk-asiatiske.

1. *Anas penelops.*
2. *Tadorna casarca.*
3. *Crex pratensis.*
4. *Porzana maruetta.*
5. *Fulica atra.*
6. *Vanellus cristatus.*
7. *Hæmatopus ostreologus.*
8. *Limosa ægocephala.*
9. *Machetes pugnax.*
10. *Ardea cinerea.*
11. *Corvus cornix.*
12. *Sturnus vulgaris.*
13. *Motacilla alba.*
14. *Anthus pratensis.*
15. *Turdus iliacus.*

Amerikanske.

1. *Clangula albeola.*
2. *Oedemia perspicillata.*
3. *Anser canadensis.*
4. *Porzana carolina.*
5. *Fulica americana.*
6. *Numenius hudsonicus.*
7. *Numenius borealis.*
8. *Macrorhamphus griseus.*
9. *Totanus solitarius.*
10. *Totanus flavipes.*
11. *Tringa minutilla.*
12. *Tringa maculata.*
13. *Botaurus lentiginosus.*
14. *Chætura pelasgia.*
15. *Coccyzon americanus.*
16. *Sphyropicus varius.*
17. *Empidonax flaviventris.*
18. *Contopus borealis.*
19. *Troglodytes palustris.*
20. *Regulus calendula.*
21. *Vireo olivaceus.*
22. *Dendroeca virens.*
23. *Dendroeca maculosa.*
24. *Dendroeca pennsylvanica.*
25. *Dendroeca striata.*
26. *Dendroeca coronata.*
27. *Helminthophaga ruficapilla.*
28. *Geothlypis philadelphia.*
29. *Siurus noveboracensis.*
30. *Parula americana.*
31. *Myiodioctes canadensis.*
32. *Turdus ustulatus.*
33. *Turdus migratorius.*
34. *Xanthocephalus icterocephalus.*
35. *Scolecophagus ferrugineus.*

At Grønland i Tertiærtiden har haft frodige Skove, er jo kjendt nok. At der har været en tilsvarende rig Fugleverden, kan man tænke sig. Der er ikke endnu fundet en eneste Levning af Fugle fra Tertiærtiden i Grønland; men det er dog saa godt som vist, at Fugle have været der i Mængde. Der var i hvert Fald i Tertiærtiden en stadig Udvexling af Pattedyr mellem Europa-Asien og Nord-Amerika, saa at Pattedyr-Faunaen i den Gamle og den Nye Verden tildels var næsten den samme; at noget lignende har været gjeldende for Fuglenes Vedkommende, er godtgjort af Fund, der dog hidtil kun ere faa; men man tør slutte, at Fuglene med deres store Evner til at komme afsted have haft langt lettere ved at brede sig end Pattedyrene, og at der i Tertiærtiden har været en rig og ret ensartet circumpolar Fugle-Fauna sammensat af Typer stammende baade fra den Gamle Verden og fra Amerika, men vistnok stærkest præget af den Gamle Verden, der allerede paa Grund af sin Størrelse og sine mere vexlende Naturforhold har haft større Mulighed for at frembringe forskjelligartede Former, end Amerika har haft det. At Grønland har haft sin rigelige Del af den tertiære circumpolare Fugleverden, er der ikke Grund til at tvivle om.

Efter at det er oplyst, at Istidens Is endogsaa har dækket mange af de yderste Øer ved Grønlands Vestkyst, er der den største Grund til at tro, at Istiden helt, eller saa godt som helt, har gjort Grønland ubeboeligt for Fugle. Den Fugleverden, der nu findes i Grønland, er i hvert Fald for Størstedelen indvandret efter Istiden. Hvilken Skjebne fik den tertiære Fauna? Hvorledes er den nuværende Fauna opstaaet? Hvorfra er den kommen? Til at svare paa de Spørgsmaal gives næsten ingen Hjelp af Fund af uddøde Fugle fra de paagjeldende Egne; men noget kan udledes af den nuværende Fugleverdens Egenskaber, dens Slægtskabsforhold, dens Fordeling o. s. v.

Istiden kom som en mangeaarig Vinter over Grønland som over andre nordlige Egne; ved dens Frembrud skete utvivlsomt i det store, hvad der aarlig i nordlige Egne sker i det

væk, ved Vinterens Komme. Nogle Fugle have vel søgt hen til andre Steder for aldrig at vende tilbage; nogle ere som Trækfugle vandrede bort for hver Sommer at søge tilbage saa vel, som muligt til deres tidligere Hjem; nogle have som Standfugle stræbt at finde sig tilrette i de nye Forhold og ere ikke undvegne for Isen mere end højst nødvendigt; for nogle af dem er det vel ikke lykkedes, og de ere uddøde; andre have naaet det ved at omforme sig mere eller mindre; igjen andre have ingen Omformning haft nødig, men allerede forud været tilstrækkelig rustede.

Det ligger nær at tro, at Grønlands nuværende Fugleverden i Hovedsagen er en mere eller mindre omformet Levning af den tertiære Fauna, der vel for en Tid helt har været fordreven fra Landet og trængt mod Syd, men dog har holdt sig i Nærheden og er vendt tilbage, saa snart det lod sig gjøre. (Har der i Tertiærtiden et eller andet Sted i Polar-Egnene af en eller anden Grund været særlig koldt Klima, er der jo Sandsynlighed for, at Dyreverdenen dér allerede har tillempet sig til Kulden og maaske tildels derfra har bredt sig til de Egne, der senere hjemsøgtes af Istiden. Skulde dette være Tilfældet, falder Oprindelsen af ogsaa Grønlands Fauna tildels længere tilbage i Tiden; men Vilkaarene for dens Fremkomst blive dog væsenlig de samme).

De mindst haardføre Trækfugle af Grønlands circumpolare faste Arter (som nogle af Gjæssene, de fleste af Vadefuglene, *Anthus aqvaticus*, *Emberiza lapponica*) ere vist saa godt som uforandrede Efterkommere af tertiære Arter. Under Istiden have deres Forfædre utvivlsomt kun om Sommeren nærmet sig deres oprindelige Hjem, hvorhen Isen hindrede dem i at komme, og om Vinteren have de været langt borte derfra. Det er neppe selve Istiden, der har indgivet dem den Skik at vandre; det have de sikkert lært sig længe før den egenlige Istid, saa sandt Istiden ikke er kommen pludselig, men er indledet med mere og mere strenge Vintre; de vilde vel allerede have lært

at vandre, naar der blot af en eller anden Grund havde været indgribende Forskjel paa Aarstiderne. Som langt vandrende Trækfugle have de kun været lidt udsatte for Istidens Paavirkning; der er heller neppe nogen iblandt dem, der i Form eller Farve er bleven væsenlig afvigende fra sydligere Slægtninge.

Forfædrene til Grønlands circumpolare eller nordatlantiske Standfugle og haardføreste Trækfugle have vist under Istiden levet baade Sommer og Vinter saa nær Syd for Grønland, som de kunde. Nogle af dem (som Svartbag, Skarv, Ravn o. a.) ere tilsyneladende ikke paavirkede af Istiden; deres Efterkommere i Nutiden se ud som deres sydligere Slægtninge. Men forholdsvis mange af dem have vist ved Istiden faaet en Tillempning til arktiske Forhold, i Form eller Farve, som deres Efterkommere endnu vise. Ofte er det kun Farven, der er ændret; den hvide Farve er bleven den fremherskende (som hos nogle af Maagerne, *Falco gyrfalco candicans*, *Cannabina linaria canescens*, *Emberiza nivalis*). Forandringer i Fuglenes Bygning har Istiden vist kun i faa Tilfælde magtet at frembringe; Fuglene have oftest haft let ved at unddrage sig Istidens haardeste Virkninger. Sneuglen er neppe nok bleven forskjellig fra *Bubo* som egen Slægt, *Nyctea*. Neppe stort mere afvigende fra sine mindre højnordiske Slægtninge, de andre Tetraonider, er Rypens Slægt, *Lagopus*, bleven. Dykænderne ere ikke fremkaldte af Istiden, men have vist ved Istiden faaet en stærk Tilskyldelse til Mangfoldiggjørelse. Dykkende Fugle af andre Grupper fandtes længe før Istiden, vist allerede i Kridttiden, i hvert Fald i Tertiærtiden, som *Fulica*, *Phalacrocorax* o. s. v.; det vilde jo ogsaa have været underligt, om ikke Kridt- og Tertiærtidens musling- og fiskerige Vande skulde have lokket Fugle til at øve sig i at tage Føden u n d e r Vandet; men af Dykænder kjendes næsten ingen førend omkring Istiden; dengang synes deres Udvikling at have taget Fart; det kunde se ud, som om Isen havde drevet dem fra de ferske Vande og de flade Kyster, hvor Dykændernes Stamformer, de ikke-dykkende

hjemme, og tvunget dem til at nære sig ... Føde, som det dybere Hav tilbød dem ... Dykændernes fremherskende nordlige Udbre... tyde paa, eller vidner dog ikke imod, en ... med Istiden. Alkefuglene synes endnu mere af... af nordlig Oprindelse og at skylde Istiden ikke ...komst, men deres Talrighed. Det er Maage-lignende ... som have lært sig at dykke svømmende, dels maaske ... dertil af den Rigdom paa Føde, som Havet gjemte ... sin Overflade, dels maaske nødte dertil, fordi der var ... mange Medbejlere til den Føde, som Havets Overflade ... Deres Hjem er endnu i Nutiden kun de nordlige Have; deres Fremtræden i Tiden kan vel føres tilbage til Tertiær-tidens Midte; men deres Blomstring synes at falde ved Istiden.

Selvfølgelig er der en Mulighed for, at nogle af de Arter, der nu ere circumpolare eller nordatlantiske, først ere blevne det efter Istiden ved at brede sig enten fra Øst eller Vest; deres Forfædre have maaske ikke hørt til Grønlands tertiære Fauna; maaske ere de først i senere Tid komne til Grønland. Utvivlsomt efter Istiden ere derimod de grønlandske Arter indvandrede, der ellers kun ere europæisk-asiatiske; dersom deres Forfædre havde hørt til Grønlands tertiære Fauna, vilde Istiden vel have trængt dem mod Syd og gjort dem til amerikanske Arter; de ere vist efter Istiden komne som Nybyggere fra Europa, især fra Island.

Ved at drive den tertiære circumpolare Fugleverden mod Syd baade i den Gamle Verden og i Amerika har Istiden vist frembragt større Lighed i de to Verdensdeles Fauna i sydligere Egne end før. Til Gjengjeld har Istiden givet Mulighed for ny Forskjel ved at hindre eller indskrænke Færdselen over Land mellem de to Verdensdele, og ligeledes har den skabt større Mulighed for Forskjel mellem nordatlantisk og nordpacifisk Søfugleverden ved at lukke det tidligere aabne Polarhav, hvorover Færdselen var fri. — Den Fauna, som Istiden drev fra Grøn-

land, var vist ret ensartet circumpolar, vist med størst Indhold af den Gamle Verdens Typer, deriblandt Stamformerne til Nutidens Skjærpiber og Graasisken. Den Fauna, der vendte tilbage, var ogsaa væsenlig circumpolar, om end maaske i mindre Grad, skjønt stammende fra den tidligere circumpolare Fauna, og forholdsvis var den stærkt iblandet med Arter fra den store Gamle Verden, som Sædgaas, Bramgaas, Præstekrave, Skarv, Havørn og Stenpikker. Men bliver Grønland engang mere tilgængeligt for Fugle, end det nu er, saa at Fugle fra mildere Egne dér kunde finde et Hjem, er det utvivlsomt Nord-Amerikas Fauna, der først og fremmest vil give Møde; derpaa tyder det store Tal af tilfældige amerikanske Gjæster, maaske Forløbere for en ny indvandrende Skare.

Den samlede Fortegnelse over Grønlands Fugle er saaledes:

1. *Anas crecca var. carolinensis.* Tilfældig; sydlig circumpolar; Racen amerikansk.
2. *Anas penelops.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
3. *Anas acuta.* Tilfældig; sydlig circumpolar.
4. *Anas boscas.* Standfugl (med Ordet Standfugl menes i denne Fortegnelse baade de ægte Standfugle og de Arter, der ikke vandre længere, end at de kunne overvintre i eller ved Grønland); circumpolar.
5. *Tadorna casarca.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
6. *Cygnus musicus.* Undertiden ynglende; Trækfugl; europæisk-asiatisk.
7. *Fuligula marila typica & var. affinis.* Tilfældig; circumpolar; Racen *affinis* amerikansk.
8. *Cosmonetta histrionica.* Standfugl; islandsk, amerikansk, østasiatisk.

Ænder, særlig hore ... :rcumpolar.
mest af den dyriske ... siandsk, amerikansk.
paa sin Bund. Dyk ... amerikansk.
delse kunde ogsaa ... ældig; circumpolar; Racen
Sammenhæng med
gjort at være ... ældig, dog en enkelt Gang yng-
deres Fremkom
Fugle, som ... ældig; circumpolar.
lokkede d... *typica & var. v-nigrum.* Den typiske
under si... atlantisk. Racen *v-nigrum* sjelden;
altfor ...
bød. ... Standfugl; circumpolar.
dere ... Standfugl; circumpolar.
tid ... *brachyrhynchus.* Trækfugl; europæisk-

... Trækfugl; circumpolar.
... *typicus.* Undertiden ynglende; næsten

...
... Trækfugl; circumpolar.
... *typicus.* Tilfældig; dog en enkelt Gang
... amerikansk.
... Trækfugl; europæisk-asiatisk.
... *var. rupestris.* Standfugl; circumpolar.
... *auritus.* Tilfældig; circumpolar.
... *griseigena var. major.* Tilfældig; circumpolar;
... amerikansk.
... *septentrionalis.* Trækfugl; circumpolar.
... *glacialis typicus.* Trækfugl; circumpolar.
... *leucorrhoa.* Trækfugl; nordatlantisk og nord-
...
... *anglorum.* Tilfældig; nordatlantisk.
... *major.* Trækfugl; atlantisk.
... *glacialis.* Tildels Standfugl; nordatlantisk og
nordpacifisk.

33. *Crex pratensis.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
34. *Porzana maruetta.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
35. *Porzana carolina.* Tilfældig; amerikansk.
36. *Fulica atra.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
37. *Fulica americana.* Tilfældig; amerikansk.
38. *Vanellus cristatus.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
39. *Charadrius sqvatarola.* Tilfældig; circumpolar.
40. *Charadrius pluvialis typicus & var. fulvus virginicus.* Maaske jevnlig ynglende; circumpolar; den typiske Race europæisk; Racen *virginicus* amerikansk.
41. *Ægialitis hiaticula.* Trækfugl; europæisk-asiatisk.
42. *Strepsilas interpres.* Trækfugl; circumpolar.
43. *Hæmatopus ostreologus.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
44. *Numenius phæopus.* Maaske undertiden ynglende; europæisk-asiatisk.
45. *Numenius hudsonicus.* Tilfældig; amerikansk.
46. *Numenius borealis.* Tilfældig; amerikansk.
47. *Limosa ægocephala.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
48. *Macrorhamphus griseus.* Tilfældig; amerikansk.
49. *Totanus solitarius.* Tilfældig; amerikansk.
50. *Totanus flavipes.* Tilfældig; amerikansk.
51. *Machetes pugnax.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
52. *Tringa minutilla.* Tilfældig; amerikansk.
53. *Tringa maculata.* Tilfældig; amerikansk.
54. *Tringa fuscicollis.* Maaske undertiden ynglende; amerikansk.
55. *Tringa maritima typica.* Standfugl; circumpolar; Racen nordatlantisk.
56. *Tringa canutus.* Trækfugl; circumpolar.
57. *Tringa alpina.* Trækfugl; circumpolar.
58. *Calidris arenaria.* Trækfugl; circumpolar.
59. *Phalaropus hyperboreus.* Trækfugl; circumpolar.
60. *Phalaropus fulicarius.* Trækfugl; circumpolar.
61. *Gallinago scolopacina typica & var. wilsonii.* Maaske

undertiden ynglende; circumpolar; den typiske Race europæisk-asiatisk; Racen *wilsonii* amerikansk.

62. *Larus argentatus typicus & var. affinis.* Tilfældig; circumpolar; den typiske Race nordatlantisk; Racen *affinis* asiatisk.
63. *Larus marinus.* Standfugl; nordatlantisk og nordpacifisk.
64. *Larus leucopterus.* Tildels Standfugl; circumpolar.
65. *Larus glaucus.* Standfugl; circumpolar.
66. *Larus tridactylus.* Tildels Standfugl; circumpolar.
67. *Larus sabini.* Trækfugl; circumpolar.
68. *Larus roseus.* Tilfældig; nærmest nordpacifisk.
69. *Larus eburneus.* Standfugl; circumpolar.
70. *Sterna macrura.* Trækfugl; circumpolar.
71. *Lestris parasitica.* Tildels Standfugl; circumpolar.
72. *Lestris longicauda.* Trækfugl; circumpolar.
73. *Lestris pomatorhina.* Trækfugl; circumpolar.
74. *Lestris catarrhactes.* Tilfældig; atlantisk.
75. *Cepphus grylle.* Standfugl; circumpolar.
76. *Uria troile.* Standfugl; circumpolar.
77. *Uria arra.* Standfugl; circumpolar.
78. *Mergulus alle.* Standfugl; nordatlantisk.
79. *Alca torda.* Tildels Standfugl; nordatlantisk.
80. *Alca impennis.* Uddød; Trækfugl; nordatlantisk.
81. *Fratercula arctica.* Tildels Standfugl; nordatlantisk.
82. *Ardea cinerea.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
83. *Botaurus lentiginosus.* Tilfældig; amerikansk.
84. *Phalacrocorax carbo.* Standfugl; nordatlantisk, europæisk-asiatisk.
85. *Sula bassana.* Tilfældig; nordatlantisk.
86. *Falco æsalon typicus.* Tilfældig; circumpolar; Racen europæisk-asiatisk.
87. *Falco peregrinus var. anatum.* Trækfugl; circumpolar; Racen amerikansk.
88. *Falco gyrfalco typicus & var. islandicus & var. candicans.* Standfugl; circumpolar.

89. *Haliaëtus albicilla.* Standfugl; europæisk-asiatisk.
90. *Pandion haliaëtus.* Tilfældig; sydlig circumpolar.
91. *Otus brachyotus.* Vist ynglende, sjelden; circumpolar.
92. *Nyctea nivea.* Standfugl; circumpolar.
93. *Chætura pelasgia.* Tilfældig; amerikansk.
94. *Coccyzon americanus.* Tilfældig; amerikansk.
95. *Sphyropicus varius.* Tilfældig; amerikansk.
96. *Empidonax flaviventris.* Tilfældig; amerikansk.
97. *Contopus borealis.* Tilfældig; amerikansk.
98. *Corvus cornix.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
99. *Corvus corax.* Standfugl; circumpolar.
100. *Hirundo rustica typica & var. horreorum.* Tilfældig; sydlig circumpolar; den typiske Race europæisk-asiatisk; Racen *horreorum* amerikansk.
101. *Alauda alpestris.* Tilfældig; circumpolar.
102. *Sturnus vulgaris.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
103. *Troglodytes palustris.* Tilfældig; amerikansk.
104. *Regulus calendula.* Tilfældig; amerikansk.
105. *Anthus pratensis.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
106. *Anthus aqvaticus var. ludovicianus.* Trækfugl; circumpolar; Racen amerikansk.
107. *Motacilla alba typica.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.
108. *Vireo olivaceus.* Tilfældig; amerikansk.
109. *Dendroeca virens.* Tilfældig; amerikansk.
110. *Dendroeca maculosa.* Tilfældig; amerikansk.
111. *Dendroeca pennsylvanica.* Tilfældig; amerikansk.
112. *Dendroeca striata.* Tilfældig; amerikansk.
113. *Dendroeca coronata.* Tilfældig; amerikansk.
114. *Helminthophaga ruficapilla.* Tilfældig; amerikansk.
115. *Geothlypis philadelphia.* Tilfældig; amerikansk.
116. *Myiodioctes canadensis.* Tilfældig; amerikansk.
117. *Siurus noveboracensis.* Tilfældig; amerikansk.
118. *Parula americana.* Tilfældig; amerikansk.
119. *Turdus iliacus.* Tilfældig; europæisk-asiatisk.

…iatus var. *aliciæ*. Tilfældig; amerikansk;

…*grutorius*. Tilfældig; amerikansk.

…*nanthe*. Trækfugl; europæisk-asiatisk.

…*linaria var. rostrata & var. canescens*. Træk-
… Standfugl; circumpolar.

… *…ucoptera*. Tilfældig; circumpolar.

… *…hocephalus icterocephalus*. Tilfældig; amerikansk.

… *…phagus ferrugineus*. Tilfældig; amerikansk.

… *Zonotrichia leucophrys*. Vist undertiden ynglende; ameri-
kansk.

… *Emberiza lapponica*. Trækfugl; circumpolar.

… *Emberiza nivalis*. Tildels Standfugl; circumpolar.

I det følgende er der givet en nærmere Oversigt over de enkelte Arters Forhold i Grønland. For de tilfældige Gjæsters Vedkommende er saa vidt muligt medtaget alt, hvad der vides om deres Forekomst i Landet. For de mere almindelige Fugles Vedkommende er i den Henseende oftest kun medtaget, hvad der kan oplyses dels ved Hjelp af Arbejder af Forskere, der enten selv have været i Grønland, eller som dog særlig have haft at gjøre med Indsamlinger fra Grønland, dels ved Hjelp af Samlingerne i Kjøbenhavns Museum; det vilde ofte være muligt at tilvejebringe flere Enkeltheder dels fra spredte, tilfældige Ytringer i Arbejder, der ikke handle særlig om Grønland, dels fra andre Samlinger af Skind og Æg, offenlige og private; men saadanne Kilder have her kun meget lidt været benyttede, dels for at undgaa Usikkerhed, dels fordi der ingen Vægt har ligget paa deres Oplysninger. Hvor ubetydelige og spredte mange af de meddelte Enkeltheder end ere, give de dog tilsammen et ret godt Billede.

Om Fuglenes Færden i Grønland, deres Levevis o. s. v., er kun gjengivet, hvad der er sagt af Forskere, der selv have været i Landet. Og oftest er kun det medtaget, der vedrører deres Forhold netop til Grønland, ikke det, der er fælles for deres Optræden allevegne.

For de tilfældige Gjæsters Vedkommende henvises til alle de

Arbejder, hvor der findes mere eller mindre væsenlige første-Haands Meddelelser om dem som grønlandske. For de sædvanlige grønlandske Fugles Vedkommende henvises oftest kun til Fabricius og Holbøll, hvis Arbejder ere Hovedværkerne om deres Optræden i Grønland. For alle Arter henvises desuden til nogle mere omfattende Værker.

Hvad der siges om Fuglenes Udbredelse udenfor Grønland, støtter sig for Labradors Vedkommende især til: Turner, List of the Birds of Labrador (Proceed. U. S. Nat. Mus. vol. VIII, 1885); for Vestsiden af Davis-Strædet især: Kumlien, Stykket „Birds" i Contrib. Nat. Hist. Arct. Amer. made in conn. w. the Howgate Polar Exp. 1877—78 (Bull. U. S. Nat. Mus. Nr. 15, 1879); for Grinnell-Land: Feilden, List of Birds observed in Smith Sound and in the Polar Basin during the Arct. Exp. of 1875—76 (The Ibis, 4 ser., vol. I, 1877), og Greely, Three Years of Arctic Service, vol. II, 1886; for det øvrige arktiske Amerika især: Mac Farlane, Notes on and list of Birds and eggs coll. in Arct. Amer., 1861—66 (Proceed. U. S. Nat. Mus., vol. XIV, 1891); for Nord-Amerika i det hele: Baird, Brewer, and Ridgway, A Hist. of N. Amer. Birds, Land Birds, vol. I—III, 1874, Water Birds, vol. I—II, 1884; for Jan Mayen: Fischer & Pelzeln, Vögel etc. von Jan Mayen (Die Österr. Polarstat. Jan Mayen, Beob.-Ergebn., Bd. III, 1886); for Spitsbergen: Malmgren, Spetsbergens Fogel-Fauna (Öfvers. K. Vet. Akad. Förhandl. 1863), og Sundevall, Spetsbergens Foglar (Öfvers. K. Vet. Akad. Förhandl. 1874); for Island, Færøerne og det øvrige Europa og Asien en stor Mængde forskjellige Arbejder.

De her opførte vestgrønlandske Fugle-Navne ere for allerstørste Delen gjengivne efter Fabricius, især efter hans Haandskrift, hvor han saa vidt muligt har givet Oplysninger om Navnenes Betydning. Nogle skyldes ogsaa Holbøll, andre Rink og Helms, der har meddelt en haandskreven Fortegnelse over de Navne, han havde hørt brugte i Syd-Grønland; baade Rink og Helms slutte sig dog nærmest til Kleinschmidt's Grønlandske Ordbog, 1871. De østgrønlandske Navne ere mest gjengivne efter Rink, der havde faaet dem opgivne af Johannes Hansen. Kun ganske enkelte grønlandske Navne stamme fra andre Kilder. Der er ikke gjort Forsøg paa at opnaa en ensartet Retskrivning.

---

120. *Turdus ustulat…* …nensis Gmel. **Krikand.**
121. *Turdus migra…* …sskr. for Naturv., Bd. 3, 1824, p. 74.
122. *Saxicola oe…* … p. 95. — *Querquedula crecca* L. &
… an., Vidensk. Medd. 1852, p. 122. —
123. *Cannabina* … Gmel.: Id., Ibis 1861, p. 13. — *Anas*
fugl og S… … p. 222.
124. *Loxia* … *carolinensis*): Dresser, Birds of Europe,
… *N. carolinensis* (Gmel.): Baird, Brewer,
125. *X…* … II, 1884. — *Querquedula crecca* & *Q.*
126. *Sc…* …mer. Birds, 1884. — *Anas crecca* L. & *A.*
127. *Z…* … Manual N. Amer., Birds, 1887. — *Nettion*
… Gmel.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus.

128 … …norpiarsuk: lignende en Kertlutok, en Stokand,
1… … give forskjellige mere ualmindelige Ande-Arter.
… Helms.)

… amerikanske Race er med Sikkerhed set i … udfarvede Foraarsdragt afviger Hannen af …kanske Race, *var. carolinensis* (oftest regnet … lidt i Farve fra Hannen af den typiske euro…æiske; de hvide Linier paa Hovedets Sider ere … mangle; paa Siden af Brystet foran Vingen findes … Tværstribe frembragt ved, at Fjerene paa det paa…sted ere delvis hvide, medens de hos den europæiske … i deres hele Udstrækning; af de lange yderste … ere nogle helt vatrede, andre vatrede med en Del …anen sort, medens de tilsvarende hos den europæiske … med en Del af Yderfanen sort eller desuden med en … Inderfanen vatret. Hanner i graa Dragt og Hunner af … Racer kunne ikke skjelnes. Reinhardt jun., og andre … ham, henviser til Reinhardt sen. og Holbøll som Borgen … at den europæiske Krikand har vist sig i Grønland, men … i rette. Reinhardt sen. skjelnede ikke de to Racer, men …førte „*A. crecca*“ blandt de Arter, der ere „fælles for Europa … Nord Amerika“, Holbøll ligeledes. Intet af de grønlandske …kind, der ere omtalte af Reinhardt sen. under Navnet *A. crecca*, …des mere; de ere forlængst forsvundne; om de have været … den ene eller den anden Race, lader sig ikke sige. Af de

otte foreliggende grønlandske Krikande-Skind er der kun to gamle Hanner i Foraarsdragt, begge af den amerikanske Race; om de sex andre ere af Krikænder, der ere komne fra Europa eller fra Amerika, kan ikke afgjøres.

Krikanden er oftere set paa Vestkysten og en enkelt Gang paa den sydlige Del af Østkysten.

I 1824 skrev Reinhardt sen., at der Aaret forud for første Gang var sendt Krikande-Skind, af to Hanner, fra Grønland til Museet i Kjøbenhavn. I Maj 1829 saa Vahl en enkelt ved Nanusek (Nenese) paa Østkysten, paa 60° 28′, som han meddeler i Brev af 1830. Samme Tilfælde omtaler Reinhardt sen. i 1838, og han tilføjer, at Arten, efter indsendte Skind at slutte, maatte vise sig hist og her paa Vestkysten indtil Jakobshavn, det nordligste Sted, hvorfra den var sendt. Siden den Tid er ikke meget andet fremkommet til Oplysning om dens Forekomst i Grønland, end at følgende Skind ere sendte til Museet: En Han skudt mellem Øerne to Mil fra Julianehaab, indsendt af Kauffeldt i 1838 (findes her ikke mere). En Hun, eller maaske ung Han, fra Ikerasarsuk, SØ. for Fiskenæs, 22de September 1840, fra Kielsen. En Han fra Julianehaab, fra Holbøll, modtagen i 1843 (findes ikke mere). En Hun fra Sardlok Syd for Julianehaab 22de April 1847, fra Kielsen. En Han, af amerikansk Race, fra Julianehaab, fra Kielsen, modtagen i 1849. En Han, amerikansk, fra Godthaab, fra Holbøll, modtagen i 1852. En Hun fra Nanortalik, fra Kielsen, modtagen i 1856. En Hun fra Umanak, fra Møldrup, modtagen i 1885. En Hun skudt ved Isa Havn, Nord for Arsuk, 10de Oktober 1893, modtagen fra Helms, der meddeler, at nogle af Grønlænderne paa Stedet kjendte den. En Han, i graa Dragt, vist fra Frederikshaab, 1896, indsendt af Helms.

Arten er circumpolar. Den europæisk-asiatiske Race har nærmeste Hjemsted paa Island, men har ogsaa vist sig i Labrador og desuden flere Gange paa Nord-Amerikas Østkyst. Den amerikanske Race har nærmeste Ynglested i Labrador.

2. **Anas penelops L. Pibeand.**

Anas penelope L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 71. — Id., Ibis 1861, p. 13.

Mareca penelope (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1876. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer.

. . ...pa L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — ...auori. Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

.. ...e faa Gange vist sig paa Vestkysten.

. ug Han indsendtes til Museet fra Grønland i ... ..ndre Skind fra Syd-Grønland havde Rein- ... Skind, i graa Dragt, findes i Fencker's til ... grønlandske Samling.

...uæisk-asiatisk, med vid Udbredelse. Dens nær- ... .re Færøerne og Island. I Nord-Amerika har ... ...g som Gjæst.

3. Anas acuta L. Spidsand.

... ...a: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 95. — ...hist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 435. — Reinhardt jun., Ibis 1861, ...cker. Medd. Grønl., 8de Hefte, 1889, p. 251.

...a acuta (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1873. — Baird, ...gway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. ... — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Salvadori, Catal. ... Mus. XXVII, 1895.

De foreliggende fire grønlandske Skind ere ikke til at skjelne ... danske.

Spidsanden har flere Gange vist sig paa Vestkysten.

Museet i Kjøbenhavn har modtaget efternævnte Skind: En Han skudt ved Fiskenæs i Oktober 1823, fra Holbøll (findes her ikke mere). En Han indsendt fra Umanak i 1832 af Fleischer (findes ikke mere). Han og Hun fra Julianehaab, indsendte i 1849 af Kielsen. En Han fra „Grønland" i 1851, fra Holbøll. En Han fra Frederikshaab indsendt i 1860 af Weber (findes ikke mere). Ved Prøven Syd for Upernivik blev der, som Fencker meddeler i sin Dagbog, set fem den 22de Maj 1886; to af dem bleve skudte; et Skind har Museet faaet. Efter Grønlændernes Udsagn skulle to andre være skudte samme Foraar ved Arpik, Nord for Upernivik.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse. Den yngler ogsaa paa Færøerne og Island. Fra Labrador nævnes den.

4. Anas boscas L. Stokand.

Anas boschas L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 75. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 434.

Anas boschas L.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1873. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Anas boscas*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Anas boschas* L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Anas boscas* L.: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Kærtlutok, efter Stemmen, ogsaa Kongmuktajok, af Kongmut, opad, fordi den gjerne stiger skraat tilvejrs, naar den flyver op, i Modsætning til de fleste Dykænder, der pleje at flyve lavt over Vandfladen; det sidste Navn bruges ogsaa for *Mergus serrator*. (Fabricius.) — Kerdlutok. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Pigsikatartik, Pikingarnakajik. (Rink.)

De foreliggende 11 grønlandske Skind af voxne Stokænder ere ikke til at skjelne fra danske.

Stokanden er almindelig Standfugl langs Grønlands Vestkyst; paa Østkysten er den set enkelte Gange, tildels som ynglende. I Yngletiden lever den parvis, oftest ved Ferskvandssøer og Elve; til andre Tider opholder den sig i Flokke paa det salte Vand, om Vinteren især i den ydre Del af Fjordene. Den lever mest af alle Slags Smaadyr, som den kan finde ved Bredderne af baade fersk og salt Vand; om Vinteren skal den efter Holbøll almindeligst tage Snegle og Muslinger som *Margarita helicina*, *Modiolaria* og *Tellina*, foruden Krebsdyr. I Maj bygger den Rede, næsten altid i Nærheden af Ferskvand, i Græsset; ofte findes Reden ved forladte Grønlænder-Huse, hvor Græsset voxer højt. Æg ere fundne fra 26de Maj til 29de Juni. Ungerne føres ikke sjelden strax til Stranden.

Fra Julianehaab har Museet modtaget dens Æg i 1849. — I Sommeren 1894 saa Bruun den i Egnen om Julianehaab flere Gange, i Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord og ved større og mindre Fjeldsøer. Hun med Ællinger blev set 31te Juli i Bunden af Tunugdliarfik-Fjord, 7de August i Igaliko-Fjord og 15de August paa en af Søerne ved Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord. Grønlænderne sagde, at den ynglede almindelig baade inde i Fjordene og ved Kysten, og at den Efteraar og Vinter fandtes flokkevis begge Steder.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig Aaret rundt, talrigst om Vinteren, da den holdt sig i Smaaflokke langs Kysten. Et eller to Par ynglede i Dalen nær Ivigtut. Reder med Æg fandtes 27de Juni 1886 og 31te Maj 1888. To Ællinger nogle faa Dage gamle bleve fangede 26de Juni 1887, øjensynlig paa Vejen til Stranden. — Helms fandt den ret almindelig ved Ivigtut fra

først i Maj til sidst i December 1890. Den ynglede i ret stort Tal i den indre Del af Fjorden, hvorfra Grønlænderne i Sommerens Løb bragte en betydelig Mængde ikke helt flyvefærdige Unger. 1ste August saaes ved Stranden fem dunklædte Unger.

Ved Arsuk saa Krabbe i 1889—90 kun faa Stokænder; men Grønlænderne skød flere i Vinterens Løb. 15de Maj 1891 saa Helms dér Han og Hun sammen. — I 1893 fandt Helms den ret almindelig hele Foraaret og Sommeren ved Arsuk og langs Kysten, ynglende mange Steder. I Begyndelsen af August bragte Grønlænderne næsten voxne Unger. I September laa undertiden Smaaflokke i en lille Sø paa en Ø ved Arsuk.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have haft rig Lejlighed til at lære den at kjende; især i sit Haandskrift gjør han udførlig Rede for Artens Vaner.

Godthaab-Egnen og Disko ere sikkert de Egne, som Holbøll særlig tænker paa, naar han skriver, at Stokanden ikke er sjelden hverken i Syd- eller i Nord-Grønland; fra Godthaab nævner han den i Brev fra 1822. — Ogsaa Fencker nævner den fra Godthaab, i Februar 1893; og i Egnen om Godhavn paa Disko nævner han den i 1879 som almindelig i Maj og Juni.

I Egnen om Egedesminde nævner Fencker den i 1880 som ynglende ved Kangatsiak og Ikamiut.

Fra Jakobshavn haves Skind i Kjøbenhavns Museum modtagne i 1843 og 46, deriblandt ogsaa af en Dununge.

Fra Ritenbenk haves ligeledes Skind i Museet. Fencker nævner den som skudt dér 20de December 1890.

Ved Upernivik skal den findes, men meget sjelden, som Fencker meddeler i 1887.

Ved Nanusek (Nenese) paa den sydlige Del af Østkysten, paa 60° 28', saa Vahl et Par Stokænder i Maj 1829, som meddelt i Brev af 1830.

Ved Angmagsalik yngler den, meddeler J. Petersen i 1897. I 1896 blev den set første Gang 12te Maj.

Ved Sydkysten af Jameson-Land mente nogle af Deltagerne i Rejsen med „Hekla" sikkert at have set Stokanden 3dje August 1891, efter hvad Bay meddeler.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island og i Labrador.

5. Tadorna casarca (L.). Rustand.

Tadorna casarca: Vanhöffen, Verhandl. Ges. f. Erdkunde, Berlin, XX, 1893, p. 460. — Winge, Vidensk. Medd. 1894, p. 68. og 1895, p. 63.

Tadorna casarca (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1875. — *Casarca rutila* (Pall.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Rustanden viste sig flere Steder paa Grønlands Vestkyst i 1892.

En blev skudt ved Augpalartok, NØ. for Upernivik, i Sommeren 1892, og Skindet, bestemt for Fencker, blev dér set af Vanhöffen; senere er det af Fencker skjænket Museet i Kjøbenhavn. Det er af en gammel Hun i slidt og afbleget Dragt, men ellers uden Fejl. En anden blev samme Aar skudt i samme Egn, en tredje ved Ritenbenk og en fjerde i Syd-Grønland; ogsaa disse tre ere med Fencker's Samling komne til Museet; de synes alle at være Hunner og ligne alle den første.

Arten, ogsaa Slægten, er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsteder ere i Syd-Europa, især mod Sydøst. Men i 1892—93 synes den at have givet sig paa Vandring mod Nordvest. Talrig viste den sig ved de Britiske Øer (mange Oplysninger om dens Forekomst dér findes i The Zoologist for 1892—94, især samlede i en Afhandling af Ogilvie: On the recent occurrence in the British Islands of the Ruddy Sheldrake, i Zoologist, 3 ser., vol. XVI, 1892, p. 392—398), nogle kom til Norge (Collett, Nyt Mag. f. Naturv., Bd. XXV, 1894, p. 269), to Flokke naaede Island (Winge, Vidensk. Medd. 1893, p. 77, og 1894, p. 68); en Flok iagttoges ogsaa i Danmark (Winge, Vidensk. Medd. 1894, p. 68). Arten holdes ofte tæmmet i Vest-Europa, vist især i England, og det ligger derfor nær at tænke paa Undslipning fra Fangenskab; men derom kan der i dette Tilfælde neppe være Tale, at dømme efter den Mængde, hvori Rustænder viste sig i det frie de paagjeldende Aar. Snarest har der virkelig fundet en Udvandring Sted fra Sydøst-Europa eller fra Asien, og Upernivik er da det nordligste og vestligste Sted, hvortil Rustanden af egen Drift er kommen.

6. Cygnus musicus Bechst. Sangsvane.

Cygnus musicus Bechst.: Graah, Rejse til Østkysten af Grønland, 1832, p. 194. — *Cygnus melanorhynchus*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr. VII, 1838, p. 94. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 432. — Id., Zeitschr. f. d. ges. Naturw., Bd. 3, 1854, p. 425. — *Cygnus ferus* Ray: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 13. — (Holm, Medd. om Grønl., 10de Hefte, 1888,

(*Cygnus musicus.*)

p. 54 og 83.) — *Cygnus musicus* Bechst.: Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 236.

Cygnus musicus Bechst.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1880. — *Olor cygnus* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Cygnus musicus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Olor cygnus* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Cygnus musicus* Bechst.: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Kuksuk. (Holbøll.) — Kugssuk. (Rink, Helms.) — (Sammenl. *Sula bassana.*)

Det eneste grønlandske Svane-Skind, der for Øjeblikket findes i Museet i Kjøbenhavn, er af en aldeles typisk voxen Sangsvane.

Sangsvanen synes tidligere at have levet i Syd-Grønland, men at være udryddet af Eskimoerne. Nutildags viser den sig kun sjelden dér, men findes dog endnu undertiden som ynglende.

Efter gamle Haandskrifter har Bjørn Jonssøn nævnet Svaner som hjemmehørende i Grønland i Middelalderen. Og fra Eskimoerne har Holbøll faaet Efterretning om, at Svaner tidligere ynglede i Landet: I Godthaab-Fjord er en Landstrækning, som hedder Kuksuk, hvilket er Svanens grønlandske Navn; denne Landstrækning er fuld af smaa Ler-Søer og Elve, og den har en for Grønland ret yppig Plantevæxt, saavel paa Landet som i Søerne. Grønlænderne fortælle, at Svanen byggede Rede dér, men at den er bleven udryddet ved, at man med Kajak jagede den i Fældetiden, da den ikke kunde flyve.

Fra Nutiden haves følgende Oplysninger om Sangsvanens Forekomst i Grønland: To, vist Han og Hun, bleve i Foraaret 1830 sete af Graah i Nærheden af Kap Farvel; den ene af dem blev skudt og Skindet hjembragt til Museet i Kjøbenhavn (hvor det blev omhyggelig bestemt af Reinhardt sen.; det findes her ikke mere); Grønlænderne paa Stedet kjendte den ikke. I 1849 og 1850 viste Svaner sig ved Julianehaab, skriver Holbøll. I Foraaret 1852 kom de i Flokke til hele Vestkysten Syd for 65°, og om Efteraaret bleve flere unge Fugle skudte nær Godthaab, hvor Svanerne utvivlsomt havde ynglet, som Holbøll meddeler. Samme Aar saa Reinhardt jun. i Kjøbenhavn to Sangsvaner nedsendte fra Syd-Grønland. I Juni 1859 blev en voxen Sangsvane skudt ved Atangmik („Atamik"), 10 Mile Nord for Godthaab, og af Rink sendt til Museet i Kjøbenhavn. 6te Oktober 1890 blev en ikke helt udfarvet Fugl

skudt ved Arsuk og af Krabbe sendt til Helms; Grønlænderne dér synes ikke før at have set en Svane. Paa Østkysten ved Angmagsalik skulle, efter Holm, Svaner undertiden vise sig.

(Ved en Fjord paa Sydsiden af Gael-Hamkes-Bugt bleve nogle „Svaner“ skudte og spiste 21de August 1823, melder Clavering. Man fristes til at tro, at der er en eller anden Fejltagelse i Meddelelsen.)

Over Havet Sydvest for Island havde Hølbøll to Gange set en Svane paa Vej mod Grønland.

Arten er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsted er Island. Nærstaaende Arter findes i Nord-Amerika.

7. **Fuligula marila** (L.) **typica** & var. **affinis** (Eyt.).

Bjergand.

Fuligula marila (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1860. p. 335. — Id., Ibis 1861, p. 13. — *Fulix affinis* (Eyt.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1874, p. 180.

Fuligula marila (L.) (& *F. affinis*): Dresser, Birds of Europe, VI, 1878. — *Fulix marila* (L.) & *F. affinis* (Eyt.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Fuligula marila* & *F. affinis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Aythya marila* (L.) & *A. marila nearctica* Stejn. & *A. affinis* (Eyt.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Fuligula marila* (L.) & *F. affinis* Eyt.: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Af de fire foreliggende grønlandske Skind er et af den typiske Race, to andre af Racen *affinis*, alle tre vel udprægede; det fjerde slutter sig nærmest til *var. affinis*, men er lidt større end de andre af samme Race. Den udprægede, amerikanske *var. affinis* er lidt mindre end den circumpolare, typiske Bjergand; hos den udfarvede Han er Glandsen paa Hovedets Fjer rødlig, set baade med og mod Lyset, medens den hos den typiske er grøn set med Lyset og kun rød set mod Lyset; Ryggens Vatring er hos *affinis* lidt mindre fin end hos den typiske. Efter Baird, Brewer & Ridgway skal kun Forskjellen i Størrelse være fast; men efter de opgivne Maal er heller ikke den at lide paa.

Bjerganden, baade dens typiske Form og Racen *affinis*, har enkelte Gange vist sig paa Vestkysten.

(*Fuligula marila.*)

To gamle Hanner og en Hun af Artens typiske Form nedsendtes i 1860 fra Nanortalik, fra Lytzen, til Museet i Kjøbenhavn (hvor nu kun en af Hannerne findes).

En Han og en Hun af Racen *affinis* bleve skudte samtidig i Juni 1872 paa Øen Innusulik, 10 Mile SSV. for Egedesminde, og af Pfaff sendte til Museet. En Hun, snarest af samme Race, har Konserv. Scheel i 1891 modtaget fra Julianehaab.

(En „*Anas marila*" nævnes af Walker fra Godhavn 1857; men Meddelelsen er maaske ikke sikker.)

Artens typiske Form er circumpolar; dens nærmeste Hjemsteder ere Island og Landet ved Hudson-Bugt. Racen *affinis* er amerikansk; ogsaa den kjendes fra Hudson-Bugt.

8. **Cosmonetta histrionica** (L.). **Strømand.**

Anas histrionica L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 73. — *Clangula histrionica*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 436.

Cosmonetta histrionica (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — *Histrionicus minutus* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Histrionicus histrionicus* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Cosmonetta histrionica* (L.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Tornaviarsuk, vist af Tornok, en Aand, eller Tornavek, den rette Aand, Ord, der især bruges om de Aander, der aabenbare sig for Hexemestrene; Strømandens mørke Farve og mærkelige Tegning, maaske ogsaa dens Vane at opholde sig paa mørke skyggefulde Steder ved Elvene, kunde have givet Grund for Navnet. (Fabricius.)

Mellem Museets 24 grønlandske Skind er der kun meget smaa Forskjelligheder; den hvide Halsring hos den udfarvede Han kan være mere eller mindre fuldstændig lukket fortil og bagtil, o. s. v. Afvigelser fra islandske Skind findes ikke.

Strømanden findes som ynglende, forholdsvis faatallig, langs Grønlands Vestkyst fra den sydligste Del i det mindste indtil Upernivik, talrigst mod Syd; ogsaa paa Østkysten er den funden, men i meget ringe Mængde. Den er nærmest Standfugl; maaske en Del vandrer bort for Vinteren; men i hvert Fald i Syd-Grønland kan den sees Aaret rundt. Om Vinteren opholder den sig mest ved det aabne Hav ved de yderste Øer, hvor den dykker i Brændingerne. I April og Maj gaar den ind gjennem Fjordene til Aamundinger og stride Elve, hvor den har sine

Ynglesteder; „den elsker allermest at være paa mørke og ensomme Steder“, siger Fabricius i sit Haandskrift, som „store Elvmundinger i en dyb Bjergkløft imellem to høje Fjelde, hvor den i Flokketal sidder at pille sig.“ Dens Føde er smaa Snegle og Muslinger og især Krebsdyr og Myggelarver; den skal ikke dykke dybere end paa 6 Favne Vand. Reden bygges paa Elvbredder saa godt skjult under Skjærmplanter og Pile, at den kun sjelden findes. Ungerne føres snart til Havet.

Skind fra Julianehaab har Museet modtaget i 1847. — Ved Julianehaab saa Bruun den flere Gange i Sommeren 1894 inde i Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord, hvor Grønlænderne sagde, at den ynglede flere Steder ved Elvene, og hvor de jevnlig havde fundet Reder og Unger. Om Vinteren skulde den ikke findes i Fjordene, selv om de ikke ere tillagte; i Maj skulde den først komme.

Ved Ivigtut skal den, efter Hagerup's Iagttagelser i 1886—88, yngle adskillige Steder. Den skal indfinde sig i April og blive til Begyndelsen af November; den var saaledes set 5te November 1887. 28de August blev der set halvvoxne Unger paa Fjorden, hvor ogsaa Hannerne vare samlede i Smaaflokke Sommeren igjennem. — I Maj og Juni 1890 og 91 saa Helms adskillige i den indre Del af Arsuk-Fjord nær Ivigtut. I Juli 1890 blev der i Bunden af Fjorden skudt nogle, vist unge Fugle.

Ved Arsuk, ved Kysten, saa Helms ligeledes i Maj og Juni 1890 og 91 adskillige i Smaaflokke. I Januar, Februar og Marts 1890 havde Krabbe dér faaet 3 gamle Hanner, og i de samme Maaneder 1891 fik Helms 4 gamle Hanner bragte af Grønlændere.

Midt i Juli 1890 bragte Grønlænderne til Helms 30 Strømænder tagne med Fuglepil i Arpagfik-Fjord tæt Nord for Arsuk, alle gamle Hanner i Fælding, uden Svingfjer.

6te, 7de og 8de Oktober 1889 og 7de og 24de September 1890 saa Krabbe flere smaa Flokke ved Kysten et Par Mil Nord for Arsuk, mest unge Fugle. — I 1893 fandt Helms, at Arten havde et Yndlings-Opholdssted Nord for Arsuk i Egnen ved Isa Havn; her blev den set gjentagne Gange i stor Mængde, i Maj Hanner og Hunner sammen i Flokke paa indtil 20, i Juli og August Flokke af Hanner, der samledes dér, medens Hunnerne rimeligvis rugede i de indenfor liggende Fjorde, hvorfra Helms i Begyndelsen af September fik en Hun og en ung Fugl. Paa en Rejse i første Halvdel

af Maj, der strakte sig omtrent 15 Mile Nord for Arsuk, bleve ingen Strømænder sete undtagen paa Strækningen mellem Isa Havn og Arsuk, hvor de vare meget almindelige; det samme var Tilfældet paa en Rejse i August. En Han, der blev skudt ved Arsuk 13de August, havde mistet Svingfjerene ved Fælding; to, der bleve skudte ud af en Flok ved Isa Havn 1ste September, havde faaet nye Svingfjer, men vare ellers i den uanselige Sommerdragt.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have haft Lejlighed til at lære Arten godt at kjende, at slutte efter den indgaaende Fremstilling af dens Livsforhold, han giver i sit Haandskrift.

Fra Fiskenæs haves i Museet 3 Hanner og 1 Hun modtagne i 1846, og flere andre ere indsendte i 1836 og 39. Fra samme Egn nævnes den af Finsch i 1874, 2 Hanner og 1 Hun dræbte i April, og i 1877, en Han dræbt 31te Marts og en Hun fra 9de Maj.

Fra Godthaab nævnes den af Raben i Sommeren 1823. Fra samme Sted haves i Museet 4 Hanner og 1 Hun modtagne i 1832, 48 og 61. Fencker nævner den derfra i Februar og April 1893.

I Amerdlok-Fjord, Syd for Holstenborg, saa J. A. D. Jensen i Juni 1884 Strømænder i større Mængde, end han havde set noget andet Sted i Grønland.

Ved Holstenborg skal den efter Brummerstedt komme i Maj og trække bort i September. „I hvilken Maaned og paa hvilket Sted den lægger Æg, er vanskeligt at sige, da Æggene endnu ikke i min Tid ere fundne; men man plejer i Slutningen af Juli at se dens Unger og da altid i Elvene.“

Fra Egedesminde har Museet modtaget dens Æg i 1862.

Fencker nævner den som skudt ved Klaushavn i Sommeren 1879.

Fra Godhavn har Museet i 1862 og 63 fra Olrik modtaget Han, Hun og Dununge. Unger fra samme Sted, fra August 1879, har Museet faaet fra Fencker.

Ved Upernivik nævner Fencker den i 1887 som ikke meget sjelden og vistnok ynglende i den sydlige Del af Egnen; han opfører den som skudt ved Søndre-Upernivik i Juni 1885, i Lax-Elven ved Prøven i Juli 1886 og ved Uperniviarsuk i Juni 1888.

Som hjemmehørende paa den sydlige Del af Østkysten nævnes den i 1832 af Graah.

I Vestfjord, i Scoresby-Sund, mente Ryder sikkert at have set Han og Hun med Unger 16de August 1891.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk; dog yngler den desuden paa Island. Ogsaa i Labrador har den hjemme.

9. **Pagonetta glacialis** (L.). **Havlit.**

Anas hiemalis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 71. — *Clangula glacialis*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 435. — *Harelda glacialis* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 84 (kun Navnet).

Harelda glacialis (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1875. — *Harelda hyemalis* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Harelda glacialis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Clangula hyemalis* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Harelda glacialis* (L.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Aglek, efter Stemmen. (Fabricius.) — Agdlek. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Agterajik. (Rink.)

Mellem de foreliggende 15 grønlandske Havlit-Skind og Skind fra Danmark er der ingen Forskjel at opdage.

Havlitten yngler almindelig langs Grønlands Vest- og Østkyst; ogsaa ved Nordkysten findes den, men faatallig. Den er tildels Standfugl; Nord-Grønland forlader den for Vinteren; men i Syd-Grønland findes den paa den Tid i Mængde. Den færdes baade ude mellem Øerne, langs selve Kysten og inde i Fjordene; Yngletiden tilbringer den mest ved Ferskvandssøer, paa hvis Bredder den bygger sin Rede; men Ungerne føres ofte strax til Stranden. Som dens Føde nævner Holbøll *Margarita helicina*, *Modiolaria faba*, *Tellina*, *Mya arenaria* og smaa Krebsdyr, Fabricius nævner særlig *Modiolaria lævigata*; den skal ikke dykke dybere end paa 8 Favne, oftest paa Sandbund. Reden bygges i Græsset og udfores med Fuglens egne Dun. Æg ere fundne fra 1ste Juni til 14de Juli. I Yngletiden lever den parvis; om Vinteren samles den i Flokke; men ogsaa Sommeren igjennem skal der kunne sees Flokke af unge ikke ynglende Fugle. Morgen og Aften trækker den ofte ud eller ind gjennem Fjordene, men ikke saa lovbundet som Ederfuglene.

Ved Nanortalik nævner Vahl den, i Haandskrift, som overvintrende 1828—29.

I Egnen ved Julianehaab saa Bruun den i Juni og Juli 1894 parvis eller enkeltvis i de smaa Søer paa Landtungen mellem Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord, i hver Sø kun ét Par. I Fjordene

(*Pagonetta glacialis.*)

selv blev den kun set enkelte Gange i Sommerens Løb, saaledes 2den Juli en Flok paa henved 20, Hanner og Hunner, i Bunden af Tunugdliarfik-Fjord.

Paa Strækningen mellem Julianehaab og Overbærestedet, NV. for Julianehaab, saa Bruun ingen; derimod fandt han den almindelig i Flokke mellem Overbærestedet og Arsuk, i største Tal paa Øerne Syd for Sancrut.

Paa Fjorden ved Ivigtut viste den sig, efter Hagerup, i 1886—88 kun sjeldnere. Samme Iagttagelse gjorde Helms i 1890—91.

Ved Arsuk var den, baade efter Hagerup, Krabbe og Helms, meget almindelig i Vintertiden, fra Oktober til Maj eller Juni, men syntes ikke at yngle i Egnen. I Slutningen af April og i Maj 1891 fandtes den der i meget stort Tal, efter Helms. Ligeledes var den almindelig ved Arsuk og langs Kysten Nord derfor i April og Maj 1893; den fandtes da i Flokke paa indtil 50, Hanner og Hunner i samme Mængde, inde mellem Øerne, ikke paa det aabne Hav. I Slutningen af Maj aftog Tallet hurtig, og fra de første Dage af Juni saaes ingen flere; dog blev en Hun skudt ved Isà Havn 10de Juli. Ved Midten af Oktober vare endnu ingen komne paa Efteraarstrækket.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have fundet den almindelig baade Sommer og Vinter, at dømme efter hans righoldige Optegnelser om den, i Haandskriftet.

Fra Egnen om Fiskenæs nævner Finsch den som skudt Sommer og Vinter.

Som almindelig ved Godthaab, ynglende i Indsøer, nævnes den af Raben i 1823. Holbøll nævner den, i Brev af 1823, som levende i Egnen hele Aaret.

Ved Holstenborg skal den efter Brummerstedt være Aaret rundt.

Ved Bunden af Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab blev den set af Kolthoff i Juli 1883.

Kangatsiak Syd for Egedesminde nævner Fencker i 1880 som Ynglested. Æg fra Egedesminde har Museet modtaget i 1861.

Som ynglende paa Grønne-Ejlænder i Disko-Bugt nævnes den af Fencker 19de Juni 1880.

Ved Christianshaab fik Fencker i 1880 første Gang Æg af Havlitten 5te Juni.

En stor Flok saa Fencker nær Klaushavn 9de Maj 1880.

Nær Jakobshavn saa Fencker den i Mængde 10de Maj 1881.

I Søer paa Sydsiden af Disko saa Giesecke flere 30te Juli 1812. Skind fra Godhavn haves i Museet.

Ved Karajak-Fjord inderst i Umanak-Fjord kom den, efter Vanhöffen, i 1893 først i Juni til de ferske Søer inde i Land, hvor den ynglede.

I Aabninger i Isen udfor Svartenhuk blev den set af Sutherland 23de Maj 1850; ligeledes ved Kysten Nord for Svartenhuk, paa 72° 12′, 29de Maj.

Ved Upernivik yngler den almindelig, efter hvad Fencker meddeler. I 1886 fik han dér de første Æg i Aaret 14de Juni. Nylig udklækkede Unger nævnes 2den August samme Aar. Flyvefærdige Unger omtales i de første Dage af September 1889. I 1890 viste den sig allerede i Marts i de aabne Vaager. — Skind derfra haves i Museet.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, fandt Sutherland den talrig 12te Juni 1850.

En Flok Hanner set ved Kap Parry 12te Juni 1873 nævnes af Bessels.

Hanner og Hunner skudte mellem 16de og 21de Juni 1892 i Tukto- og Glacier-Valley ved Inglefield-Bugt nævnes af Stone.

Ved Port Foulke indfandt den sig, efter Hayes, i 1861 i Begyndelsen af Juni.

Ved Littleton-Ø fandt Kane den i Mængde i Juli 1854.

Ved Rensselaer-Bugt nævner Kane to Havlitter som komne 16de Juni 1854.

Ved Thank-God-Harbour nævner Bessels den som ikke almindelig, men dog ynglende, i Sommeren 1872. En Rede med 11 rugede Æg fandtes 14de Juli tæt ved Stranden.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah i 1832.

Ved Angmagsalik blev den, efter Bay, set 24de September 1892. — I Egnen yngler den, efter hvad J. Petersen meddeler i 1897.

Inde i Scoresby-Sund, ved Danmarks-Ø, var der, som Bay meddeler, flere større Flokke 12te September 1891 og i den følgende Tid indtil 27de September. 5te Juni 1892 viste sig igjen to Havlitter, der kastede sig i en Pyt af Smeltevand paa Isen, og i den følgende Tid var Arten næsten daglig at se, endnu i Slutningen af Juli, enkeltvis, parvis eller i smaa Flokke paa 4—5 Stykker. I Maven havde de oftest Skaller af *Saxicava*.

Paa „Germania“- og „Hansa“- Rejsen i 1869—70 blev den,

. .. .. Strækningen mellem Clavering-Ø og Kap
... smaa Flokke; en hjembragt Han blev
. . .. den flade Strand paa Sydsiden af Kap

... ... Østkysten, paa 74° 2′ N.B., 2° 15′ V.L., blev,
... ...udt 7de Juli 1891.
... ...dig circumpolar. Den yngler ogsaa paa Island,
... ...rador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa
...

Clangula islandica (Gmel.). **Islandsk Hvinand.**

... ... L. & *A. glaucion* L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780,
... — *...atypus barrowii*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII,
... pl. III. — *Clangula barrowii*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr.,
... p. 137. — *Clangula islandica* (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis
...
... *...islandica* (Gmel.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1878. —
... ...wer. Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key
... ... Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Salvadori,
... Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.
Vestgrønlandsk. Kærtlutorpiarsuk (se under *Anas crecca*) eller Ulluago-
... Ulluak, Kind, fordi den er usædvanlig rundkindet (sammenl.
... *canadensis*). (Fabricius.) — Aualortalik. (Graah. Se Reinhardt
... Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 103.) — Avolortulik. (Gram, i Brev.)
Niakortok, den storhovedede. (Holbøll, Helms.)

De foreliggende 7 grønlandske Skind vise næsten ingen nævneværdige Forskjelligheder indbyrdes eller fra islandske Skind. Hos en af Hannerne er den hvide Plet paa Kinden usædvanlig lille.

Den Islandske Hvinand lever som Standfugl paa Grønlands Sydvestkyst mellem Nanortalik og Godthaab, i det mindste. Som Ynglesteder kjendes kun Fjordene nærmest Nord for Nanortalik og Godthaab-Fjord. Den opholder sig mest inde i Fjordene og forlader dem ikke om Vinteren, førend alle de mindre Bugter ere tillagte med Is. Dens Føde er især *Modiolaria faba*, *Margarita helicina* og smaa Krebsdyr; dens Dykke-Evne er snarest mindre end Strømandens, saa at den neppe dykker paa 6 Favne Vand. I Yngletiden lever den parvis; efter Yngletiden sees den familievis.

At den yngler i Fjordene mellem Nanortalik og Sydprøven, er

oplyst af Pastor Jørgensen, efter hvad Holbøll meddeler. Optegnelser derom findes ogsaa i Jørgensen's Dagbog for 1841.

Fra Julianehaab har Museet i 1836 modtaget et Skind hjemsendt af Gram, ligeledes i 47 et Skind fra Kielsen (de findes ikke mere). — Efter hvad Bruun hørte i 1894, skal den en sjelden Gang sees i Fjordene ved Julianehaab om Sommeren.

Ved Ivigtut blev, efter Hagerup, en Han skudt 23de Marts 1887, og 12te April samme Aar bleve to Hanner og en Hun sete. Indbyggerne kjendte den ikke. — I Midten af December 1890, meddeler Helms, blev en Han bragt til Ivigtut af en Grønlænder. I Januar eller Februar 1890 skulde en Grønlænder have set og jaget efter to.

Tæt Øst for Arsuk blev en Han skudt 7de Marts 1890, som Krabbe meddeler. Som skudt i Arsuk-Fjord i Februar 1894 nævnes den af Helms.

Ved Frederikshaab nævnes den af Fabricius, i Haandskriftet, som sjelden, opholdende sig baade paa Havet, i Fjordene og ved Elvene som Strømanden. Oftest sees den om Efteraaret.

Fra Fiskenæs haves i Museet to Hanner og en Hun indsendte i 1839, 44 og 46, og flere andre have været her. O. V. Kielsen meddeler i 1844, i Brev, at den aarlig viser sig i Egnen; han havde faaet den skudt 7de Maj i en Lerbugt. — Fra samme Egn nævner Finsch i 1877 et Skind af en Hun dræbt 6te November.

Som dens eneste kjendte Yngleplads i Godthaab-Fjord nævner Holbøll en Klippe-Ø i en af Fjordens dybeste Arme midt i et ikke ubetydeligt Vandfald, der gjør Øen utilgængelig; i Nærheden var der i første Halvdel af August taget en temmelig stor Unge. — Flere Skind fra Godthaab, især fra Karusuk inde i Fjorden, har Museet faaet fra Holbøll og Block, saaledes fra 12te og 22de December 1839, 14de April 40, December 44 og Marts 45. — Fra Ameralik-Fjord, nær Godthaab, har Museet i 1861 modtaget Han og Hun.

En Han fra Holstenborg, 1ste Juni 1896, er med Fencker's Samling kommen til Museet.

Arten er amerikansk; dog yngler den ogsaa paa Island. Som en Sjeldenhed har den vist sig i Norge og andre Steder i Vest-Europa.

11. **Clangula albeola** (L.).

Platypus albeola: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 104. — *Clangula albeola*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 367 og 371. — *Clangula albeola* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 14.

(*Clangula albeola.*)

Clangula albeola (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Charitonetta albeola* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Clangula albeola* (L.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Har et Par Gange vist sig paa Vestkysten.

En Hun fra Godhavn (ikke Godthaab som det har været sagt), Oktober 1827, blev af Holbøll indsendt til Museet i Kjøbenhavn. En gammel udfarvet Han fra Frederikshaab, 1891, er fra Kolonibestyrer Petersen kommen til Museet.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsteder synes at være i Pelslandene, hvor den lever ved Floder og Søer. Ved Hudson-Bugt er den set. Enkelte Gange har den vist sig paa de Britiske Øer.

12. **Oedemia fusca** (L.) **typica. Fløjlsand.**

Oidemia fusca (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1879—80, p. 7.

Oedemia fusca (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — *Melanetta velvetina* (Cass.) & *M. fusca* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Oedemia fusca*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Oidemia fusca* (L.) & *O. deglandi* Bonap. & *O. stejnegeri* Ridgw.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Oedemia fusca* (L.) & *O. deglandi* Bonap. & *O. carbo* (Pall.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Det foreliggende grønlandske Skind er af den typiske europæiske Form. Artens amerikanske Race, *var. velvetina* (*deglandii*), afviger ved, at Ansigtets Fjerklædning baade hos Han og Hun strækker sig lidt nærmere frem mod Næseboret, og ved at Næbets Pukkel over Næseboret hos Hannen er højere. (Hvad der har været sagt om Forskjel i Næbets og Føddernes Farvetegning, gjelder slet ikke.)

Fløjlsanden er en Gang set i Syd-Grønland.

En gammel Han blev i Begyndelsen af Maj 1878 skudt ved Kingigtok („Kissigtok") et Par Mil Syd for Godthaab og af J. A. D. Jensen og Kornerup tilstillet Museet.

Arten er circumpolar. Den europæiske Race har nærmeste Hjemsted i Norge; kun som tilfældig er den set paa Færøerne. Den amerikanske Race har nærmeste Hjem i Labrador.

13. **Oedemia perspicillata** (L.). **Brilleand.**

Graah, Rejse til Østkysten af Grønland, 1832, p. 143 og 194, pl. VIII. (Afbildning af Næbet. Uden Navn.) — *Anas perspicillata*: Reinhardt sen.,

Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 95. — *Somateria perspicillata*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 450. — *Oidemia perspicillata* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1881, p. 188. — Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 52.

Oedemia perspicillata (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — *Pelionetta perspicillata* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Oedemia perspicillata*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Oidemia perspicillata* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Oedemia perspicillata* (L.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Brilleanden har nogle faa Gange vist sig i Grønland baade paa Vest- og Østkyst, og en Gang er den funden ynglende.

En Han blev, efter Graah, i sidste Halvdel af Juli 1830 fanget under Isblinken ved Kangerajuk (Colberger Heide) paa Østkysten, paa 64° 9′. En gammel Han fra Godthaab-Fjord blev i 1836 af Holbøll indsendt til Museet. I 1856 modtog Museet igjen en gammel Han fra Grønlands Vestkyst. I Benzon's Samling fandtes, som Hagerup meddeler, et Skind fra Julianehaab, fra 1878, og et fra Iginiarfik, paa 68°, ligeledes fra 1878. I Juni 1879 modtog Fencker, som meddelt i hans Dagbog, en gammel Han, der var skudt paa Disko paa en lille Indsø i Nærheden af Disko-Fjord; Skindet er med Fencker's Samling kommet til Museet. Grønlænderne, der bragte Fuglen, havde paa Stedet desuden set Hunnen og to dunede Unger.

Arten er amerikansk, men viser sig undertiden i Europa. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

14. **Somateria dispar** (Sparrm.). **Stellers-And.**

Stelleria dispar (Sparrm.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1881, p. 188.

Somateria stelleri (Pall.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1871. — *Eniconetta stelleri* (Pall.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Somateria* (*Heniconetta*) *stelleri*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Eniconetta stelleri* (Pall.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Heniconetta stelleri* (Pall.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Stellers-Anden har en enkelt Gang vist sig i Nord-Grønland.

En gammel Han blev skudt i Disko-Fjord (ikke Disko-Bugt) 15de Juni 1878, som meddelt af Fencker til Reinhardt jun.; Skindet er med Fencker's Samling kommet til Museet.

Arten er circumpolar. Dens nærmeste Hjemsted i Europa er i det nordligste Norge. Den er set paa Vestkysten af Davis-Strædet, men nævnes ikke fra Labrador.

15. **Somateria mollissima** (L.) **typica** & var. **v-nigrum** Gray.

Ederfugl.

Anas mollissima L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 68. — *Somateria mollissima*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 445.

Somateria mollissima (L.) etc.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1871. *Somateria mollissima* (L.) & *S. dresseri* Sharpe & *S. v-nigrum* Gray: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Somateria mollissima* & *S. mollissima dresseri* & *S. v-nigrum*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Somateria mollissima* (L.) & *S. mollissima borealis* Brehm & *S. dresseri* Sharpe & *S. v-nigra* Gray: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Somateria mollissima* (L.) & *S. dresseri* Sharpe & *S. v-nigrum* Gray: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. For begge Kjøn haves Navnet Mitek, der vel maa afledes af Mipok, sætter sig, et Ord, der bruges om Fugle, der dale ned i Flugten og sætte sig paa Land eller Vand; maaske Ederfuglens Vane saa jevnlig at flyve flokkevis fra Sted til andet og sætte sig for at søge Føde har været Grund for Navnet. Den voxne Han i Foraarsdragt kaldes Amaulik, af Amaut, en Barnepels (hvori Grønlænderinderne bære deres Børn), fordi dens Farvetegning paa Ryggen minder om en langhættet Amaut (sammenl. *Emberiza nivalis*). Den unge Han hedder Amauliksak. Hunnen kaldes Arnauiak, en Hunfugl, eller Siorartok, den langnæbede eller langpandede, i Modsætning til *S. spectabilis*. (Fabricius.) — Avok, efter Stemmen. (Graah, Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Malersertak, Ugpatekortok. (Rink.)

De grønlandske Ederfugle ere aldeles overvejende af en Race, der saa godt som ikke er til at skjelne fra den typiske europæiske. Noget der ganske stemmer med Racen *var. dresseri*, er ikke fundet. Derimod er der set flere af Racen *var. v-nigrum*.

Den sædvanlige grønlandske Ederfugl henføres undertiden til en egen Race, „*Somateria mollissima borealis* Brehm", der foruden i Grønland skulde findes i det øvrige af det østlige arktiske Nord-Amerika, mod Syd, om Sommeren, til det nordlige Labrador. Den skulde afvige fra den sædvanlige europæiske Ederfugl ved at have svagere Næb; Hannen skulde ogsaa have stærkere krummede inderste Armsvingfjer, renere gul Farve paa Næbets og Pandens „Voxhud" og svagere gullig Farve paa Brystet. Det kan maaske siges, at de foreliggende grønlandske Ederfugle, der næsten alle ere fra Vest-Grønland, som oftest have noget mindre Næb end de foreliggende europæiske; men

de europæiske kunne være lige saa kortnæbede som de grønlandske. (Om Farven af Voxhuden kan der ikke rigtig dømmes efter de tørrede Skind; dog synes det, at Voxhuden hos de udfarvede grønlandske Hanner ofte er lysere end hos de europæiske.) I Armsvingfjer og i Brystets Farve hos Hannerne har det derimod ikke været muligt at opdage nogen Slags fast Forskjel mellem grønlandske og europæiske. Alt i alt synes den grønlandske Ederfugls Afvigelser fra den europæiske at være saa ubetydelige og saa lidt faste, at der ingen Grund er til at skjelne en *var. borealis* fra den typiske *S. mollissima.* (Til Sammenligning har foreligget af den sædvanlige Race 19 Skind fra Grønland, 14 Hanner og 5 Hunner, deraf kun 1 Hun fra Øst-Grønland, og 10 fra Europa, 8 Hanner og 2 Hunner.) — Spitsbergens Ederfugl, der har været opstillet som egen Art eller Race, *S. thulensis* Malmgren, synes at være nøjagtig den samme som den sædvanlige vestgrønlandske. At den ikke er forskjellig fra den østgrønlandske Ederfugl og heller ikke kan holdes ude fra den typiske europæiske, er godtgjort af Finsch (Zweite deutsche Nordpolarfahrt, Bd. II, 1874, p. 209—213).

Som egen Art er opstillet „*S. dresseri*“ Sharpe, der skal leve paa Atlanterhavets Amerika-Kyst fra Labrador sydpaa, og som skal afvige fra den europæiske Ederfugl især ved at have Voxhuden paa Pandens Side, baade hos Han og Hun, større, bagtil bredere, og ved at Kindens grønne Farve hos Hannen i Foraarsdragt strækker sig længere frem, under og foran Øjet. Der er blandt Museets grønlandske og europæiske ellers sædvanlige Ederfugle-Skind ikke noget, hos hvilket Voxhuden er saa stor, som den er afbildet hos „*S. dresseri*“ (Dresser, Birds of Europe, VI, p. 14; Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, p. 77—79), og der er heller ikke noget, hvor ikke den grønne Farve standser et Stykke bag Øjet; men der er dog i Voxhudens Udstrækning saa store Tilnærmelser til „*S. dresseri*“, og den grønne Farve er i Udstrækning saa

vexlende, at der ikke kan lægges stor Vægt paa de Mærker; „*S. dresseri*“ kan i det højeste udskilles som en neppe altid kjendelig Race af *S. mollissima.*

Noget mere afvigende er „*S. v-nigrum*“ Gray, der skal høre hjemme i Nordvest-Amerika og Nordøst-Asien, og som skal skjelnes fra den europæiske Ederfugl ved at have Voxhuden paa Pandens Side, baade hos Han og Hun, mindre, bagtil smallere, ved at Hannen i Foraarsdragt paa Struben har samme V-formede sorte Tegning som hos *S. spectabilis*, og ved at Kindens grønne Farve strækker sig længere frem, som hos „*S. dresseri*“. Den regnes for en egen Art; men den er i det højeste en geografisk Race af *S. mollissima*, fra hvis typiske Form den ikke er fast udskilt. Stærke Tilnærmelser til den korte og smalle Voxhud paa Pandens Side kunne findes hos europæiske Ederfugle, dog især hos Hunner og yngre Hanner, og omvendt synes Voxhuden hos „*S. v-nigrum*“ at kunne være fuldt saa stor som sædvanlig hos de europæiske Ederfugle; i hvert Fald findes i Museet et Skind af en Ederfugl-Hun, fra Fort Anderson, sendt hertil fra Smithsonian Institution med Navnet „*S. v-nigrum*“; paa Kysten nærmest Fort Anderson skal „*S. v-nigrum*“ yngle i stor Mængde (Mac Farlane, Proceed. U. S. Nat. Mus., vol. XIV, 1891, p. 422) og *S. mollissima typica* skal slet ikke findes der; men i ingen Henseende, heller ikke i Voxhudens Form, kan Skindet fra Fort Anderson skjelnes fra ganske sædvanlige europæiske Skind. Og at der baade i Voxhud og i Strubens og Kindens Farve findes jevn Overgang mellem „*S. v-nigrum*“ og den typiske *S. mollissima*, godtgjøres af fem Skind i Museet, nedsendte fra Godthaab af Krabbe i 1892. — Et af de paagjeldende fem Skind er af en fuldstændig typisk „*S. v-nigrum*“, en gammel fuldt udfarvet Han, fra Godthaab 19de April 1892. Den afviger fra den sædvanlige grønlandske Ederfugl ved at have en stor kulsort V-formet Tegning paa Struben, dannet af sorte Fjer med hvid Grund, ved at den grønne Farve fra Nakke og Kind strækker sig frem under og

foran Øjet, og ved at de nøgne Strækninger paa Panden ere smallere og kortere og bagtil ende mere spidst (dog ere de ikke saa korte og smalle som paa Billedet hos Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds, II, p. 81). — Et andet Skind, ogsaa af en gammel fuldt udfarvet Han, fra Narsak 14de April, afviger fra foregaaende, ved at det sorte V er smallere og indeholder nogle hvide Fjer, især forrest, ved at den grønne Farve kun strækker sig hen under Øjet, og ved at de nøgne Strækninger paa Panden ere ganske som sædvanlig. — Et tredje Skind, af en noget yngre Han, vist omtrent to Aar gammel, fra Godthaab 5te April, har det sorte V lidt svagere end hos foregaaende, mindre rent sort, dog forrest skarpere tegnet; den grønne Farve standser langt bag Øjet; de nøgne Strækninger paa Panden ere korte og smalle. Fra den fuldt udfarvede Han afviger den desuden i sin Dragt ved endnu at have ikke faa sorte Spidser paa de hvide Fjer paa Kinden og paa Halsens Overside, ved at Ryggen er næsten helt sort, Skulderfjerene dog tildels hvide, og ved at hele Vingen er sort, ogsaa de krummede Armsvingfjer. — Et fjerde Skind, af en fuldt udfarvet gammel Han, fra Godthaab 6te April, har et tydeligt sort V, der dog er meget tyndere end hos de foregaaende og tildels opløst i Pletter; den grønne Farve strækker sig frem foran Øjet; de nøgne Strækninger paa Panden ere fuldt saa lange og brede som hos de sædvanlige grønlandske Ederfugle. — Det femte Skind, af en næsten fuldt udfarvet Han, der kun endnu har sorte Spidser paa de krummede Armsvingfjer og paa nogle af Vingens smaa Dækfjer, fra Godthaab 11te April, har kun en ganske svag Antydning af den forreste Del af det sorte V, frembragt af graa Fjer; den grønne Farve standser lagt bag Øjet; de nøgne Strækninger paa Panden ere ganske som sædvanlig hos grønlandske Ederfugle. — Et Hoved af en Ederfugl, der har været næsten ganske som foregaaende, fra Egedesminde 15de Juni 1895, er nedsendt af Pastor Sørensen. — Ogsaa Holbøll har flere Gange faaet „Hanner af *S. mollissima*"

med den sorte V-formede Tegning paa Struben. Han tog dem for Bastarder af *S. mollissima* og *S. spectabilis*; man kjendte dengang ikke rigtig „*S. v-nigrum*“ i dens egenlige Hjem. Men de paagjeldende Fugle have ellers, bortset fra det sorte V, i ingen Henseende noget særligt fælles med *S. spectabilis*; der kan derfor ikke være Grund til at tro paa Bastard-Dannelse. — „*S. v-nigrum*“ er funden ynglende i Mængde ved den vestlige Del af Nord-Amerikas Nordkyst, mod Øst indtil Coppermine-River; den synes dog ogsaa at være set i Flokke ved Labrador om Foraaret (Stejneger, The Auk, vol. II, 1885, p. 386). Maaske kommer den en Gang imellem som Gjæst til Grønland, og maaske de grønlandske Ederfugle, der se ud som Mellemformer mellem „*S. v-nigrum*“ og den typiske *S. mollissima*, ere Blandinger af de to Racer. Muligt er det ogsaa, at det sorte V, den smalle Voxhud paa Panden, o. s. v., ere Egenskaber, der undertiden dukke op hos de grønlandske Ederfugle ganske uafhængig af den vestamerikanske „*S. v-nigrum*“; det sorte V kunde maaske sammenlignes med den hvide Øjestribe hos „*Uria ringvia*“. At det kunde forholde sig saaledes, bestyrkes af, at Spor af sort V ogsaa kan findes hos europæiske Ederfugle; hos en gammel *S. mollissima* skudt ved Kjøbenhavn i Januar 1894 findes en svag Antydning af sort V næsten ganske som hos „det femte Skind“ fra Godthaab. — Hvordan Sammenhængen end er, ere „*S. v-nigrum*“ og *S. mollissima typica* for lidt forskjellige til at kunne regnes for andet end Racer.

Af tilfældige Farveændringer af *S. mollissima* findes i Museet:

En usædvanlig lys Hun fra Egedesminde, nedsendt i 1862; Svingfjer og Hale ere bleggule, og samme Farve findes ellers paa de Steder, der pleje at være brune, medens de Steder, der pleje at være sorte, ere graa.

En Hun fra Godhavn, Foraar 1881, med nogle hvide Pletter paa Oversiden.

Ederfuglen yngler almindelig langs baade Vest-, Øst- og Nordkyst. Langs den danske Del af Vestkysten, siger Holbøll, findes den vel som ynglende lige fra Sydspidsen, men først mellem 63° og 64° er den at se i nogen Mængde i Yngletiden; mellem $65^1/_2$° og 69° tiltager de ynglende Fugles Tal endnu mere; mellem 69° og 71° er der næsten ingen Øer, og Ederfuglen er der atter sjelden; men i Upernivik-Egnen, mellem 72° og 73°, bliver den igjen almindelig. Kun enkelte Ederfugle blive om Vinteren i Nord-Grønland; de fleste vandre i September og Oktober mod Syd for at overvintre i Syd-Grønland, og i April begynder Tilbagetrækket, der varer til henimod Slutningen af Maj, efter Holbøll; i de nordligste Egne kan Gjenkomsten være endnu senere. „Ved det aarlige Træk sydefter“, skriver Holbøll, „flyve Fuglene ikke i meget store Flokke, men de samle sig paa visse Steder i umaadelig Mængde; paa disse Steder haves stor Overflødighed af Føde for dem, og de bedække der ofte Havet, i Ordets bogstavelige Forstand. Jeg overdriver sikkert ikke, naar jeg siger, at disse Flokke ofte bestaa af flere hundrede tusinde.“ „Ved Trækket nordefter om Foraaret flyve de ofte i uhyre store Flokke, og det hændes da undertiden, at man kan lade og affyre sin Flint flere Gange, før Flokken er passeret.“ Baade inde i Fjordene og ved den aabne Kyst færdes Ederfuglen; ikke sjelden kan den ogsaa sees temmelig langt tilsøs, utvivlsomt især hvor der er grunde Steder i Havet. Udenfor Yngletiden er der mange, der daglig trække ind i og ud af Fjordene, ind om Aftenen, ud om Morgenen. Føden henter den fra Havbunden; væsenligst lever den af Muslinger og andre Bløddyr, som *Tellina*, *Modiolaria*, *Saxicava*, *Margarita*, *Buccinum* og *Bela*, ogsaa af Krabber og Søpindsvin; undertiden tager den smaa Ascidier og Fiske-Rogn, men saa godt som aldrig Fiske. Den skal, efter Holbøll, neppe kunne dykke dybere end 25 Favne og i det højeste være 6 Minutter under Vandet, oftest 2 til 3 Minutter. Til Ynglepladser vælger den

helst smaa lave Øer, inde i Fjordene eller ude i Havet, og den ruger der flokkevis. Reden bygger den gjerne af Græs og Mos og udforer den tykt med sine egne „Ederdun". Æg ere fundne fra 8de Maj (Holbøll) til 28de Juli (Hagerup) og senere (Brummerstedt, Fencker). De unge Fugle skulle ikke yngle i det første Par Aar; men ogsaa gamle Fugle kunne i Yngletiden sees flokkevis borte fra Redestederne, Hanner og Hunner for sig; Holbøll mente, at det mest var Fugle, der vare blevne forstyrrede i deres Ynglen: „Mine Grunde herfor ere, at disse Flokke af gamle Fugle, i hvilke hvert Kjøn opholder sig for sig selv, og som Grønlænderne paa deres i Almindelighed meget betegnende Maade kalde Flokke af „Enkemænd" og „Enker", at disse Flokke bestandigen blive større. Man ser saaledes tidlig i Redetiden kun enkelte af disse uparrede Fugle, men de tiltage, alt som Tiden gaar længere hen, saavel i Henseende til Individernes som til Flokkenes Antal; dog vil man finde, at det især er Hannernes Flokke, som tiltage i Maanederne Juni og Juli, aldrig senere; ogsaa er der altid flere saadanne uparrede Hanner end Hunner. Langsommere tiltage Flokkene af Hunner, og deres Antal vedbliver at tiltage meget længere end Hannernes, rimeligvis med Fugle, som miste deres Unger og efter dette Tab begive sig i de Uparredes Selskab." — En stærk Indskrænkning i Ederfuglenes Tal oplevede Holbøll: efter flere yderst fugtige Somre, i hvilke den største Del af Yngelen omkom, indtraf i 1836 en tidlig Vinter med usædvanlig tidligt Islæg, hvorved Ederfuglene omkom i millionvis paa Isen i Nord-Grønland.

Ved Nanortalik saa Vahl Ederfuglen overvintrende flokkevis 1828—29. Samme Sted nævnes den af Garde som yderst almindelig i Vinteren 1883—84; sit vigtigste Tilhold skulde den have i Tasermiut-Fjord. I de nærmest foregaaende Aar skulde der hver Vinter være skudt mellem 10000 og 20000 (vel Konge-Ederfugle medregnede).

I Fjordene ved Julianehaab saa Bruun ingen Ederfugle i Sommeren 1894; men efter Grønlændernes Udsagn skulde den være der i ret stort Tal fra November til Juni.

Mellem Julianehaab og Kagsimiut skal der, efter Bruun, i hvert Fald ikke findes større Ynglepladser. Mellem Kagsimiut og Asanguit-Øerne, Syd for Sanerut, yngler den derimod i stort Tal; ved Asanguit-Øerne fandt Bruun den selv almindelig i Begyndelsen af Juni 1894; Flokke paa indtil 100 laa i det aabne Vand i Storisen, der strakte sig overalt langs Kysten. — Paa Nunarsuit fandt Vahl dens Rede med 8 Æg sidst i Maj 1828. — Paa Kitsigsut-Øerne, omtrent paa 60° 45′, fandt Giesecke den ynglende i betydelig Mængde 20de Juni 1806. Samme Sted nævner Garde den som talrig, i 1893.

(Fra Julianehaab indhandledes gjennem den Kgl. Grønlandske Handel i 1890 7 Pund Ederdun, i 1896 17 Pund.)

Ved Ivigtut saa Hagerup i 1886—88 om Vinteren store Flokke paa Fjorden. Om Sommeren var der kun nogle faa Gange smaa Selskaber af Hunner at se paa Fjorden og af og til en enkelt Han. I 1886 var der endnu mange saa sent som i Juni; i Løbet af en Time kunde man se mellem 500 og 1000 Ederfugle i Flokke paa omtrent 50, mest Hunner; om Aftenen fløj de længere ind i Fjorden ligesom i Vintertiden; deres Ynglen var vist det Aar forsinket af Storisen, der usædvanlig længe indesluttede deres vigtigste Yngle-steder ved Kysten. I Oktober 1886 begyndte Hunnerne igjen at komme ind i Fjorden enkeltvis; i November kom de i smaa Flokke, og efterhaanden som det blev koldere, tiltog deres Tal, især efter Jul; talrigst vare de i Marts og April. Hannerne kom i den Vinter ikke i saa stor Mængde; ingen blev set før Marts, medens de den næste Vinter vare ganske almindelige ved Juletid. Om Aftenen plejede de at flyve ind i Fjorden, saa langt der var aabent Vand, og de syntes at være stadig paafærde om Natten; man kunde tydelig høre deres Stemmer og deres Pladsken i Vandet nær Strandbredden; strøg man en Tændstik, fløj de ivejret med stor Larm. — Ogsaa Helms fandt den, i 1890—91, almindelig paa Fjorden om Vinteren, men ikke om Sommeren. Sidst i April 1890 var den talrig paa Fjorden, som paa den Tid var tæt fyldt af Drivis; hver Aften Kl. 6—8 var der livligt Træk ind ad Fjorden; enkelte Aftener først i Maj trak et umaadeligt Tal; 2den Maj laa om Aftenen omtrent 600 lige ud for Ivigtut, medens langt flere trak længere ind i Fjorden; Hunnerne vare langt talrigere end Hannerne. Mod Slutningen af Maj ophørte Trækket; men endnu 6te Juni laa 5 Hunner og 1 ung Han inde i Fjorden paa et Sted, hvor der ofte om Vinteren laa Ederfugle, vist ved en Banke med

(*Somateria mollissima.*)

Føde. Om Efteraaret var ingen at se inde i Fjorden før 19de Oktober, da en Flok blev set helt inde ved Fjordens Bund. Nogle Flokke viste sig sidst i November og enkelte i December, mest Hunner. En Han blev set 12te December og nogle i Januar 1891. Fra Begyndelsen af Februar til sidst i April var Fjorden ved Ivigtut tillagt, og Ederfuglene opholdt sig da længere ude; 5te Marts laa de saaledes ved Isranden i hundredevis. Sidst i April og i Maj laa de paa Fjorden i Mængde, saa langt ind som der var aabent Vand; inde i Fjorden var det mest Hunner og unge Fugle; ved Fjordens Munding laa 18de Maj Flokke paa flere hundrede, hvoraf der omtrent var lige mange Hanner og Hunner; hver Eftermiddag fra Kl. 3 til 6 trak de i den Tid ind ad Fjorden, Hanner og Hunner som oftest sammen, men enkelte Gange Flokke af Hanner for sig. 30te April trak Flokke ud af Fjorden, medens de ellers under ganske samme Forhold trak indefter. 29de Maj laa paa den omtalte Banke i Fjorden over 400 Hunner og unge Hanner.

Ved Arsuk fandt Krabbe den i 1889—90 i Mængde fra først i Oktober til sidst i Maj, flest i April, hvorefter Tallet hurtig aftog. Nær Arsuk ynglede den kun i ringe Mængde. — I 1893 fandt Helms den ynglende paa Øerne ved Arsuk og langs Kysten, men ikke i større Mængde. I Maj var den talrig ved Kysten, dog kun i mindre Flokke, mest Hunner og unge Hanner. Lidt hen i Juni forsvandt den fra Nærheden af Arsuk; men Æg og Dun af den bragte Grønlænderne jevnlig i Juni og Juli. Paa et lille Skjær udfor Isa Havn fandtes 10de Juli 7 Reder med Æg; Skjæret var fuldstændig nøgent undtagen paa den lille Plet, hvor Rederne stod, hvor der var en sparsom Plantevæxt. Paa Efteraarstrækket havde den endnu ikke ved Midten af Oktober begyndt at vise sig ved Arsuk i større Tal.

Lidt Nord for Kingigtok (Tindingen), Syd for Frederikshaab, saa Jørgensen Dununger 30te Juli 1841, som han skriver i sin Dagbog. Arten skulde yngle i Egnen, men ikke talrig.

Ved Frederikshaab saa Fabricius den i Mængde, mest om Vinteren. — Samme Sted skriver Vahl under 29de Maj 1828, at han i denne Tid saa Ederfuglene trække mod Nord. Kun faa skulde ruge i Egnen.

(Fra Frederikshaab indhandledes i 1890 24 Pund Ederdun, i 1896 6 Pund.)

Fiskenæs nævnes af Holbøll som et af de Steder, hvor Ederfugle i Vandretiden kunne vise sig i uhyre Flokke; Kjøbmand

Heilman skulde dér i ét Skud have dræbt 21 Ederfugle ud af en Flok.

Ved Godthaab opholdt den sig trods streng Kulde i Februar 1809, meddeler Giesecke. — Paa Kitsigsut-Øerne (Kok-Øerne) udfor Godthaab nævner Giesecke den som ynglende i Mængde, 7de Juli 1809. Samme Sted nævnes den af Raben i Sommeren 1823 og af J. A. D. Jensen i 1885. — Som almindelig ynglende i Godthaab-Egnen nævner Holbøll den, i Brev fra 1823, og som dens Yndlingssteder i Vandretiden nævner han Steder med Ler- eller Sandbund med kun faa Favne Vand. — Nansen omtaler den som almindelig i Egnen i Vinteren 1888—89.

(Fra Godthaab indhandledes i 1890 60 Pund Ederdun, i 1896 95 Pund.)

I Kangerdlugsuak-Fjord (Søndre-Strømfjord), mellem Sukkertoppen og Holstenborg, skal der, som meddelt af Holbøll i Brev af 1830, findes flere Øer, hvor Ederfugle ruge i stor Mængde; især tre af Øerne ere af betydelig Størrelse og Højde, og Rederne findes dér ikke alene ved Stranden, men ogsaa ved Toppen af Fjeldene, langt fra Strandbredden. Efter Grønlændernes Sigende skulde Fuglenes Tal være aftaget ikke lidt; men endnu ynglede der saa mange, at 6 Grønlændere i Løbet af 4 Timer samlede 60 Pund Dun.

(Fra Sukkertoppen indhandledes i 1890 90 Pund Ederdun, i 1896 64 Pund.)

Ved Holstenborg saa Giesecke 20de Juni 1808 en Baad, der havde været ude at samle Dun og Æg i den sydlige Omegn, komme hjem med 5400 Æg. 21de Juni kom en anden Baad, ogsaa sydfra, med 4400 Æg. 5 til 6 saadanne Ladninger skulde aarlig ind gaa alene til dette Sted. — I sin Dagbog for 1841 skriver Jørgensen, at Ederfugle i en streng Vinter et Par Aar tilbage omkom i stor Mængde paa Isen ved Holstenborg; med Hundeslæder kunde man daglig i længere Tid samle flere hundrede, der enten vare saa afmægtige, at de ikke kunde flyve, eller som vare frosne ihjel. Det samme skulde næsten aarlig ske i Nord-Grønland. — Efter Brummerstedt's Meddelelse i 1891 findes Ederfuglen ved Holstenborg hele Aaret. 6te Juni skal man som oftest kunne tage de første Æg; men Æg skulle kunne findes indtil omtrent Midten af August. Fra Midten af Maj til Slutningen af Juni skal der hvert Aar være store Flokke af unge ikke-ynglende Ederfugle af begge Kjøn.

(*Somater*

Føde. ...steuborg, nævnes af Giesecke som

Oktob. ... 15de Juni 1808.

Flok. ... Nordre-Strømfjord) saa Giesecke 13de

Hu... ... Mængde. Paa Simiutat, nogle stejle

Fra ... de.

til. ... handledes i 1890 126 Pund Ederdun, i

d.

... Øer, paa 67° 47′, nævner Giesecke som ... Juni 1808.

... omtrent paa 68°, nævner Giesecke som Hjem- ... under 11te Juni 1808.

... Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, nævnes ... Juli 1883.

... ner den i 1880 som ynglende ved Kangatsiak Syd ...

...-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende ...

... indhandledes i 1890 590 Pund Ederdun, i ... Pund.)

... Christianshaab nævnes den af Fencker som almindelig paa ... Syd i Slutningen af Oktober 1882. Fra samme Sted ... i Museet.

... Klaushavn skulde den være talrig i Aabninger i Isen i ... 1880, meddeler Fencker. Samme Sted saa han store ... Maj 1880.

... Christianshaab indhandledes i 1890 1 Pund Ederdun, i ... 1 Pund.)

Paa Brændevinsskjærene ved Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt ... Fencker den ynglende i Slutningen af Juli 1879.

I Davis-Strædet udfor Disko saa Sutherland 2den Maj 1850 ... Ederfugle, der syntes at være paa Vandring mod Nord. Ved Sydvest-Siden af Disko saa Nares store Flokke 25de September 1876. — I de første Dage af August 1878 saa Kumlien ... Flokke Hanner ved Vestkysten af Disko, flyvende mod Syd.

Ved Godhavn indfandt den sig, meddeler Fencker, i 1879 i de ... Dage af Maj i store Flokke, hvor Isen var brudt. I November ... Aar var den endnu almindelig.

(Fra Godhavn indhandledes i 1890 12 Pund Ederdun, i 1896 ... Pund.)

Ved Ritenbenk nævner Fencker den som endnu tilstedeværende i de aabne Vaager 14de December 1891.

Som forholdsvis sjelden ved Halvøen Nugsuak, mellem 70° og 71°, nævnes den af Giesecke, under 1ste Juli 1811.

I Umanak-Fjord, i aabne Render i Isen mellem Umanak og Satut, saa Giesecke den i Mængde 7de Juni 1811. — I Brev af 1834 nævner Vahl den som ynglende i Umanak-Egnen. — Paa de smaa Øer Kekertat Syd for Svartenhuk-Halvø ruger den i stor Mængde, meddeler Steenstrup i 1878. — Vanhöffen fandt den ret almindelig i Umanak-Fjord i 1892—93.

I Aabninger i Isen udfor Svartenhuk blev den set af Sutherland 23de Maj 1850, og i stor Mængde saa han den ved Kysten Nord for Svartenhuk 29de Maj.

Ved Upernivik, ved Itivdlinguak, saa Giesecke 16de Juli 1807 flere Reder af Ederfugle paa høje Bjergknolde. — Paa Arfitsiak fandt Giesecke den ynglende i Mængde 19de Juli 1807. — I Brev af 1834 nævner Vahl den som ynglende i stor Mængde paa Øerne Nord for Upernivik. — Fencker nævner den i 1887 som almindelig ynglende i Upernivik-Egnen. 24de April 1886 viste den sig almindelig i de aabne Strømhuller; 14de Juni samme Aar indbragtes de første Æg; 2den August nævnes, at nogle Ederfugle allerede havde store Unger, andre endnu Æg. 24de April 1887 viste den sig, skjønt det var streng Kulde, og næsten intet aabent Vand var at se. 15de April 1888 blev en stor Flok set flyvende; aabent Vand fandtes da i Nærheden; 3dje Maj var den almindelig i de aabne Vaager; 22de August fandtes endnu smaa dunede Unger. 12te Februar 1890 i streng Kulde var der flere at se i aabent Vand udfor Upernivik; 5te Maj trak umaadelige Flokke mod Nord, da Isen var brudt af Vinden. — Paa Berry-Island, paa 73° 20′, nævner Sutherland den som talrig under 12te Juni 1850, og paa smaa Øer i Egnen bleve dens Æg indsamlede i tusindvis sidst i Juni.

Skind fra Duck-Island, paa 73° 57′, fra Juli 1891 og fra Sommeren 1892, nævnes af Stone.

(Fra Upernivik indhandledes i 1890 74 Pund Ederdun, i 1896 78 Pund.)

Paa en lille Ø Nord for Kap Shackleton, meddeler Sutherland, blev der i Løbet af to Timer indsamlet 5000 Æg af Ederfuglen 2den Juli 1850, og mange Gange flere lod man ligge. — Ved

Halvøen Nugsuak paa 74° 10′, omtrent, fandt Ryder den i Mængde i Juli 1887.

Paa Dalrymple-Ø, ved Mundingen af Wolstenholme-Sund, omtales den af Bessels som ynglende i Mængde i Juni 1873. Samme Sted fandtes den talrig i Sommeren 1894, som Ohlin melder; i Løbet af en Time blev der dræbt over 50 Hunner.

Ved Carey-Øerne saa Nares i Juli 1875 Ederfugle svømmende med Unger faa Dage gamle. Samme Sted fandt Ohlin den talrig ynglende i Sommeren 1894.

Ved Kap Parry saa Bessels store Flokke 12te Juni 1873.

Ved Northumberland-Ø var der, efter Bessels, flere Flokke 8de Juni 1873.

Ved Inglefield-Bugt fandt Ohlin den ynglende mange Steder i 1894.

Ved Port Foulke fandtes dens Æg i 1861 første Gang 28de Juni, meddeler Hayes.

Paa Littleton-Øerne fandt Kane den ynglende i stor Mængde midt i Juli 1854, især paa nogle smaa Skjær, hvor Rederne stod tæt. Ungerne vare tildels ifærd med at komme ud af Æggene og at forlade Rederne. Samme Yngleplads iagttoges af Hayes 7de Juli 1861.

Ved Rensselaer-Bugt nævner Kane i 1854 nogle faa Ederfugle som komne 23de Juni.

I Kanes-Hav nævnes den af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 10de September 1892 og, sidste Gang, 3dje Oktober.

Ved Kennedy-Kanal blev den set i stor Mængde af Morton, paa Kane's Rejse, 21de og 22de Juni 1854.

Ved Thank-God-Harbour nævnes en stor Flok som set 4de Juni 1872 af Deltagere i „Polaris"-Rejsen, og 9de Juni nævnes 2 som skudte. Bessels omtaler den som ret almindelig og ynglende i Egnen. — Samme Sted blev den skudt af Dr. Coppinger i Juli 1876, som Feilden meddeler.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah i 1831.

Ved Kap Moltke, paa 63° 30′, saa Nansen et Par Flokke 7de August 1888. Andre havde han ikke set paa Rejsen langs Kysten.

Ved Angmagsalik blev den, efter Bay, set flere Gange i September 1892. — Den yngler i Egnen, meddeler J. Petersen i 1897.

I Scoresby-Sund fandtes den, som Bay meddeler, i 1891—92, overalt, baade dybt inde i Fjordene og ved Yderkysten. „Den

sidste Flok i 1891 blev set den 2den Oktober; Fjorden var da paa store Strækninger dækket med Ny-Is, som Fuglene havde meget vanskeligt ved at bryde igjennem, naar de kom op efter at have dykket; Flokken bestod af en gammel Hun og et Kuld ikke ganske flyvefærdige Unger. I 1892 blev den første set og skudt den 1ste Juni i Gaasefjord; i den derpaa følgende Tid saaes der jevnlig Ederfugle ved Revnerne i Fjord-Isen; men kun en enkelt Gang bleve de sete i Ferskvandssøerne oppe i Landet". Føden var næsten udelukkende Muslinger, især *Saxicava*. „Denne Art er vistnok den, der sidst bliver færdig med at yngle, hvortil Grunden sikkert maa søges i, at Reden anbringes paa Skjær og Øer, hvor Æggene ikke ere i Sikkerhed for Ræven, før der bliver aabent Vand. 10de Juli 1892 fandtes der i en Hun store, men dog ikke fuldt udviklede Æg; 25de Juli samme Aar blev der dræbt nogle ganske smaa Dununger paa Gaaseland; 3dje August 1891 dræbtes ligeledes nogle Dununger ved Kap Stewart; de vare kun ubetydelig større end de fra Gaaseland; den 28de August 1891 saaes der smaa Ællinger ved Danmarks-Ø; 10de September og 2den Oktober samme Aar blev der endnu truffet ikke fuldt flyvefærdige Kuld."

Ved Liverpool-Kyst saa Scoresby kun nogle faa 24de Juli 1822.

Ved Østkystens nordlige Del blev den, efter Pansch, i 1869—70 set i ret stort Tal, ved Kap Broer Ruys, Jackson-Ø, i Gael-Hamkes-Bugt, ved Clavering-Ø, Kap Borlase Warren, Hvalros-Ø, Sabine-Ø, Falske-Bugt, Pendulum-Ø og Shannon-Ø; oftest var den at se i enkelte Par eller i mindre Flokke; ved Kap Borlase Warren var der dog 15de Juli 1870 en Flok paa henved 100 Hanner, og ved Sabine-Ø blev ogsaa en større Flok Hanner set 9de Juni. I Efteraaret 1869 færdedes den ved Sabine-Ø, saa længe der endnu var en Plet aabent Vand; sidste Gang blev den set 29de September. I 1870 skulde den være set første Gang ved Hvalros-Ø den 18de April; men først i Slutningen af Maj viste den sig paa Isen ved Sabine-Ø tæt ved Skibet „Germania", mest i Flokke paa 5 til 15, kun Hanner. I Begyndelsen af Juni saa man Hannerne jage Hunnerne. En Yngleplads med henved 40 Reder fandtes paa Nordøst-Siden af Hvalros-Ø, paa den skraanende Strandbred, skjærmet af 300—500 Fod høje stejle Klipper; 14de Juni indeholdt Rederne fra et til fire Æg; 21de Juni var der i hver Rede indtil 5 Æg, i en Rede endogsaa 7, for største Delen kun lidt rugede; der havde dengang været stærkt Snefald, og Rederne laa

(*Somateria mollissima.*)
derfor dybt i Sne. I de første Dage af Juli viste Dunungger sig; endnu 20de September blev der set en ung ikke flyvefærdig Fugl.

I den yderste Kant af Drivisen udfor Østkysten, paa 68° 12′ N. B., 13° 5′ V. L., blev, efter Bay, en enkelt set 20de Juni 1891.

Arten er nordlig circumpolar, med vid Udbredelse, med nogen Tilbøjelighed til at danne stedlige Racer. Den Race, der er den sædvanlige i Grønland, yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa Grinnell-Land.

16. **Somateria spectabilis** (L.). **Konge-Ederfugl.**

Anas spectabilis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 63. — *Somateria spectabilis*: Holbøll, Naturh. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 447.

Somateria spectabilis (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Somateria* (*Erionetta*) *spectabilis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Somateria spectabilis* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Siorakitsok, den kortpandede. Hannen desuden Kingalik, den næsede, Hunnen Kaiortok, den brune, eller Arnauiartak, den nye Arnauiak (se *S. mollissima*). (Fabricius.)

Blandt Museets 28 grønlandske Skind af Konge-Ederfugle, 18 Hanner og 10 Hunner, findes meget betydelige Forskjelligheder, tilsyneladende uafhængige af Kjøn og Alder. Hos fuldt udfarvede gamle Hanner vexler Næbets Pukkel meget i Størrelse; hos de fleste ere Fjerene paa Oversiden af Næbets Pukkel sorte, hos en enkelt ere de for Størstedelen graa; hos nogle er Nakkens blaagraa Farve bagtil afgrændset af en bredere eller smallere sort Stribe mod Halsens hvide Farve, hos andre mangler den sorte Stribe helt; hos nogle er den sorte V-formede Plet paa Struben meget bred, hos andre ganske smal; o. s. v.

Af tilfældige Farveændringer haves i Museet:

En yngre Han, fra Nanortalik, modtagen i 1856, næsten helt bleggraa med hvidt Bryst.

En ung Han, fra Arsuk 1896, helt hvid.

En Hun med hvide Haandsvingfjer.

Konge-Ederfuglen yngler langs den nordlige Del af Grønlands Vestkyst, fra lidt Syd for Disko-Bugt; men først Nord for Upernivik bliver den talrig; ogsaa langs Nordkysten yngler

den; ved Østkysten ere kun faa sete. Kun faa overvintre i Nord-Grønland; de fleste vandre til Syd-Grønland, hvor den om Vinteren findes i Mængde. I Levemaade minder den meget om Ederfuglen. Om Efteraaret skal den, efter Holbøll, senere end Ederfuglen begynde sin Vandring mod Syd, og ligeledes skal den om Foraaret vende senere tilbage. De unge Fugle skulle ikke sjelden blive Ofre for deres Ulyst til at trække sydefter, idet de omkomme derved, at Havet tillægger overalt. „Den sees aldrig at flyve i saa store Flokke som *Somateria mollissima*“, skriver Holbøll, „men ligger ikke sjelden i lige saa stor Mængde paa Vandet, men ej paa samme Dykkepladser, da den søger dybere Vande. Den trækker længere tilsøs, af hvilken Grund og fordi den flyver i mindre Flokke, der bliver færre skudte af den. Derimod bliver den fanget i langt større Mængde af Grønlænderne i Kajak, fordi den længere Tid, den er under Vandet, tillader Grønlænderne at nærme sig Stedet, hvor den vil komme op; det er forbavsende, hvilken Mængde der aarlig fanges af denne Fugl i Syd-Grønland.“ „Det er et beundringsværdigt Instinkt, som sætter denne Fugl istand til at finde de Pladser, hvor den skal søge sin Føde. Paa disse er der altid dybt Vande, og de gamle Fugle sees sjelden at søge Føden paa mindre end 30 Favne Vand; det er derfor ogsaa kun undtagelsesvis, at Bankerne ligge nær ved Landet; de ere ofte temmelig smalle; Fuglen maa da, hvor Strømmen løber stærkt, som paa Godthaab-Fjord, dykke ned paa et ganske andet Sted, naar Vandet falder med Ebben, end naar det stiger, hvilket jeg fra mine Vinduer kan se at være Tilfældet, nu jeg nøje kjender Bankernes Beliggenhed og Udstrækning. I at gaa tilbunds overgaar *S. spectabilis* langt alle andre Fugle i Grønland, ligesom den forbliver længst Tid under Vandet. Den dykker paa saa dybt Vande, som jeg har fundet Conchylier her i Nærheden, nemlig til ca. 65 Favnes eller 200 Alens Dybde. Til at dykke saa dybt, søge sin Føde paa Bunden og atter komme til Vandets Overflade bruger Fuglen højst

(*Somateria spectabilis.*)
9 Min., thi længere har jeg aldrig iagttaget nogen at være under Vandet, men almindeligst er den nede 4, 5 til 6 Min. paa denne Dybde, og maa jeg endnu bemærke, at det er den gamle Fugl, som søger en saadan Dybde; den unge dykker neppe paa mere end 90 Alen." „Paa omtalte store Dybde findes ikke stort andre Conchylier, end man ogsaa træffer paa lavere Vand, nemlig især *Trophon craticulatus*, *Turritella polaris*, *Pecten islandicus*, *Mitra groenlandica* og nogle smaa ubestemte Arter. Derimod findes der paa saadan Dybde en Mængde Ascidier, hvoraf jeg ingen har fundet i Spiserøret paa *S. spectabilis.* Det er mig derfor uforstaaeligt, hvorfor Fuglen søger dette dybe Vand, saa meget mere, som det er øjensynligt, at dette anstrenger den meget. I dens Spiserør findes forøvrigt ogsaa Krabber, Actinier, Ophiurer og hos de unge Fugle Echiner og Amphipoder, aldrig Fiskelevninger; derimod findes ofte Rogn." Fabricius nævner som dens Føde især: *Mytilus edulis*, *Modiolaria lævigata*, *M. faba*, *Saxicava*, ogsaa undertiden *Leda minuta*, Unger af *Echinus*, Snegle og Koraller.

Ved Nanortalik saa Vahl den i Flokke i Vinteren 1828—29, som meddelt i hans Haandskrift.

I Fjordene ved Julianehaab, især i Tunugdliarfik-Fjord, skal den om Vinteren findes flokkevis, efter hvad Bruun i 1894 hørte af Grønlænderne.

(Paa Kitsigsut-Øerne Syd for Arsuk opgiver Giesecke at have fundet den ynglende 20de Juni 1806 i Selskab med Ederfuglen. Opgivelsen er vist ikke til at stole paa; den skriver sig fra den allerførste Tid af Giesecke's Ophold i Grønland, da han neppe rigtig kjendte Landets Fugle; den staar sammen med nogle endnu mindre trolige Ord, om Havlittens Ynglen i Klippespalter, og den synes at stride imod, hvad man senere har udfundet. — I Benzon's Fortegnelse over hans Samling findes opført to Reder med Æg fra Julianehaab, som Hagerup meddeler. Ogsaa om denne Meddelelse er der Grund til at tvivle, som Hagerup gjør det; der er i Benzon's Fortegnelse adskillige afgjort urigtige Opgivelser om grønlandske Fugleæg.)

Ved Øerne Syd for Sanerut saa Bruun den flokkevis sammen med Ederfuglen, men i mindre Tal end den, sidst i Maj 1894.

Ved Ivigtut saa Hagerup den for første Gang 1ste Februar 1887,

en enkelt; 12te Februar var den kommen i stor Mængde, og fra midt i Februar til midt i Marts var den endogsaa talrigere end Ederfuglen; men derefter aftog den, medens Ederfuglen tiltog i Mængde; midt i April var der kun faa tilbage, og den sidste blev skudt den 29de. — Ogsaa Helms saa den kun om Vinteren ved Ivigtut. 2den December 1890 blev den for første Gang den Vinter set med Sikkerhed paa Fjorden: under en heftig Sydøst-Storm laa 3 gamle Hanner udfor Ivigtut. Senere i December og i Januar 1891 laa der ofte nogle udfor Ivigtut, men kun under Sydøst- og Sydvest-Storme; saa snart Vejret blev roligt, forsvandt de igjen; i December var der kun faa sammen, hen i Januar tiltog Mængden, saa at indtil 100 kunde sees ad Gangen; de fleste vare gamle Hanner; kun en eneste Gang laa en Ederfugl, en Han, iblandt dem. 5te Marts laa de i hundredevis ved Iskanten omtrent 1 Mil fra Ivigtut. Sidst i April og i Maj saaes en Del baade inde i Fjorden og ved Mundingen. De trak Morgen og Aften paa samme Maade som Ederfuglen. 22de Maj blev en ung Han skudt; senere blev ingen set.

Ved Arsuk saa Krabbe den i 1889—90 i Mængde fra først i Oktober til sidst i Maj, tildels sammen med Ederfuglen. Mængden var størst i April, derefter hurtig aftagende. 15de Juni blev en skudt fra en Flok et Par Mil Nord for Arsuk. — I Vinteren 1892—93 skulde den, efter Helms, kun være set i ringe Tal ved Arsuk og Ivigtut, og sidst i April og i første Halvdel af Maj vare ingen at se langs Kysten; Vinteren havde været usædvanlig mild hele Landet over. Sidst i Maj og i Juni saaes enkelte Gange nogle ved Arsuk, saaledes 13de Juni en Flok paa 33 unge Hanner. I Begyndelsen af Oktober viste sig Flokke af unge Fugle udfor Arsuk. Efter Grønlændernes Udsagn skulde den indfinde sig om Efteraaret tidligere end Ederfuglen.

Fra Frederikshaab-Egnen var den velkjendt for Fabricius.

Som kommende om Vinteren paa Godthaab-Fjord nævnes den af Holbøll. I Breve af 1823 og 30 skriver han, at den visse Aar indfinder sig i uhyre Mængde, og da især i Februar, Marts og April; men andre Aar skal den knap sees.

Ved Holstenborg skal den, efter Brummerstedt, pleje at komme sidst i November for at overvintre og vandre bort igjen sidst i Marts. — I Davis-Strædet udfor Holstenborg, omtrent, saa Goodsir store Flokke sidst i April 1849.

(*Somateria spectabilis.*)

Ved Mundingen af Nagsugtok-Fjord saa Giesecke den i Mængde sammen med Ederfuglen 13de Juni 1808.

Fra Egedesminde haves Dununger i Museet i Kjøbenhavn, indsendte i 1895.

Ved Christianshaab nævner Fencker den i Slutningen af Oktober 1882 som almindelig paa Vandring mod Syd.

Ved Jakobshavn saa Fencker den i Begyndelsen af Maj 1881.

Ved Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt saa Fencker ikke-ynglende Fugle i Slutningen af Juli 1879.

Ved Godhavn omtaler Holbøll, at man sidst i Juli ser uparrede Fugle. — Kumlien saa mange omkring Disko i August 1878, blandt andet mange Flokke Hanner flyvende mod Syd langs Vestkysten. — Ved Godhavn, skriver Fencker, indfandt den sig i Flokke i de første Dage af Maj 1879, da Isen brød op. Samme Sted var den almindelig i Begyndelsen af Juni 1882. — Fra Disko nævnes den af Stone fra 26de og 28de Juni og 7de August 1891.

Ved Ritenbenk nævner Fencker den i 1890 som særlig almindelig paa Efteraars-Trækket i September, Oktober og Begyndelsen af November.

Ved Kysten Nord for Svartenhuk iagttoges den af Sutherland 29de Maj 1850.

Ved Upernivik nævnes den af Fencker som ynglende, men mindre almindelig. Flere smaa Flokke, mest af Hanner, saa han 20de Juni 1885. Større Flokke omtales under 28de Juni 1886. Som talrig nævnes den under 28de Juni 1888, og to Æg toges 28de Juli samme Aar.

Ved Northumberland-Ø saa Bessels et Par 8de Juni 1873.

Ved Inglefield-Bugt, ved Tukto-Valley, nævner Stone den som ynglende, 1892.

Ved Rensselaer-Bugt nævnes den af Kane som skudt 25de Juni 1854.

Som set af Morton ved Kennedy-Kanal i Juni 1854 nævnes den af Kane.

Som skudt ved Thank-God-Harbour 18de Juni og 16de Juli 1872 nævnes den af Deltagere i „Polaris"-Rejsen. Bessels omtaler den som set i Egnen i Flok med *S. mollissima*; om den yngled der, blev ikke oplyst. — Samme Sted fik Dr. Coppinger den i Juli 1876, som Feilden meddeler.

Ved Kap Lupton nævnes 3 som skudte 12te Juni 1872, af Deltagere i „Polaris"-Rejsen.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah. Vahl skriver, i Brev af 1830, at der i Forsommeren 1829 langs Kysten viste sig Flokke, som efter Grønlændernes Sigende vare paa Vej mod Nord til et Ynglested Nord for Isblinken Puisortok, paa 62°.

Ved Sabine-Ø blev, som Finsch meddeler, en gammel Han skudt 25de Juni 1870. Ikke andre bleve sete med Sikkerhed.

Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø haves i Museet i Kjøbenhavn.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord. Den findes ogsaa paa Spitsbergen (dog maaske ikke som ynglende), paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa Grinnell-Land; den skal ogsaa yngle i Labrador.

17. Mergus serrator L. Toppet Skallesluger.

Mergus serrator L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 75. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 450.

Mergus serrator L.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1874. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Merganser serrator* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Paik, Nyaliksak eller Kongmuktajok (se under *Anas boscas*). (Fabricius.) — Pak. (Rink.) — Nujalik. (Helms.) — Østgrønlandsk. Arpajek, Asalek. (Rink.)

De foreliggende 8 grønlandske Skind af voxne Fugle vise ingen Forskjel fra danske.

Den Toppede Skallesluger findes som ynglende, forholdsvis faatallig, langs Vestkysten; den er ogsaa funden et Par Steder paa Østkysten. Den er nærmest Standfugl, i hvert Fald i Syd-Grønland. I Yngletiden lever den mest ved Ferskvandssøer, paa hvis Bredder den bygger sin Rede; udenfor Yngletiden færdes den paa Fjordene og paa Havet. Føden er især Fiske, mest *Blennius*, og smaa Krebsdyr.

Ved Nanortalik saa Vahl flere om Vinteren 1828—29, som meddelt i Haandskrift.

Fra Julianehaab har Museet modtaget dens Æg i 1849. — I Fjordene ved Julianehaab saa Bruun den ret almindelig i Sommeren 1894, oftest kun faa sammen, men en enkelt Gang, 2den Juli, en stor Flok højt i Luften over Tunugdliarfik-Fjord. Den yngler rimeligvis paa Fjeldsøerne ved Isamiut ved Tunugdliarfik-Fjord, hvor den laa enkeltvis eller parvis 24de Juni. 8 Æg tagne ved en lille

(*Mergus serrator.*)
Sø paa Igaliko-Tangen bragtes af en Grønlænder 21de Juni. Grønlænderne sagde, at den ynglede flere Steder inde i Fjordene ved Fjeldsøer og Elve nær Stranden og om Vinteren fandtes flokkevis i Fjordene.

Ogsaa paa Vejen mellem Julianehaab og Arsuk fandt Bruun den ret almindelig tidlig paa Sommeren 1894.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig paa Vandring om Foraaret; adskillige Gange blev den set om Sommeren, saa at der var Grund til at tro, at den ynglede i Nærheden. I November, December og Februar bleve nogle skudte. Den viste sig oftest enkeltvis, undertiden nogle faa sammen. — I 1890—91 fandt Helms den ret almindelig ved Ivigtut undtagen om Sommeren. Den viste sig første Gang paa Fjorden om Efteraaret 26de September 1890, da en ung Fugl blev skudt. I Oktober, November og December var den almindelig, talrigst i Oktober, da Flokke saaes næsten daglig; Flokkene vare oftest smaa, undertiden paa henimod 50. I de første tre Maaneder af 1891, da Fjorden var tillagt, saaes kun enkelte; nogle bragtes skudte af Grønlændere. I Slutningen af April og i Maj 1891 var der en Del baade inde i Fjorden og ved dens Munding, oftest i Smaaflokke, 2 til 8 sammen, meget flyvende omkring, altid højt i Luften. Om Eftermiddagen 30te April og 2den Maj 1890 saa Helms i det snevre Sund Ikerasarsuk mellem Arsuk og Ivigtut en Del flyvende forbi, alle, i Modsætning til Ederfuglene, trækkende ud af Fjorden.

Ved Arsuk saa Krabbe den ikke i 1889—90; men tre bleve skudte og bragte til ham. — I Sommeren 1893 saa Helms dér kun enkelte; men hen i Oktober begyndte den at vise sig flokkevis inde paa Fjorden nærmest Ivigtut.

Paa en Rejse langs Kysten i første Halvdel af Maj 1893 saa Helms den almindelig i mindre Flokke mellem Arsuk og Frederikshaab, derimod ikke ved eller Nord for Frederikshaab. — Fra Frederikshaab-Egnen nævnes den af Fabricius som levende paa lignende Steder som Stokanden, men ikke i samme Mængde. — Skind derfra har Museet faaet i 1829.

Fra Fiskenæs har Museet faaet Skind i 1836. Fra samme Sted nævnes den af Finsch i 1877 som skudt 31te Juli.

Fra Godthaab er der til Museet indsendt Skind i 1832, 44 og 87.

Ved Holstenborg skal den efter Brummerstedt findes baade Sommer og Vinter. Æggene skulle lægges i Juni.

Fencker opfører den i 1880 som ynglende ved Kangatsiak Syd for Egedesminde. Samme Sted nævner han to som skudte i December 1883.

Mellem Christianshaab og Klaushavn skød Fencker to Unger 6te Oktober 1880.

I Slutningen af Juni 1879 fandt Fencker den ynglende paa Brændevinsskjærene i Disko-Bugt.

Ved Godhavn nævner Fencker den som temmelig almindelig i Sommeren 1879.

Skind fra Umanak har Museet modtaget i 1887. — Inderst i Umanak-Fjord saa Vanhöffen den først i Juli 1893.

Ved Upernivik skal den yngle, som Fencker meddeler i 1887, men være sjelden. Ved Augpalartok Nord for Upernivik nævner han den som skudt 9de og 21de Juni 1888. I 1889 omtaler han den som ikke almindelig ynglende i Uperniviks Isfjord nær Isblinken.

Ved Angmagsalik paa Østkysten blev, efter Bay, en enkelt skudt 24de September 1892. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897.

Ved Scoresby-Sund saa Deltagerne i Rejsen med „Hekla", efter Bay, en lille Flok ved Østkysten af Milnes-Land 11te September 1891. To viste sig paa Danmarks-Ø 17de Juni 1892.

Arten er circumpolar. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

18. **Anser segetum** (Gmel.) var. **brachyrhynchus** Baill. **Sædgaas.**

Anser segetum (Gmel.) *var. brachyrhynchus*: Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 32.

Anser segetum (Gmel.) & *A. brachyrhynchus* Baill.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1879 & 78. — *Anser fabalis* (Lath.) & *A. serrirostris* Gould & *A. brachyrhynchus* Baill.: Salvadori, Catal. Birds. Brit. Mus. XXVII, 1895.

De to foreliggende grønlandske Skind ere af *var. brachyrhynchus* (Næbryggens Længde 43 mm og 46, Vingens Længde, fra Haandleddet, 380 og 410).

Sædgaasen er funden ynglende paa Østkysten, men ikke set andre Steder i Grønland.

I den indre Del af Scoresby-Sund blev der, som Bay meddeler, i Efteraaret 1891 flere Gange set Flokke af Gjæs, der vist vare Sædgjæs, saaledes 18de og 27de August. De viste sig igjen i 1892, og den første Sædgaas blev da skudt 5te Juni. Derefter blev Arten

(*Anser segetum.*)
set jevnlig, parvis eller flokkevis, paa Danmarks-Ø. 25de Juli bleve to Gjæslinger skudte. 16de og 25de Juli blev der skudt voxne Sædgjæs, der ikke kunde flyve, fordi de havde mistet Svingfjerene ved Fælding. (To Skind hjembragtes.)

(To Svingfjer, som hjembragtes fra Østkystens nordlige Del fra „Germania"- og „Hansa"-Rejsen i 1869—70, bleve af Finsch bestemte som tilhørende *Anser albifrons*; maaske have de været af *A. segetum*.)

Arten er europæisk-asiatisk, ynglende i de nordligste Egne, vandrende, undertiden til Middelhavet o. s. v. De nærmeste Hjemsteder ere Island og Spitsbergen, hvor netop Racen *brachyrhynchus* findes.

19. **Anser albifrons** (Scop.). **Blisgaas.**

Anas anser L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 66. — *Anser segetum* (errore): Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 58. — *Anser albifrons*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 95. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 433. — *Anser erythropus* (L.) (errore): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet). — *Anser albifrons* (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 12 (kun Navnet).

Anser albifrons (Scop.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1878. — *Anser albifrons* Gmel. & *var. gambeli* Hartl.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Rigdway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Anser albifrons* (Scop.) & *A. gambeli* Hartl.: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Nerdlernak. (Fabricius.)

Man plejer at regne den amerikanske Blisgaas for en egen Race, *A. albifrons gambeli*, der skal afvige fra den typiske europæiske ved at være større; men de Maal, der opgives (se især Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds, I, p. 449), tyde ikke paa, at man har Ret til at skjelne Racer; større og mindre Blisgjæs findes baade i Amerika og i Europa. De foreliggende fem grønlandske Skind ere af de større; men ganske lignende Blisgjæs findes i Danmark, som det fremgaar af følgende Maal af Skind fra Grønland og Danmark:

	Grønland.					Danmark.
Næbryggens Længde . . .	50	51	52	54	55	$52^1/_2$ mm
Vingens Længde	380	420	410	420	450	420

Blisgaasen er almindelig som ynglende paa den midterste Del af Grønlands Vestkyst, især, efter Holbøll, mellem 66° og

$68^{1}/_{2}$ °; sydligere viser den sig mest kun paa Gjennemrejse. Paa Østkysten er den kun en enkelt Gang set sikkert. Som Trækfugl kommer den i Maj og skal da mest parvis vandre mod Nord. Om Sommeren lever den inde i Land ved ferske Søer og ved Aaer, hvor den har sin Rede. Æg ere fundne 7de og 24de Juni. Om Efteraaret viser den sig i Flokke, især paa Øerne; skjønt den paa denne Aarstid er meget sky, indfinder den sig dog ved Husene for at afæde Græsset omkring dem. — „Saavel de gamle som Ungerne tæmmes let", skriver Holbøll, „og blive Menneskene meget hengivne. For nogle Aar siden fik jeg en Unge, der ej alene blev saa tam, at den fulgte mig og min Familie overalt som en Hund, baade ude og inde, men naar den, som ofte var Tilfældet, fløj højt i Luften, kom den øjeblikkeligen, saa snart man kaldte paa den, og tilkjendegav med et klart „Gækgækgæk" sin Glæde. Den havde forøvrigt særdeles attacheret sig til en rød Ko, som den fulgte, naar den ikke havde nogen af sine Bekjendte blandt Menneskene at følge. Koen syntes ogsaa at have Godhed for Gaasen og lod denne almindeligen sove paa sin Ryg, naar den var i Stalden, ligesom Gaasen saaes om Sommeren at staa paa Ryggen af sin store Veninde, naar denne laa. Gaasen døde i sit 3dje Aar af Lungesygdom".

Fra Julianehaab har Museet i 1830 modtaget et Skind.

Ved Ivigtut blev der, efter Helms, oftere set en eller flere Flokke paa henved 20 Stykker i Begyndelsen af Maj 1893. (En blev skudt og skjænket Museet.)

Ogsaa ved Arsuk blev der, som Helms meddeler, set Blisgjæs i Begyndelsen af Maj 1893. (En Han blev da skudt og tilstillet Museet.) 25de Maj saaes 4 nær ved Arsuk paa en Landtunge, hvor der stod forladte grønlandske Huse, omgivne af rig Græsvæxt; Jorden var her overalt, selv oppe paa Husruinerne, dækket af Gjæssenes Gjødning, og Grønsværet var opplukket; det syntes at have været et Tilholdssted for Gjæssene. Senere blev ingen set.

Inderst i Godthaab-Fjord, skriver Fabricius, havde en grønlandsk Kjøbmand set flere Vildgjæs, og en af dem, der blev dræbt, havde indeholdt Æg, hvorfor man mente, at Arten maatte yngle i Nærheden.

(*Anser albifrons.*)

Til Holstenborg komme „Vildgjæssene", efter Brummerstedt, i Maj. De ruge ved Bredderne af Ferskvandssøerne langt inde i Landet. I September trække de bort sammen med deres Unger.

Inderst i Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, saa Kolthoff Arten 1ste Juli 1883.

Fra Iginiarfik, paa 68°, haves et Skind i Museet.

Ved Kangatsiak Syd for Egedesminde nævner Fencker den i 1880 som ynglende. Æg fra Egedesminde har Museet modtaget i 1862.

Ved Christianshaab blev den, efter Fencker, ofte skudt mellem 27de og 30te Maj 1880. Flere fik Fencker fra Omegnen i Begyndelsen af Juli 1883, ogsaa en Dununge, der er kommen til Museet. I Juni 1884 modtog Fencker tre Æg fra Christianshaab Laxebugt.

Ved Klaushavn saa Fencker en Flok paa omtrent 30 og en anden paa 7—8 den 9de Maj 1880.

Jakobshavn nævnes af Holbøll særlig som et Sted, hvor Blisgjæs om Efteraaret komme til Husene for at æde Græsset. 10de Maj 1881 saa Fencker dér tre, og 15de Maj 1882 nævner han to flyvende over.

Fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt haves et Skind i Museet, modtaget i 1889.

Inderst i Umanak-Fjord saa Vanhöffen den skudt i 1893.

Fra Upernivik-Egnen nævnes Arten af Fencker, i 1887.

Paa Northumberland-Ø saa Bessels en enkelt 8de Juni 1873.

Ved Tasiusak ved Angmagsalik, paa Østkysten, blev en skudt 19de September 1896, og af J. Petersen sendtes den til Helms.

Arten er nordlig circumpolar, vandrende, undertiden til Afrika, Indien o. s. v. Den yngler ogsaa paa Island, paa Vestkysten af Davis-Strædet og i det øvrige arktiske Amerika, men nævnes ikke fra Labrador.

20. **Anser hyperboreus** Pall. **typicus. Snegaas.**

Anas hyperborea: Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 74. — *Anser hyperboreus*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 95. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 432. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 12. — Fencker, Medd. om Grønl., 8de Hefte, 1889, p. 251. — *Chen hyperborea nivalis*: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 52. — Stone, Proceed. Acad. Nat. Sc. Philadelphia, 1895, p. 503.

Chen albatus (Cass.) & *Ch. hyperboreus* (Pall.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1873. — *Chen hyperboreus* (Pall.): Baird, Brewer, Ridgway,

Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Chen hyperboreus* & *Chen hyperboreus albatus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Chen hyperborea* (Pall.) & *Ch. hyperborea nivalis* (Forst.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Chen hyperboreus* (Pall.) & *Chen nivalis* (Forst.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

De fire foreliggende grønlandske Skind, af to gamle og to yngre Fugle, ere alle af den mindre Race, *Anser hyperboreus typicus* (= *A. albatus*, efter Baird, Brewer & Ridgway), i Modsætning til *var. nivalis*; Næbryggen er hos de to gamle 52^{mm} og 56, hos de yngre 53½ og 54 lang, og Vingelængderne ere 370 og 390 hos de gamle, 400 og 410 hos de yngre.

Snegaasen er sjelden i Grønland; oftest sees den i Træktiden langs Vestkysten; i Landets nordvestlige Del er den enkelte Gange funden ynglende.

En ung Fugl indsendtes i 1822 fra Ny-Sukkertop af Wolff til Museet i Kjøbenhavn (den findes her ikke mere). Igjen en ung Fugl indsendtes fra Fiskenæs i 1830 af Lund (den findes ikke mere). Holbøll siger i 1840, at unge Fugle sees enkeltvis om Efteraaret, især efter Storm, og oftere i Nord- end i Syd-Grønland; han havde faaet den ogsaa fra Julianehaab; om dens Ynglen i Landet vidste han ikke noget. I 1859 modtog Museet en ung Fugl fra Godthaab. Mod Slutningen af Juni 1885, meddeler Fencker i sin Dagbog, bleve Han og Hun skudte ved Søndre-Upernivik (begge nu indgaaede i Museet); Hunnen indeholdt Æg paa en Erts Størrelse; de vare sete samme Sted Aaret før, og det mentes, at de havde ynglet der. I 1886 fik Museet en ung Fugl fra Nanortalik, indsendt af Holm. 29de Juni 1887, skriver Fencker, bleve sex Snegjæs sete flyvende lavt over Kagsersuak, Nord for Upernivik. Samme Sted bleve to sete flyvende først i Juli 1887, og en blev ved samme Tid set ved Tasiusak, noget nordligere. Ved Prøven blev en set flere Gange i Sommeren 1890, meddeler Fencker. 10de Juli 1892, melder Stone, bleve en gammel Hun og en Dununge tagne i Glacier-Valley ved Inglefield-Bugt.

Arten er nærmest circumpolar, men findes ikke i Nordvest-Europa undtagen som tilfældig. Dens nærmeste Hjemsteder ere i det arktiske Nord-Amerika. Paa Gjennemvandring skal den være almindelig langs Østkysten af Hudson-Bugt. — Om *Anser coerulescens* er en egen Art eller kun en forholdsvis sydlig, mørk, amerikansk Race af *A. hyperboreus*, er tvivlsomt.

21. **Anser torqvatus** Frisch **typicus. Knortegaas.**

Anas bernicla L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 67. — *Anser bernicla*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 434. — *Anser brenta* (Pall.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet). — *Bernicla brenta* (Pall.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 12.

Bernicla brenta (Pall.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1877. — *Bernicla brenta* (Pall.) & *B. nigricans* (Lawr.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Bernicla brenta* & *B. brenta nigricans*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Bernicla bernicla* (L.) & *B. nigricans* (Lawr.): Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Nerdlek, maaske af Neriok, æder, fordi den er saa graadig til at æde alle Slags, eller af Nerdlerpok, bespiser, fordi den er saa kjødrig og giver god Spise. (Fabricius.)

Museets tre grønlandske Skind, fra Egedesminde, Godhavn og Ritenbenk, ere ganske som europæiske; der er ingen Tilnærmelse til den vestamerikanske Race *A. torqvatus var. nigricans.*

Knortegaasen yngler i Grønland paa den nordlige Del af Vestkysten, fra Upernivik nordefter, og paa Nordkysten; paa Vestkystens sydlige Del viser den sig kun paa Gjennemrejse; fra Østkysten kjendes den ikke sikkert (se under *Anser leucopsis*). Den er en sent kommende Trækfugl; i Maj og Juni vandrer den i store Flokke langs Vestkysten mod Nord, i September ligeledes mod Syd; mest holder den sig da til Øerne. Den færdes baade ved Stranden og Ferskvandssøer og Aaer. Som dens Føde nævner Fabricius Orme af forskjellig Slags, som den søger ved Bredderne af baade det salte og det ferske Vand, Rødder af *Polygonum viviparum*, Græs og Bær af *Empetrum*; paa Grinnell-Land skal den efter Feilden for en stor Del leve af *Saxifraga oppositifolia.*

Ved Frederikshaab nævner Fabricius den, i sit Haandskrift, som kommende i Flokke Foraar og Efteraar; især skulde den indfinde sig paa Isblink-Sandene.

Fra Egedesminde skriver Giesecke under 12te September 1812, at der i et Par Dage havde vist sig flere vandrende Flokke Knortegjæs.

Paa Disko saa Giesecke store Flokke vandre forbi Godhavn 29de Maj 1812, ligeledes 29de og 30te Maj 1813. Efter hvad Holbøll meddeler i 1840, skulde de pleje at komme til Godhavn

mellem 6te og 12te Juni og derefter trække forbi i store Flokke i omtrent 12 Dage. Efter Fencker var den almindelig ved Godhavn mellem 8de og 11te Juni 1882.

I September, skriver Holbøll, sees de ikke sjelden i uhyre Flokke paa de yderste Øer og især paa Nugsuak-Halvø ved Nord-Enden af Vaigat.

Ved Kysten Nord for Svartenhuk blev den set af Sutherland 29de Maj 1850.

Ved Upernivik skal Arten yngle, som Vahl skriver i Brev af 1834, og som Fencker meddeler i 1887, og den skal være ikke ualmindelig. Fencker nævner, at Æg ere tagne paa Fladøerne udfor Upernivik i Slutningen af Juni 1884. 29de Maj 1889 saa han tre flyvende forbi, og i Begyndelsen af Juni nævner han den som særlig almindelig. I de første Dage af September 1889 saa Fencker mellem Upernivik og Søndre-Upernivik store Flokke vandrende mod Syd, og ved samme Tid skulde der ved Augpalartok være set saa uhyre Mængder paa Vandring, at man ikke mindedes noget lignende.

Ved Kap Parry saa Bessels flere større Flokke 12te Juni 1873.

Paa Northumberland-Ø var der, efter Bessels, flere at se 8de Juni 1873.

Ved Port Foulke saa Hayes i Begyndelsen af Juni 1861 Gjæs i lange Rækker højt tilvejrs drage mod Nord.

Paa et Besøg ved Littleton-Øerne 7de Juli 1861 saa Hayes en Flok Knortegjæs. Reder kunde han ikke opdage.

Over en vid Slette med bølgende Høje, indesluttet som en Dal mellem store Forbjerge paa Sydøstkysten af Kennedy-Kanal, saa Morton, som Deltager i Kane's Rejse, en Flok Knortegjæs 21de Juni 1854; Flokken kom fra Øst, fløj ud gjennem Dalen tilsøs, men vendte om og fløj tilbage mod NØ. ind over Land langt bort, indtil den tabtes af Syne. 22de Juni fløj store Flokke Gjæs mod Nord og Øst over Kennedy-Kanal.

Ved Thank-God-Harbour fandt Deltagerne i „Polaris"-Rejsen Knortegaasen almindelig i 1871—72, ogsaa som ynglende. 5te September 1871 laa store Flokke i Stranden; 6te September nævnes 4 som skudte. 17de Juni iagttoges en flyvende Flok; 9de Juli nævnes én som skudt paa Sletten nær Havnen; samme Sted blev 21de Juli skudt 7 voxne og 3 Gjæslinger; og samme Sted viste sig 28de Juli en Flok paa 40; 2den August fløj en stor Flok forbi Skibet, og én blev skudt; 5te August nævnes 3 som skudte; 6te

(*Anser torqvatus.*)

August var der mange i Stranden, og 25 bleve skudte, deraf adskillige Gjæslinger.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, vandrende mod Syd, undertiden til Middelhavet o. s. v. Den yngler ogsaa paa Spitsbergen og Grinnell-Land. Paa Færøerne, Island, Jan Mayen og i Labrador viser den sig kun paa Gjennemrejse.

22. Anser canadensis (L.) typicus. Kanada-Gaas.

Bernicla canadensis (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1864, p. 246; 1874, p. 188.

Bernicla canadensis (L.) & *var. occidentalis* Baird & *hutchinsi* (Sw. & Rich.) & *leucopareia* (Brandt): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Branta canadensis* (L.) & *B. canadensis hutchinsii* (Sw. & Rich.) & *occidentalis* Baird & *minima* Ridgw.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Branta canadensis* (L.) & *B. hutchinsi* Rich. & *B. occidentalis* Baird & *B. minima* Ridgw.: Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Vestgrønlandsk. Ulluangulik, efter Tegningen paa Kinden, et Navn, Grønlænderne paa Disko gav den i 1863, som meddelt af Olrik. (Sammenl. *Clangula islandica.*)

Det foreliggende grønlandske Skind synes at være af Artens typiske Race; det er ikke af den lille nordlige *var. hutchinsii*: Næbryggen er $51^{1}/_{2}$ mm, Vingen, fra Haandleddet, 440. Bugen er lys. Paa den ellers hvide Strube findes en mørk Længdestribe.

Kanada-Gaasen har en enkelt Gang ynglet i Nord-Grønland.

Et Skind af en Han skudt paa Disko i Sommeren 1864 indsendtes til Museet af Olrik, der meddelte, at der allerede i 1863 Sommeren igjennem havde opholdt sig et Par af samme Art paa Disko i Nærheden af Godhavn, hvor de vist havde haft Rede i Blæsedalen, en Dal med smaa Ferskvandssøer, der strækker sig i nordlig Retning fra Godhavn. I 1864 viste der sig igjen et Par samme Sted; Hannen blev da skudt; Hunnen opholdt sig paa Stedet endnu i nogen Tid.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

23. Anser leucopsis Bechst. Bramgaas.

Anser leucopsis: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 433. — *Bernicla leucopsis* (Bechst.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 12. — Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 34.

Bernicla leucopsis Bechst.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1878. —

Branta (errore pro *Bernicla*) *leucopsis* (Bechst.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Bernicla leucopsis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Branta leucopsis* (Bechst.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Salvadori, Catal. Birds Brit. Mus. XXVII, 1895.

Bramgaasen er funden ynglende paa Østkysten; kun paa Vandring er den set paa den sydlige Del af Vestkysten. Den er en sent kommende Trækfugl.

Ved Julianehaab skal den efter Holbøll vise sig aarlig paa Efteraarstrækket; han havde flere Gange faaet den derfra.

En Han, skudt 8de Maj 1874 ved Grædefjord Nord for Fiskenæs, omtales af Finsch.

Fra den sydlige Del af Østkysten opfører Graah i 1831 „*Anser bernicla*“, om med Rette eller ej, er ikke mere til at afgjøre; efter hvad der nu vides, er der maaske størst Sandsynlighed for, at det har været *Anser leucopsis*.

Ved Scoresby-Sund var den, efter Bay, meget almindelig i 1891—92, ved de indre Grene af Fjorden. I Efteraaret 1891 blev den set sidste Gang 3dje September; den første Flok i 1892 kom 27de Maj, trækkende ind gjennem Fjorden fra Øst. Oftest viste den sig i større eller mindre Flokke. Tildels udgjordes Flokkene af ikke-ynglende Fugle; saaledes blev der 25de Juli 1892 dræbt en hel Flok paa 46 Stykker, Hanner og Hunner, alle gamle med Undtagelse af én, en næsten udvoxen Unge. Men ogsaa de, der ynglede, holdt tildels sammen i Selskab; flere Par tog saaledes Bolig paa et Maagefjeld, hvorfra Maagerne vare fordrevne ved Skydning. Reden indrettedes paa utilgængelige Klippeafsatser; vel blev selve Reden ikke set; men i Yngletiden var der stadig Bramgjæs paa Klipperne, og naar de bleve jagne bort derfra, vendte de altid tilbage. 30te Maj 1892 blev der skudt en Hun med store Æg, dog uden Skal; 11te Juli blev der set Dununger, og 17de Juli blev et Kuld paa 3 Dununger fanget ude paa Isen paa Fjorden; 25de Juli blev, som sagt, skudt en næsten fuldvoxen Unge, ligeledes flere den 5te August. Fældingen var igang i den første Del af Juli: de fleste Gjæs i en Flok, der forfulgtes 4de Juli, tabte Svingfjerene, da de skulde til at flyve op; de to gamle, der fulgte med de tre nævnte Dununger 17de Juli, vare derimod fuldt flyvedygtige, deres Svingfjer vare ikke nylig skiftede og viste ikke Tegn til snart at skulle fældes; ved Midten af August var Fældingen forbi. (Et Skind af en voxen og to Dununger hjembragtes.)

En enkelt Gaas, som blev set et Sted paa Østkysten mellem

(*Anser leucopsis.*)

70° og 75° i Sommeren 1822, henførte Scoresby med Tvivl til „*Anas bernicla*"; snarest har det maaske været *Anser leucopsis.*

Deltagerne i Rejsen med „Germania" og „Hansa" paa Østkystens nordlige Del hjembragte kun en Svingfjer af Bramgaasen, efter Finsch; men Arten mentes at være set oftere ved Kysten, især sidst i Maj og først i Juni 1870, da en Flok opholdt sig paa Sabine-Ø, hvor den mest havde Tilhold i en fugtig Lavning.

Arten er europæisk, ynglende højt mod Nord, vandrende til Mellem-Europa, sjelden til Middelhavet. Den er ogsaa funden ynglende paa Spitsbergen. Til Færøerne og Island kommer den kun paa Vandring. I Nord-Amerika er den set nogle faa Gange paa Østkysten.

24. **Lagopus mutus** (Mont.) var. **rupestris** (Gmel.). **Fjeldrype.**

Tetrao lagopus L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 114. — *Tetrao lagopus* autorum (*reinhardtii* Brehm): Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 401. — *Lagopus reinhardtii* Brehm: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 9.

Lagopus mutus (Mont.) & *L. rupestris* (Gmel.) & *L. hemileucurus* Gould: Dresser, Birds of Europe, VII, 1871—74. — *Lagopus mutus & var. rupestris* Leach: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Lagopus rupestris* (& *L. mutus*): Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Lagopus rupestris* (Gmel.) & *L. rupestris reinhardti* (Brehm) etc.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Lagopus mutus* (Mont.) & *L. rupestris* (Gmel.) & *L. hyperboreus* Sundev.: Ogilvie-Grant, Catal. Birds Brit. Mus., XXII, 1893.

Vestgrønlandsk. Akeiksek eller Kauio, begge Navne maaske efter Stemmen. (Fabricius.) — Akigssek. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Erkerniagak, Mileriagak, Nakatagak. (Rink.)

Der har været gjort mange Forsøg paa at udskille den grønlandske Rype fra den sædvanlige europæiske Fjeldrype, *Lagopus mutus typicus*, enten som egen Art eller som Race; men Forsøgene have været meget nær ved at mislykkes. Den Forskjel, der findes, er saa ringe og saa lidt fast, at det er vanskeligt nok at holde dem ude fra hinanden. I Vinterdragten kunne de grønlandske Fjeldryper ikke skjelnes fra de europæiske. Grønlandske Skind af Hunner i Sommerdragt kunne ogsaa være aldeles som Skind fra Skotland og Schweiz (i Museet i Kjøbenhavn). Kun Hannerne af de grønlandske Fjeldryper skulle kunne kjendes fra de europæiske i Sommerdragten ved ikke at have helt sorte Fjer paa Brystet, og i Efteraarsdragten skulle

baade Hanner og Hunner kjendes ved ikke at have en askegraa men en brunlig Tone paa de fint vatrede Fjer. Blandt Museets grønlandske Ryper (af Ryper, der ikke ere i Vinterdragt, haves kun 10) findes heller ingen med rent sorte Fjer paa Brystet; men et af Skindene af Hanner i Efteraarsdragt, fra Arsuk 1893, er yderst nær ved at have de europæiske Rypers askegraa Farvetone. — Indgaaende Beskrivelser af grønlandske Ryper ere især givne af Finsch, der heller ikke har kunnet finde nogen egenlig Forskjel fra de europæiske.

Fjeldrypen er almindelig Standfugl langs alle Grønlands Kyster, baade Vest-, Øst- og Nordkyst. Den overvintrer selv i de nordligste Egne, men strejfer om Vinteren omkring for at finde Steder, der ere snebare eller dog ikke dækkede af altfor dyb eller skorpet Sne, og nogen Tilbøjelighed til at vandre mod Syd kan spores: i Syd-Grønland skal den være almindeligere om Vinteren end om Sommeren. I Yngletiden, Foraar og Sommer, holder den mest til inde i Landet, skjønt ikke faa yngle paa Øer ved det aabne Hav. Paa flade Strækninger, i Fjelddale, paa Bjergskraaninger eller paa Toppen af middelhøje Fjelde har den Rede; efter at Ungerne ere udklækkede, søger den gjerne til de høje Fjelde, hvor den tilbringer den varmeste Del af Sommeren; men ogsaa om Vinteren færdes den mest paa Fjeldene, hvor Sneen oftest ligger mindre dybt end i Dalene; kun naar Vinteren er snefri, findes den i Dalene, overalt; ere Fjelde og Dale lige utilgængelige, dækkede af Isslag eller dyb Sne, strejfer den om allevegne. Føden er Blade og Knopper af Birk, Pil, Lyng, *Saxifraga* o. s. v. og Efteraar og Vinter for en stor Del Bær af *Empetrum* og *Vaccinium*; Ungerne æde ogsaa Fluer, Biller, Insektlarver o. s. v. Reden bygges paa Jorden, oftest mellem Pile og Lyng. Æg findes mest i Juni. I Yngletiden, fra Slutningen af April, lever den parvis, senere, Efteraar og Vinter, familievis, i Flokke paa oftest mellem 10 og 20; om Vinteren kunne flere Familier slutte sig sammen; man har set Flokke paa omtrent 100 Fugle.

(*Lagopus mutus.*)

Paa Grønlands Sydspids, paa Eggers-Ø, fandt Giesecke mange i August 1806.

Fra Nunarsuak, omtrent midt imellem Kap Farvel og Nanortalik, nævnes den af Walløe i Juni 1753.

Ved Nanortalik fandt Graah den ret talrig i Marts 1829.

Ved Julianehaab fandt Walløe den almindelig i September 1751; allevegne fløj Ryper op fra Krattet ved Bredden af Tunugdliarfik-Fjord. — Paa Øen Tuktuktok udenfor Fjordens Munding nævner Arctander den som talrig i August 1777. — Som levende paa Bjerget Redekammen mellem Tunugdliarfik- og Igaliko-Fjord nævnes den af Giesecke i August 1806. — I Sommeren 1894 fandt Bruun den almindelig overalt ved Igaliko-, Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord og ligeledes paa Strækningen mellem Julianehaab og Ivigtut, baade paa Fastlandet og paa de lave smaa Øer Syd for Sanerut, baade i Pilekrat ved Stranden og højt tilfjelds. Æg fandtes ved 10de Juni; en Rede med friske Æg blev funden tilfjelds endnu 3dje Juli. — Helt ude paa de alleryderste Øer i Skjærgaarden mellem Julianehaab og Nunarsuit fandtes den i Sommeren 1893, meddeler Garde; naar Øerne vare smaa, fandtes sjelden mere end et enkelt Par paa hver af dem.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den almindelig ynglende i 1886—88. Om Vinteren forøgedes Tallet betydelig; men Mængden vexlede meget; den første Vinter, der var streng, blev der kun set faa, dog skød man omtrent 400; den næste Vinter, da det var mildere Vejr, vare Ryperne talrige, og omtrent dobbelt saa mange bleve skudte. De skifte ofte Sted; i Løbet af en Nat kunne de komme i saa stort Tal, at de selv eller deres Spor kunne sees allevegne, medens man til andre Tider kan rejse i Dage uden at se noget til dem. En Hun med ganske smaa Unger blev set 20de Juli i en Højde af 1300 Fod; 26de og 29de Juli blev der set to Hunner med noget ældre Unger, henholdsvis i 100 og 1000 Fods Højde. — I 1890—91 fandt Helms den ligeledes almindelig ynglende ved Ivigtut, og om Vinteren kom den i stor Mængde, vist tilvandrende fra Nord; i Løbet af Jagttiden blev der ialt dræbt 2836: i September og Oktober 695, November 182, December 124, Januar 402, Februar 637, Marts 796. Oftest bleve de sete i Smaaflokke paa indtil 10; det største Tal set i en Flok var henved 20. 13de Juli 1890 blev der i Ivigtut-Dalen set en Hun med 6—7 Unger af Stære-Størrelse; endnu saa sent som 18de September blev der set et Kuld ikke helt udvoxne Unger. I Vinteren 1891—92 blev der

ved Ivigtut skudt omtrent 3000, 1892—93 900, 1893—94 2800 Ryper.

Ved Arsuk blev den i 1889—91 og i 1893 af Krabbe og Helms funden almindelig ynglende, og om Vinteren viste den sig i Mængde. 21de December 1889 blev der paa Fjeldene tæt Øst for Arsuk set en usædvanlig stor Flok, paa henimod 100. I Jagttiden 1890—91 dræbtes ved Arsuk omtrent lige saa mange Ryper som ved Ivigtut. I 1893 blev der 13de Juni fundet kun lidt rugede Æg; Unger af en Lærkes Størrelse bleve sete 16de Juli, omtrent halvvoxne Unger 3dje August, udvoxne Unger 23de August; men endnu 8de Oktober blev der set et ikke helt udvoxet Kuld.

Nærmest for Egnen om Frederikshaab gjelder vel Fabricius' Ord, at Rypen findes ret talrig allevegne mellem Bjergene og om Vinteren i Flokke viser sig nærmere ved Havet. — Vahl nævner den dér som almindelig i 1828.

Paa en stor Nunatak i Frederikshaabs Isblink 1690 Fod over Havet saa J. A. D. Jensen et Par Ryper 16de Juli 1878.

Som ynglende ved Fiskenæs i 1823 er den nævnet af Raben; 19de Juli fandt han ganske smaa Unger. — Fra samme Egn nævner Finsch en Række Skind tagne baade Sommer og Vinter. — Skind derfra haves ogsaa i Museet i Kjøbenhavn.

Ved Ameralik-Fjord var den, efter Nansen, almindelig Efteraar og Vinter 1888—89.

Som ofte skudt ved Godthaab nævnes den allerede af Hans Egede. Som talrig levende ved Bunden af Godthaab-Fjord omtales den af Giesecke, August 1808. I Godthaab-Egnen har Holbøll gjort de fleste af sine Iagttagelser over Rypernes Liv i Grønland.

Ved Agpamiut Nord for Sukkertoppen fandt Giesecke den talrig i Sommeren 1808.

Paa Øen Simiutak omtrent midt imellem Sukkertoppen og Holstenborg blev den ligeledes funden almindelig af Giesecke i 1808.

Ved Holstenborg er den efter Brummerstedt meget almindelig. Om Sommeren lever den mest længere inde i Landet og sees derfor sjeldnere; om Efteraaret trækker den i store Flokke ned til Yderkysterne; nogle Vintre kan den findes i Mængde, andre Vintre er der kun faa. Æggene lægges i Begyndelsen af Juni. — Paa en Nunatak, Isugdlersuak, i Indlandsisen Øst for Holstenborg, paa 67°, blev den set af J. A. D. Jensen 9de August 1884.

Ved Isortok-Fjord Nord for Holstenborg fandtes den af Giesecke almindelig i 1808.

(*Logopus mutus.*)

Unger fra Egedesminde haves i Museet.

Ved Christianshaab nævner Fencker den som talrig i Januar, Februar og Marts 1880; i Januar 1881 var den ikke videre almindelig, og i December 1882 var den faatallig.

Som hjemmehørende paa Disko er den nævnet af Giesecke i 1807. 4de December samme Aar omtaler han et Par Ryper, der i Storm trykkede sig i Sneen ved Godhavn. 11te Januar 1813 viste Ryper sig flokkevis ved Godhavn, et Tilfælde, som end ikke de ældste Grønlændere tidligere havde oplevet. — Fra Disko ere Ryperne senere omtalte af Holbøll, Traustedt og andre. Unger derfra haves i Museet.

I Egnen om Torsukatak-Fjord, der ligger mellem Arveprindsens-Ejland og Nugsuak-Halvø, fandt Giesecke den almindelig i 1807. Fra det indre af Nugsuak-Halvø nævnes den af Vanhöffen i 1893.

Fra Hare-Ø Nord for Disko er den nævnet af Sabine i 1818.

Ved Karajak-Fjord, den sydligste Arm af Umanak-Fjord, har Vanhöffen i 1892—93 fundet den ynglende; en rugende Hun blev set 17de Juni 92; Unger, der ikke vare flyvefærdige, fandtes 16de Juli. Om Vinteren var den almindeligere end om Sommeren.

Paa Kysten Nord for Svartenhuk blev den set af Sutherland 29de Maj 1850.

I Egnen om Upernivik er den, efter Fencker, almindelig. 2den August 1886 nævnes flyvefærdige Unger. 9de Oktober samme Aar nævnes den som usædvanlig talrig, vist vandrende Syd. I Januar 1887 var den almindelig, i Begyndelsen af Februar ligeledes, men derefter aftagende. I Vinteren 1887—88 var den mere faatallig end i den foregaaende Vinter, og i Vinteren 1888—89 meget sjelden. Under 8de Februar 1890 siges, at Ryperne begynde at komme.

Som meget almindelig ved Inglefield-Bugt nævnes den af Ohlin efter Meddelelse fra Peary.

Overvintrende ved Port Foulke blev den i 1860—61 funden af Hayes. Samme Sted iagttoges den i Februar 1873 af Deltagere i „Polaris"-Rejsen.

Ved Rensselaer-Bugt iagttoges den af Kane baade Vinter og Sommer 1853—55, dog synes den ikke at være set i Vinterens Midte; 19de Marts 1855, da 5 bleve skudte, synes at være den tidligste Dag, den er set i de paagjeldende Aar.

Ved Thank-God-Harbour viste den sig i 1872 for Deltagerne i

„Polaris"-Rejsen første Gang 25de Marts; derefter blev den jevnlig set.

Ved Newman-Bugt bleve, efter Bessels, flere skudte sidst i April 1872. I samme Egn bleve 4 sete 9de Marts 1882, efter Greely.

Ved Kap Frederick, paa 83° 3′, fandtes den, efter Greely, af Lockwood 5te Maj 1882.

Paa Lockwood-Ø, paa 83° 24′, fandtes Spor af den i Maj 1882, som Greely meddeler.

Som hjemmehørende paa Østkystens sydlige Del nævnes den af Walløe i 1752, af Vahl og Graah i 1829—31, af Garde i 1883—85. Ved Kekertatsiak, paa 60° 10′, bleve, efter Garde, adskillige skudte i Maj og Juni 1884. Paa Vestsiden af Kap Tordenskjold, paa 61° 24′, siger Garde, findes frodig Plantevæxt, helt op til Toppen, og Masser af Ryper have deres Tilhold paa denne lille Oase ude i Isen. Ved Anoritok, paa 61° 32′, fandt Vahl dens Rede med 10 Æg sidst i Juni 1829.

Ved Angmagsalik nævnes den af Holm i 1883—85 som levende i Mængde. — En Flok set i samme Egn 24de September 1892 omtales af Bay. — Overalt i Egnen yngler den, skriver J. Petersen i 1897. I Vinteren 1894—95 blev den næsten ikke set; men i den milde, forholdsvis snefrie Vinter 1896—97 var der mange.

Fra Jameson-Land nævnes den af Scoresby i 1822. — Ved Scoresby-Sund fandtes den i 1891—92, efter Bay, vistnok overalt, hvor Forholdene ere nogenlunde heldige for den. Paa Neills-Klipper (paa Jameson-Land), ved Sydbræ, paa Danmarks-Ø, ved Bunden af Føhnfjord og ved Nordvestfjord er den iagttagen, og flere Steder er der set Spor af den; men kun faa Steder syntes den at være i større Mængde. I November, December og Januar blev der kun set meget faa, maaske kun fordi man ikke kjendte deres Opholdssteder; senere syntes deres Tal at tiltage. 19de Juni 1892 fandtes en Rede med 9 Æg med ret udviklede Fostre; 8de Juli blev der første Gang set Kyllinger. 11te August 1891 var der fanget to Kyllinger saa store som Vagtler.

Fra Traills-Ø nævnes den af Scoresby i 1822.

Paa den lille Ø Jordanhill, SV. for Clavering-Ø i Gael-Hamkes-Bugt, blev den set af Clavering 20de August 1823.

Fra Clavering-Ø, Sabine-Ø og Shannon-Ø nævnes den af Deltagerne i Rejsen med „Germania" og „Hansa" i 1869—70. Efter Pansch fandtes Ryper talrig paa Shannon-Ø hele Vinteren igjennem, især i Lavningerne ved Kysten, oftest i Flokke paa 6 til 20; da

(*Lagopus mutus.*)
Solen igjen viste sig over Synskredsen, bleve Ryperne sjeldne; kun 1ste Maj blev et Par set flyvende, og sidst i Maj iagttoges de af og til; maaske de om Sommeren mest opholdt sig inde paa Øen. I dræbte Ryper fandt man mest unge Skud af Pil, men ogsaa Blade og Knopper af *Saxifraga*, *Cerastium* og *Ranunculus*.

Enkelte Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordlig circumpolar, ogsaa ynglende paa Island, Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa Grinnell-Land.

25. **Podicipes auritus** (L.). **Hornet Lappedykker.**

Podiceps cornutus: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 93. — *Podiceps cornutus* Gmel.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 84. — Finsch, Zweite deutsche Nordpolarf., Zool., 1874, p. 218. — *Colymbus auritus*: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 42. — *Podicipes auritus* L.: Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 223.

Podiceps auritus (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — *Dytes auritus* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Podicipes auritus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Colymbus auritus* L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Den Hornede Lappedykker har nogle faa Gange vist sig i Syd-Grønland.

En ung Fugl skudt ved Nanortalik 12te November 1828 blev af Vahl indsendt til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes); Grønlænderne paa Stedet havde aldrig set den før. En ung Fugl indsendtes i 1842 af Jørgensen fra Julianehaab. Igjen en ung Fugl fra Grønland modtoges i Museet i 1844 (den findes her ikke mere). Finsch omtaler en ung Fugl fra Frederiksdal hjembragt i 1870. Benzon skal have haft et Skind fra Godthaab, 1877, som nævnet af Hagerup efter Benzon's Fortegnelse over hans Samling. Helms omtaler en ung Fugl skudt ved Arsuk 25de November 1889. (Nogle af de Fugle, der ere omtalte som unge, ere maaske gamle i Vinterdragt.)

Arten er circumpolar. Dens nærmeste Hjemsteder ere Island og Landene ved Hudson-Bugt. Paa Jan Mayen er den set.

26. **Podicipes griseigena** (Bodd.) var. **major** Temm. & Schl. **Graastrubet Lappedykker.**

Podiceps rubricollis: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 366 og 371. — *Podiceps holbøllii* Rhdt.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 76. — Id., Ibis 1861, p. 14. — Id., Vidensk. Medd. 1881, p. 187.

Podiceps griseigena (Bodd.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — *Colymbus grisegena* Bodd. & *C. holboellii* Rhdt.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Podicipes griseigena holboelli*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Colymbus grisegena* Bodd. & *C. holboelli* (Rhdt.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

De faa Skind, der ere hjembragte fra Grønland, have alle været af den større Race, *var. major* Temm. & Schl. (*P. holbøllii* Rhdt.), der hører hjemme i Amerika og Øst-Asien. Til Sammenligning opføres nogle Maal af de 3 foreliggende grønlandske og af nogle danske Skind:

Grønlandske.

Næbryg	52	49	49mm
Vinge	?	?	198
Mellemfod	62	65	63
5te Taa	78	83	78

Danske.

	♀	♂	♂	♀	♀	♀	Juv.
Næbryg	45	42	39	36	35	35	44
Vinge	170	170	165	?	165	163	155
Mellemfod	57	57	57	52	50	53	49
5te Taa	80	73	74	71	73	67	68

(Vingernes Maal ere kun omtrentlige; hos de fleste ere Vingerne i Fælding.)

Den Graastrubede Lappedykker er fire Gange set i Syd-Grønland.

En blev i November 1839 skudt nær Julianehaab og sendt Museet af Gram. I 1851 hjemsendtes et Skind fra Nanortalik af Kielsen. I 1856 (ikke 55) modtog Museet et Skind fra Julianehaab (senere gaaet tabt). Et Skind af en Fugl skudt ved Nanortalik 19de December 1880 blev hjemsendt af Müller.

Arten er circumpolar. Den amerikanske Race synes at have nærmeste Hjemsted i Pelslandene; den skal undertiden yngle i Labrador. Den europæiske Race har nærmeste Hjemsted i Skotland; i Norge har den ofte vist sig, men maaske ikke som ynglende; paa Island er den kun set en enkelt Gang.

27. **Colymbus septentrionalis** L. **Rødstrubet Lom.**

Colymbus septentrionalis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 94. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 451.

Colymbus septentrionalis L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — *Urinator lumme* (Gunn.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Colymbus septentrionalis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Urinator lumme* (Gunn.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

(*Colymbus septentrionalis.*)

Vestgrønlandsk. Karksauk, efter Stemmen. (Fabricius.) — Karssak. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Karkarkaok. (Rink.)

Mellem de foreliggende 15 grønlandske Skind af voxne Fugle og Skind fra Danmark er ingen Forskjel at opdage.

Den Rødstrubede Lom er almindelig som ynglende langs Vest- og Østkyst; ved Nordkysten er den ogsaa iagttagen. Som Trækfugl kommer den i April og Maj og rejser bort i September, Oktober og November, naar Isen kommer. Yngletiden tilbringer den mest ved Ferskvandssøer baade paa Bjergene, i Dalene og paa større og mindre Øer langs Kysten; men ofte søger den til det salte Vand, hvor den især færdes udenfor Yngletiden. Den lever mest af Lax, Hundestejler og Krebsdyr. Reden, der nærmest er en Fordybning i Mos og Græs, bygges ved Bredderne af Ferskvandssøer, helst paa smaa Holme, tæt ved Vandet. Æg ere fundne fra 10de Juni til 25de Juli.

Paa en af Øerne i Indsøen ved Julianehaab plejede et Par at yngle, skriver Jørgensen i sin Dagbog i 1840. — Æg fra Egnen har Museet modtaget i 1849. — I Egnen om Julianehaab fandt Bruun den meget almindelig i Sommeren 1894. I Slutningen af Juni og i Juli blev den set parvis i Ferskvandssøerne paa Landtungen mellem Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord, og Æg bragtes derfra sidst i Juni. Ligeledes var den talrig i Fjeldsøer ved Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord. Paa selve Igaliko-Fjord blev der set store Flokke 6te og 17de August. Grønlænderne sagde, at den kom sidst i April eller først i Maj og blev til ind i September.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig inderst i Fjorden om Sommeren. Paa en lille Fjeldsø 700 Fod over Havet saa han et Par med Unger 21de Juli 1888. — Ogsaa Helms fandt den ret almindelig omkring Ivigtut i Sommeren 1890. Første Gang i 1890 blev den set 17de Maj, og derefter indtil midt i Juni var der tre, der opholdt sig stadig nær Byen; 11te Juli laa to sammen i en lille Fjeldsø omtrent 900 Fod tilvejrs; 1ste August laa 5 sammen i Fjorden. I 1891 hørtes den første Gang 20de Maj.

Ved selve Arsuk, hvor ingen Søer findes, blev den ikke set af Krabbe i 1889—90. — Helms derimod saa den i Sommeren 1893 jevnlig nær Arsuk og langs Kysten Nord derfor. 30te Juni fandtes et Par med en lille Unge nær Arsuk. 10de Juli fandtes paa en Ø ved Isa Havn en rugende Fugl ved Bredden af en lille

Sø, der neppe var 120 Fod lang og halvt saa bred; Reden, der laa lige ved Søbredden, var kun en Fordybning i den fugtige Jord, hvorover var lagt en Kvist af *Empetrum*. 28de Juli indbragtes to dunklædte Unger tagne paa en Ø Nord for Arsuk. I September blev ingen set; den overvejende Del var da vistnok vandret bort; men 9de Oktober bragtes endnu en ung Fugl af en Grønlænder.

Paa en Rejse fra Frederikshaab til Arsuk 12te til 14de Maj 1893 saa Helms den flokkevis i Mængde trækkende langs Kysten mod Nord; en Flok var paa 13, en anden paa 7, adskillige vare mindre; de fleste vare øjensynlig paa Vandring. Enkelte syntes at være komne til deres Hjem.

Ved Frederikshaab nævnes den af Vahl i 1828, i hans Haandskrift.

30te April hørte Helms den første Gang i 1893 ved Avigait Nord for Frederikshaab.

Ved Fiskenæs fandt Raben den almindelig i Sommeren 1823. — Museet har dens Skind derfra, fra 1836. — Fra samme Egn nævner Finsch den i 1877 som skudt i Juni og Juli.

Ved Godthaab saa Raben den ikke sjelden i Sommeren 1823. Museet har faaet flere Unger og gamle Fugle derfra, skudte om Sommeren i 1843, 44 og 85.

Ved Holstenborg kommer den, siger Brummerstedt, i Maj og trækker bort i September. Den yngler dels paa Øerne ved Kysten, dels paa Smaaholme i Ferskvandssøerne.

Ved Bunden af Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, saa Kolthoff den i Juli 1883.

Fencker nævner den flere Gange som skudt ved Christianshaab sidst i Maj og i Juni, i 1880, 81 og 84. Ligeledes opfører han den som skudt ved Klaushavn i Juni 1884. 10de Maj 1881 saa han den ved Jakobshavn.

En Dununge, tagen paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt 23de Juni 1860, findes i Museet i Kjøbenhavn. Samme Sted fandt Fencker den ynglende sidst i Juli 1879.

Paa Arveprindsens-Ø yngler den almindelig, meddeler Fencker i 1891.

Ved Bunden af Umanak-Fjord saa Vanhöffen den i 1893 komme først i Juni til Søerne inde i Land.

Sabine nævner den som dræbt paa Kysten paa 71° 30te Juni 1818.

Ved Kysten Nord for Svartenhuk nævnes den af Sutherland under 29de Maj 1850.

(*Colymbus septentrionalis.*)

Ved Upernivik nævner Fencker den i 1887 som ynglende, almindeligere end Islommen. Fra Augpalartok har han ogsaa flere Gange faaet den.

Et Kuld Æg taget ved Whale-Sund, paa Peary's Rejse 1891—92, nævnes af Stone.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah. Vahl skriver, i Brev af 1830, at den i 1829 første Gang blev set 15de Maj ved Nanusek (Nenese), paa 60° 28′.

Som ynglende ved Angmagsalik nævnes den af Holm i 1885. — Samme Sted blev, efter Bay, en skudt 12te September 1892. — Som meget almindelig ynglende overalt ved Indsøerne nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1896 blev den set første Gang 14de Maj.

Ved Scoresby-Sund var den, efter Bay, i 1891—92 en af de almindeligste Fugle, baade ved Bunden af Fjordene og ved Yderkysten; den var at se baade paa det salte Vand og i Ferskvandssøerne. I Efteraaret 1891 blev den set forskjellige Steder i den indre Del af Scoresby-Sund indtil Midten af September; en ung Fugl med ikke fuldt udviklede Fjer blev skudt 30te August. I 1892 blev den første Gang set 12te Juni, paa Danmarks-Ø, 2 sammen. En Lom blev skudt med en *Gadus saida* i Næbet; en anden havde Plantelevninger i Maven.

Paa Sabine-Ø viste den sig, efter Pansch, i 1870 i de første Dage af Juni; den fløj ofte i Smaaflokke eller enkeltvis højt i Luften i forskjellige Retninger. Ved Midten af Juli kom den til Havnen, enkeltvis eller to eller tre sammen. En Han skudt i Havnen 17de Juli nævnes af Finsch.

Arten er nordlig circumpolar, vandrende, til Middelhavet o. s. v. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet, maaske paa Grinnell-Land.

28. **Colymbus glacialis** (L.) **typicus. Islom.**

Colymbus glacialis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 97. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 451. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 14.

Colymbus glacialis L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1880. — *Urinator immer* (Brünn.) & *U. adamsii* (Gray): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Colymbus torqvatus* & *C. torqvatus adamsi*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Urinator imber* (Gunn.) & *U. adamsii* (Gray): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Tudlik. (Fabricius.) — Tugdlik. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Kardlimiortok. (Rink.)

De fleste af Museets 14 grønlandske Islom-Skind af voxne sædvanlig farvede Fugle stemme særdeles godt med Artens typiske nordvesteuropæiske og østamerikanske Form i Modsætning til den asiatiske og vestamerikanske Race, *var. adamsii*. Hos de grønlandske Fugle er Næbet sort, eller næsten sort, ikke helt hvidt, og forholdsvis lille; den hvidstribede nedre Halsring strækker sig næsten helt rundt om Halsen; Glandsen paa de sorte Halsbaand og paa Hovedet er nærmest grøn, ikke violet, set i paafaldende Lys, dog violet set mod Lyset; ogsaa Ryggens bageste Del er hvidplettet; Svingfjerskafterne ere mørkebrune, ikke lyse; o. s. v. Det er sagt, at der ogsaa i Næbets Form skulde være Forskjel mellem den typiske *C. glacialis* og *var. adamsii*; men en nogenlunde fast Forskjel i den Henseende findes ikke; de fleste af de foreliggende sortnæbede Islommer have Næbet fuldt saa lige, som det beskrives og afbildes hos *var. adamsii*. — En Tilnærmelse til *var. adamsii* viser kun et af de grønlandske Skind; det er noget mere langnæbet end de andre (Næbryggens Længde er 91^{mm}, mod 76, 77 hos to, 78 hos fem, 81, 84, 85 hos to og 86; efter Collett vexler Næbets Længde hos *var. adamsii* fra 85 til 97; hos en udpræget *var. adamsii* fra Danmark er den 92); Næbets ydre Tredjedel er hvid; Svingfjerskafterne ere noget lysere end ellers. — Om Forskjellen mellem *C. glacialis typicus* og *var. adamsii*, der oftest regnes for en egen Art, findes gode Oplysninger hos: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, p. 445—452, og hos Collett, On the occurrence af *Colymbus adamsii* in Norway, The Ibis, 1894, p. 269—283, pl. VIII; Oplysninger om Racens Historie findes hos Palmén, Vega Exp. Iaktt., V, 1887, p. 403—406.

I Museet haves desuden et Islom-Skind fra Nanortalik, nedsendt i 1860, hvis Fjerklædning er næsten helt hvid; ogsaa Næbet er hvidt, men med graa Ryg; Fødderne ere hvidlige.

Islommen yngler ret almindelig langs Vest- og Østkyst, talrigst mod Syd. Som Trækfugl kommer den til Syd-Grønland i Maj; i Oktober og November forlader den Landet. I Yngle-

tiden lever den mest paa større Bjergsøer inde i Land; til andre Tider færdes den paa Fjordene og paa Havet; Grunden til dens Faatallighed mod Nord er maaske, som Holbøll mener, at Bjergsøerne dér altfor sent blive isfrie. Dens Føde skal især være Ørreder, Lodder og Tobiser; Plante-Dele ere ogsaa fundne i dens Mave. Æg skulle være fundne fra 30te Maj til 10de August.

Et Skind af en ung Fugl fra Frederiksdal, hjembragt i 1870, omtaler Finsch.

Ved Nanortalik blev den skudt i Efteraaret 1828 meddeler Vahl i sit Haandskrift. Fra samme Sted haves Skind i Museet i Kjøbenhavn.

I 1894 saa Bruun den i ret stort Tal i Egnen om Julianehaab. I Juni og Juli laa den parvis paa Fjeldsøerne mellem Tasiusak i Sermilik- og Kagsiarsuk i Tunugdliarfik-Fjord; i August og September blev den set paa Søerne Syd for Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord; paa en Sø laa 8 parvis; Flokke saaes 21de August paa Fjorden ved Kagsiarsuk. Efter Grønlændernes Udsagn skulde den yngle ved de nævnte Søer og ligeledes ved Kangerdluarsuk paa Nordsiden af Sermilik-Fjord; den skulde komme til Fjordene i Slutningen af Maj og forlade dem midt i Oktober. — Et Skind af en gammel Fugl fra Julianehaab 1ste Juli 1877 haves i Museet.

Ved Ivigtut var den, efter Hagerup, i 1886—88 ret almindelig. 15de Maj var den tidligste Dag, den blev set; paa Fjorden var den at se indtil Begyndelsen af Juli, indtil Bjergsøerne bleve den tilgængelige. Den opholdt sig i Egnen til langt ud paa Efteraaret; saaledes blev en set 18de November 1887, Dagen før Fjorden dækkedes af Is. Grønlænderne bragte adskillige Kuld Æg i Juli og to Kuld i August. — I 1889—90 saa Helms den ikke ved Ivigtut.

Ved Øen Manetsok i Mundingen af Arsuk-Fjord iagttoges den af Helms og Krabbe 2den Juli 1890. — I 1893 fandt Helms den faatallig ved Arsuk, i hvis Nærhed den dog sikkert ynglede.

Ved Frederikshaab nævnes den af Vahl i 1828.

I Fiskenæs-Fjord iagttoges den af Raben i Juli 1823. Museet har modtaget den fra Fiskenæs i 1836 og 39. Fra samme Egn nævnes den af Finsch i 1874.

Ved Godthaab nævner Holbøll den som kommende midt i Maj.

Ved Holstenborg skal den, efter Brummerstedt, ofte yngle, langt inde i Landet. I Oktober skal den trække bort.

Som talrig i Søerne indenfor Isortok-Fjord, Nord for Holstenborg, nævnes den af J. A. D. Jensen i 1879.

Ved Kangatsiak Syd for Egedesminde nævner Fencker den som ynglende i 1880, 81 og 87.

Skind af Han og Hun, skudte i en Indsø ved Ikamiut Øst for Egedesminde 29de Juni 1880, ere med Fencker's Samling komne til Museet.

Ved Christianshaab saa Fencker den i 1880 første Gang 26de Maj.

Ved Klaushavn er den, efter Fencker, skudt i Juli 1879. Samme Sted bleve tre skudte ved en Indsø i Juli 1881, og et Æg toges. Igjen i Juni 1883 og Juli 1884 opføres den som skudt dér.

Ved Røde-Bay Nord for Jakobshavn blev den, efter Fencker, skudt i Juli 1879.

I Søer paa Sydsiden af Disko saa Giesecke flere 30te Juli 1812. Fra Godhavn haves et Skind i Museet, modtaget i 1870. Fra Disko-Fjord fik Fencker den i August 1879.

Paa Arveprindsens-Ø yngler den almindelig, skriver Fencker i 1891. Ved Ritenbenk bleve to skudte 28de August 1891.

Som skudt ved Nugsuak i Juli 1891 nævnes den af Fencker.

En gammel Fugl, dræbt ved Ikerasak inderst i Umanak-Fjord sidst i Juli 1893, nævnes af Vanhöffen.

Ved Upernivik nævner Fencker den i 1887 som ynglende og ikke sjelden. Han omtaler den i sin Dagbog flere Gange, fra Søndre-Upernivik, Prøven, Upernivik og Augpalartok, som iagttagen i Sommer-Maanederne; ved sidstnævnte Sted bleve saaledes i 1888 tre skudte ved Indsøer nær Indlandsisen; fra Lax-Elven ved Prøven nævnes Æg, tagne i Sommeren 1886 og en DunUnge fra 1889.

(Ved Rensselaer-Bugt nævner Kane 18de Juni 1854 to højtflyvende Lommer, der mentes at være af denne Art.)

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah. I 1829 blev den set første Gang 15de Maj ved Nanusek (Nenese) paa 60° 28′, skriver Vahl i Brev af 1830.

Ved Angmagsalik nævnes den af Holm i 1885. — I samme Egn iagttoges den, efter Bay, jevnlig i Efteraaret 1892, sidste Gang 24de September. 13de September saaes en lige flyvefærdig Unge sammen med to gamle i en Ferskvandssø oppe i Land. — Som almindelig ynglende ved Indsøerne nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1896 var den midt i Maj at se overalt, hvor der var aabent Vand.

(*Colymbus glacialis.*)

Inde i Scoresby-Sund var den, efter Bay, meget almindelig i 1891—92. Sidste Gang blev den i 1891 set 18de September, en enkelt flyvende højt i vestlig Retning, ligesom flere andre, der vare sete i den Tid. Første Gang i 1892 iagttoges den 17de Juni, derefter blev den jevnlig set parvis i Ferskvandssøerne paa Danmarks-Ø. Af 5 Islommer, der bleve skudte, havde de to intet i Maven; de tre andre havde i Maven, foruden Smaasten, Plante-Dele i saa stor Mængde, at der ikke kunde være Tale om, at de vare komne der ved Fejltagelse; en af dem havde slugt grønne Pile-Kviste.

En Underkjæbe fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordlig circumpolar, vandrende mod Syd, undertiden til Middelhavet o. s. v. Den typiske Race yngler ogsaa paa Island, Jan Mayen, i Landene ved Hudson-Bugt og paa Vestkysten af Davis-Strædet. Racen *var. adamsii* skal være asiatisk-vestamerikansk, men viser sig ofte i Vest-Europa, i hvert Fald paa Vandring.

29. **Procellaria leucorrhoa** Vieill. **Stor Stormsvale.**

Thalassidroma leachii: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 94. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 430. — *Cymochorea leucorrhoa* Coues: Kumlien, Bull, U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 102. — *Procellaria leucorrhoa* Vieill., Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1881, p. 187. — Helms, Vidensk. Medd. 1894, p. 221.

Thalassidroma leucorrhoa (Vieill.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1874. — *Cymochorea leucorhoa* (Vieill.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Cymochorea leucorrhoa*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Oceanodroma leucorhoa* (Vieill.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Oceanodroma leucorrhoa* (Vieill.): Salvin, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

I Museet findes for Øjeblikket 4 grønlandske Skind; de ere ikke til at skjelne fra europæiske. Ligesom de fleste Skind fra Danmark vise de forskjellige Tilnærmelser til Formen, eller den yderst nærstaaende Art, „*P. cryptoleucura*“ (se Vidensk. Medd. 1897, p. 246).

Den Store Stormsvale viser sig almindelig i Davis-Strædet som Trækfugl. Den yngler maaske ved Grønlands Vestkyst.

Efter Holbøll ser man den altid i Sommermaanederne i Davis-Strædet langs Grønlands Kyst fra Kap Farvel indtil mellem 64de og 65de Bredegrad, hvor den forsvinder. En enkelt har dog Olrik indsendt til Museet fra Godhavn, paa 69° 10′, fra 1865 (se nedenfor); en enkelt har Fencker faaet fra Hunde-Ejland paa 69°, hvad

han har meddelt Reinhardt (et Skind fra Hunde-Ejland, August 1878, er med hans Samling kommet til Museet); og Kumlien meddeler, at to bleve sete i Disko-Fjord i August 1878. „Er man ikke altfor langt fra Kysten“, skriver Holbøll, „altsaa paa de rige Fiskebanker, omsværmer denne Fugl almindeligen Skibet i de lyse Sommernætter, især med stille og godt Vejr; den kommer ganske nær og flyver endog lige over Skibet, idet den bestandig lader sin pibende Stemme høre, der ikke er ulig en Mus's. Ved Kok-Øerne, udenfor Godthaabsfjorden, sees den hyppigst, og det skulde ikke forundre mig, om man paa en eller anden af disse mange hundrede Øer fandt dens Redeplads“. Det er fra Begyndelsen af Maj til Slutningen af August, at den især sees i Davis-Strædet; da Holbøll i Oktober rejste fra Grønland, saa han ingen mere dér, men usædvanlig mange i Atlanterhavet; han mener derfor, at den forlader Grønland for Vinteren. 16de Oktober 1840 fandtes en død ved Fiskenæs; den indsendtes til Museet af Kielsen. 31te Oktober 1865 efter et Par Dages haard sydlig Storm blev en dræbt paa Stranden ved Godhavn; den indsendtes til Museet af Olrik. 12te Oktober 1893 fandtes, efter Helms, en drivende død i Stranden ved Arsuk; ogsaa den er skjænket Museet.

Arten er nordatlantisk og nordpacifisk. Den er funden ynglende paa en af Blasquet-Øerne ved Irlands Vestkyst, paa flere af Hebriderne, St. Kilda og flere Steder langs den nordlige Del af Amerikas Østkyst. Den strejfer vidt omkring over Atlanterhavet, viser sig aarlig ved Færøerne, hvor den dog ikke synes at yngle, og er set ved Island o. s. v.

30. **Puffinus anglorum** (Temm.). **Skraape.**

Procellaria anglorum Temm.: Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 60. — Id., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 94. — *Puffinus anglorum*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 367 og 371.

Puffinus anglorum (Temm.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Puffinus puffinus* (Brünn.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Puffinus anglorum* (Temm.): Salvin, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Skraapen har en enkelt Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en Fugl skudt „under Grønlands Kyster“, modtaget i Museet i Kjøbenhavn (hvor det ikke mere findes), omtales af Reinhardt sen. Det er vel det samme, der nævnes af Holbøll som stammende fra Julianehaab.

(*Puffinus anglorum.*)

(Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 48, omtaler, efter Benzon's Fortegnelse over hans Samling, en Albino fra Umanak, 1872. Det paagjeldende Skind er overgaaet til Museet og viste sig at være af *Fulmarus glacialis.*)

Arten er nordatlantisk, ogsaa ynglende paa Færøerne og Island, men neppe ved Amerikas Kyst, hvor den dog viser sig.

31. **Puffinus major** Faber. **Stor Skraape.**

Procellaria puffinus L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 87. — *Puffinus cinereus*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 94. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 431. — *Puffinus major* Faber: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 84 (kun Navnet).

Puffinus major Faber: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Puffinus gravis* O'Reilly: Salvin, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Kakordlungnak: en ualmindelig Kakordluk, *Fulmarus glacialis.* (Fabricius.)

Den Store Skraape er en almindelig Sommergjæst langs Grønlands Vestkyst fra Sydspidsen indtil 65½°; men den synes ikke at yngle i Landet. Den viser sig fra først i Maj til Slutningen af September; i Oktober 1834 fandt Holbøll, at den havde forladt Davis-Strædet, og i Atlanterhavet saa han den heller ikke, medens *Puffinus anglorum* dér var at se i Mængde. Paa Strækningen mellem 63° og 65½°, hvor Grønlands fiskerigeste Banker findes, skriver Holbøll, er den allertalrigst. Den færdes mest ude paa Havet; men i Taage kan den komme i saa stor Mængde ind paa Fjordene, at den næsten dækker Vandet; saa snart Taagen letter, forsvinder den pludselig som ved Hexeri. Især ved Sukkertoppen kommer den jevnlig ind ved Kysten; endogsaa uden Taage kommer den dér om Aftenen ind mellem Øerne. De store Ismasser undgaar den. Den er paafærde baade om Dagen og om Aftenen. Naar Søen gaar højt, i eller efter Storm, flyver den mellem Bølgerne, som den véd at følge; men ser den et Bytte i selve Bølgen, griber den det, medens den med stillestaaende Vinger flyver gjennem Bølgen, altid imod den. — Allerede Fabricius nævner den, i sit Haandskrift, som visse Aar i August med Taage kommende

ind nær Land ved Frederikshaab i saadan Mængde, at man kunde se hele Strækninger af Søen ganske dækkede af den i store Flokke.

Arten er atlantisk; den færdes over det meste af Atlanterhavet, især langt ude over det aabne Hav. Den viser sig jevnlig ved Færøerne, de Britiske Øer og ved Amerikas Kyst, og den er set ved Island. Men dens Ynglesteder ere endnu ukjendte. Kapt. Johannes Hansen, af Thorshavn, skal i 1887 have fundet den ynglende paa den lille Ø Rockall langt ude i Atlanterhavet SV. for Færøerne (meddelt af Harvie-Brown, Proceed. Roy. Phys. Soc. Edinburgh, vol. XIII, 1895, p. 69); men maaske er det en Fejltagelse. Efter hvad Saunders (Manual of British Birds, 1889, p. 716, og The Ibis, 7 ser., vol. I, 1895, p. 495; se ogsaa Harvie-Brown & Barrington, Transact. Roy. Irish Acad., vol. XXXI, part III, 1897, p. 71—75) har faaet oplyst, er der Sandsynlighed for, at den slet ikke yngler i den nordlige Del af Atlanterhavet, men kun kommer der som Gjæst paa Vandring udenfor sin Yngletid; Kapt. Collins, der i 30 Aar havde set den færdes ved Fiske-Bankerne udfor Ny-England og Britisk Nord-Amerika i Maanederne Maj til Oktober eller November, og som havde dræbt og aabnet Tusinder for at bruge dem til Agn, havde aldrig set nogen, der viste Tegn til at skulle yngle. Maaske Arten har sine Yngletsteder i Atlanterhavets sydlige Del; den kjendes baade fra Ildlandet og fra Kap.

32. **Fulmarus glacialis** (L.). **Stormfugl.** (Mallemuk.)

Procellaria glacialis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 86. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 429.

Fulmarus glacialis (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — *Fulmarus glacialis* (L.) & *var. glupischa* Stejn. & *var. rodgersi* Cass.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Fulmarus glacialis* & *F. glacialis pacificus* & *rodgersi*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Fulmarus glacialis* (L.) & *F. glacialis minor* (Kjærb.) & *glupischa* Stejn. & *rodgersi* Cass.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Fulmarus glacialis* (L.) & *F. glupischa* Stejn. & *F. rodgersi* Cass.: Salvin, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Kakordluk, efter Farven, af Kakorpok, er hvid; eller Kakordluvek, den egenlige Kakordluk, til Forskjel fra Kakordlungnak, *Puffinus major*. (Fabricius.) — Kakugdluk. (Rink.)

Som særskilte Arter eller som Racer af *Fulmarus glacialis* har man opstillet *F. minor*, der skulde udmærke sig ved ringe Størrelse, og *F. glupischa*, der især skulde kjendes paa, at Næserøret er gult, ikke mørkt; *F. minor* skal ligesom *F. gla-*

cialis høre hjemme i det nordlige Atlanterhav, *F. glupischa* i det nordlige Stille Hav. Men efter Størrelsen er det ganske umuligt at udskille en *F. minor*; der er blandt de grønlandske Stormfugle de jevneste Overgange mellem store og smaa. Og efter Næbfarven er det lige saa umuligt at udskille en *F. glupischa*; Næbets Farve vexler meget selv blandt de grønlandske Stormfugle; Næserøret er hos nogle mørkt, hos andre plettet mørkt og gult, hos andre næsten helt gult. — Til Sammenligning har der foreligget 11 grønlandske, 8 islandske, færøiske og danske Skind.

Af Museets grønlandske Skind af udvoxne Stormfugle ere de fleste af den sædvanlige lyse Race; 4 ere mørke i forskjellige Afskygninger.

Desuden haves i Museet to helt hvide Skind, begge fra Umanak, det ene fra 1872, kommet til Museet fra Benzon, der havde faaet det fra Fencker, det andet fra Juni 1885, fra Fencker.

Til nærmere Oplysning følgende Maal o. s. v.:

	Grønland.									Atlanterhav.		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Mørk	Mørk	Lys	Hvid	Mørk	Lys	Lys	Lys	Lys	Lys	Lys	Lys
Næb . . .	29	31	33	33	34	34	35	35½	38	34	38	40mm
Vinge . .	295	310	290	310	310	310	330	310	320	?	325	340

Næserøret er hos 1 (fra Jakobshavn) mørkt, 2 (Jakobshavn) mørkt, 3 (Fiskenæs) mørkt, 4 (Umanak) mørkt, 5 mørkt, 6 (Godhavn) gult med mørke Pletter, 7 (Øst-Grønland) mørkt, 8 (Godhavn) mørkt med lyse Pletter, 9 (Godhavn) gult med mørk Marmorering ved Randen, 10 gult næsten uden mørk Tegning, 11 mørkt med gule Pletter, 12 gult med mørke Rande.

Stormfuglen yngler almindelig paa den nordlige Del af Grønlands Vestkyst, fra Disko nordefter; ved Nordkysten viser den sig kun af og til paa Strejftog; langs Østkysten er den set ret talrig, men om dens Ynglen dér vides ikke noget sikkert. Fra Nord-Grønland vandrer den bort for Vinteren, selv om Havet er isfrit, og den vender tilbage til Ynglepladserne først i Maj; men i Davis-Strædet og sydligere synes den at færdes ogsaa om Vinteren. Udenfor Yngletiden kommer den sjelden til Land, men lever stadig paa det aabne Hav; kun i Taage kommer den

undertiden til Kysten; i Syd-Grønland sees den derfor sjelden, selv paa Tider, hvor den i Mængde færdes over Davis-Strædet. Dens Føde er mange Slags Dyr, der kunne flyde i Havets Overflade; men ganske særlig søger den Aadsler af Sæler og Hvaler. Dens Ynglepladser ere stejle Bjergvægge ved Havet; den bygger dér flokkevis paa Hylderne, ofte i Selskab med andre Arter.

Ved Ivigtut skal den, efter Hagerup, til sine Tider vise sig i stor Mængde nogle faa Mile tilsøs, og undertiden skal den komme ind i Fjorden.

Ved Arsuk blev den aldrig set, efter hvad Helms meddeler, i 1891 og 93, medens den var almindelig ude i Davis-Strædet.

Ved Sermiligarsuk-Fjords Munding Nord for Arsuk skød Krabbe en enkelt 23de September 1890.

Ved Fiskenæs omtaler Giesecke under 3dje September 1809, at der i Efteraaret indfandt sig Stormfugle i tusindvis, mod Sædvane.

I 1807 nævner Giesecke Stormfuglen som hjemmehørende paa Disko. I Disko-Bugt skulde den vise sig i hundredtusindvis; især skulde den samles flokkevis ved omkringdrivende Hval-Aadsler. Under 12te Oktober nævner han Komavik ved Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt som Opholdssted for Stormfugle i Mængde. Under 26de Juli 1812 nævnes Bjerget Naujarsuit paa Sydvest-Siden af Disko som Yngleplads for Stormfugle; paa de uhyre, stejle, tildels fremludende Klippevægge byggede mange tusinde Fugle, især Stormfugle, desuden Maager og Skarver. 2den Maj 1813 omtales en Hærskare af Stormfugle og Maager som tilstedeværende ved en Hvalfangst ved Godhavn, og 5te Maj var Luften fyldt af mange tusinde Trækfugle, Stormfugle, Maager og andre. Under 7de Juli 1813 omtales Mallemukke-Fjeldet Kakugdluit, paa Vest-Siden af Disko, et mægtigt Basaltbjerg, som Yngleplads for en Legion af Stormfugle og Maager, der som levende Skyer sværmede om Klipperne. — Den sydligste Yngleplads, Holbøll kjendte i Grønland, var i Omegnen af Godhavn; dér og andre Steder i Nord-Grønland, færdedes Stormfuglen idelig ved Kysten og inde i alle Bugter, medens den længere mod Syd kun sjelden viste sig andre Steder end paa det aabne Hav. — Paa en Udflugt til Grønne-Ejland i Disko-Bugt 19de Juni 1880 saa Fencker mange. — Som ynglende paa Blaafjeld,

paa Sydvest-Spidsen af Disko, nævnes den af Traustedt i 1892; ved Disko-Bugt var den at se i Mængde.

Ved Umanak-Fjord kjendes flere Ynglesteder. Under 3dje Maj 1811 nævner Giesecke en stejl Fjeldvæg paa Nordsiden af Øen Sagdlersuak, hvor der om Sommeren skulde findes en utrolig Mængde Stormfugle, Alke, Tejster og Maager. Under 4de Maj nævner han Mallemukke-Fjeldet ved Ingnerit-Fjord, en af de nordlige Arme af Umanak-Fjord, hvor Stormfugle i hundredtusindvis flagrede omkring ved Fjeldvæggen. — Ved Umanak-Fjord iagttog Sabine i Dagene fra 24de Juni til 3dje Juli 1818, medens Skibene vare standsede af Isen, en stadig Strøm af Stormfugle flyvende mod Nord, i en Mængde, der maatte minde om Vandreduernes Flokke i Nord-Amerika. — I Brev af 1834 nævner Vahl Arten som ynglende i Umanak-Egnen. — Ogsaa Holbøll kjendte en Yngleplads i Umanak-Fjord med en stor Mængde ynglende Fugle. — Æg fra Storø har Museet modtaget i 1861. — Ved Midten af Maj 1893 saa Vanhöffen Stormfuglene komme til Fjorden, og først i Juni saa han deres Ynglested paa den stejle Klippe Kakordlursuit, hvor de stod i Grupper og Rækker paa alle Fremspring paa Bjergvæggen fra 15 Meters Højde til Bjergets Spids; 1ste Juni bleve de første Æg bragte derfra.

Ved Upernivik yngler den almindelig, efter hvad Vahl skriver i Brev af 1834, og efter hvad Fencker meddeler i 1887. 12te Maj 1885 var den kommen i Mængde. 24de April 1887 sværmede den i Flokke over Isen; næsten intet aabent Vand var at se.

Ved Berry-Island, paa 73° 20', iagttoges den af Sutherland 12te Juni 1850.

I Baffins-Bugt var den, efter Nares og Feilden, almindelig i Juli 1875; enkelte fulgte efter Skibene mod Nord indtil Pakisen udfor Kap Sabine i Smith-Sund. I September 1876 blev den igjen set i Baffins-Bugt. — Stone omtaler 8 som skudte i Melville-Bugt mellen 7de og 13de Juli 1891, de 5 hvide, de 3 graa.

Ved Kap Parry saa Bessels i 1873 de første Stormfugle 12te Juni.

Ved Kennedy-Kanal nævnes den som set af Morton paa Kane's Rejse, 21de Juli 1854.

I Egnen om Thank-God-Harbour blev den, efter Bessels, kun set en enkelt Gang paa „Polaris"-Rejsen.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah i 1832.

Ved Angmagsalik iagttoges den, efter Bay, flere Gange i 1892.

I Mundingen af Scoresby-Sund blev den ligeledes, efter Bay, flere Gange set i 1891—92.

Ved Østkystens nordlige Del blev den set af Deltagerne i „Germania"- og „Hansa"-Rejsen i 1869—70, men kun meget sjelden og aldrig mere end to eller tre sammen.

I Drivisen udfor Østkysten var den, efter Bay, meget almindelig i 1891—92.

En stor Mængde Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordatlantisk og nordpacifisk, ogsaa ynglende paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

33. **Crex pratentis** Bechst. **Engsnarre.**

Ortygometra crex (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 71. — Id., Ibis 1861, p. 11. — *Crex pratensis*: Hagerup, Zoologist, 3 ser., vol. XVII, 1894, p. 57. — (Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 43.)

Crex pratensis Bechst.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1878. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Crex crex* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIII, 1894.

Engsnarren har nogle faa Gange vist sig paa Vestkysten af Grønland.

Et Skind af en gammel Hun fra Godthaab hjemsendtes i 1851 af Holbøll. Et Skind af en Fugl funden død nær Egedesminde, Juli 1887, er med Fencker's Samling kommet til Museet. Et Skind fra Sukkertoppen 11te Maj 1892 nævnes af Hagerup. (En Fugl, der mentes at være af denne Art, blev, som Bay meddeler, set paa Eggers-Ø i Efteraaret 1893.) Et Skind fra Julianehaab, Foraar 1894, har Museet faaet fra Fencker.

Arten, ogsaa Slægten, er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsteder ere Norge og Færøerne. Paa Nord-Amerikas Østkyst har den ogsaa vist sig.

34. **Porzana maruetta** (Leach). **Rørvagtel.**

Gallinula porzana: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 368 og 371. — *Ortygometra porzana* (L.): Reinhardt jun., Ibis, 1861, p. 12. — *Porzana porzana*: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 53.

Porzana maruetta (Leach): Dresser, Birds of Europe, VII, 1878. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Porzana porzana* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIII, 1894.

(*Porzana maruetta.*)

Rørvagtlen er tre Gange set i Syd-Grønland.

Holbøll fik en ved Godthaab 28de September 1841 og sendte den til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes). En blev fanget ved Nanortalik og af Kielsen sendt til Museet i 1856. Efter Benzon's Fortegnelse over hans Samling nævner Hagerup et Skind fra Julianehaab, 1878.

Arten er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Ynglesteder ere i Skotland og Norge. Et Par Gange har den vist sig paa Orknøerne og Shetlandsøerne. Fra Færøerne og Island kjendes den ikke.

35. **Porzana carolina** (L.).

Rallus carolinus: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 102. — *Ortygometra carolina* (L.): Reinhardt jun., Ibis, 1861, p. 12.

Porzana carolina (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus., XXIII, 1894.

Er flere Gange set i Vest-Grønland.

5te (ikke 3dje) Oktober 1823 blev en skudt ved Sukkertoppen og af Holbøll indsendt til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes). Et Skind fra Ubekjendte-Ejland i Umanak-Fjord, Foraar 1881, er med Fencker's Samling kommet til Museet. Et Skind af en Fugl fanget levende ved Niakornak paa Nugsuak-Halvø, NV. for Umanak, 30te September 1882, har Museet ligeledes faaet fra Fencker, hvem Museet desuden skylder et grønlandsk Skind uden nærmere Oplysning om Sted. Et Skind fra Frederikshaab, Sommer 1895, er givet Museet af Helms. — Alle de foreliggende Skind fra Grønland synes at være af yngre Fugle.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. I England har den vist sig en enkelt Gang.

36. **Fulica atra** L. **Blishøne.**

Fulica atra: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1877—78, p. II.

Fulica atra L.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1879. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIII, 1894.

Blishønen har tre Gange vist sig i Vest-Grønland.

Et Skind fra Kangek (hvor i Grønland, er ikke oplyst), Efteraar 1877, blev givet Museet af Sahlertz. Et Skind fra Nanortalik, 26de Oktober 1881, er tilsendt Museet af Ryberg. Et Skind af en

Fugl skudt ved Julianehaab, Foraar 1894, har Museet faaet fra Fencker.

Arten er europæisk-asiatisk. Den yngler i det sydligste Norge, men kun sjelden paa Island; til Færøerne kommer den ofte paa Vandring.

37. **Fulica americana** Gmel.

Fulica americana Gmel.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 12. — Harting, Proceed. Zool. Soc. London 1871, p. 117.

Fulica americana Gmel.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIII, 1894.

Har vist sig to Gange paa Vestkysten af Grønland.

En blev i 1854 skudt i Havnen ved Christianshaab og af Olrik skjænket til Kapt. Elliot, fra hvem den kom til John Barrow. En anden blev ogsaa i 1854 skudt ved Godthaab af Holbøll, men blev ødelagt og ikke gjemt.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsteder synes at være i Pelslandene, indtil 55°; i Labrador er den ikke set.

38. **Vanellus cristatus** Meyer. **Vibe.**

Vanellus cristatus: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 96. — *Vanellus cristatus* Meyer: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83. — Id., Ibis 1861, p. 9.

Vanellus vulgaris Bechst.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1875. — *Vanellus capella* Schaeff: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Vanellus cristatus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Vanellus vanellus* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Vanellus cristatus* Wolf & Meyer: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Vanellus vanellus* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Viben har nogle faa Gange vist sig paa Grønlands Vestkyst.

7de Januar 1820 blev en skudt ved Fiskenæs og af Heilman sendt til Museet (hvor den ikke mere findes). Et Skind fra Sardlok ved Julianehaab, midt i April 1847, indsendtes af Kielsen. I 1869 fik Museet igjen et Skind fra Grønland. 4de December 1876 blev en skudt ved Frederikshaab og af Ryberg sendt til Museet (hvor den ikke mere findes); der havde været to sammen, og begge bleve skudte, men den ene blev ødelagt. Et Skind fra Godthaab, Foraar 1891, har Museet faaet fra Fencker.

Arten er europæisk-asiatisk. Den yngler almindelig i Norge; paa Færøerne viser den sig jevnlig, sjeldnere paa Island; ogsaa paa Jan Mayen er den set.

39. **Charadrius sqvatarola** L. **Strandhjejle.**

Vanellus melanogaster: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 92. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 406. — *Charadrius sqvatarola* L.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1871 (Meddelelse fra Benzon). — *Squatarola helvetica* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1874, p. 183.

Squatarola helvetica (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884 (p. 134 nævnes Æg fra Grønland, hvad vist maa bero paa en Fejltagelse). — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Charadrius squatarola* L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Charadrius helveticus* (L.): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Squatarola helvetica* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Strandhjejlen er oftere set langs Grønlands Vestkyst, men vist kun som tilfældig Gjæst.

Reinhardt sen. nævner et Skind, der i 1832 blev sendt af Holbøll fra Godthaab til Museet i Kjøbenhavn (hvor det ikke mere findes). Holbøll regner Arten til de sjeldnere af Grønlands Fugle; han havde set den baade i Syd- og Nord-Grønland; tre vare skudte ved Nanortalik i September 1840; han nævner den ogsaa som skudt i August ved Ameralik. Et Skind, fra Grønland 1851, fandtes i Benzon's Samling. I Foraaret 1868 blev en skudt ved Kaersat (Karsok) paa Nordsiden af Nugsuak-Halvø og sendt til Museet af Pfaff. Et Skind fra Egedesminde, Foraar 1869, indsendtes af Olrik. Et Skind fra Ikamiut ved Egedesminde, Juli 1883, har Museet faaet fra Fencker. En Hun fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt, skudt 25de Juni 1889, er tilsendt Museet af Müller. En skudt ved Holstenborg i Juni 1893 er med Fencker's Samling kommen til Museet.

Arten er circumpolar, ynglende i højnordiske Lande, vandrende saa vidt, at den er set over det meste af Jorden. Den er funden ynglende i det nordligste Europa og Asien og i det arktiske Amerika, men er kun set som Gjæst paa Færøerne og Island. Fra Jan Mayen og Spitsbergen kjendes den ikke, heller ikke fra Vestkysten af Davis-Strædet eller Grinnell-Land.

40. **Charadrius pluvialis** L. **typicus** & var. **fulvus virginicus** Bork. **Hjejle.**

Charadrius apricarius L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 114. — *Charadrius pluvialis*: Reinhardt sen.: Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 93. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 106. — *Pluvialis virginicus*: Bonaparte, Comptes rend. de l'Acad. des sc., tom. 43, 1856, p. 1019. — *Charadrius virginicus* Bork: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 9. — *Charadrius apricarius* L. & *Ch. virginicus*: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1874,

p. 181; 1881, p. 184. — *Charadrius virginianus* L.: Finsch, Abhandl. naturw. Ver. Bremen, Bd. IV, 1874, p. 111. — (Davis, North-Polar Exp., 1876, p. 391.) — *Charadrius dominicus*: Hagerup, Birds of Greenl., 1891. p. 20. — *Charadrius virginianus* L.: Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 238.

Charadrius pluvialis L. & *Ch. fulvus* Gmel.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1871. — *Charadrius apricarius* L. & *Ch. dominicus* Müll. & *var. fulvus* Gmel.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Charadrius pluvialis* & *Ch. dominicus* & *Ch. dominicus fulvus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Charadrius apricarius* L. & *Ch. dominicus* Müll. & *Ch. dominicus fulvus* Gmel.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Charadrius pluvialis* L. & *Ch. fulvus* Gmel. & *Ch. fulvus americanus*: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Charadrius pluvialis* L. & *Ch. dominicus* Müll.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk: Kajordlek eller Kajorrovek, efter Farven, som den synes i Afstand, af Kajorpok, er brun. (Fabricius.) (Sammenl. *Tringa canutus*.)

De grønlandske Hjejler ere dels af den europæiske, dels af den amerikanske Race.

Fra den typiske europæiske *Charadrius pluvialis* afviger den amerikanske og asiatiske *var. fulvus* (af de fleste regnet for en egen Art) som oftest ved at være noget mere højbenet, med længere Mellemfod og længere Skinneben, der forneden er mindre stærkt fjerklædt, og ved at have Fjerene i Armhulen graa, ikke hvide. Men Forskjellen er ikke rigtig fast. Der findes baade blandt de europæiske og de amerikanske og asiatiske Hjejler nogle, der ere mere, andre der ere mindre højbenede. Og blandt de europæiske Hjejler findes en ikke ringe Tilbøjelighed til at faa Armhulens Fjer graa; hos adskillige danske Hjejler ere Armhulens Fjer ikke rent hvide, men tildels graalige. — Som egen Race, eller endogsaa Art, har man søgt at skille den amerikanske som *var. virginicus* (eller *dominicus*) fra den asiatiske Hjejle, *var. fulvus* s. str.; men Forskjellen er saa godt som ingen og slet ikke fast. — (Til Sammenligning har foreligget, foruden adskillige Skind og Dele af Skind af europæiske Hjejler, 13 Skind af *var. virginicus* & *fulvus*, fra Amerika, Asien og Australien. Indgaaende Oplysninger om Forholdet mellem Hjejle-Formerne findes hos Finsch & Hartlaub, Beitr. z. Fauna Central-Polynesiens, 1867, p. 188—197; Dresser,

Birds of Europe, VII, 1871; Palmén, Vega Exp. Vetensk. Iaktt., V, 1887, p. 342—348; Seebohm, The Charadriidæ, 1888.) — Nogen Vanskelighed med Hensyn til at kjende den europæiske Race har der ikke været for de grønlandske Skinds Vedkommende; nærmest ere de dog kun bestemte efter Farven af Armhulens Fjer. Et andet Spørgsmaal er det, om de grønlandske Skind, der ere henførte til *var. fulvus*, ere af den typiske *fulvus* eller, hvad der vel er størst Sandsynlighed for, af Under-Racen *virginicus*. I Vingens Længde stemme de bedst med *virginicus*, der gjennemgaaende har lidt længere Vinger end *fulvus* s. str. — Følgende Maal af grønlandske Skind til nærmere Oplysning:

Charadrius pluvialis typicus:

Vinge . . .	179	181	182	183	185	186	187	190 mm.
Mellemfod .	43	38	41	38	41	41	43	43

Charadrius pluvialis var. fulvus virginicus:

Vinge . . .	172	173	175	177	177	178	179	179	182	184	191 (sic)
Mellemfod .	41	42½	44	41	41½	43	39½	41	43	42	43

Hjejlen, og da især dens amerikanske Form, har saa ofte vist sig paa Grønlands Vestkyst, at der neppe kan tvivles om, at den i det mindste af og til maa yngle der, om end kun i ringe Mængde; en enkelt Gang er den maaske set ved Nordkysten; fra Østkysten er den ligeledes nævnet.

Fabricius siger om Hjejlen, at den lever ved Indsøerne i Syd-Grønland, men mindre talrig end Præstekraven. Efter mundtlige Meddelelser taler Reinhardt sen. om Flokke af Hjejler i Grønland. (Det ene af de grønlandske Navne, som Fabricius opgiver for Hjejlen, er det samme som det, Helms opgiver for den Islandske Ryle, en Art, Fabricius ikke nævner. Forvexling med den Islandske Ryle kunde maaske være Grunden til de ældre Opgivelser om Hjejlens Talrighed i Grønland.) Holbøll derimod regner den til de meget sjeldne Arter; han havde i Løbet af 18 Aar, skriver han i 1840, kun faaet tre Skind (to af dem vare indsendte til Museet i Kjøbenhavn, hvor de ikke mere findes). Vahl nævner den, i Brev af 1830, som iagttagen paa Østkysten ved Auarket, paa 61° 15′, i Juni 1829. — Fabricius, Reinhardt sen., Holbøll og Vahl skjelnede

ikke mellem Hjejlens amerikanske og europæiske Form. Hvad der nu kan oplyses om de to Racers Optræden i Grønland, er følgende:

Af den amerikanske Race indsendte Holbøll i 1841 et Skind fra Grønland. I 1846 blev et Skind fra Fiskenæs indsendt af Bülow. Et Skind fra Kangarsuk, mellem Arsuk og Frederikshaab, August 1846, indsendtes af Kielsen. Fra sin Rejse til Grønland hjembragte Prinds Napoleon i 1856 nogle Skind. Et Skind fra Grønland, 1861, er fra Fischer's Samling kommet til Museet. I 1863 hjemsendte Olrik et Skind fra Nord-Grønland. (I 1872 nævnes en „Golden Plover“ som skudt ved Thank-God-Harbour 12te Juli af Deltagere i „Polaris“-Rejsen.) I 1872 modtog Museet igjen et Skind fra Grønland, fra Prof. Steenstrup. I 1874 meddelte Reinhardt jun., at han i private Samlinger havde set nogle. Finsch omtaler i 1874 et Skind fra Fiskenæs, hvor Arten skulde vise sig meget sjelden. Et Skind fra Julianehaab 1880 er kommet til Museet. Et Skind fra Hunde-Ejland i Disko-Bugt, Juni 1880, har Museet faaet fra Fencker. Ligeledes et Skind fra Jakobshavn, 26de September 1880. Et Skind af en Fugl skudt ved Frederikshaab, 7de September 1886, er af Hagerup skjænket Museet. Et Skind fra Frederikshaab, 22de September 1889, er af Krabbe og Helms givet Museet. Krabbe omtaler desuden en Fugl skudt ved Narsalik, Syd for Frederikshaab, 10de September 1890. (En Hjejle, der mentes at være af denne Race, nævner Vanhöffen som skudt 28de Juni 1892 ved Ikerasak inderst i Umanak-Fjord.)

Af den europæiske Race modtog Museet i 1869 et Skind fra Grønland. En blev i Foraaret 1871 skudt ved Sarkak, paa Sydsiden af Nugsuak-Halvø, og af Pfaff sendt til Museet. En i Vinterdragt blev i 1880 skudt ved Nanortalik og hjemsendt af Müller. Han og Hun, begge skudte ved Christianshaab 15de Juni 1880, ere med Fencker's Samling komne til Museet. To grønlandske Skind i Sommerdragt, men uden nærmere Oplysning, har Museet desuden faaet fra Fencker. Af Helms har Museet faaet en Fugl i Sommerdragt fra Kagsimiut mellem Julianehaab og Arsuk, Sommer 1895; der havde været en lille Flok, hvoraf to bleve skudte; de vare ukjendte af de ældste Fangere paa Stedet.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse som ynglende, paa Vandring set over det meste af Jorden. Den europæiske Race har nærmeste Hjemsteder paa Færøerne og Island og er set paa Jan Mayen og Spitsbergen. Den amerikanske Race skal yngle i det

(*Caradrius pluvialis.*)
arktiske Amerika, men ikke i Labrador, hvor den dog er almindelig paa Vandring.

41. Ægialitis hiaticula (L.). Præstekrave.

Charadrius hiaticula L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 112. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 406.

Ægialitis hiaticula (L.): Dresser, Birds of Europe, VII, 1876. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Charadrius hiaticula* L.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Ægialitis hiaticola* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Tukagvajok. (Fabricius.)

Der er blandt Museets 26 grønlandske Skind, der stamme baade fra Vestkystens sydlige og nordlige Del og fra Østkysten, ikke et eneste, der ikke stemmer saa nøje med typiske europæiske Skind, at der kunde være mindste Tvivl om Bestemmelsen; der er intet af dem, der kunde bestemmes som tilhørende „*Ægialitis semipalmata*“, en amerikansk Form, Art eller Race, der skal afvige fra den europæiske *hiaticula* ved at være mindre, ved at have lidt mere Svømmehud mellem Tæerne, især mellem Indertaa og Mellemtaa, og ved at have smallere sort Baand over Brystet. I Størrelse ere de grønlandske Skind ganske som europæiske; Vingelængden er mellem 125^{mm} og 132, oftest omkring 130 (hos de to foreliggende amerikanske Skind af *Æ. semipalmata* 116 og 120). Det sorte Bryst-Baand er hos de grønlandske fuldt saa bredt som hos de europæiske, men i Form ikke lidt vexlende. Svømmehuden mellem Tæerne er oftest hos de grønlandske lige saa indskrænket som sædvanlig hos de europæiske; men baade de grønlandske og de europæiske vexle noget i den Henseende, og et af de grønlandske Skind, af en Hun skudt ved Arsuk 29de Juli 1893, fra Helms, har Svømmehud, der er meget nær ved at være lige saa stor som hos den typiske *Æ. semipalmata*; men det samme Skind er ellers som aldeles typisk *Æ. hiaticula*, med Vingelængde 129 og med meget bredt sort Bryst-Baand, og det er af en Hun, der er skudt samtidig med en Han med sædvanlig indskrænket

Svømmehud. — Et Spørgsmaal er det, om *Æ. semipalmata* kan regnes for andet end en Race af *Æ. hiaticula.*

Den hvide Stribe bag Øjet vexler meget stærkt; oftest er den hos de grønlandske Skind stor; men den kan ogsaa være indskrænket til næsten at mangle; ligeledes hos de europæiske.

Præstekraven findes som ynglende langs Vest- og Østkyst, vist ogsaa ved Nordkysten, men allevegne forholdsvis faatallig. Som Trækfugl kommer den til Syd-Grønland først i Maj. Den lever baade ved Bække og Søer inde i Land og ved Kysten, især hvor Stranden er flad, og hvor store lerede Strækninger ligge tørre ved Ebbe. Som dens Føde nævner Fabricius især Orme og smaa Krebsdyr; Plantefføde skal den ogsaa kunne æde.

Ved Ivigtut saa Hagerup den ved en Sø i en Højde af 1100 Fod over Havet, 15de August 1886.

Ved Arsuk, i 1890, blev, efter Krabbe, en skudt 21de Maj; en blev skudt ved Kornok, et Par Mile Syd for Arsuk, 25de Juni; tre bleve skudte ved Narsalik, Nord for Arsuk, 12te September. — I 1893 fandt Helms den vel ikke ynglende tæt ved Arsuk, men derimod paa Øerne langs Kysten, hvorfra Grønlænderne bragte adskillige. 10de Juli bleve Han og Hun skudte paa en af Øerne ved Isa Havn, Nord for Arsuk. Ved Smallesund Nord for Arsuk ved en lang smal Bugt med leret Bund, hvoraf en Del laa tør ved Lavvande, færdedes sidst i August Smaaflokke paa indtil 5, baade unge og gamle. Ved en lignende Fjord Syd for Arsuk var den ligeledes almindelig.

Ved Frederikshaab maa Fabricius ofte have set den, at dømme efter den indgaaende Skildring af dens Færden, som han giver i sit Haandskrift. — Et Skind fra Egnen, fra Sommeren 1895, haves i Museet i Kjøbenhavn.

Fra Fiskenæs haves flere Skind i Museet, indsendte i 1836, 41 og 46. Finsch nævner i 1877 et Skind derfra.

Ved Godthaab nævner Holbøll den som kommende først i Maj.

Fra Sukkertoppen haves i Museet et Skind af en ung Fugl fra 1863.

Fra Kangatsiak, Syd for Egedesminde, haves Skind i Museet. fra Juni 1880. Æg derfra nævner Fencker i 1880.

Fra Jakobshavn haves et Skind, modtaget i 1846.

(*Ægialitis hiaticula.*)

Fra Godhavn haves i Museet flere Skind, et af dem fra Maj 1860, et, af en ung Fugl, fra September 1879. I 1878 fandt Kumlien den meget almindelig paa Disko. Stone nævner den fra Disko i 1891.

Ved Ritenbenk nævner Fencker den i 1891 som ikke ualmindelig i Begyndelsen af Juni.

Fra Hare-Ø Nord for Disko nævner Sabine den som skudt i Juni 1818.

Ved Upernivik nævner Fencker den som ikke meget sjelden og vist ynglende. Han opfører den i sin Dagbog som kommende 31te Maj og 5te Juni 1886 ved Augpalartok og Upernivik, ligeledes ved Upernivik 8de Juni 1887, 27de Maj 88, 28de Maj 89. Flere Skind fra Egnen haves i Museet.

Fra Mc Cormick-Bugt ved Inglefield-Bugt nævner Stone den som skudt 4de August 1892.

Ved Nanusek (Nenese) paa Østkysten, paa 60° 28′, indfandt den sig i 1829 i Maj i temmelig stor Mængde, skriver Vahl i Brev af 1830, og siden var den at se de fleste Steder langs Kysten længere mod Nord.

Ved Angmagsalik blev den, efter Bay, set 16de September 1892. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897.

Ved Kap Hope, sydlig paa Liverpool-Kyst ved Mundingen af Scoresby-Sund, og paa Jameson-Land nævnes den af Scoresby som skudt i Sommeren 1822. — I 1891—92 fandt Bay den meget almindelig overalt ved Scoresby-Sund, baade ved Mundingen, ved Hurry-Inlet, og inde i Fjorden, som ved Gaasefjord, inderst i Føhnfjord, ved Mudderbugt paa Milnes-Land og paa Danmarks-Ø. I 1891 blev den set sidste Gang 25de August. 6te Juni 1892 viste sig igjen en lille Flok paa Danmarks-Ø; men allerede 25de Maj var den vist hørt. Rede syntes den mest at have inde i Land ved Bække og Søer. 8de og 11te Juli skulde der være fundet smaa Unger. I Maverne paa flere, der bleve skudte, fandtes baade Dyre- og Plantelevninger, mest Dele af Planter. (To Skind hjembragtes.)

Paa Hold-with-Hope blev den, efter Bay, skudt 20de Juli 1891. (Skindet hjembragtes.)

Paa Clavering-Ø blev, efter Finsch, en Hun skudt ved en Rede med fire Æg 16de Juli 1870.

Skind af gamle og unge Fugle fra Sabine-Ø, September 1869, omtales af Finsch.

Paa Vandring over Davis-Strædet har Holbøll set den i smaa Flokke.

Arten er europæisk-asiatisk, med vid Udbredelse. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen og Grinnell-Land; paa Spitsbergen er den set. Ogsaa paa Vestkysten af Davis-Strædet er den funden ynglende; men kun en sjelden Gang har den vist sig sydligere i Nord-Amerika. I Amerika lever den meget nærstaaende Art (eller Race) *Ægialitis semipalmata* (der undertiden stilles i en egen Slægt, *Ægialeus*).

42. **Strepsilas interpres** (L.). **Stenvender.**

Tringa interpres L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 109. — *Strepsilas collaris*: Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 68. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 407. — *Cinclus interpres* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet).

Strepsilas interpres (L.): Dresser, Birds of Europe, VII, 1875. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Arenaria interpres* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Strepsilas interpres* (L.): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Arenaria interpres* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Telligvak. (Fabricius.) — Talivfak. (Helms.)

De foreliggende 31 grønlandske Skind synes ikke i nogetsomhelst forskjellige fra danske.

Stenvenderen er, efter Holbøll, ikke sjelden som ynglende paa Øerne langs Vestkysten, baade i Syd- og Nord-Grønland; fra Nord- og Østkysten kjendes den ogsaa. Den er en sent kommende Trækfugl, der paa Vestkysten først viser sig mod Slutningen af Maj; i September trækker den bort. Den skal især leve af smaa Muslinger, Snegle og Krebsdyr.

Et Skind fra Julianehaab, modtaget i 1841, haves i Kjøbenhavns Museum. — Flere Skind fra samme Sted indsendtes i 1847. — 10de September 1894 saa Bruun den skudt ved Igaliko.

Ved Arsuk fandt Helms den ikke ynglende, men kun paa Vandring om Efteraaret; mellem 11te August og 3dje September 1893 saa han to, og tre bragtes skudte af Grønlændere; de to af de skudte havde været i Flok med to andre.

Ved Frederikshaab havde Fabricius ikke selv set den, men kun lært den at kjende gjennem Grønlændernes Omtale; men i 1793

(*Strepsilas interpres.*)
fik han den tilsendt derfra, som han meddeler i sit Haandskrift. — Et Skind derfra modtog Museet i 1829. — Skind af to unge Fugle fra Frederikshaab, Sommer 1895, har Museet modtaget fra Helms.

Fra Fiskenæs indsendtes i 1841 to Skind til Museet. Et modtoges igjen i 1846. — Fra samme Sted nævner Finsch i 1874 Skind fra 29de August og 28de September og i 1877 Skind fra 20de August og 30te September.

Ved Holstenborg viser den sig om Sommeren, men kun sjelden, efter Brummerstedt.

Paa Øerne ved Disko-Bugt, paa Hunde-Ejland og Grønne-Ejland, nævner Kumlien den som ynglende, 1878. Paa Grønne-Ejland fandt Fencker den ynglende i Juni 1880; paa Kronprindsens-Ejland ligeledes i Juli 1879.

Ved Christianshaab nævner Fencker den i September 1882 som ret almindelig.

Fra Jakobshavn haves flere Skind i Museet, saaledes to fra 10de Juni 1836 og andre fra 1846 og 51.

Fra Fortunebay paa Sydkysten af Disko modtog Fencker flere i August 1879.

Ved Ritenbenk nævner Fencker den i 1891 som ikke ualmindelig i Begyndelsen af Juni.

Ved Kome paa Nordkysten af Nugsuak-Halvø saa Vanhöffen nogle Smaaflokke 10de August 1893.

Ved Upernivik yngler den, efter Fencker; om Foraaret skal den vise sig almindelig. Han nævner den fra baade Søndre-Upernivik, Upernivik, Augpalartok og Kagsersuak. Som kommende til Egnen opføres den: 31te Maj 1886, 28de Maj 87, 2den Juni 88 30te Maj 89. 17de August 1888 nævnes den som almindelig paa Vandring mod Syd, ligeledes i de sidste Dage af August 1889.

Fra Melville-Bugt, paa 74°, nævnes den af Walker, August 1857.

To Skind fra Tukto-Valley ved Inglefield-Bugt fra 21de og 26de Juli 1892 nævnes af Stone.

Paa Northumberland-Ø blev den set af Bessels 8de Juni 1873.

Ved Sorfalik, Syd for Port Foulke, vare, efter Bessels, enkelte at se 3dje Juni 1873.

I Kanes Hav saa Deltagerne i „Polaris“-Rejsen en Stenvender 3dje September 1872.

Ved Thank-God-Harbour viste den sig, efter Bessels, sidst i Juli og først i August 1872 i store Flokke, gamle og unge sammen.

Inde i Scoresby-Sund ved Danmarks-Ø blev en ung Fugl skudt 13de August 1891 og en anden 31te August, efter Bay. (Begge hjembragtes.)

En blev skudt ved Kap Broer Ruys først i August 1870 og omtales af Finsch.

En blev, som ogsaa Finsch meddeler, skudt paa Sabine-Ø i Oktober 1869.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse som ynglende, og vandrende saa vidt, at den er funden næsten over hele Jorden. Den findes ogsaa som ynglende paa Færøerne, Island, Labrador og Grinnell-Land; paa Jan Mayen viser den sig paa Gjennemrejse; paa Spitsbergen er den set.

43. Hæmatopus ostreologus L. Strandskade.

Hæmatopus ostralegus L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 71. — Id., Ibis 1861, p. 9. — (Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 43.)

Hæmatopus ostralegus L.: Dresser, Birds of Europe, VII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Hæmatopus ostrilegus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Hæmatopus ostralegus* L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Strandskaden er flere Gange set paa Grønlands Vestkyst.

I 1844 indsendte Holbøll til Museet et Skind fra Østprøven SØ. for Nanortalik (det findes her ikke mere). I 1847 indsendte Kielsen et Skind fra Julianehaab. I 1851 kom et Skind fra Godthaab til Museet indsendt af Holbøll. Et Skind fra Nanortalik, 1859, i en privat Samling, omtales af Reinhardt jun. Et Skind af en Fugl skudt 19de April 1885 lidt Øst for Nanortalik blev hjemsendt af Eberlin. En Hun fra Pakitsok, Nord for Jakobshavn, 16de Juni 1888, har Museet faaet fra Fencker. (I Efteraaret 1893 skal en Strandskade, uvist af hvilken Art, være iagttagen af J. Petersen ved Itivdlik, paa Eggers-Ø, som meddelt af Bay.)

Arten er europæisk-asiatisk med vid Udbredelse. Dens nærmeste Hjemsteder ere Færøerne og Island. I Amerika findes en yderst nærstaaende Form, neppe nok andet end en Race af samme Art, *Hæmatopus palliatus*, der yngler ogsaa i Labrador.

44. Numenius phæopus (L.). Lille Spove.

Numenius phæopus: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 97. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 407. — *Numenius phæopus* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 10. — Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 20. — Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 238.

Numenius phæopus (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1873. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

De 15 foreliggende grønlandske Skind ere ikke i nogen Maade til at skjelne fra europæiske.

Den Lille Spove er set saa ofte paa Vestkysten af Grønland, at der er Grund til at tro, at den i det mindste af og til yngler dér.

Mellem 1831 og 1838 havde Museet i Kjøbenhavn modtaget fem Skind, fra Julianehaab, Frederikshaab, Godhavn og Umanak, indsendte af Gram, Fasting, Jørgensen og andre (kun et af dem, fra Julianehaab, findes her endnu); og Reinhardt sen. siger i 1838, at han desuden havde Efterretning om enkelte fra et Par andre Steder. I 1840 skrev Holbøll, at han ialt havde faaet fem i Grønland, baade fra Nord- og Syd-Grønland, skudte mellem Maj og September (maaske nogle af dem kunde være de samme som de af Reinhardt sen. omtalte). I 1841 modtog Museet et Skind fra Godthaab, indsendt af Holbøll. Et Skind fra Sydprøven, Maj 1847, indsendtes fra Kielsen. I 1851 kom et Skind fra Jakobshavn, fra Rudolph. I 1856 kom et Skind fra Illua ved Julianehaab, fra Kielsen. I 1860 indsendtes et Skind fra Nanortalik af Lytzen. I 1879 eller et af de nærmeste Aar blev en skudt ved Ivigtut; Skindet fik Hagerup, der har givet det til Museet. 25de Maj 1887 blev, efter Hagerup, en skudt ved Arsuk. Et Skind fra Nanortalik, Sommer 1889, er af Lytzen sendt til Museet. 25de Maj 1891 om Morgenen blev der ved Ivigtut set 6 i Flok; 2 af dem bleve skudte og bragte til Helms; om Aftenen samme Dag blev der set 8 i Flok, og en af dem blev skudt og bragt Helms (der har givet Museet to Skind fra denne Dag); næste Morgen saa man 3, senere ingen; Flokkene sad dels ved Stranden, dels oppe paa Land flere hundrede Alen fra Kysten; Blaabær havde de spist. Et Skind fra Holstenborg, Foraar 1893, har Museet faaet fra Fencker. Ligeledes to Skind fra Fiskenæs, Juni og Juli 1894 og et grønlandsk Skind

uden nærmere Oplysning. Et Skind fra Arsuk, Sommer 1895, har Helms givet Museet.

En Spove, der vel har været af denne Art, havde Holbøll to Gange set flyvende over Havet SV. for Island paa Vej mod Grønland. — 22de Juni 1891 saa Bay en Spove flyvende i østlig Retning over Isen Nord for Island paa 68° 25′ N.B., 14° 4′ V.L.

Arten er europæisk-asiatisk, ynglende i nordlige Lande, vidt vandrende, mod Syd til Kap o. s. v. Dens nærmeste Hjemsteder ere Færøerne, Island og Jan Mayen.

45. **Numenius hudsonicus** Lath.

Numenius hudsonicus: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 101, pl. II. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 366 og 407. — *Numenius hudsonicus* Lath.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 10.

Numenius hudsonicus Lath.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har vist sig nogle faa Gange baade i Syd- og Nord-Grønland.

Reinhardt sen. omtaler to Skind fra Grønland indsendte til Museet i Kjøbenhavn, det ene fra Jakobshavn (findes her ikke mere), det andet fra Godthaab, sendt af Holbøll. Holbøll omtaler desuden to Skind, fra Fiskenæs og Julianehaab. Et Skind fra Iginiarfik, Syd for Egedesminde, Juni 1879, er med Fencker's Samling kommet til Museet.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted synes at være Landene ved Hudson-Bugt. En enkelt Gang skal den have vist sig i Europa.

46. **Numenius borealis** (Forst.).

Numenius borealis Lath.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1860, p. 335. — Id., Ibis 1861, p. 10. — Id., Vidensk. Medd. 1881, p. 185.

Numenius borealis (Forst.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1873. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Er set nogle faa Gange baade i Syd- og Nord-Grønland.

I Museet i Kjøbenhavn haves fem Skind fra Grønland: Et af en Fugl skudt ved Julianehaab i 1858. Et, ligeledes fra Syd-Grønland, kjøbt i 1858. Et af en Fugl skudt ved Nanortalik 3dje

(*Numenius borealis.*)

August 1880 og indsendt af Müller. Efter Fencker vare to skudte ved Ikamiut ved Egedesminde i September 1880; begge Skind ere nu overgaaede til Museet. I sin Dagbog nævner Fencker den desuden som modtagen fra Ikamiut i September 1882.

Arten er amerikansk, ynglende højt mod Nord, vandrende langt mod Syd, til Patagonien o. s. v. I Labrador er den almindelig som gjennemvandrende. Flere Gange er den set paa de Britiske Øer.

47. **Limosa ægocephala** (L.). **Stor Kobbersneppe.**

Scolopax jardreka Müll.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 107. — *Limosa melanura*, Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 67. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 409. — *Limosa ægocephala* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 11.

Limosa ægocephala (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1872. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Limosa limosa* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Limosa melanura* Leisler.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Limosa limosa* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Sargvarsurksoak. (Fabricius.)

Den Store Kobbersneppe er et Par Gange set i Syd-Grønland.

Fabricius opgiver at have set en enkelt. Reinhardt sen. meddeler i 1824, at et Skind var sendt fra Grønland til Museet i Kjøbenhavn; det blev ikke fundet her af Reinhardt jun., som dog oplyser, at det skulde være fra Godthaab; det er vel det samme, der omtales af Holbøll som stammende fra Kok-Øerne udfor Godthaab. — Maaske er det tvivlsomt, om man har tænkt paa at undgaa Forvexling med den amerikanske *Limosa hæmastica*.

Arten er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsted er Island. I Nord-Amerika lever en meget nærstaaende Slægtning, *L. hæmastica* (*hudsonica*).

48. **Macrorhamphus griseus** (Gmel.).

Scolopax grisea: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 102. — *Macrorhamphus griseus* (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 11.

Macrorhamphus griseus (Gmel.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — *Macrorhamphus griseus* (Gmel.) & *var. scolopaceus* (Say): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Macrorhamphus griseus* (Gmel.) & *M. scolopaceus* (Say): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Ereunetes griseus* (Gmel.) & *E. griseus scolopaceus* (Say): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Macrorhamphus griseus* (Gmel.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har en enkelt Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind blev i 1824 af Heilman sendt fra Fiskenæs til Museet i Kjøbenhavn (hvor det ikke mere findes).

Arten, og Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Flere Gange har den vist sig i Europa, især paa de Britiske Øer, en Gang i Danmark.

49. **Totanus solitarius** (Wils.).

Totanus solitarius: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 55. — *Totanus solitarius* (Wils.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Rhyacophilus solitarius (Wils.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Totanus solitarius* (Wils.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Helodromas solitarius* (Wils.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har en enkelt Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en Hun fra Kangek ved Godthaab, 1ste August 1878, er fra Benzon's Samling kommet til Museet i Kjøbenhavn.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Ynglested er Labrador. Paa de Britiske Øer har den vist sig som vildfarende nogle faa Gange.

50. **Totanus flavipes** (Gmel.).

(*Totanus flavipes*: Möschler, Journ. f. Ornith. 1856, p. 335.)

Totanus flavipes (Gmel.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har i det mindste en enkelt Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en Fugl skudt ved Nanortalik er med Fencker's Samling kommet til Museet i Kjøbenhavn.

(Möschler skal have faaet et Skind fra Grønland i 1854, og Arten har derefter været opført blandt Grønlands Fugle; men nogen Grund har der været til at tvivle om Meddelelsen. (Se p. 20)).

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Enkelte Gange har den vist sig i Europa.

51. **Machetes pugnax** (L.). **Brushane.**

Machetes pugnax (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer.

(*Machetes pugnax.*)
Birds, 1884. — *Pavoncella pugnax* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Totanus pugnax* (L.): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Pavoncella pugnax* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Brushanen har en enkelt Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en Hun skudt ved Nanortalik er med Fencker's Samling kommet til Museet.

Arten er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsteder ere i Skotland og Norge. Paa Island skal den kun en enkelt Gang have vist sig. Derimod er den oftere set paa Nord-Amerikas Østkyst.

52. **Tringa minutilla** Vieill.

Tringa minutilla Vieill.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1874, p. 179. — Kumlien, Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 86.

Tringa minutilla Vieill.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1872. — *Actodromas minutilla* (Vieill.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Tringa minutilla* Vieill. & *T. damacensis* (Horsf.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Tringa subminuta* Middend. & *T. minutilla* Vieill.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Limonites minutilla* (Vieill.) (& *L. damacensis* (Horsf.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har to Gange vist sig i Nord-Grønland.

I Foraaret 1867 blev en skudt ved Niakornak paa Nordsiden af Nugsuak-Halvø ved Umanak-Fjord, og af Pfaff blev den sendt til Museet i Kjøbenhavn. Efter Kumlien skal den være iagttagen ved Disko-Fjord i August 1878.

Arten er amerikansk (og østasiatisk). Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Den har et Par Gange vist sig paa de Britiske Øer.

53. **Tringa maculata** Vieill.

Tringa pectoralis Bonap.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 76. — Id., Ibis. 1861, p. 11. — *Tringa maculata*: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 20. — Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 237.

Tringa maculata Vieill.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — *Actodromas maculata* (Vieill.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Tringa maculata* Vieill.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Tringa acuminata* (Horsf.) & *T. acuminata pectoralis* (Say): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Heteropygia maculata* (Vieill.) & *H. acuminata* (Horsf.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Har flere Gange vist sig paa Vestkysten af Grønland, især mod Syd.

Et Skind fra Godthaab indsendtes til Museet i 1851 af Holbøll. To Skind fra Nanortalik modtog Museet i 1860 fra Lytzen. Fra Frederikshaab fik Hagerup i 1886 et Skind, som han har skjænket Museet. Et Skind fra Upernivik, 18de Juni 1888, har Museet faaet fra Fencker. Et Skind af en Fugl skudt 21de September 1889 ved Narsalik, omtrent 7 Mil Nord for Arsuk, er af Krabbe og Helms tilsendt Museet. To Skind fra Nanortalik ere med Fencker's Samling komne til Museet.

Arten er nærmest amerikansk, ogsaa østasiatisk, vist kun ynglende højt mod Nord, men vandrende vidt, langt ned i Syd-Amerika. I Labrador er den almindelig, men vist kun paa Gjennemvandring. Som vildfarende er den flere Gange kommen til de Britiske Øer.

54. **Tringa fuscicollis** Vieill.

Tringa schinzii: Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 75. — *Tringa schinzii* Bonap.: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 409. — Paulsen, i den tyske Overs. af Holbøll's Afhandl., 1846, p. 6 og 39. — *Tringa bonapartii* Schl.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet).

Tringa fuscicollis Vieill.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1873. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Actodromas bonapartii*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Tringa fuscicollis* Vieill.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Tringa bonaparti* Schl.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Heteropygia fuscicollis* (Vieill.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Er set flere Steder langs Vestkysten; den yngler maaske i ringe Mængde i Syd-Grønland.

Efter Holbøll skal E. Hage i 1835 have faaet et Skind sendt fra Nanortalik, ligeledes i 1840. To Skind fra Nanortalik, 7de og 8de September 1840, indsendtes af Kielsen til Museet (det ene af dem findes her ikke mere). Paulsen har flere Gange faaet Arten fra Grønland, og efter skriftlig Meddelelse til ham fra Holbøll yngler den maaske nær Julianehaab, hvor der i nogle Aar i August Maaned var at se smaa Flokke gamle og unge Fugle. Et Skind fra Augpalartok, Nord for Upernivik, Juni 1885, er med Fencker's Samling kommet til Museet. Ligeledes et Skind fra Tasiusak, Nord for Upernivik, 18de September 1886.

Arten er amerikansk, ynglende i arktiske Egne, ikke i Labrador, hvor den dog paa Vandring viser sig i Mængde. Nogle faa Gange er den kommen til de Britiske Øer.

55. **Tringa maritima** Brünn. **typica. Sortgraa Ryle.**

Tringa striata L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 107. — *Tringa maritima*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 408.

Tringa striata L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Arquatella maritima* (Brünn.) & *A. couesi* Ridgw.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Tringa maritima* Brünn. & *T. maritima couesi*, etc.; Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Arquatella maritima* (Gmel.) & *subsp. couesi* Ridgw.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. I Nord-Grønland Sarbarsuk, i Syd-Grønland Sargvarsuk, maaske efter den Lighed, den i flere Henseender har med Tejsten, Serbak eller Sergvak; ogsaa Siksaviarsungoak: den lille Strandsøger eller Strandløber, af Siksak, Strand. (Fabricius.) — Sarfarssuk. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Sigssarmiutak. (Rink.)

21 grønlandske Skind foreligge, af voxne og Unger, ikke forskjellige fra europæiske.

Den Sortgraa Ryle yngler almindelig langs Vestkysten; den er ogsaa funden paa Nord- og Østkysten. Aaret rundt bliver den i Landet. Om Vinteren findes den, siger Holbøll, saa langt nordefter, som Havet er isfrit; den lever da i Syd-Grønland i Flokke, der blive talrigere, alt som Vinteren tiltager og tvinger flere Fugle til at drage mod Syd. Udenfor Yngletiden holder den sig mest til selve Kysten ved Havet, ogsaa paa de yderste Øer og Skjær; om Sommeren færdes den mere inde i Fjordene; ved Begyndelsen af Yngletiden skal den, efter Holbøll, forsvinde fra Strandbredden og trække op paa Bjergsletterne, hvor den kort Tid opholder sig i smaa Flokke; men snart efter fordeles den parvis til Ynglestederne, der ere paa Sletter enten ved ferske Søer eller nær Havet. Dens Føde er mest smaa Muslinger, Snegle og Krebsdyr, særlig nævner Fabricius *Littorina rudis* og *Gammarus locusta*; undertiden skal den ogsaa æde Tang og andre Planter; mest søger den Føden paa Strandbredden ved Ebbe. Reden er kun nogle sammenslæbte fine Rødder eller Straa. Æggene lægges mest sidst i Maj eller først i Juni; de ere fundne fra 14de Maj til 24de Juli.

Ved Nanortalik fandt Vahl den overvintrende 1828—29, som meddelt i Haandskrift.

Fra Julianehaab har Museet modtaget dens Æg i 1849. — Ved Julianehaab saa Bruun den i Sommeren 1894 jevnlig inde i Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord. Grønlænderne sagde, at den fandtes ved Fjordene hele Aaret, i Yngletiden parvis ved smaa Søer, senere i Flokke ved Stranden.

Ved Kysten mellem Julianehaab og Tigsaluk fandt Bruun den almindelig. Paa Øerne Syd for Sanerut fandtes Æg 30te Maj og 2den Juni 1894.

Ved Ivigtut saa Hagerup i 1886—88 om Sommeren kun nogle faa; men fra Begyndelsen af Oktober, Vinteren igjennem var den almindelig. — I 1890—91 fandt Helms den ligeledes enkeltvis om Sommeren ved Ivigtut; men fra 8de Oktober 1890 var den almindelig overalt ved Stranden, indtil Fjorden frøs til midt i Januar. I Sommeren 1890 havde Grønlændere fundet et Par ynglende en Mil fra Ivigtut; 6te Juni saa Krabbe en enkelt ved Ivigtut; 29de Juni fandtes den ynglende et Par Mil Syd for Ivigtut. Om Vinteren var den oftest i Flokke paa indtil 10; kun én Gang saa Helms en Flok paa henved 50. 5te Februar 1891, efter at Fjorden havde været tillagt i tre Uger, kom en enkelt yderst udmattet flyvende til Land ved Ivigtut. Flokkene færdedes overalt ved Kysten, baade paa Sandbund ved Elvenes Udløb og ved Foden af de stejle Klipper.

Ved Arsuk saa Krabbe den ikke om Sommeren i 1889—90; fra først i Oktober til sidst i April var den derimod almindelig, dog ikke i store Flokke. — I 1893 fandt Helms den ynglende paa Øerne ved Arsuk, men ikke i stort Tal. Flyvefærdige Unger bleve sete 14de Juli nær Arsuk. Fra Midten af September begyndte den at blive almindeligere.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have haft rig Lejlighed til at lære den at kjende til alle Aarstider, at dømme efter den indgaaende Fremstilling af dens Livsforhold, der findes i hans Haandskrift. Han omtaler at have set Flokke paa vist 100 om Vinteren. — Jørgensen nævner den i sin Dagbog fra 1841 som ynglende ved Frederikshaab.

Fra Fiskenæs har Museet faaet den tilsendt i 1836. Fra samme Sted nævner Finsch Skind fra baade Sommer og Vinter.

Ved Godthaab er det, at Holbøll har gjort en væsenlig Del af sine Iagttagelser over dens Færden til forskjellige Aarstider; i Brev

(*Tringa maritima.*)

af 1822 skriver han, at den findes der i Mængde, om Efteraaret i store Flokke.

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, hele Aaret. Sidst i Maj lægger den Æg.

Som ynglende ved Kangatsiak Syd for Egedesminde nævnes den af Fencker i 1880.

Fra Egedesminde har Museet i Kjøbenhavn faaet dens Dununge.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Juni 1880.

Ved Christianshaab kom den i 1880, efter Fencker, 23de April, og 16de Maj indbragtes de første Æg. I 1881 viste den sig 26de April.

Ved Klaushavn saa Fencker flere 9de Maj 1880.

Fra Jakobshavn haves i Museet Skind af baade voxne og Unger, modtagne i 1836 og 51. I samme Egn blev den set af Fencker 10de Maj 1881.

Paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt saa Fencker den sidst i Juli 1879.

Ogsaa paa Disko har Holbøll særlig iagttaget den. Fra Godhavn har Museet modtaget Æg i 1859 og Skind i 1861 og 62, deriblandt en Dununge fra 17de Juli 62. Fra samme Sted nævnes den af Fencker i 1879. Skind derfra, tagne i August 1891 og i Juli 1892, nævnes af Stone.

Ved Ritenbenk er den ikke ualmindelig i Begyndelsen af Juni, skriver Fencker i 1891.

Som skudt paa Hare-Ø, Nord for Disko, i Juni 1818 nævnes den af Sabine.

Paa Kysten Nord for Svartenhuk blev den set af Sutherland 29de Maj 1850.

Ved Upernivik yngler den ikke sjelden, siger Fencker. Han nævner den fra Søndre-Upernivik, Upernivik og Kagsersuak. I November 1885 blev den skudt ved Kagsersuak. Omkring 25de September 86 var den særlig talrig ved Upernivik. 28de Maj 87 blev den set løbende paa Grønlændernes Møddinger, hvor Jorden var bar for Sne. Ved 17de August 88 var den almindelig vandrende Syd, ligeledes i de sidste Dage af August 89.

Et Skind fra Duck-Island, paa 73° 57′, fra 2den Juli 1891, nævnes af Stone.

Fra Thank-God-Harbour nævnes den af Bessels som set 11te September 1871.

Ved Ivimiut, paa Østkysten, paa 60° 50′, bleve enkelte sete sidst i Maj 1829, skriver Vahl i Brev af 1830.

Som ynglende i Egnen ved Angmagsalik nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1896 blev den set 28de April.

I Scoresby-Sund, paa Danmarks-Ø, blev, efter Bay, en skudt 13de Juni 1892. I Maven havde den ubetydelige Levninger af Landplanter.

Paa „Germania"- og „Hansa"-Rejsen i 1869—70 blev den efter Pansch set ved Kejser-Franz-Josephs-Fjord og ved Kap Broer Ruys. Paa Sabine-Ø bleve nogle skudte i August og September 1869 (omtalte af Finsch), og sidst i Maj 1870 viste den sig igjen der paa fugtige Lavninger i Flokke paa 20 til 30; først i Juni viste den sig parvis. Paa Pendulum-Ø og Shannon-Ø blev den ogsaa set.

Arten er circumpolar; dog er det en egen Race, *var. couesi*, der findes ved de nordligste Kyster af det Stille Hav. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island og Spitsbergen og paa Vestkysten af Davis-Strædet. Paa Jan Mayen viser den sig paa Gjennemrejse, ligeledes i Labrador.

56. **Tringa canutus** L. **Islandsk Ryle.**

Tringa islandica: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 93. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 407. — *T. canutus* L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet).

Tringa canutus L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Kajordlak (se under *Charadrius pluvialis*). (Helms.)

13 grønlandske Skind foreligge, ganske som europæiske.

Den Islandske Ryle skal yngle ret almindelig paa den nordlige Del af Vestkysten, efter Holbøll, der selv mente at have set dens Dununger (hverken Æg eller Unger ere dog nogensinde komne til Museet i Kjøbenhavn); paa Nordkysten yngler den, vist ogsaa paa den nordlige Del af Østkysten. Kun paa Vandring og temmelig sjelden, viser den sig sydligere langs Kysterne. Til Syd-Grønland skal den, efter Holbøll, komme sidst i Maj, til Nord-Grønland først i Juni; i September trækker

den bort. Udenfor Yngletiden skal den mest holde sig til de yderste Øer. Redeplads skal den have ved Bunden af Fjordene.

Fra Julianehaab har Museet i 1847 modtaget to Skind.

Paa en af Øerne udfor Arsuk bleve to unge Fugle skudte 17de August 1893, som Helms meddeler. Arten var ukjendt for en Del af Grønlænderne paa Stedet; den kommer vist sjelden dér.

I Smallesund, mellem Arsuk og Frederikshaab, blev der, efter Helms, skudt to unge Fugle 29de August 1893. Baade ved Arsuk og ved Smallesund vare de kun sete enkeltvis, ikke i Flok.

Fra Fiskenæs haves i Museet i Kjøbenhavn et Skind af en ung Fugl, modtaget i 1841.

Paa de yderste Øer ved Godthaab synes den, efter Holbøll, at komme hvert Foraar paa Vandring.

Fencker nævner i 1881 tre som skudte ved Ikamiut ved Egedesminde.

Skind fra Christianshaab haves i Museet.

Mellem Jakobshavn og Umanak skal den, efter Vahl, som meddelt af Reinhardt sen., være særlig almindelig. — Fra Jakobshavn haves i Museet et Skind i Sommerdragt fra 12te Juni 1851.

Til Godhavn skal den efter Holbøll komme først i Juni, i Sommerdragt. Et Skind derfra modtaget i 1838, haves i Museet, og andre ere indsendte fra September 1859 og 60 og fra 68. Fencker nævner den fra samme Sted i 1879. (Et Æg, der mentes at være af denne Art, fra Disko, er nævnet af Seebohm, Charadriidæ, p. 424, og The Ibis, 6 ser., vol. V, 1893, p. 263.)

Paa Hare-Ø Nord for Disko nævner Sabine den som skudt i Juni 1818.

Ved Upernivik er den, efter Fencker, ikke ualmindelig Foraar og Efteraar. Han nævner den fra Søndre-Upernivik, Upernivik, Augpalartok og Kagsersuak, jevnlig i Aarene 1885—89, tidligst i Begyndelsen af Juni. I de sidste Dage af August 1889 var den talrig paa Vandring mod Syd.

Fra Tukto-Valley ved Inglefield-Bugt nævner Stone flere som skudte 23de August 1891 og mellem 22de Juni og 22de Juli 1892, de fleste i Yngledragt, en halvvoxen Unge.

Ved Sorfalik, Syd for Port Foulke, saa Bessels en enkelt gammel Fugl ved en Bæk 3dje Juni 1873.

Ved Port Foulke, inde i Landet, saa Coppinger, efter hvad Feilden meddeler, 28de Juli 1875 sex Islandske Ryler, der søgte Føde ved en Bæk; en Han i Yngledragt blev skudt.

Ved Thank-God-Harbour blev, efter Bessels, en gammel Han skudt sidst i Juni 1872. — Coppinger fandt den ikke ualmindelig i Egnen i Juli 1876.

I Scoresby-Sund ved Mudderbugt paa Milnes-Land viste sig fem i Flok 25de og 26de August 1891, som Bay meddeler; tre af dem bleve skudte, alle tre unge Fugle; i Maven havde de kun Plantelevninger.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, vidt vandrende, saa at den har vist sig over det meste af Jorden. Den skal yngle paa Island; men af de mange, der komme til Island, ere dog de fleste kun paa Gjennemrejse. Paa Grinnell-Land yngler den.

57. **Tringa alpina** L. **Ryle.**

Tringa alpina L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 111. — Sabine, Transact. Linn. Soc., XII, 1818, p. 534. — *Tringa variabilis*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 409. — Paulsen, i den tyske Oversættelse af Holbøll's Afhandling, 1846, p. 39. — *Tringa cinclus* L.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 11. — *Tringa alpina* L.: Helms, Vidensk. Medd. 1892, p. 238. — Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 29.

Tringa alpina L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — *Pelidna alpina* (L.) & *var. americana* Ridgw.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884 (Æg fra Grønland nævnes p. 246, hvad dog vist maa bero paa en Fejltagelse). — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Tringa alpina* L. & *T. alpina pacifica* Coues: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Pelidna alpina* (L.) & *P. americana* (Cass.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Tojuk. (Fabricius.)

Det eneste foreliggende grønlandske Skind, fra Øst-Grønland, er ganske som europæiske; men at dømme efter de Beskrivelser, der gives af „*var. americana*“, vil heller ikke den kunne holdes ude fra den europæiske Race; danske Ryler af samme Flok kunne være overordenlig indbyrdes forskjellige, i Størrelse, Næblængde o. s. v.

Rylen er funden i ringe Mængde, dog maaske ynglende, paa Vestkysten, derimod i Mængde ynglende paa den østligste Del af Østkysten.

Fabricius havde ikke selv set Rylen i Grønland, men mente at gjenkjende den i Grønlændernes Beskrivelse. Sabine nævner kun en enkelt som hjembragt fra Grønland i 1818. Holbøll havde ikke set den. 2 Skind fra Jakobshavn, indsendte af Rudolph i 1843, nævnes i Kjøbenhavns Museums Dagbog (de findes her ikke mere).

(*Tringa alpina*).
Paulsen skal flere Gange have faaet den fra Grønland i Efteraarsdragt og i Ungedragt. 30te Maj 1890 blev en i fuld Sommerdragt skudt ved Ivigtut og bragt til Helms. — Paa Østkysten fandt Bay den meget almindelig ved Scoresby-Sund. I 1891 i Begyndelsen af August var den i smaa Flokke paa Jameson-Land og Danmarks-Ø; fra 25de til 28de August var den i Masse paa Strand-Engene ved Mudderbugt; men derefter blev kun en enkelt set, 2den Oktober, da Landet var snedækt, flyvende lavt mod Vest. I 1892 bleve de første sete paa Danmarks-Ø 5te Juni nede ved Stranden; der var da mange af dem, og maaske vare de komne noget før til Engene og Ferskvandssøerne oppe i Landet, hvor de om Foraaret særlig holdt til, og hvor de vist ynglede. Hos en Hun skudt 9de Juni vare Æggene i Æggestokken ikke videre udviklede: i dens Mave fandtes kun Planterester.

Arten er circumpolar. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island og Jan Mayen og er almindelig i det nordlige Nord-Amerika; men Labrador nævnes dog ikke blandt dens Hjemsteder.

58. **Calidris arenaria** (L.). **Selning.**

Calidris arenaria: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 92. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr. Bd. 4, 1843, p. 406.

Calidris arenaria (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Tringa arenaria* L.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Calidris arenaria* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Selningen er en faatallig Trækfugl i Grønland. Den yngler paa den nordlige Del af Vest- og Østkyst, neppe sydligere end 68°, og paa Nordkysten; sydligere viser den sig kun paa Gjennemrejse. Den kommer sent og drager bort tidlig, i September.

Fra Nanortalik omtales den af Holbøll som iagttagen i September. To Skind derfra haves i Museet, fra Fencker's Samling.

Et Skind fra Julianehaab haves i Museet, indsendt i 1847 fra Kielsen.

Fra Ikamiut ved Egedesminde indsendtes den af Pfaff, fra 1870, ligeledes fra Sakåk fra Foraaret 71.

Et Skind fra Christianshaab, September 1881, har Museet faaet fra Fencker.

Paa Disko har Holbøll fundet den ynglende; ved Godhavn

fandt han i Juli 4 dunede Unger paa en lille Engmose. Fra Godhavn har Museet modtaget den i 1861.

Paa Kysten Nord for Svartenhuk saa Sutherland en eller to 29de Maj 1850.

Som maaske ynglende ved Upernivik opføres den af Fencker. Han nævner den fra Søndre-Upernivik, Upernivik, Augpalartok og Tasiusak flere Gange i Aarene 1885—88, i Juni, Juli, August og September, tidligst 8de Juni, 1887.

Et Skind fra Glacier-Valley ved Inglefield-Bugt, fra 14de Juni 1892, nævnes af Stone.

Paa Northumberland Ø saa Bessels den paa Stranden 8de Juni 1873; den syntes at være paa Vandring mod Nord.

Ved Rensselaer-Bugt viste den første Selning sig i 1854 den 5te Juni, efter Kane.

I Egnen om Thank-God-Harbour fandt Bessels den almindelig i Sommeren 1872. Et Par Reder med Æg fandtes midt i Juli. De gamle med Dununger løb i Juli omkring ved Ferskvandssøerne, hvor de fandt rigelig Føde af Krebsdyr og Myggelarver.

Fra Auarket paa den sydlige Del af Østkysten, paa 61° 15′, har Museet modtaget et Skind fra 17de Juni 1829, fra Vahl.

En ung Fugl blev, efter Bay, skudt ud af en lille Flok paa Sydkysten af Jameson-Land 3dje August 1891. En Han i Sommerdragt blev skudt paa Danmarks-Ø 14de Juni 1892; i Maven havde den Planterester. (Begge hjembragtes til Museet i Kjøbenhavn.)

Skind af en gammel Fugl og af en halvvoxen Unge fra Sabine-Ø paa Østkysten, August 1869, omtales af Finsch.

Et Skind fra Kap Philip Broke paa Shannon-Ø, August 1869, nævnes ligeledes af Finsch.

Arten er circumpolar, ynglende i de allernordligste Lande, men vandrende vidt, set over det meste af Jorden. Som ynglende er den ogsaa funden paa Grinnell-Land og vist paa Island. Paa Vandring er den set paa Jan Mayen o. s. v.

59. **Phalaropus hyperboreus** (L.). **Odinshane.**

Tringa lobata L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 109. — *Phalaropus hyperboreus*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 410.

Phalaropus hyperboreus (L.): Dresser, Birds of Europe, VII, 1874. — *Lobipes lobatus* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Lobipes hyperboreus:* Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Phalaro-*

(*Phalaropus hyperboreus.*)
pus lobatus (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Phalaropus hyperboreus* (L.): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Nelloumirsortok, egenlig: den som har givet sig til at svømme, af Nelloumavok, svømmer, et Ord, der oftest bruges om Landdyr, som forlade Landet for at svømme; Navnet har den vel faaet, fordi den, skjønt Svømmer, ikke meget mere end et Landdyr synes skikket til Svømning. Oftest bruges Navnet som formindsket: Nelloumirsortungoak. (Fabricius.) — Nalumasortok. (Helms.)

28 grønlandske Skind foreligge, af voxne og Unger, ikke afvigende fra europæiske.

Odinshanen findes som almindelig ynglende langs det meste af Vestkysten; den kjendes ogsaa fra Østkysten. Den er en sent kommende Trækfugl. Ved Vestkysten skal den komme i de sidste Dage af Maj; bort vandrer den sidst i September. Strax ved Hidkomsten sees den mest svømmende paa Havet mellem Øerne; men snart vandrer den ind i Fjordene til Redepladserne ved ferske Søer, især i Dalene. Fra det ferske Vand flyve de voxne ofte ud paa Fjordene, selv i Yngletiden, og i August vandre gamle og Unger ud til Øerne, hvor de undertiden svømme i uhyre Flokke. I Indsøerne lever den især af Insektlarver, som den samler paa Vandets Overflade eller piller fra Planterne ved Søbredden; ogsaa paa Havfladen tager den Smaadyr.

Fra Julianehaab har Museet modtaget den i 1847. — Ved Julianehaab var den, efter Bruun, i Juni og Juli 1894 meget almindelig paa de mindre og større Søer ved Igaliko-, Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord, oftest liggende parvis paa Søerne; nogle Gange saaes Flokke paa indtil 20. En Rede med 4 Æg blev i Juni funden ved Narsarsuak i Sermilik-Fjord liggende paa en lille Forhøjning i en Sump. I Fjordene skulde den efter Grønlændernes Sigende findes fra Maj til Slutningen af September, da den flokkes og gaar bort.

I Storisen Syd for Sanerut saa Bruun to først i Juni 1894.

Ved Kornok-Fjord et Par Mile Syd for Ivigtut, paa et Fladland med talrige Smaasøer, blev der, efter Helms, 29de Juni 1890 paa en lille Sø set en Odinshane svømmende, paa en anden Sø to sammen. — I September 1889 blev en skudt tæt ved Ivigtut, ligeledes 19de August 1890.

Ved Kysten nogle Mile Nord for Arsuk saa Krabbe 7de, 8de

og 11te September 1890 paa forskjellige Steder henholdsvis 2, 3 og 3 svømmende sammen. — Ved Arsuk blev den i 1893, efter Helms, kun set paa Vandring om Foraaret; den ynglede neppe i Nærheden. To Hunner bleve skudte 28de Maj og 7de Juni; to Hanner 13de og 24de Juni.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have haft god Lejlighed til at lære den at kjende.

Fra Fiskenæs er den i 1836 og 41 tilsendt Museet. Fra samme Sted omtaler Finsch i 1877 Skind af voxen og Unge.

Ved Godthaab nævnes den af Holbøll, i Brev af 1823, som ganske almindelig paa sine Steder.

Ved Holstenborg nævner Brummerstedt den som ynglende.

Fra Ikamiut ved Egedesminde haves i Museet et Skind fra Juni 1890. Æg fra Egedesminde har Museet modtaget i 1861.

Ved Christianshaab fik Fencker to skudte 5te Juni 1880. Ligeledes fik han den fra Klaushavn i Foraaret 1885.

Fra Jakobshavn haves i Museet Skind of voxne og af Dununger, indsendte i 1836, 43, 46 og 51.

Fra Godhavn haves ligeledes i Museet Skind af voxne og Unger fra 1860 og 64. Samme Sted fik Fencker flere i Juni 1879. Stone nævner den ogsaa som skudt paa Disko i Sommeren 1891.

Ved Ritenbenk fandt Fencker den i 1891 meget almindelig, ynglende paa selve Ritenbenk-Ø.

Fra Ikerasak ved Bunden af Umanak-Fjord nævner Schalow Skind af voxen og af ung Fugl indsamlede af Vanhöffen, der havde fundet den ynglende dér ved Smaasøer i 1892—93.

Ved Kysten paa 71° saa Sabine en lille Flok i Juni 1818.

Ved Upernivik findes den, som Fencker meddeler. Han nævner den fra Søndre-Upernivik, Prøven, Upernivik og Kagsersuak. Paa Flad-Øerne udfor Prøven skal den yngle, meddeles i 1885. Sidst i August 1889 fandt han den meget almindelig mellem Prøven og Søndre-Upernivik, unge og gamle.

I Scoresby-Sund paa Danmarks-Ø bleve, efter Bay, Han og Hun skudte ved en lille Ferskvandssø 27de Juni 1892 (begge hjembragtes); i Hunnens Æggestok var der et stort Æg.

Arten er circumpolar, ynglende nordlig, undertiden langt vandrende, til Mellem-Amerika, de indiske Øer o. s. v. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

60. **Phalaropus fulicarius** (L.). **Thorshane.**

Tringa fulicaria L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 111. — *Phalaropus platyrhynchus*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 411. — *Phalaropus fulicarius* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 83 (kun Navnet).

Phalaropus fulicarius (L.): Dresser, Birds of Europe, VII, 1874. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Crymophilus fulicarius* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Phalaropus fulicarius* (L.): Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Crymophilus fulicarius* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Kajok (?) (Fabricius.)

22 grønlandske Skind foreligge, af voxne og Unger, ikke afvigende fra europæiske.

Thorshanen findes som almindelig ynglende langs den nordlige Del af Vestkysten Nord for 68°, sikkert ogsaa ved Nordkysten; paa Vestkystens sydlige Del sees den kun paa Vandring. Efter Holbøll er den af alle Grønlands Trækfugle den, der kommer senest, ikke før Juni; sidst i September forlader den Landet. Den færdes mest paa Havet og svømmer gjerne i Brændinger ved Skjærene; paa Vandring langs Kysten viser den sig sjelden undtagen ved de yderste Øer, oftest efter Storm; i Juni 1835, da Holbøll i 18 Dage var indesluttet af Isen i Davis-Strædet, saa han den daglig svømme mellem Isstykkerne. Reden har den ved Bredden af ferske Søer paa Øerne udenfor Kysten, ikke inde i Fjordene. Æg ere fundne fra 3dje Juni til ind i Juli. I August ere Ungerne flyvefærdige, og i September svømme de ved de yderste Øer i Flokke med de gamle. I Levemaade skal den iøvrigt have stor Lighed med Odinshanen.

Fra Julianehaab haves i Kjøbenhavns Museum et Skind modtaget i 1847.

Ved Ivigtut saa Helms 17de Juni 1890 tre svømmende sammen temmelig langt inde i Fjorden; en af dem blev skudt.

Fra Frederikshaab fik Fabricius den tilsendt i 1793, som han meddeler i sit Haandskrift; selv havde han ikke set den i Grønland.

Ved Godthaab sees den kun sjelden, meddeler Holbøll i Brev fra 1823.

Fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker Æg i 1880. — Fra Egedesminde modtog Museet i 1862 Skind af voxen og Dununge.

Fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt haves i Museet flere Skind, deriblandt ogsaa af Fugle skudte ved Reder 20de Juni 1864. Fencker modtog baade Fuglen og dens Æg derfra 5te Juni 1880. Selv fandt han den dèr ynglende i betydelig Mængde senere i Juni 1880.

Fra Jakobshavn haves et Skind i Museet, modtaget i 1851. Et andet er indsendt fra 14de Juni 1836.

Fra Hunde-Ejland har Museet modtaget Æg tagne i Juli 1861.

Fra Kronprindsens-Ejland er ligeledes modtaget Æg fra 1860.

Fra Godhavn haves et Skind modtaget i 1838. Fra Disko nævner Fencker den i 1879.

Ved Upernivik yngler den ikke ualmindelig, efter Fencker. 6 Skind derfra har Museet faaet fra Fencker, baade gamle og Dununger, fra Sommer 1887 og 88. Særlig nævner han den som ynglende paa de smaa Øer udfor Upernivik. — Fra en Ø Vest for Prøven har Olrik i 1866 indsendt dens Æg til Museet.

I Davis-Strædet paa 68° paa Havet mellem Isbjerge saa Sabine fire sammen 10de Juni 1818; en af dem blev skudt. — I Davis-Strædet er den, som sagt, ogsaa set af Holbøll i Juni 1835.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, undertiden vandrende temmelig langt mod Syd, til Nord-Afrika, Indien o. s. v. Den yngler ogsaa paa Island og Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og, ikke ualmindelig, paa Grinnell-Land.

61. **Gallinago scolopacina** Bonap., **typica** & var. **wilsonii** (Temm.). **Horsegjøg.**

Scolopax gallinago L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 106. — Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 75. — (*Scolopax grisea?*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 409.) — Paulsen, i den tyske Oversættelse af Holbøll's Afhandl., 1846, p. 40. — *Gallinago media* Steph.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 11. — *Gallinago wilsoni* (Temm.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1881, p. 186.

Gallinago coelestis (Frenzel): Dresser, Birds of Europe, VII, 1880. — *Gallinago coelestis* (Frenzel) & *G. wilsoni* (Temm.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Gallinago media* & *G. wilsoni*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Gallinago gallinago* (L.) & *G. delicata* (Ord): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Scolopax gallinago* L. & *S. gallinago wilsoni* Temm.: Seebohm, Charadriidæ, 1888. — *Gallinago*

(*Gallinago scolopacina.*)
gallinago (L.) & *G. delicata* (Ord): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XXIV, 1896.

Vestgrønlandsk. Siguktok. (Fabricius.)

Af de foreliggende 4 grønlandske Skind ere to af den typiske europæiske Race, to af den amerikanske *var. wilsonii* (der oftest regnes for en egen Art). Nogen fast Forskjel mellem de to Racer findes ikke (se bl. a. Seebohm og Sharpe, l. c.). Af de grønlandske Skind ere de med 14 Halefjer henførte til den europæiske, de med 16 til den amerikanske Race.

Horsegjøgen, baade den europæiske og den amerikanske Race, er med Sikkerhed kun nogle faa Gange set paa Grønlands Vestkyst; dog er der, efter Udsagn af Holbøll at slutte, Sandsynlighed for, at den i ringe Tal kan yngle i Syd-Grønland.

Fabricius havde i Grønland kun set en enkelt „*Scolopax gallinago*“. Paulsen modtog i 1845 et Skind af „*Scolopax gallinago*“ fra Syd-Grønland.

Af Artens europæiske Race haves i Museet i Kjøbenhavn to Skind fra Grønland, det ene fra Nanortalik, 6te September 1840, indsendt af Kielsen, det andet fra Fiskenæs, Oktober 1845, indsendt af Holbøll.

Af Artens amerikanske Race har Fencker faaet et Skind fra Niakornak paa Nordsiden af Nugsuak-Halvø ved Umanak-Fjord, Foraar 1877; det er nu kommet til Museet. Et Skind fra samme Sted, fra Juli 1891, har Museet ligeledes faaet fra Fencker.

Maaske er det denne Art, Holbøll sigter til, naar han, i 1840, skriver, at han ofte i Syd-Grønland i næsten alle Sommermaaneder har set en *Scolopax* flyve, men aldrig faaet den skudt.

Arten er circumpolar. Den europæiske (og asiatiske) Race har nærmeste Hjemsteder paa Færøerne og Island, den amerikanske i Labrador.

62. **Larus argentatus** Brünn. **typicus** & var. **affinis** Rhdt.

Havmaage.

Larus affinis Rhdt. n. sp.? og *Larus argentatus* Brünn.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 78 og 80. — Id., Ibis 1861, p. 17.

Larus argentatus Brünn. & *L. affinis* Rhdt. & *L. leucophæus* (Licht.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1873 & 80. — *Larus argentatus* Brünn. & *var. smithsonianus* Coues & *L. occidentalis* Aud. & *L. affinis* Rhdt. &

L. cachinnans Pall.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Larus argentatus* & *L. argentatus smithsonianus* & *L. occidentalis* & *L. cachinnans* & *L. affinis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Larus argentatus* Brünn. & *L. affinis* Rhdt. & *L. occidentalis* Aud. & *L. cachinnans* Pall.: Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Af de foreliggende tre grønlandske Havmaage-Skind ere kun de to af gamle Fugle; det ene af dem er af Artens typiske atlantiske Race, vist af den langtfra altid kjendelige amerikanske Underrace *var. smithsonianus*; det andet er af den asiatiske, sibiriske, *var. affinis*, der oftest regnes for en egen Art.

Det nævnte Skind af den typiske Race har Vingens Længde 455^{mm}. Derefter er der maaske størst Sandsynlighed for, at Fuglen er kommen fra Atlanterhavets Amerika-Side, hvor Havmaagen oftest skal være større end ved Europa-Siden; de foreliggende 7 danske og færøiske Skind ere i hvert Fald mindre, med Vingelængde fra 370 til 440; men et Skind fra Middelhavet har Vingen 450, og fra Norge nævner Collett (Nyt Mag. f. Naturv. Bd. XXXV, 1894, p. 308) en Havmaage med Vingen 459; og omvendt kunne de amerikanske Havmaager være lige saa smaa som de europæiske. Over den hvide Spids paa 2den Svingfjer findes et ret bredt sort Tværbaand, hvad ogsaa skal være det almindelige hos den amerikanske „*var. smithsonianus*“, men heller ikke er helt ejendommeligt for den. — Med Sikkerhed kan det ikke siges, hvorfra den nævnte grønlandske Havmaage stammer.

Det foreliggende Skind af *var. affinis* er Typen for „*Larus affinis* Rhdt.“. Den er tilstrækkelig afvigende fra den typiske *Larus argentatus* til at kunne regnes for en egen Race af Arten, men neppe forskjellig nok til at regnes for en egen Art. Den afviger fra den typiske *L. argentatus* ved at have en noget mørkere graa Farve paa Ryg og Vinger; desuden skal den have rød, ikke gul, Øjering og Fødderne „orangeokker“ (efter Opgivelse af Finsch), ikke kjødfarvede. Hvad Værd der maa tillægges Forskjellen i Farve af Øjering og Fod, er ikke til at sige endnu; Forholdet er vist ikke efterset paa ret

mange; paa Skind kan det jo ikke sees; og det er i hvert Fald af de Egenskaber, der vexle stærkt med Alder. Forskjellen i Oversidens graa Farve er ubetinget meget lidt sigende; hos den typiske *L. argentatus* vexler Farven ikke lidt; af Museets europæiske Skind ere de færøiske de lyseste; de danske og et fra Middelhavet ere i Tonen af den graa Farve meget nær ved at staa midt imellem de lyse færøiske og den mørke *var. affinis.* I Farvetegning og i Størrelse (Vingelængde 410^{mm} hos den grønlandske *var. affinis*, 455 hos et Skind fra Sibirien, fra Finsch) er der ingen Forskjel fra *L. argentatus typicus.* (At *var. affinis* ligesom *L. fuscus* skulde have forholdsvis lang Mellemfod, kan ikke med Rette siges; hos *L. fuscus* er Mellemfoden betydelig længere end Mellemtaaen; hos den grønlandske *var. affinis* ere Mellemfod og Mellemtaa omtrent lige lange, henholdsvis 59 og 57^{mm}, og ganske lignende er Forholdet hos *L. argentatus typicus.*) Saunders, der dog selv regner „*L. affinis*“ for en egen Art, har vist Ret, naar han siger om den, at den „is in fact a Herring-Gull (ɔ: *L. argentatus*) which passes the whole of the year in a brilliant atmosphere; and I cannot help thinking that to this, and to other conditions of existence with which we are as yet unacquainted, its intensity of coloration is mainly attributable.“ (Proceed. Zool. Soc. London 1878, p. 172). — („*Larus cachinnans*“ fra Middelhavet, Asien o. s. v. og „*L. occidentalis*“ fra det Stille Hav, der begge, at dømme efter Beskrivelser, neppe kunne skjelnes fra „*L. affinis*“, ere vel ogsaa kun Racer af *L. argentatus.*)

Havmaagen er kun nogle ganske faa Gange set ved Grønlands Vestkyst.

Af den typiske Race haves i Museet det omtalte Skind af en gammel Fugl, i Vinterdragt, indsendt af Holbøll i 1851. To eller tre Gange desuden skulde den være iagttagen i Grønland, efter hvad Reinhardt jun. havde hørt. Tillige har Museet faaet et Skind af en ung Fugl, vist af samme Race, fra Godthaab, 28de Juni 1886, indsendt af Holm.

Af *var. affinis* haves kun det omtalte Skind, i Vinterdragt, fra Nanortalik, indsendt i 1851 af Kielsen.

Arten er circumpolar, snarest sydlig, med vid Udbredelse, ikke meget vandrende. Den typiske Race har sine nærmeste Hjemsteder paa Færøerne, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet og er set paa Jan Mayen. Racen „*affinis*“ er nærmest sibirisk, men har flere Gange vist sig i Vest-Europa.

63. Larus marinus L. Svartbag.

Larus marinus L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 102. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 414.

Larus marinus L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1872. — *Larus marinus* L. & *L. schistisagus* Stejn.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Larus marinus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Larus marinus* L. & *L. schistisagus* Stejn.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Saunders, Catal. Birds. Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Naiardluk eller Naiardluksoak, hvad der kan betyde en stor eller slem Maage, vel fordi den kan skade andre Fugle, især Ederfuglene. (Fabricius.) — Naujardluk. (Helms.)

De 11 foreliggende grønlandske Svartbag-Skind af fuldt udfarvede Fugle (af yngre Fugle og Unger haves desuden 5) ere indbyrdes meget forskjellige i Tegningen af nogle af de yderste Svingfjers Spidser. 1ste Svingfjers hvide Spids kan bagtil ende i en skarp Grændselinie mod Fjerens sorte Farve, eller den kan være skilt fra den sorte Farve ved et mellemliggende graaligt Stykke i Inderfanen. 2den Svingfjer har altid en stor hvid Spids; men undertiden er der et bredt sort Tværbaand over den hvide Spids, undertiden er der af Tværbaandet kun det svageste Spor tilbage i Skikkelse af en lille sort Plet ved Fjerens Rand; bagtil kan den hvide Spids grændse skarpt til den sorte Farve eller i Inderfanen gaa over i et graaligt Felt. 3dje Svingfjer har altid en kortere hvid Spids, og bag Spidsen er Fjeren sort; men i den sorte Farve nærmest bag Spidsen kan der i Inderfanen ligge en mindre eller større hvid Plet, mere eller mindre skarpt afgrændset eller bagtil gaaende over i et stort lyst, hvidligt Felt i Inderfanen. (Lignende Ændringer findes ogsaa hos danske Svartbager; et stort hvidt Felt i Inderfanen af 3dje Svingfjer er saaledes ogsaa at se paa et Skind fra Øresund.) — Et lyst Felt i Inderfanen af 3dje Svingfjer skal være et af de vigtigste Kjendemærker for „*Larus schistisagus*“ (se især: Stejn-

eger, Proceed. U. S. Nat. Mus., vol. 10, 1887, p. 119—123, pl. VIII) overfor *L. marinus.* „*L. schistisagus*" skal være Svartbagens Stedfortræder i det nordlige Stille Hav (undertiden holdes den for en nærmere Slægtning af „*L. affinis*") og regnes oftest for en egen Art; men at dømme efter Beskrivelser kan den ikke engang skjelnes som Race fra den atlantiske Svartbag. Efter Svingfjerenes Tegning kan den ikke skjelnes. Den skulde ogsaa afvige ved, at Ryggens sorte Farve har en blaalig, ikke en brunlig Tone; men heller ikke deri er den forskjellig fra den atlantiske Svartbag; Tonen af den sorte Farve er oftest blaalig baade hos grønlandske og danske Skind.

Et Skind af en udvoxen Maage, der sikkert er en Bastard mellem *Larus marinus* og *L. glaucus*, haves i Museet, fra Upernivik 8de September 1886, fra Fencker. Den afviger fra Svartbagen ved, at Oversidens mørke Farve næsten er som hos Graamaagen, lige saa lys. Haandsvingfjerene ere som hos Svartbagen. Den stemmer ganske med Bastarder avlede mellem de to Arter i Zoologisk Have ved Kjøbenhavn (et Billede af en saadan Bastard findes i: Den Zoologiske Have ved Kjøbenhavn 1859—1884, et Jubilæums-Skrift, ved P. Tauber, 1884). Den synes ogsaa at stemme med Beskrivelsen af „*Larus nelsoni*", der synes kun at være kjendt i et Par Stykker, og som vist ogsaa kun er en Bastard.

Svartbagen findes som ret almindelig ynglende langs Grønlands Vestkyst, mod Nord neppe nok saa langt som til Upernivik, talrigst i Syd-Grønland, efter Holbøll maaske almindeligst mellem 63° og 66°. Den er Standfugl; i hvert Fald en Del bliver Aaret rundt ved Ynglestederne. Mest færdes den udenfor Kysten, men fjerner sig kun faa Mile fra Land. Ynglepladser har den især paa de ydre Øer, men ogsaa paa Fjelde nær Fjordenes Mundinger, ikke langt inde i Fjordene. Den lever mest af Fiske og af Aadsler; men den tager ogsaa Æg og Unger fra andre Fugle. Dens Æg ere fundne fra 3dje Maj til 15de Juni;

oftest lægges de i Maj; i 1824 fandt Holbøll dens Æg allerede 3dje Maj, trods Kulde: 6te Maj frøs det 12°.

I Fjordene ved Julianehaab saa Bruun i Sommeren 1894 kun en enkelt. Efter Grønlændernes Udsagn skulde den om Efteraaret komme derind, og Ungerne skulde blive derinde længere end de gamle.

Paa Nunarsuit, mellem Julianehaab og Ivigtut, saa Vahl dens Rede med Æg sidst i Maj 1828, som meddelt i hans Haandskrift. — Paa Strækningen mellem Julianehaab og Ivigtut saa Bruun i 1894 adskillige, flest Nord for Kagsimiut. Reder med Æg fandtes sidst i Maj paa Øerne Syd og Nord for Sanerut.

Ved Ivigtut saa Hagerup den i 1886—88 til alle Aarstider, men kun i ringe Tal, talrigst om Efteraaret. — I 1890—91 saa Helms den jevnlig paa Fjorden Aaret rundt, baade unge og gamle, maaske oftest i Oktober og November.

Ved Arsuk saa Krabbe den i 1889—90 hele Aaret, dog kun faa Gange om Vinteren. Den ynglede i Nærheden, og Grønlænderne kom ofte med dens Æg i Foraaret 1890. To halvvoxne Unger derfra bleve bragte til Helms. — I 1893 fandt Helms den almindelig omkring Arsuk hele Sommeren, langt almindeligere end inde i Fjorden ved Ivigtut. Den ynglede almindelig paa Øerne udfor Kysten.

Mellem Arsuk og Frederikshaab saa Helms den i ret stort Tal mellem 12te og 14de Maj 1893, oftest parvis; den havde da neppe begyndt at lægge Æg, skjønt Grønlænderne sige, at Æglægningen begynder 2den Maj.

Fra Frederikshaab kjendte Fabricius den godt. En ung Fugl derfra modtagen i 1895 haves i Museet i Kjøbenhavn.

Fra Fiskenæs haves Skind i Museet. Fra samme Egn nævnes den ogsaa af Finsch.

Skind fra Godthaab ere sendte til Museet i 1832 og 48. Fencker nævner den derfra 8de Februar 1893.

Fencker modtog i 1880 Æg tagne mellem Egedesminde og Ikamiut.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Foraaret 1881.

Ved Klaushavn saa Fencker enkelte først i Maj 1880. Fra samme Sted modtog han den i Juli 1886.

Paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende sidst i Juli 1879.

(*Larus marinus.*)

Fra Fortunebays-Øer ved Sydkysten af Disko haves Skind i Museet fra August 1879, modtagne fra Fencker.

Ved Ritenbenk vare unge Fugle ikke ualmindelige i Efteraaret 1890, skriver Fencker. Samme Sted bleve gamle Fugle sete oftere midt i April 1891.

Ved Upernivik blev den, efter Fencker, set enkeltvis 2den September 1888 og 9de Juni 1889.

I Baffins-Bugt, højt oppe, blev den, efter Sabine, set en enkelt Gang i Sommeren 1818.

Arten er nordatlantisk og nordpacifisk, ikke særlig nordlig, kun lidt vandrende. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island og i Labrador; paa Vestkysten af Davis-Strædet er den set.

64. **Larus leucopterus** Faber. **Hvidvinget Maage.**

Larus leucopterus: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 418. — *Larus leucopterus* Faber & *L. chalcopterus* Licht.?: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 17.

Larus leucopterus Faber: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Naiangoak. (Holbøll.) — Nauja og Naujanguak. Oftest skjelnes *Larus leucopterus* ikke fra *L. glaucus*; begge kaldes Nauja. (Helms.)

Trods omhyggelig Sammenligning mellem 18 Skind af *Larus leucopterus*, deraf 10 grønlandske, og 26 Skind af *L. glaucus*, deraf 15 grønlandske, er det ikke lykkedes at finde andet end Størrelseforskjel mellem de to Slags Maager. Næblængden (regnet fra Fjergrændsen bag Næseboret), som Udtryk for Størrelseforskjellen, vexler fra 29^{mm} til $33\frac{1}{2}$ hos de grønlandske Skind af *L. leucopterus*, til 36 hos Skind fra andre Steder; hos *L. glaucus* vexler den fra 42 til $51\frac{2}{3}$. Forskjellen i Størrelse synes at være nogenlunde fast for de foreliggende Skinds Vedkommende; men stor er den ikke (maaske havde den vist sig større, hvis det havde været muligt at indskrænke Sammenligningen til Fugle af samme Kjøn); den nordpacifiske „*L. barrovianus*“, der beskrives som en lille *L. glaucus*, synes derimod at maatte være en Mellemform; og Holbøll siger, at der ikke altid efter Størrelse kan skjelnes mellem de grønlandske Hvid-

vingede Maager og Graamaager. Man kunde derfor fristes til at regne Hvidvinget Maage og Graamaage for væsenlig kun Dvergform og Kjæmpeform af samme Art. — Maaske er det sandt, hvad Holbøll og andre sige, at *L. leucopterus* har forholdsvis længere Vinger end *L. glaucus*, skjønt dette ikke kan sees paa Skindene, og at *L. leucopterus* kan kjendes fra *L. glaucus* paa sin lettere Flugt. At Fabricius ikke har skjelnet mellem Hvidvinget Maage og Graamaage, skjønt han vidste, hvad Glahn havde sagt i den Retning, taler ikke til Fordel for Adskillelsen; heller ikke Helms havde kunnet finde nogen egenlig Forskjel undtagen i Størrelse; og det ligger nær at regne Forskjellen i Flugten for kun en Følge af Forskjellen i Størrelse; den mindre Fugl vil bevæge Vingerne hurtigere end den større, o. s. v. — Men selv om det kunde godtgjøres, at der findes Mellemformer mellem Hvidvinget Maage og Graamaage, synes de to Slags i Naturen dog at optræde tilstrækkelig indbyrdes skilte til at maatte regnes i hvert Fald for begyndende Arter. — (Utænkeligt var det maaske ikke, at de slet ikke stod i nærmere Slægtskabsforhold til hinanden, men at de vare fremkomne ved Afblegning af oprindelig forskjellige Arter og først ved Afblegningen vare komne til at ligne hinanden paafaldende.)

Den Hvidvingede Maage er overordenlig almindelig som ynglende langs Grønlands Vestkyst, mindst almindelig ved den nordlige Del; næst efter Riden skal den være den talrigste Maage ved Vestkysten. Enkelte Gange har den vist sig i Smith-Sund. Fra Østkysten haves ingen sikker Efterretning om den undtagen fra den sydligste og den nordlige Del. Den er nærmest Standfugl; i Nord-Grønland havde dog Holbøll ikke set den om Vinteren; men ude over Davis-Strædet og ved Syd-Grønlands Kyst er den almindelig paa den Aarstid. Efter Holbøll er dens kjæreste Føde *Mallotus arcticus*; den æder ogsaa ofte *Gadus agilis* og tager ellers tiltakke med samme Foder som Graamaagen; Bær af *Empetrum* æder den gjerne, blandt andet. Oftest ruger den flokkevis paa stejle Klippevægge ved

Stranden, baade inde i Fjordene og ved selve Kysten, i Selskab med andre Arter; undertiden yngler den enkeltvis eller i ganske smaa Flokke paa Overfladen af smaa Øer. Æg skulle være fundne fra 14de Maj til 16de Juni.

Ved Nanortalik saa Vahl kun enkelte i Vinteren 1828—29, meddeler han i Haandskrift.

I Egnen ved Julianehaab saa Bruun den i Sommeren 1894 kun enkeltvis inde i Fjordene før den 26de August, da unge Fugle fandtes i Flokke ved Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord sammen med Unger af Graamaager; de gik ofte paa Land for at æde Bær. Den skulde efter Grønlændernes Udsagn træffes hele Aaret inde i Fjordene, men ikke almindelig, og den skulde ikke yngle der.

Ved Kysten mellem Julianehaab og Arsuk saa Bruun den i Mængde i 1894.

Ved Ivigtut var der, efter Hagerup's Iagttagelser i 1886—88, om Vinteren mange unge Fugle og nogle faa gamle; men de fleste forlod Egnen i Oktober og kom tilbage i Marts. Omtrent 1000 Par ynglede paa Fuglefjeldet inde i Fjorden, ovenfor *Larus tridactylus*; de laveste Reder stod i en Højde af omtrent 200 Fod, de øverste omtrent 500 Fod over Havet. To Par ynglede paa en Fjeldvæg, hvor tidligere en Mængde Rider byggede, det ene Par i en Højde af 15 Fod, det andet 100 Fod over Havet. Æglægningen begyndte ofte, medens Fjorden endnu var tillagt med Is. Udfløjne Unger bleve tidligst sete 25de Juli; de fleste viste sig i den første Del af August. I den første Tid ledsages Ungerne af de voxne; senere blande de sig mellem de unge Graamaager, men ikke med Riderne. De unge Maager vare ofte paa Land for at æde Bær af *Empetrum*. — I 1890--91 fandt Helms den overordenlig talrig paa Fjorden og nogle nærliggende Fjorde baade Sommer og Vinter, dog i noget mindre Tal om Vinteren. I Maj 1890 og 91 holdt den sig i store Flokke inde i Fjorden, hvor der stod Masser af *Mallotus arcticus*. I Juni og Juli saaes den kun enkeltvis ved Ivigtut; den var da inde ved Fuglefjeldet. 29de Juli og 3dje August var dér henholdsvis omtrent 500 og 2000 Fugle, mest gamle. 23de Juli blev en udfløjen Unge set dér i Nærheden. 15de August var der i en Bugt af Fjorden en Mil fra Fuglefjeldet unge Fugle i uhyre Tal sammen med en Del gamle. I Oktober, November og December var den almindelig paa Fjorden, ligeledes i Januar 1891, indtil Islægget begyndte. 24de April 1891 trak om Morgenen en Flok ind ad Fjorden

Kl. 7 og ud igjen Kl. 9, højt i Luften; de havde vist været inde at se til deres Ynglepladser i Bunden af Fjorden. Fra 4de til 9de Maj saaes og hørtes den undertiden baade ved Dag og ved Nat inde over den isdækkede Fjord. Ude paa den aabne Fjord ved Ivigtut og Arsuk var den i sidste Halvdel af April og første Halvdel af Maj meget almindelig; men ved Arsuk saaes oftest unge Fugle, medens de gamle vare langt overvejende længere inde.

Ved Arsuk fandt Krabbe den i 1889—90 almindelig Aaret rundt, dog i langt mindre Tal om Vinteren end om Sommeren.

Ved Frederikshaab nævnes den af Vahl i Haandskrift, som ret almindelig i Maj 1828.

Fra Fiskenæs nævnes den af Finsch.

Som ynglende i Fjelde ved Sardlok ved Godthaab-Fjord, Nord for Godthaab, nævnes den af Raben i Sommeren 1823. — Paa Fjeldet Ivnajuagtok inderst i Godthaab-Fjord yngler den, efter Holbøll, i Selskab med Graamaage og Ride. Som yderst almindelig i Egnen nævner han den i Breve af 1822 og 23.

Æg fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker i 1880.

Paa Fjeldene ved Tasiusak ved Christianshaab havde den begyndt at indfinde sig, sammen med Graamaagen, 28de April 1882, skriver Fencker.

Ved Klaushavn blev den set af Fencker først i Maj 1880, ved Jakobshavn ligeledes i Maj 1881.

Fra Godhavn haves Skind i Museet i Kjøbenhavn. — De mange Skind fra Vestkysten, der ere eller have været i Museet, have tilfældigvis som oftest ikke nøjagtig Stedbetegnelse, vel fordi man har regnet Arten for almindelig udbredt overalt.

I Umanak-Egnen yngler den, efter Meddelelse af Vahl i Brev af 1834. — Fra samme Egn nævnes den af Vanhöffen i 1893.

Som temmelig almindelig ynglende ved Upernivik nævnes den af Vahl, i 1834, og af Fencker, i 1886—89. Som trækkende flokkevis forbi nævnes den under 23de April 1887. Den omtales ogsaa fra Prøven og Augpalartok.

Som almindelig i Baffins-Bugt nævnes den af Sabine i Sommeren 1818.

Paa Isen ved Beverley-Cliffs, NV. for Kap York, saa Nares nogle faa i Juli 1875, det nordligste Sted, Arten blev set under Rejsen med „Alert“ og „Discovery“.

(*Larus leucopterus.*)

Paa Northumberland-Ø saa Bessels et enkelt Par 8de Juni 1873. Det var det eneste Sted, han havde set den Nord for Upernivik.

Paa den sydlige Del af Østkysten nævner Vahl den som almindelig, i Brev af 1830; næsten flyvefærdige Unger vare at se sidst i Juli 1829.

Paa Sabine-Ø nævner Finsch den som skudt i September 1869 og sidst i April 1870.

(Andre Steder paa Østkysten er den maaske forvexlet med Graamaagen.)

Flere Knogler, utvivlsomt af denne Art, fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordlig circumpolar, kun lidt vandrende. Om Vinteren er den almindelig ved Færøerne og Island; men den skal ikke yngle dér. Den yngler derimod paa Jan Mayen og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

65. **Larus glaucus** Brünn. **Graamaage.**

Larus glaucus Brünn.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 100. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 415. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 16.

Larus glaucus Brünn.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Larus glaucus* Brünn. & *L. barrovianus* Ridgw.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Larus glaucus* Brünn.: Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Naia, det almindelige Navn for en Maage, vist af Naiok, Iugter, fordi Maagerne ligesom kunne »lugte«, hvor Sæler og andre Sødyr ville vise sig og drive Fiske op til dem, og derfor holde sig svævende over saadanne Steder. Graamaagen særlig kaldes ogsaa Naiainak eller Naiavek, begge Ord betydende den egenlige Maage. Endnu et Navn for den er Puktaralik, af Puktavok, flyder ovenpaa Vandet, fordi den ligger saa højt paa Vandet, naar den svømmer, som en Blære, der ikke kan gaa under. (Fabricius.) — Nauja. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Kusek, Tingmiak, Tingmiardluk. (Rink.)

Om Artens Forhold til *L. leucopterus*, se foran.

Graamaagen findes som almindelig ynglende langs Vest- og Østkyst og ved den sydvestlige Del af Nordkysten; ved Nordkysten ellers er den set jevnlig, men Ynglesteder nævnes ikke. Ved Vestkysten skal den efter Holbøll om Sommeren være almindeligst ved den nordlige Del. Den er nærmest Stand-

fugl; fra Nord-Grønland udvandrer den dog for største Delen for Vinteren; men enkelte kunne sees dér ogsaa i den Tid, da Solen er under Synskredsen. Om Vinteren færdes den mest ved de yderste Øer, i Yngletiden ogsaa inde i Fjordene; ikke sjelden sees den meget langt fra Land. Den skal være yderst graadig efter Aadsel og indfinder sig ved Hvalers Flensning; Æg og Unger af andre Søfugle kan den tage; hvad Kjoverne have ranet fra andre mindre Maager, skal den igjen kunne jage fra dem; selv skal den ogsaa kunne tage Fiske; paa Land æder den Bær af *Empetrum*; i Nødsfald skal den æde Tang. Den yngler flokkevis paa stejle Fjeldvægge ved Stranden, oftest i Selskab med andre Fugle, især *Larus leucopterus* og *L. tridactylus*; Rederne ere mest stillede højt tilvejrs. Æg ere fundne fra 10de Maj til 14de Juni.

Inde i Fjordene ved Julianehaab saa Bruun den ikke i Sommeren 1894 førend i Slutningen af August, da unge Fugle fandtes i Mængde i Bugten ved Kagsiarsuk i Igaliko-Fjord sammen med unge Hvidvingede Maager; i Løbet af September kom der flere og flere til; de holdt sig da samlede i to eller tre Flokke, hver paa flere hundrede. Grønlænderne sagde, at den ynglede enkelte Steder inde i Igaliko-Fjord i ringe Tal, saaledes ved Alanguarsuak, Kagsiarsuk og Ekaluit.

Ved Kysten mellem Julianehaab og Arsuk fandt Bruun den almindelig i Sommeren 1894. En Yngleplads nævnes paa et Fjeld udfor Sermitsialik-Fjord, NV. for Julianehaab. Den ynglede ogsaa paa Øerne i Bugten Syd for Sanerut, ligeledes paa et lille Fjeld paa Sydsiden af Sanerut sammen med Hvidvingede Maager.

I Egnen ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 ynglende i betydelig Mængde langs det aabne Hav; nogle ynglede vist ogsaa paa Fuglebjerget inderst i Fjorden. Efter Yngletiden samledes de i store Flokke paa de flade Strækninger langs Strandbredden for at æde Bær af *Empetrum*. Nogle, især unge Fugle, bleve paa Stedet Vinteren igjennem. — I 1890—91 fandt Helms den i samme Egn langt mindre almindelig end den Hvidvingede Maage. En lige udvoxen Unge blev skudt 15de August 1890 nær Fuglefjeldet.

Ved Arsuk saa Krabbe den ofte i 1889—90 i Sommerens

sidste Del, derimod neppe om Vinteren. Ved Kysten Nord for Arsuk var den at se i Mængde i September 1890.

Som ynglende i Mængde paa Fjelde ved Kuanersok-Fjord ved Frederikshaab nævnes den af Raben i 1823.

I Ameralik-Fjord, Syd for Godthaab, nævnes den af Nansen sidst i September 1888.

Ved Godthaab-Fjord nævnes den af Raben i Sommeren 1823 som ynglende i Fjelde nær Sardlok, ligesom Hvidvinget Maage og Ride. — Najartut lidt Syd for Godthaab nævnes af Holbøll som et Sted, hvor Graamaagen yngler i Flok alene uden Selskab af andre Arter. — Paa Fjeldet Ivnajuagtok inderst i Godthaab-Fjord yngler den, efter Holbøll, i Selskab med Hvidvinget Maage og Ride.

Æg fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker i 1880.

Paa et lille Fuglefjeld paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Juni 1880.

Ved Tasiusak ved Christianshaab saa Fencker den ifærd med at tage Bo paa Fjeldene 28de April 1882.

Fra Klaushavn modtog Fencker den i Februar 1880. 1ste April samme Aar saa han den dér i store Flokke.

Fra Jakobshavn har Museet i Kjøbenhavn faaet Skind fra Midvinter, et fra 24de December 1846 og et fra 13de Januar 1847. Fencker nævner den derfra i Maj 1881.

Som almindelig ynglende paa Disko nævnes *Larus glaucus* af Giesecke i 1807 og 1812; men maaske har Giesecke ogsaa haft *L. leucopterus* for Øje; ligesom Fabricius skjelnede han ikke de to Former. — Utvivlsomt er det især Disko-Egnen, hvortil Holbøll sigter, naar han taler om Graamaagens Talrighed i Nord-Grønland. — Ved Godhavn saa Fencker den jevnlig i November 1879.

Skind fra Ritenbenk haves i Museet.

Udfor Svartenhuk blev den set af Sutherland 23de Maj 1850, ligeledes ved Kysten Nord for Svartenhuk 29de Maj.

Som almindelig ynglende ved Upernivik nævnes den af Fencker. Under 13de April 1885 siges, at den allerede havde været der i flere Dage. 24de April 86 opføres den som almindelig ved Vaagerne. 23de April 87 trak en Flok forbi. 28de Marts 88 saa han den ved Augpalartok.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, nævnes den af Sutherland under 12te Juni 1850.

I Baffins-Bugt fandt Sabine den almindelig i 1818, ligeledes Ohlin i 1894.

Fra Duck-Island, paa 73° 57′, nævnes den af Stone i 1892.

Fra Kap York ligeledes.

Paa Crimson-Cliffs, paa 76°, fandtes den ynglende i 1858, efter Walker og Carl Petersen.

Paa Carey-Øerne nævner Nares den som ynglende i Mængde, i Juli 1875. Paa den sydligste af Carey-Øerne saa Ohlin nogle faa Par ynglende i 1894.

Paa Northumberland-Ø saa Bessels en Del 8de Juni 1873.

Ved Port Foulke nævner Hayes den som kommende i Begyndelsen af Juni 1861. I samme Egn blev den set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 9de Maj 1873.

Paa en lille Klippe-Ø ved Littleton-Ø fandt Kane den ynglende i Flok midt i Juli 1854; Ungerne, der allerede vare store, bleve af de voxne fodrede med Ederfugle-Ællinger. — Paa samme Sted blev den set i Mængde af Hayes 7de Juli 1861. — Ogsaa Stone nævner den fra Littleton-Ø i 1892.

Ved Rensselaer-Harbour saa Kane den i 1854 første Gang 12te Maj.

Ved Kennedy-Kanal blev den set af Morton, paa Kane's Rejse, 21de Juni 1854. — Samme Sted iagttog Hayes en enkelt flyvende Nord midt i Maj 1861.

Ved Kap Lupton nævnes den som set af Deltagerne i „Polaris"-Rejsen 12te Juni 1872.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah og Vahl. I sit Haandskrift omtaler Vahl en Klippehule, ikke ret dyb, ved Taterait ved Mundingen af Auarket-Fjord, paa 61° 15′, hvor Graamaager i Mængde havde Rede 17de Juni 1829.

Paa Kysten mellem 63° og 64° saa Nansen flere Fuglefjelde med Graamaager i Juli og August 1888, saaledes ved Kap Moltke og Kap Møsting.

Ved Angmagsalik saa Bay den jevnlig i September 1892; den ynglede flere Steder i Nærheden. — Som ynglende i samme Egn nævnes den i 1897 af J. Petersen. I 1896 viste den sig første Gang 12te April.

I Scoresby-Sund fandtes den, efter Bay, i 1891—92 almindelig overalt. I 1891 blev den set sidste Gang 12te Oktober, ved Danmarks-Ø. I 1892 blev den første set 4de Maj, ved Røde-Ø, dybt inde i Fjorden, skjønt hverken Fjorden eller Ferskvandssøerne

dengang viste mindste Tegn til at tø op. Mindre Flokke paa højst 20 Par ynglede flere Steder paa bratte Klippevægge ved Sundet, saaledes paa Danmarks-Ø og paa Røde-Ø. 10de August 1891 var der paa Danmarks-Ø Unger, der endnu ikke vare flyvefærdige; 15de August var der paa Røde-Ø flyvedygtige Unger. En Gang blev en Graamaage set slaa ned paa en Søkonge og flyve bort med den i Næbet; en anden Gang blev den set sluge en hel Søkonge (en lignende Iagttagelse er gjort af Sabine); den levede ellers gjerne af Aadsler; Plantefføde, som Blade af „Blaabær", blev mindst en Gang funden i dens Mave, i Foraaret 1892. (Det er ikke afgjort, at Bay i alle Tilfælde har skjelnet Arten fra *L. leucopterus.* Et hjembragt Skind fra Jameson-Land er af *L. glaucus.*)

Ved Østkysten mellem 70° og 75° omtrent blev den ofte set af Scoresby i Sommeren 1822.

I 1870 fandtes den, efter Pansch, ynglende i ringe Mængde flere Steder paa den nordlige Del af Østkysten: ved Kap Broer Ruys fandtes vist 4 Reder, paa Jackson-Ø 8—16 Reder; ved Kap Mary paa Clavering-Ø var der 2 Par, ved Kap Borlase Warren 5—8 Par. Ved Hvalros-Ø indfandt den sig i Slutningen af April 1870, og først i Juni fandtes dér en Yngleplads med 50—60 Reder, staaende baade paa selve Klipperne og ved deres Fod, tildels blandt Ederfugle-Reder; 10de Juni var der Æg i de fleste Reder; 1ste Juli fandtes udklækkede Unger. Paa Shannon-Ø fandtes ogsaa nogle faa Reder. — Ved Kap Broer Ruys blev den set ogsaa af Bay i 1891; der syntes at være Reder paa Toppen af et højt Fjeld.

I Drivisen udfor Angmagsalik blev der, efter Bay, daglig set en Del i September 1892.

Mange Knogler, utvivlsomt af denne Art, fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordlig circumpolar, kun lidt vandrende, dog kommende til Middelhavet o. s. v. Den yngler ogsaa paa Island, Jan Mayen, Spitsbergen, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet; ved Grinnell-Land sees den ofte, men synes ikke at yngle dér.

66. **Larus tridactylus** L. **Ride.** (Taterak, Tretaaet Maage.)

Larus tridactylus L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 98. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 420. — *Rissa tridactyla* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet).

Rissa tridactyla (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1878. — Baird,

Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Rissa tridactyla* (L.) & *R. tridactyla pollicaris* Stejn.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Rissa tridactyla* (L.): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Tatarak, efter Stemmen. (Fabricius.) — Taterak. (Helms.)

Af Museets 18 grønlandske Skind er der to, der have en ganske anselig Negl paa Tommeltaaen. Tommeltaaen vexler ikke lidt i Størrelse, men aldrig mangler den helt; oftest har den Form af en fremspringende Vorte.

Riden yngler i uhyre Mængde langs hele Grønlands Vestkyst; den er ogsaa set ved Nord- og Østkyst; men om dens Ynglen paa Nordkysten vides ikke noget sikkert. Den er tildels Standfugl; i hvert Fald kan den om Vinteren sees i grønlandske Farvande; men mest opholder den sig paa den Tid ude over det aabne Hav. Tidlig om Foraaret, allerede i Marts, kan den komme i store Flokke til Vestkysten for at se til Redestederne. Den er, skriver Holbøll, „vort første Foraarstegn. Mellem 8de og 20de Marts kommer den i Flokke, ofte med streng Kulde og østlig Vind; den trækker lige til Fuglefjeldene, hvor den strax begynder sit bedøvende Skrig, og viser sig især urolig og stærkt skrigende, naar Redestederne ere meget belagte med Sne. I November forlader den Fjordene, men opholder sig for en Del i Davis-Strædet, da man ved Storm, især af Syd, ofte ser den ved Kysten og undertiden i temmelig stor Mængde. Det er en Oceanfugl, som sees over hele Atlanterhavet.“ Ynglepladserne ere oftest stejle Fjeldvægge inde i Fjordene, hvor den ruger i store Skarer. Selv i Yngletiden, men især om Efteraaret ser man om Aftenen Flokke flyve ud fra Fjordene, for at overnatte paa Havet, og om Morgenen vende tilbage. Den lever især af Lodden (*Mallotus arcticus*), hvis Vandringer den synes at følge; ogsaa tager den Tobiser (*Ammodytes*), Torsk (*Gadus agilis*) og andre Smaafiske, Vingesnegle (*Clione limacina*) og Krebsdyr, især *Euthemisto libellula*; ofte følger den Sæler og Hvaler for at tage de Smaadyr, som de jage op mod Havfladen. Reden bygges af Græs

(*Larus tridactylus.*)
og Mos paa Hylderne paa Fjeldvæggene, baade nær nede ved Havet og højt oppe. Æggene lægges i Juni.

Ved Nanortalik saa Vahl, som meddelt i Haandskrift, kun en enkelt i Vinteren 1828—29.

Ved Julianehaab nævner Giesecke, under 1ste August 1809, en stejl Fjeldvæg, Naujarsuit, dybt inde i Tunugdliarfik-Fjord, som Yngleplads for utallige Rider og andre Maager. — I 1894 fandt Bruun den ret almindelig i den ydre Del af Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord i sidste Halvdel af Juni; derimod blev den inde i Bunden af Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord kun truffen enkelte Gange i Juni, Juli og August, oftest i mindre Flokke, kun 21de August en større Flok i Igaliko-Fjord. Indtil for fire Aar siden skulde den efter Grønlændernes Udsagn have ynglet inde i Tunugdliarfik-Fjord, og i Sermilik-Fjord skulde den yngle ved Tugdlarunat.

Mellem Julianehaab og Ivigtut saa Bruun den almindelig i Juni 1894 enkeltvis og i mindre og større Flokke, og en meget stor Flok fløj højt tilvejrs over Nunarsuit Natten mellem 5te og 6te Juni. Ligeledes var der mange sidst i September. I stort Tal ynglede den paa et Fjeld udfor Sermitsialik-Fjord, NV. for Julianehaab, sammen med Tejster og Graamaager.

En Yngleplads ved Bunden af Arsuk-Fjord nævner Jørgensen i sin Dagbog fra 1842. — Ved Ivigtut fandt Hagerup Arten almindelig i 1886—88; omtrent 2000 rugede paa en lodret Bjergvæg ved Bunden af Arsuk-Fjord, sammen med Hvidvingede Maager. I 1886 blev den set sidste Gang 23de Oktober, nogle faa. I 1887 kom en stor Flok 26de Marts; nogle faa bleve sete 25de Oktober, for sidste Gang. I 1888 viste den sig for første Gang 9de April, en stor Flok. Ved deres Hidkomst var Fjorden endnu tildels dækket af Is, saa at deres Yngleplads inde i Fjorden laa henved 3 Mile borte fra det aabne Vand; de holdt sig da i store Flokke nærmere Fjordens Munding og vare meget sky og støjende; men paa klare Dage i April kunde man se en Flok paa et Par tusinde Stykker stige højt tilvejrs og derefter flyve over Isen ind til Ynglepladsen for snart efter at komme tilbage; undertiden steg de saa højt, kredsende mellem hverandre, at de næsten bleve usynlige, medens man endnu kunde høre Skrigene. I Maj samledes de kun i mindre Flokke. Paa Fjeldvæggen, hvor de ynglede, stod nogle af Rederne saa lavt, at man kunde naa dem fra en Baad; de øverste Reder vare omtrent 150 Fod over Havet. Æggene lægges mest i

de første 10 Dage af Juni; Ungerne flyve fra Reden ved Midten af August; tidligst blev en flyvefærdig Unge set 7de August. Efter Yngletiden færdes de mest i Smaaflokke eller enkeltvis og ere forholdsvis tavse; nogle faa Gange i August kunde man mod Aften se store Flokke paa 500 til 1000 Stykker stige højt op i Luften og flyve mod Havet. I Efteraaret fløj de daglig ud fra Fjorden om Aftenen og ind om Morgenen. Kun to Gange havde Hagerup set den sidde paa Land undtagen ved Rederne; en Gang, en 3dje Juni, saa han adskillige plukke Mos fra Bjergskraaningerne ved Fjorden et Par Mile borte fra Ynglestedet og derefter flyve omkring med Mosset i Næbet, tilsyneladende uden Hensigt; ved Rederne paa Ynglepladsen voxede Mosset rigelig. I Juni levede de mest af Lodder, der viste sig i Fjorden i uhyre Mængde. — I 1890—91 iagttoges den af Helms ved samme Yngleplads. I sidste Halvdel af Oktober 1890 begyndte den at forsvinde fra Fjorden; 1ste November saaes endnu en; 11te November var der et Par mindre Flokke, vel ialt 20 Stykker, unge og gamle; derefter blev ingen set førend 18de Januar 1891, da en ung Fugl blev skudt, efter en stærk Storm. 20de April hørtes fra den tidlige Morgenstund en Skrigen og Larmen i Luften, af Maager, som over den isdækkede Fjord sandsynligvis trak ind til deres Yngleplads; paa Grund af tyk Regnluft kunde de ikke sees; 24de April kredsede Flokke paa flere hundrede skrigende ved Iskanten; derefter og indtil Juni trak de ofte flokkevis ud og ind ad Fjorden; en enkelt Gang sidst i April laa en Flok paa et Par tusinde ved Iskanten. I Juni, Juli og især i August, 1890, trak Maagerne hver Eftermiddag ud af Fjorden og hver Morgen ind; i Slutningen af August begyndte Eftermiddags-Trækket omtrent Kl. 3 og varede til Kl. 7—8; Morgen-Trækket begyndte ved Daggry; de trak i mindre Flokke, sjelden over 30—40 sammen, temmelig lavt over Fjorden; efter 20de August deltog ogsaa de unge i Trækket, oftest i Smaaflokke for sig selv. I de første tre Uger af September saa man kun sjelden Rider paa Fjorden; men sidst i September og først i Oktober viste de sig igjen, følgende Sæler og Hvaler. — I 1893 saa Helms 26de Juli henved 5000 voxne Fugle ved Ynglestedet, og i Rederne laa halvvoxne Unger.

Ved Arsuk fandtes den, efter Krabbe, i 1889—90 i Mængde om Sommeren; fra først i November til sidst i Marts blev den kun set undtagelsesvis. — I 1893 fandt Helms den ynglende i Mængde i Fjordene langs Kysten Nord for Arsuk; den blev set

(*Larus tridactylus.*)

hele Sommeren yderst almindelig indtil 11te Oktober, da den ret pludselig forsvandt, saa at kun enkelte saaes i de følgende Dage. „Saavel langs Kysten som ved Arsuk saa man den jevnlig trække i hundrede- og tusindevis til og fra Ynglepladserne Morgen og Aften, medens der i Yngletiden fandtes faa eller ingen midt paa Dagen ved Kysten. Aftentrækket varede ofte til Kl. 10. Fuglene tilbragte saa Natten tilsøs, enten hvilende paa Vandet eller siddende tæt sammenpakkede paa Isstykker, ofte sikkert indtil 10 Mil fra deres Ynglepladser. Af og til fiskede de undervejs. Vejen for Trækket syntes ikke hver Aften at være ganske den samme. Hvad man saaledes fandt trækkende, var saa godt som udelukkende gamle Fugle. Da de unge Fugle vare udfløjne i Slutningen af August, saaes de sammen med de gamle langs Kysten paa bestemte Steder, mest udfor Fjordmundingerne. Ofte fandtes Fuglene i September og Oktober i uhyre Flokke og fulgte nu mest Sæler og Hvaler, men havde intet regelmæssigt Træk; undertiden saaes neppe en inde paa Fjorden, og i Løbet af et Par Timer trak saa Tusinder ind for ofte at forsvinde lige saa hurtig.“

I Frederikshaab-Egnen kjendte Fabricius, som meddelt i hans Haandskrift, kun to Ynglepladser, i Narsalik Fjord, mod Syd, og i Kagsit (Kakse) Fjord, mod Nord. — Raben nævner den i Sommeren 1823 som ynglende i Tusindtal, sammen med Graamaager, paa Fjelde i Kuanersok-Fjord ved Frederikshaab. — Et Yngleested i Kuanersok-Fjord nævnes ogsaa af Jørgensen, i hans Dagbog for 1842. Andre Taterat-Fjelde kjendte han i Kangerdluarsuk-Fjord, Nord for Frederikshaab, og lidt Nord for Illuilarsuk, Syd for Frederikshaab.

Ved Agdlumersat-Fjord (Bjørnesund) og ved Fiskenæs-Fjord findes Taterat-Fjelde, meddeler O. V. Kielsen i Brev fra 1837, i Agdlumersat-Fjord endogsaa et meget stort. I 1836 havde Riderne hverken Æg eller Unger paa disse Fjelde, skjønt de vare der i største Mængde; Grønlænderne havde aldrig oplevet det før; „om Sommerens Slethed eller andre ubekjendte Ting ere Aarsag heri, véd jeg ikke.“ I 1837 indfandt Riderne sig igjen i uhyre Mængde og begyndte at lægge Æg som sædvanlig. — Finsch nævner Skind fra Fiskenæs tagne i Juli, August og Oktober.

Ved Godthaab-Fjord yngler den i stor Mængde paa adskillige Steder. — Giesecke nævner under 3dje August 1808 en stejl Granit-Fjeldvæg, dybt inde i Fjorden, paa Nordsiden, som Yngleplads for Skarv og Ride, hvorefter den havde Navnet Taterat.

Under 4de August nævner han inderst i Fjorden, paa Nordsiden, det høje og stejle Granit-Fjeld Ivnajuagtok som Bolig for Millioner af Rider og andre Maager. Under 17de August 1808 og 22de Juni 1810 nævnes Taterait dybt inde i Fjorden, paa Sydsiden, som Yngleplads for Rider i hundredetusindvis. Under 26de Marts 1809 nævnes Riderne som skarevis trækkende ind i Fjorden til Ynglestederne, ligeledes under 24de Marts 1810. — I 1823 nævnes den af Raben som ynglende i Fjelde ved Sardlok ved Fjorden Nord for Godthaab. — Bjerget Ivnajuagtok omtales ogsaa af Holbøll i 1840: „Man kunde muligen sammenligne et Maagefjeld med et gigantisk Dueslag besat med Millioner ensfarvede Duer. Bjerget Ivnajuagtok (Inujuatuk) er over 1/4 Mil langt og paa hele Længden mere eller mindre stærkt besat med forskjellige Maager til en Højde, at man kun kan se de øverste Fugle som smaa hvide Prikker. De Gange, jeg har besøgt Fjeldet, har der altid været flere Ørne og Falke, som fouragerede af Maageungerne, og disse Rovfugle have deres Reder ganske i Nærheden af dette Fjeld. Paa den Tid, *L. tridactylus* har Æg og smaa Unger, er Fjorden her i Godthaabs Distrikt, i Nærheden af Fuglefjeldene, saa at sige opfyldt med Angmarsetter (*Mallotus arcticus*), og Sælhundene, som forfølge denne Fisk fra neden, hjelpe til at gjøre Fangsten lettere for Fuglene; alt som Ungerne voxe og altsaa længere kunne undvære Føde og Moderens Varme, maa Føden søges længere borte, og mod Slutningen af Juli ser man, ved Godthaab, Flokke af disse Fugle, som, efter Direktionen at dømme, komme fra Ivnajuagtok, der ligger 10 Mile indenfor Godthaab, at trække ind og ud især Morgen og Aften."

Ved Agpamiut Nord for Sukkertoppen nævner Giesecke den som almindelig, under 11te Juli 1808.

I Amerdlok-Fjord tæt Syd for Holstenborg saa J. A. D. Jensen den fiskende i utallig Mængde i Juni 1884.

I Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab blev den set af Kolthoff i Juli 1883.

Fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker dens Æg i 1880.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker adskillige ynglende i Juni 1880.

Ved Klaushavn saa Fencker den i Begyndelsen af Maj 1880, ved Jakobshavn i Maj 1881.

Paa Brændevinsskjærene Syd for Disko ynglede den i Juli 1879, meddeler Fencker.

(*Larus tridactylus.*)

Som almindelig paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807 og 1813. Særlig omtales Mallemukke-Fjeldet Kakugdluit paa Øens Vestside som Bolig for en stor Mængde Rider sammen med andre Maager og Stormfugle.

Som ynglende paa Ritenbenk Fuglefjeld paa Arveprindsens-Ø nævnes den af Traustedt i 1892. Som kommende dertil i større Mængde opføres den af Fencker 19de April 1891.

Ved de aabne Vaager i Vaigat var den at se 21de April 1892, efter Fencker.

Som ynglende i Umanak-Egnen nævnes den af Vahl, i Brev af 1834. — I Karajak-Fjord saa Vanhöffen den ynglende i 1892—93.

Ved Upernivik yngler den, som meddelt af Vahl i 1834 og af Fencker i 1885—89, men ikke i nogen stor Mængde. I 1885 saa Fencker den første Gang 15de Maj. I 1886 bleve flere sete 6te Maj, i 87 ligeledes 18de Maj. 5te September 89 trak store Flokke mod Syd, unge og gamle.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, blev den set af Sutherland 12te Juni 1850.

Paa Øen Uiordlersuak, Nord for Upernivik paa 73° 25′, paa stejle Klippevægge, nævner Giesecke den, under 23de Juli 1807, som ynglende i tusindvis sammen med andre Maager.

Fra Baffins-Bugt nævnes den af Feilden i Sommeren 1876 og af Ohlin i Sommeren 1894. Stone nævner den fra Melville-Bugt fra Juli 1891, paa 75° omtrent, og fra Kap York fra Juli 1892.

Ved Providence-Cliffs Nord for Kap York fandt Kane den ynglende i Mængde i Juli 1855.

Ved Port Foulke saa Feilden enkelte flyvende over aabent Vand 28de Juli 1875; ingen viste sig nordligere i Smith-Sund.

I Kennedy-Kanal blev den set af Morton, paa Kane's Rejse, sidst i Juni 1854.

Ved Thank-God-Harbour blev den, efter Bessels, skudt 12te September 1871. Samme Sted var den kun sjelden at se i Sommeren 1872.

Flokke skulle være sete i Newman-Bugt i Juni 1872, efter Bessels.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah i 1832.

Udfor Angmagsalik blev den, efter Bay, set i September 1892. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897.

I Scoresby-Sund blev den i 1891—92 kun set et Par Gange, som Bay melder. Almindeligere var den ved Yderkysten.

I Drivisen udfor Østkysten saa Bay den ikke sjelden i 1891—92, i mindre Flokke.

Knogler i Mængde fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak Halvø, haves i Museet.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse ogsaa mod Syd. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

67. **Larus sabini** Sab. **Kløfthalet Maage.**

Larus sabini Sab.: J. Sabine, Transact. Linn. Soc. London, XII, 1818, p. 520. — E. Sabine, ibd., p. 551. — Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 93. — *Zema sabini*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 423. — Paulsen i den tyske Oversættelse af Holbøll's Afhandl., 1846, p. 53, pl. — *Xema sabini* (Sab.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 19. — Dresser, Birds of Europe, VIII, 1874. — Bessels, Amer. Nordp. Exp., 1879, p. 312 — Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 47.

Xema sabini (Sab.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Kejukingoak. (Fabricius, for „*Larus cinerarius*". Sammenl. Giesecke.)

Museets 13 foreliggende grønlandske Skind have alle en velformet Bagtaa, om den end kun er en meget lille Vantrivning; paa et Skind fra Nord-Amerikas Kyst Øst for Fort Anderson er Bagtaaen paa begge Fødder kun en lille vorteformet Stump, næsten ganske som sædvanlig hos *Larus tridactylus*, med en yderst lille Levning af Klo.

Den Kløfthalede Maage yngler i ringe Mængde ved den nordlige Del af Grønlands Vestkyst; paa Vandring viser den sig jevnlig andre Steder ved Kysterne; ogsaa ved Nordkysten er den set. Om dens Færden vides kun lidt.

Den første Efterretning, der haves om Arten, er saa godt som sikkert hvad Fabricius skriver under Navnet *Larus cinerarius*, et Navn, som Linné havde givet Hættemaagen i Vinterdragt. Fabricius beskriver den som hvid med graa Ryg og med en mørk Plet bag Øjet. Selv havde han kun én Gang set den flyvende, og det var med Tvivl, ar han henførte den til *L. cinerarius*. Grønlænderne sagde, at den var sjelden; de kaldte den Kejukingoak. — Hvad

(*Larus sabini.*)
Fabricius har set har utvivlsomt været *Larus sabini* i Vinterdragt eller maaske i Ungedragt.

En Han og en Hun skudte paa Hunde-Ejland i Disko-Bugt i Oktober 1806 af Kjøbmand Mørck sendtes af Giesecke til Museet i Wien, efter hvad Reinhardt sen. meddeler (se ogsaa Saunders, Proceed. Zool. Soc. London 1878, p. 210). Det var første Gang, Arten bragtes til Europa.

Under 2den Maj 1813 skriver Giesecke i Godhavn, at en lille Maage-Art, som Grønlænderne kaldte Kejukik eller Kejukingoak (det samme Navn, som Grønlænderne havde for Fabricius' *Larus cinerarius*), i dette Foraar havde indfundet sig i Mængde; ellers var den sjelden, og den ynglede ikke i Landet. Der kan vel neppe have været Tale om nogen anden Art end *Larus sabini.*

Arten fandtes af E. Sabine den 25de Juli 1818 ynglende paa tre smaa Klippe-Øer, Sabine-Øerne, i Melville-Bugt, omtrent paa 75°. Den var der i anselig Mængde sammen med *Sterna macrura.* Æggene, 2 i hvert Kuld, laa paa den blotte Grund, blandede mellem Ternernes Æg, og Ungerne vare ifærd med at komme frem. Som andre Maager søgte de voxne at forsvare deres Yngel. Paa Strandbredden gik de og opsamlede smaa Krebsdyr, der vare skyllede iland. — I 1838 modtog Museet i Kjøbenhavn et Skind af en ung Fugl fra Godhavn, indsendt af Fasting. I 1840 skrev Holbøll, at han fra Kangek Vest udfor Godthaab havde faaet en ung Fugl bragt af Grønlændere, der sagde, at de om Efteraaret undertiden saa Fuglen, naar de vare paa Fangst langt tilsøs. I 1846 afbildede Paulsen en ung Fugl fra Grønland. En ung Fugl skudt ved Jakobshavn 17de September 1849 modtog Museet fra Rudolph. En gammel Hun, ogsaa fra Jakobshavn, modtoges fra Rudolph i 1851. En ung Fugl fra Godhavn, 6te September 1856, indsendtes af Olrik. En gammel og en ung Fugl fra Disko-Bugt, 1867, hjembragte af Whymper, findes i British Museum, efter Dresser og Saunders. En ung Fugl, skudt under en Storm ved Egedesminde i November 1867, indsendtes af Olrik til Museet i Kjøbenhavn (den findes her ikke mere). 5te og 17de Juli 1872 nævnes den som skudt ved Thank-God-Harbour af Deltagerne i „Polaris"-Rejsen; nogle faa Gange ellers skulde den være set i Egnen. En gammel og en ung skudte ved Christianshaab i Foraaret 1879 nævnes i Fencker's Dagbog. En ung Fugl fra Nugsuak, Efteraar 1879, har Museet faaet fra Fencker; en anden nævner han som skudt samme Sted i Juni 79. Ligeledes er fra Fencker modtaget en ung Fugl

fra Ikamiut ved Egedesminde, September 1881; en anden nævner han fra Jakobshavn samme Efteraar. En gammel Han blev i Foraaret 1884 skudt ved Jakobshavn, skriver Fencker. Efter Meddelelse fra P. Müller til Fencker blev i Foraaret 1885 en Hun skudt paa Tørve-Øen ved Christianshaab mellem Terner; Fencker tilføjer, at han selv tidligere havde hørt om Arten dér og selv en Gang dér havde set den, og han mener, at den af og til yngler enkeltvis ved Christianshaab. Ved Klaushavn blev, ogsaa efter Fencker, en skudt i Foraaret 1885. En gammel Fugl fra Søndre-Upernivik modtog Fencker i Juli 1885. En ung Fugl fra Godthaab, 11te September 1885, indsendtes af Bistrup. I 1887 meddelte Fencker, at han ved Upernivik to Gange havde set en gammel Fugl om Foraaret. En ung Fugl fra Godthaab modtoges i Museet fra Drechsel i 1887. En ung Fugl fra Syd-Prøven, September 1889, indsendtes af Lytzen. En gammel Fugl blev i Efteraaret 1890 skudt ved Godhavn, efter Fencker. I 1891 skriver Fencker, at P. Müller oftere har iagttaget Arten i Sydøst-Bugten Syd for Christianshaab, hvad der styrker hans Tro paa, at den yngler der. I Benzon's Samling skal der have været 9 Skind fra forskjellige Steder paa Grønlands Vestkyst, meddeler Hagerup i 1891. (I Fencker's til Museet overgaaede Samling findes 4 grønlandske Skind uden nærmere Oplysning, alle af gamle Fugle i Sommerdragt; maaske ere de tildels ovenfor nævnte.)

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, vandrende, undertiden langt mod Syd, som til Syd-Amerikas Kyst. Den har vist sig, mere eller mindre tilfældig, ogsaa ved Færøerne, Jan Mayen, Spitsbergen, Labrador, Vestkysten af Davis-Strædet og Grinnell-Land.

68. **Larus roseus** Macgill. **Kilehalet Maage.**

Rhodostethia rosea (Macgill.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 18. — Id., Vidensk. Medd. 1865, p. 241; 1874, p. 183. — Saunders, Proceed. Zool. Soc. London 1878, p. 208. (*Larus collaris* Schreibers er et Haandskrift-Navn givet til Giesecke's Expl. i Museet i Wien, teste Saunders.) — Bessels, Amer. Nordp. Exp., 1879, p. 478. — *Larus rossi*: Seebohm, Proceed. Zool. Soc. London 1886, p. 82.

Rhodostethia rosea (Macgill.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Den nyeste samlede Oversigt over, hvad der vides om Artens Forekomst, findes hos Palmén, Vega-Exp. Vetensk. Iaktt., V, 1887, p. 352—355. Se desuden Nansen, Fram over Polhavet, 1ste Del, 1897, p. 379.

(*Larus roseus.*)

Den Kilehalede Maage har nogle faa Gange vist sig paa Grønlands Vestkyst, oftest paa den nordlige Del.

I 1818 modtog Museet i Wien et Skind fra Grønlands Vestkyst, indsamlet af Giesecke, der rejste i Grønland fra 1806 til 1813; Arten var ikke før bragt til Europa. Holbøll skal mod Slutningen af sin Levetid have haft et Skind fra Grønland. I 1863 modtog Museet i Kjøbenhavn et Skind af en gammel Fugl skudt ved Jakobshavn. I 1863 blev en gammel Fugl skudt ved Sukkertoppen og indsendt til Museet af Rink. I 1869 bleve to gamle Fugle skudte, den ene paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt, den anden i den nordre Arm af Fjorden Tasiusak ved Klaushavn; begge indsendtes til Museet af Pfaff (det ene er senere bortbyttet til Cambridge). I 1873, 19de Juni, iagttog Bessels en enkelt gammel Fugl i Melville-Bugt. I 1885, den 15de Juni, bleve Han og Hun, gamle Fugle, skudte paa Øerne udfor Ikamiut, Øst for Egedesminde (Syd for Christianshaab) af P. Müller; den ene af dem kom til Seebohm. (Det sagdes, efter Seebohm, at der paa Stedet var fundet Rede og Æg af samme Art; men det paagjeldende Æg har maaske snarere været af *Larus sabini.* Cf. Saunders, Manual of British Birds, 1889, p. 644. Fencker gjengiver P. Müller's Meddelelse i Brev til ham om denne Tildragelse med de Ord, at de to Fugle vare skudte nævnte Sted „under Omstændigheder, der lode formode, at de havde ynglet der.") Et Skind af en gammel Han, skudt i Sydøst-Bugten Syd for Christianshaab i Juli 1890, er med Fencker's Samling kommet til Museet. Efter Meddelelse fra P. Müller til Vanhöffen skulde der i 1892—93 være skudt tre ved Jakobshavn.

Arten synes nærmest at være nordpacifisk, ynglende meget højt mod Nord, maaske ved Wrangel-Land; dens Yngplesteder ere endnu ukjendte. Nord for Bering-Strædet er den set i store Flokke; enkeltvis eller i Smaaflokke har den vist sig adskillige Steder ved Ishavets Kyster; kun sjelden er den set længere mod Syd, en Gang ved Færøerne og en Gang ved Helgoland.

69. **Larus eburneus** Phipps. **Ismaage.**

Larus candidus Müll.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 103. — *Larus eburneus* & *L. brachytarsus* n. sp.: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 421 & 422. — *Pagophila eburnea* (Gmel.) & *P. brachytarsa* (Holb.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 18.

Pagophila eburnea (Phipps): Dresser, Birds of Europe, VII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key

N. Amer. Birds, 1884. — *Gavia alba* (Gunn.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Pagophila eburnea* (Phipps): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Naiauarsuk: en sjelden Maage. (Fabricius.) — Naujavarssuk. (Rink.)

Blandt Museets 24 grønlandske Ismaage-Skind vexler Vingelængden fra 310 til 360mm, Mellemfoden fra 34 til 41. Der er blandt dem enkelte, der have næsten lige saa lange Vinger som Holbøll's „*Larus brachytarsus*“, hvis Vingelængde skal være 1′ 2″ (ca. 365mm) (medens *L. eburneus* efter Holbøll kun har 1′ 1″, ɔ: 340mm); men de, der have de lange Vinger, have tilsvarende lang Mellemfod, medens Mellemfoden hos den langvingede „*L. brachytarsus*“ skal være særlig kort (1″ til 1″ 1‴, efter Holbøll, ca. 26 til 28mm). Noget, der ganske kunde svare til „*L. brachytarsus*“, haves altsaa ikke.

Ismaagen er funden ynglende ved Grønlands Nordkyst; maaske yngler den ogsaa nordligst paa Vest- og Østkyst; sydligere viser den sig kun mere tilfældig ved Kysterne. Efter Holbøll kan den vise sig ved Vestkysten til næsten alle Aarstider; men oftest kommer den Efteraar og Vinter under og efter svære Storme og da undertiden i Mængde. Mest synes den at holde sig ude over Havet; ofte er den set i Drivis. I dens Mave har Holbøll fundet Levninger af Fiske; Kane har set den fange og flyve bort med saarede Søkonger. Dens Redeplads er paa Klipper ved Havet, hvor den ruger flokkevis.

Ved Nanortalik saa Vahl en enkelt i Vinteren 1828—29, som meddelt i Haandskrift. Fra samme Sted, fra Vinteren 1885, har Museet modtaget den.

Skind fra Julianehaab haves i Museet i Kjøbenhavn, modtagne i 1847 og 80.

Ved Ivigtut saa Hagerup en enkelt flyvende blandt Rider under en Sydøst-Storm med Regn en 1ste Juni. Tidligere skulde adskillige være skudte omkring Ivigtut; 3 Skind tagne for nogle faa Aar siden kom i Hagerup's Eje. — Sidst i December 1890 blev en ung Fugl bragt til Helms af en Grønlænder, der ikke kjendte den; den havde siddet paa et Isstykke sammen med 5 andre lignende og en helt hvid, altsaa gammel.

(*Larus eburneus.*)

Ved Narsalik Syd for Frederikshaab blev, efter Helms, en gammel Fugl skudt i Vinteren 1892—93.

Ved Frederikshaab nævner Fabricius den i sit Haandskrift som en sjelden Gjæst. Fra Egnen har Museet modtaget tre Skind i 1829, et i 33 og et i 95.

Fra Fiskenæs har Museet modtaget Skind i 1841 og 46. Finsch nævner Skind fra samme Egn fra 10de Oktober og 11te November 1873 og 1ste Januar 74.

Ved Godthaab saa Giesecke flere 9de November 1808. — I Brev fra 1823 meddeler Holbøll, at han dér kun havde faaet nogle unge Fugle. — Efter Fencker var den meget almindelig ved Godthaab midt i November 1892; mest saaes unge Fugle. Ligeledes i Januar 93 nævnes den som almindelig ved Kysten efter Storm af SV. med Snefog.

Fra Kangatsiak ved Egedesminde modtog Fencker Skind fra Foraaret 1880 og fra December 83.

Fra Christianshaab nævnes den af Fencker i December 1883.

Ved Klaushavn nævner Fencker den som skudt i November 1879. Ligeledes i Februar 1880; den skulde da være talrig ved Vaagerne. Ogsaa opføres den fra Juni samme Aar, fra November 81 og fra 1885.

Fra Jakobshavn haves i Museet Skind fra 5te og 6te December 1846. Fencker nævner den som set dér først i Maj 1881 og som skudt i Februar 83 og i Efteraaret 90.

Fra Godhavn haves Skind fra 12te og 20de Oktober 1878, modtagne fra Fencker. 7de December 1879 saa Fencker dér tre unge Fugle.

Fra Sarkak Nord for Ritenbenk fik Fencker den i November 1891.

I Egnen ved Upernivik er den efter Fencker temmelig almindelig Foraar og Efteraar; den yngler der neppe. Han nævner den fra Søndre-Upernivik, Prøven, Upernivik, Arpik og Tasiusak jevnlig i Aarene 1884—87, ofte fra November og December, men ogsaa et Par Gange fra Maj; og i Slutningen af September 87 var den ret almindelig ved Upernivik. I 1878 skulde den have været meget talrig om Foraaret ved Tasiusak i Flokke.

I Baffins-Bugt fandt Sabine den almindelig i Sommeren 1818. Paa Isen i Melville-Bugt saa Sutherland nogle faa 10de Juli 1850. I samme Egn nævnes den af Walker i 1858. Fra Melville-Bugt

nævnes den ogsaa af Bessels i Juni 1873. I „Middle Ice" Syd for Kap York saa Nares nogle faa i Juli 1875. Fra samme Egn nævnes den af Feilden i Efteraaret 1876. 8 Hanner nævnes af Stone som skudte i Melville-Bugt fra 6te til 17de Juli 1891. Ohlin saa den i Pakisen i Melville-Bugt 21de Juli 1894, for første Gang paa Rejsen.

Paa Northumberland-Ø saa Bessels enkelte 8de Juni 1873.

I Murchison-Sund ved Inglefield-Bugt nævner Ohlin en enkelt som skudt 26de Juli 1894; andre bleve ikke sete. — Fra Mc Cormick-Bugt nævner Stone den som skudt 17de Juli 1892.

I Smith-Sund indtil omtrent 82° fandt Feilden den almindelig i 1875—76.

Ved Rensselaer-Bugt nævnes den af Kane som set 18de Juni 1854.

Ved Kennedy-Kanal blev den set af Morton, paa Kane's Rejse, sidst i Juni 1854; 24de Juni saa han omtrent 6 flyvende skrigende omkring deres Tilholdssted i de høje Klipper i Kap Constitution.

I Halls-Hav blev, efter Greely, en skudt 7de August 1881.

Ved Thank-God-Harbour var den, efter Bessels, i 1872 ret almindelig.

Ved Newman-Bugt blev, efter Bessels, en enkelt set 11te Juni 1872, ligeledes 14de Juni.

Ved Scoresby-Sund blev den, efter Bay, set ret ofte i 1891—92, endogsaa helt inde i Nærheden af Danmarks-Ø; oftest viste den sig parvis; maaske ynglede den ved Fjorden. I 1891 blev den set sidste Gang 25de September.

Langs den nordlige Del af Østkysten iagttoges den i betydelig Mængde af Scoresby i Sommeren 1822.

I Drivisen udfor Østkysten blev den set flere Gange af Deltagerne i „Germania"- og „Hansa"-Rejsen i 1869—70; Buchholz nævner den saaledes som skudt 22de Juli, 28de August og 2den September 1869 i Drivisen Nord for 74°. — Efter Bay viste den sig i 1891—92 i den tætte Del af Drivisen i smaa Flokke, der særlig søgte til Aadsler af Bjørne og Sæler.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, kun lidt vandrende; den viser sig kun sjelden ved Island, Færøerne, de Britiske Øer, Labrador o. s. v. Den yngler ogsaa paa Spitsbergen og paa Grinnell-Land.

70. **Sterna macrura** Naum. **Havterne.**

Sterna hirundo L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 105. — *Sterna arctica*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 411. — *Sterna macroura* Naum.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet).

Sterna hirundo L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1872. — *Sterna paradisæa* Brünn.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Sterna macrura*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Sterna paradisæa* Brünn.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Sterna macrura* Naum.: Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Imerkoteilak, et Navn, der maaske staar i Forbindelse med Ordet Imek, Vand. (Fabricius.) — Kleinschmidt skriver Navnet Imerkutailak og oversætter det ved „lyskeløs", hvad der maaske kunde have Hensyn til Artens smaa Baglemmer.

Havternen findes som almindelig ynglende Trækfugl langs baade Vest-, Nord- og Østkyst, talrigst synes den at være i Nord-Grønland; efter Holbøll er der dog en Strækning paa Vestkysten, omtrent mellem 65½° og 67½°, hvor den ikke yngler, skjønt Stederne maatte synes indbydende for den. Den skal, efter Holbøll, vise sig i Davis-Strædet allerede i April, men ikke komme til Ynglepladserne paa Vestkysten førend i Maj; ved Nord- og Østkysten indfinder den sig endnu senere. I Oktober skal den endnu kunne sees i Davis-Strædet. I Vandretiden holder den sig mest ude over det aabne Hav; i Yngletiden færdes den maaske mest ved de ydre Øer, men kommer ogsaa ind i Fjordene og til ferske Søer inde i Land; den er endogsaa om Sommeren set flyvende langt inde over Indlandsisen. Dens Føde er Smaafiske og især Krebsdyr, særlig nævner Holbøll *Euthemisto libellula*; *Clione* skal den ogsaa tage. Til Redeplads vælger den mest flade smaa Øer, baade i Havet og i det ferske Vand; den ruger dér flokkevis. Æggene lægges i Juni. At Ternerne vide at forsvare deres Redepladser mod Fjender, er jo kjendt nok; naar Ravnen flyver til Ægholmene for at stjæle Æg og viser sig paa Ternernes Omraade, skal det, som Fabricius meddeler i sit Haandskrift, kunne hænde, at de i Flok forfølge den og støde den ihjel.

Paa Øerne udfor Sermersok, Nord for Nanortalik, saa Vahl den i stor Mængde i August 1828, som meddelt i Haandskrift.

Paa Øerne Vest for Julianehaab fandt Giesecke den ynglende

i Mængde rundt omkring, August 1809. — I samme Egn, ved Kagsimiut, blev den set af Bruun 7de og 8de Juni 1894. En enkelt Gang saa Bruun den ogsaa i Tunugdliarfik-Fjord.

I Sundet Torsukatak omtrent 4 Mile SØ. for Arsuk yngler den i Mængde, efter hvad Grønlænderne meddelte Helms, der baade i 1890 og 93 saa flere Terner, som vare skudte dér om Sommeren. — Ved selve Arsuk eller ved Ivigtut blev den ikke set hverken af Hagerup, Krabbe eller Helms. Fra Egnen Nord for Arsuk fik Helms derimod en i September 1893.

Flere Mile inde over Indlandsisen mellem Arsuk og Frederikshaab i Dagene mellem 16de og 22de Juni 1893 hændte det to Morgener, at Terner fløj skrigende fra NØ. mod SV., som Garde meddeler.

Sikkert ved Frederikshaab er det, at Fabricius har lært Arten godt at kjende.

Fra Fiskenæs nævnes den af Finsch i 1877 som skudt 20de August.

Paa Kitsigsut-Øerne (Kok-Øerne) udfor Mundingen af Godthaab-Fjord nævnes den af Giesecke i Juli 1810 som ynglende i Mængde. Samme Sted nævnes den ligeledes af J. A. D. Jensen i 1885. — Raben fandt den i Sommeren 1823 ynglende i store Flokke paa Øer i Godthaab-Fjord. — Som almindelig i Egnen nævnes den af Holbøll i Brev fra 1822.

Som almindelig paa Øerne Nord for Agto, Syd for Egedesminde, omtales den af J. A. D. Jensen i 1879.

Paa Øen Krajok ved Egedesminde fandt Traustedt den ynglende i 1892, i Juni.

Paa Øen Savik udfor Christianshaab yngler den i stor Mængde, skriver Fencker i 1880. Ved Christianshaab indbragtes de første Æg i 1880 den 4de Juni, i 1883 den 6te Juli.

Som talrig ynglende paa Øerne ude i Disko-Bugt opføres den allerede af Fabricius. — Ogsaa Giesecke fandt den dér i Mængde. Under 13de Juni 1812 omtaler han den som ynglende paa Øen Komavik ved Kronprindsens-Ejland. Samme Sted saa han den i uhyre Mængde 19de Juni 1813; men Æg fandtes endnu ikke; først faa Dage forud var Ynglepladsen bleven snefri. Paa Brændevinsskjærene, NV. for Kronprindsens-Ejland, saa han den ligeledes 19de Juni 1813 i tusindvis; men kun nogle faa Æg vare at finde. Under 12te September 1812 skriver han, ved Egedesminde, at Ternerne for et Par Dage siden havde forladt Egnen. — Meget al-

(*Sterna macrura.*)
mindelig ynglende paa Kronprindsens-Ejland og omliggende Øer fandt Fencker den i Juli 1897.

Som ynglende paa smaa Øer i Mundingen af Disko-Fjord, paa Sydvestkysten af Disko, nævnes den af Giesecke, under 26de Juli 1812, og af Traustedt sidst i Juni 1892.

Paa Øerne ved Nugsuak saa Giesecke Terner i tusindvis i de første Dage af Juli 1811; deres Yngletid skulde lige være begyndt.

I Umanak-Fjord, i aabne Render i Isen, fiskede Terner i Mængde 7de Juni 1811, meddeler Giesecke. — Paa de smaa flade Øer Kekertat, Syd for Svartenhuk-Halvø, nævner Steenstrup den i 1878 som rugende i stor Mængde.

Ved Upernivik yngler den, efter Fencker. De første Æg i 1886 indbragtes 14de Juni. Mod Slutningen af August 88 nævnes den som endnu talrig.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, blev den set af Sutherland 12te Juni 1850.

Paa Sabine-Øerne i Melville-Bugt fandt Sabine den ynglende 25de Juli 1818, sammen med *Larus sabini.*

Paa Dalrymple-Ø fandt Bessels den i Flokke midt i Juni 1873.

I Murchison-Sund og andre Steder ved Inglefield-Bugt saa Ohlin nogle faa i Sommeren 1894.

Fra Mc Cormick-Bugt nævner Stone adskillige som skudte mellem 1ste og 4de August 1892.

Som kommende til Port Foulke i Begyndelsen af Juni 1861 omtales den af Hayes; de første Æg fandtes 28de Juni.

Ved Rensselaer-Bugt nævner Kane nogle Terner som komne 25de Juni 1854.

Ved Kennedy-Kanal Syd for Kap Jefferson fandt Morton den i stor Mængde 21de Juni 1854, paa Kane's Rejse; Hundreder fløj i Flokke, skrigende.

Ved Thank-God-Harbour nævner Bessels den som almindelig ynglende i 1872.

Midt ude i Davis-Strædet blev den, efter Carl Petersen, i 1858 set første Gang 14de April.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah i 1832.

Ved Angmagsalik yngler den, meddeler J. Petersen i 1897.

I den indre Del af Scoresby-Sund var den, efter Bay, meget almindelig i 1891—92. I 1891 blev den set sidste Gang 4de September. 16de Juni 1892 viste den sig igjen, i Flokke paa 15—20; Isen var dengang endnu langtfra begyndt at bryde op, og Ternerne

levede af de Krebsdyr, der kom op gjennem Revner i Fjord-Isen. 10de Augst 1891 fandtes en ikke flyvefærdig Unge paa Gaaseland.

Som set paa Jameson-Land i Juli 1822 og ved Bontekoe-Ø i Juni nævnes den af Scoresby.

Efter Pansch fandtes den, i 1869—70, ret talrig paa Jackson-Ø. 10de Juni 1870 iagttoges omtrent 200 paa Sydvest-Siden af Hvalros-Ø, ved Sabine-Ø, hvor den ynglede; et Æg blev fundet paa Stranden. Ved Shannon-Ø var den i ringe Mængde.

I den tætte Del af Drivisen udfor Østkysten saa Bay et Par Stykker i 1891—92.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse, ynglende yderst mod Nord og i middelvarme Egne, langt vandrende, undertiden til Syd-Afrikas Kyst, o. s. v. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen, Labrador, Vestkysten af Davis-Strædet og Grinnell-Land.

71. **Lestris parasitica** auctorum. **Kjove.**

Catharacta parasitica (L.): Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 103. — *Lestris parasitica*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 435. — *Stercorarius parasiticus* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet).

Stercorarius crepidatus (Banks): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — *Stercorarius parasiticus* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Stercorarius crepidatus* (Banks): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

Vestgrønlandsk. Isingak, Meriarsairsok. (Fabricius.) — Isungak. (Rink, Helms.)

Af Museets 17 udfarvede grønlandske Skind (Skind af 2 yngre og 3 Unger haves desuden) ere tre næsten ensfarvet sodbrune; fire ere ligeledes sodbrune, men med et gulligt Baand om Halsen og med mørkere Isse; fem ere sodbrune med et bredt hvidgult Halsbaand, mørkere Isse, det meste af Undersiden hvid, men med et mørkt Baand over Brystet; fem ere som foregaaende, men uden mørkt Baand over Brystet. — Foden hos de udvoxne er sort eller sort med større eller mindre blaalige Pletter, baade paa Mellemfod og paa Tæer og Svømmehud.

Kjoven yngler langs Grønlands Vestkyst, talrigst mod Syd; ved Nordkysten er den iagttagen; ved Østkysten er den ikke

eftervist med Sikkerhed. Den er mest Trækfugl; efter Holbøll kommer den til Kysten i de første Dage af Maj og drager bort i August og September; men ikke helt forlader den Davis-Strædet; i stærke Storme kan den vise sig enkeltvis ved Kysten midt om Vinteren. Den færdes allevegne, baade ude over Havet og i Fjordene. Føden faar den mest ved at rane den fra andre Fugle; især skal den, i Flugten, jage Riden, den Hvidvingede Maage og den Rødstrubede Lom og tvinge dem til at afgive de Fiske, som de have fanget; selv skal den dog ogsaa ganske godt kunne fange Smaafiske i Havets Overflade. Reden bygges af Græs og Mos paa Tuer i Moser eller paa Sletter. Hvert Par lever for sig. Æggene lægges i Juni.

Ved Julianehaab saa Bruun den i Juni 1894 af og til i Tunugdliarfik-Fjord ved Igaliko-Tangen; en blev skudt.

Ved Ivigtut saa Hagerup i Sommeren 1888 ofte en mørk og en lys Kjove over Fjorden jage Riderne; de ynglede vist i Nærheden. — 6te Juni 1890 saa Krabbe en hvidbrystet Kjove blive skudt ved Ivigtut, medens den forfulgte en Ride.

En mørk Hun skudt udfor Arsuk 5te August 1893 nævnes af Helms (der har givet Skindet til Museet). Arten ynglede neppe ved Arsuk-Fjord.

Ved Frederikshaab havde Fabricius ofte set den ynglende; Unger havde han holdt i Fangenskab, og han havde set deres Dragtskifte. — Et Skind derfra, modtaget i 1883, haves i Museet.

Paa Kitsigsut-Øerne udfor Mundingen af Godthaab-Fjord fandt Raben flere ynglende i Sommeren 1823. — Paa en Ø i Nærheden af Godthaab saa Holbøll tre Aar i Rad et ynglende Par, Hannen mørk, Hunnen lys; i det 3dje Aar blev Hunnen bortskudt; i det 4de Aar medbragte Hannen igjen en lys Hun. — Flere Skind fra Godthaab haves i Museet, modtagne i 1832 og 48.

Æg fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker i 1880.

I Sydøst-Bugten Øst for Egedesminde saa Fencker den talrig midt i August 1883.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende spredt midt i Juni 1880. I 1883 fik han Æg derfra 7de Juni.

Ved Christianshaab modtog Fencker i 1880 de første Æg 2den Juni. Paa Øen Savik udfor Christianshaab fandt han 12te Juni samme Aar 150 Par, eller maaske flere, ynglende paa en Mose-

Strækning øverst paa Øen, overgroet med Græs og Lav, afbrudt af lave Klipper; hvert Par havde et Omraade for sig, omtrent 100 Alen i Udstrækning; ingen andre Fugle ynglede paa Stedet; en Blisgaas, der kom flyvende, blev strax bortjagen af Kjoverne. Almindelig ynglende paa Jakobs-Holm lidt Nord for Christianshaab fandt han den i Begyndelsen af August 1883. Skind derfra, fra 9de August 83, haves i Museet.

Et Skind fra Jakobshavn, 12te Juni 1847, findes ligeledes i Museet.

Paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende sidst i Juli 1879. Skind derfra haves i Museet.

Flere Skind fra Godhavn fra 1861 haves ligeledes i Museet. Fra Skandsen paa Sydkysten af Disko modtog Fencker den i Juni 1879.

Et Skind fra Niakornak paa Nordsiden af Nugsuak-Halvø modtog Fencker i 1882.

(Ved Upernivik skal den ikke være set, efter Meddelelse af Fencker i 1887.)

Som set i Baffins-Bugt i Sommeren 1894 nævner Ohlin *Lestris parasitica*. (Om denne Art menes, er maaske ikke sikkert.)

Flere Skind fra Inglefield-Bugt og Omegn, 1891—92, nævnes af Stone: nogle fra Redcliff-House og Tukto-Valley, baade mørke og lyse, et fra Port Robinson, 1ste August, og et fra Mc Cormick-Bugt, 4de August 1892.

Ved Thank-God-Harbour nævnes den af Bessels som ofte set og skudt i Sommeren 1872. (Sammenl. *L. longicauda*.)

Fra den sydlige Del af Østkysten nævner Graah i 1832 *Lestris parasitica*. Artbestemmelsen er maaske ikke sikker.

Ved Kap Swainson paa Liverpool-Kyst saa Scoresby i Sommeren 1822 „*Larus crepidatus*, Black-toed Gull or Boatswain", men ikke talrig. Artbestemmelsen er maaske tvivlsom.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse, undertiden langt vandrende, indtil Kap o. s. v. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen og i det arktiske Amerika.

72. **Lestris longicauda** (Vieill.). **Lille Kjove.**

Lestris buffonii: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p 94. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 427. — *Stercorarius cephus* (Brünn.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet). — *Stercorarius buffonii* (Boie): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 16 (kun Navnet).

(*Lestris longicauda.*)

Stercorarius parasiticus (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1876. — *Stercorarius longicaudus* Vieill.: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Stercorarius buffoni*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Stercorarius longicaudus* Vieill.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Stercorarius parasiticus* (L.): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

15 grønlandske Skind foreligge, deraf de 13 af udfarvede eller næsten udfarvede Fugle. De vise ganske lignende Forskjelligheder som Skindene af *L. parasitica.* Af de udvoxne Fugle er en næsten helt sodbrun, kun med svag Antydning af gult Baand om Halsen; en er sodbrun, med tydelig mørkere Hætte, med svagt gulligt Baand om Halsen og med hvidlig Bug; fem ere sodbrune med mørkere Hætte, bredt hvidgult Baand om Halsen og det meste af Undersiden hvidt; sex have den Farvetegning, der regnes for den typiske. Af de to unge Fugle i baandet Dragt er en mørk og en lys. — Mellemfoden hos de voxne Fugle er blaalig, dog ofte med større eller mindre sorte Pletter: selve Foden er sort.

(Trods Artens store Foranderlighed og dens store Lighed med *L. parasitica* har der, for de grønlandske Fugles Vedkommende, ikke været nogen Vanskelighed ved at kjende den. Dens Ejendommeligheder, at have et mindre Næb med kortere Voxhud, og at have hvidt Skaft kun paa de to yderste Svingfjer, have altid været vel udprægede. De gamle Fugle kunne desuden kjendes paa de endnu længere spidse Halefjer og paa den, væsenligst, blaalige Mellemfod. I den typiske Dragt kan den ogsaa kjendes paa den lysere graa Farve og paa, at Bugen bagtil er graa, ikke næsten helt hvid.)

Den Lille Kjove yngler paa den nordlige Del af Vest- og Østkyst og paa Nordkysten; Syd for 68° skal den kun sjelden sees ved Kysten. Den synes at være fuldstændig Trækfugl. Holbøll havde ikke set den jage andre Fugle; derimod saa han den fiske paa lignende Maade som Ternerne, og i dens Spiserør fandt han Levninger af Fiske og Krebsdyr; hvor Lemminger findes, skal den for en stor Del leve af dem, som det iagttoges af Feilden og Greely paa Grinnell-Land; ogsaa Planteføde skal den æde. Den yngler i Selskab og skal, efter Holbøll, næsten altid sees flokkevis.

Ved Fiskenæs nævnes den af Finsch i 1874 som skudt 18de August.

Mellem Holstenborg og Egedesminde nævner Holbøll den som skudt.

Paa Vester-Ejland ved Egedesminde skulde den, efter Meddelelse fra Kjøbmand Mørck til Holbøll, oftere vise sig flokkevis om Efteraaret.

To Æg tagne ved Sydøst-Bugten Øst for Egedesminde modtog Fencker i 1880. Et Skind fra Akugdlek paa en Ø i samme Bugt fik han i Juli 82 og to Skind ligeledes i Begyndelsen af Juli 84.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende faatallig midt i Juni 1880. Skind derfra, fra 19de Juni 80, haves i Museet.

Paa Jakobs-Holm, lidt Nord for Christianshaab, fandt Fencker to Par ynglende i Begyndelsen af August 1883. To Skind derfra, 9de August 83, haves i Museet.

Et Skind fra Jakobshavn, 21de Juni 1846, haves ligeledes i Museet.

En Flok, der havde sat sig i Nærheden af Godhavn, nævnes af Holbøll, der havde faaet én skudt ud af Flokken. — Efter Benzon, som meddelt hos Dresser i 1876, skulde den være funden ynglende paa Disko. — Ved Skandsen paa Sydkysten af Disko yngler den, skriver Fencker i 1879; fire modtog han derfra sidst i Juni. Fra samme Sted fik han i 1880 otte Fugle og to Æg, ligeledes i Sommeren 82 et Skind og fire Æg. Skind derfra haves i Museet.

Et Par Mile Syd for Upernivik var den eneste Redeplads, som Holbøll kjendte. — Ogsaa Fencker nævner den som ynglende ved Upernivik, men forholdsvis sjelden. Ved Tasiusak blev den skudt i Foraaret 1884, 17de Juni 87 ligeledes ved Upernivik og mod Slutningen af Juni ved Augpalartok. — Skind derfra haves i Museet.

Fra Melville-Bugt nævner Stone 7 som skudte 16de Juli 1891, af forskjellig Farve.

Som skudt i Tukto-Valley ved Inglefield-Bugt 1891—92 nævnes den af Stone.

Ved Thank-God-Harbour var den, efter Bessels, i Sommeren 1872 sjeldnere end *L. parasitica*. (Efter Feilden var derimod *L. longicauda* den eneste Art Kjove, der var at se i Smith-Sund i 1875—76.)

Inde i Scoresby-Sund var den, efter Bay, i 1891—92, meget

(*Listris longicauda.*)
almindelig, vistnok ynglende. 9de August 1891 blev der set en meget stor Flok, der vist var rede til at vandre bort. 3dje Juni blev den set første Gang i 1892; derefter viste den sig jevnlig paa Danmarks-Ø, enkeltvis eller parvis. Flere bleve skudte, og i deres Maver fandtes Plantelevninger, Næb af Blæksprutter, Fiskeben, og, en enkelt Gang, en hel voxen Lemming.

Ved den nordlige Del af Østkysten mente Scoresby at se den i Sommeren 1822, men ikke talrig; den omtales som *Larus parasiticus*, Arctic Gull; Artbestemmelsen er maaske tvivlsom.

Paa Hold-with-Hope bleve, efter Bay, flere sete og skudte i Juli 1891; de ynglede vist paa Stedet. (Et Skind hjembragtes.)

I Drivisen udfor den nordlige Del af Østkysten bleve enkelte sete i Juli 1870, meddeler Pansch (der ogsaa hjembragte et Skind, der omtales af Finsch), ligeledes om Sommeren 1891—92, efter hvad Bay meddeler.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, undertiden vandrende mod Syd saa langt som til Middelhavet o. s. v. Den yngler ogsaa i Norge, paa Spitsbergen og Grinnell-Land.

73. **Lestris pomatorhina** (Temm.). **Mellemkjove.**

Lestris pomarina: Reinhardt sen.: Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 73. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 424. — *Stercorarius pomarinus* (Temm.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet).
Stercorarius pomatorhinus (Temm.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Stercorarius pomarinus* (Temm.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Stercorarius pomatorhinus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Stercorarius pomarinus* (Temm.): Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Stercorarius pomatorhinus* (Temm.): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

7 grønlandske Skind af voxne Fugle foreligge, de tre helt mørke, de andre med den sædvanlige Tegning.

Mellemkjoven yngler ret almindelig paa den nordlige Del af Vestkysten, i det mindste paa Strækningen mellem Holstenborg og Upernivik; sydligere ved Vestkysten er den sjelden og sees kun paa Vandring. Ved Østkysten er den kun set langt tilsøs. Den kommer som Trækfugl til Nord-Grønland midt i Maj eller senere og drager bort i September. Allermest lever den af Fiske, som den jager fra andre Fugle; ofte skal den jage i Selskab; selv kan den ogsaa fange. Paa Ynglestederne lever den flokkevis.

Et Skind fra Ivigtut, September 1897, har Museet faaet fra Helms.

Ved Holstenborg er den, efter Meddelelse fra Holbøll til Paulsen, funden ynglende i 1844.

En Yngleplads ved Bjørnenæs, Syd for Egedesminde, nævner Holbøll i 1840.

I Sydøst-Bugten, Øst for Egedesminde, saa Fencker den talrig midt i August 1883.

Paa Jakobs-Holm, lidt Nord for Christianshaab, saa Fencker nogle faa Par ynglende i Begyndelsen af August 1883.

Skind fra Klaushavn, Juni 1884, haves i Kjøbenhavns Museum.

Fra Jakobshavn haves ligeledes Skind i Museet, fra 1851. Paa Isfjorden ved Jakobshavn blev den skudt af Fencker sidst i August 1883.

En Yngleplads paa Disko, paa en Slette ved Godhavns Laxe-Elv, nævnes i 1840 af Holbøll, der desuden kjendte Arten som ynglende flere andre Steder. — Kumlien fandt den almindelig ynglende paa Sydkysten af Disko i August 1878. — Fra Skandsen paa Sydkysten af Disko modtog Fencker to i Juni 1879. — Som skudt ved Disko 7de August 1891 nævnes den af Stone.

Som ynglende ved Upernivik, men forholdsvis sjelden, opføres den af Fencker. En blev skudt mellem Prøven og Upernivik i August 1884. Fra Prøven nævnes den i Juli 85 og Juli 89. Ved Søndre-Upernivik saa han mange sidst i August og først i September 89; 11 bleve skudte. Skind fra Egnen haves i Museet, deriblandt et fra Kagsersuak, Juli 88.

Ved Randen af Drivisen udfor Østkysten saa Bay i 1892 flere Gange en større *Lestris*, der sikkert har været af denne Art.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, undertiden vidt vandrende, saa at den har vist sig ogsaa ved Syd-Afrika o. s. v. I Europa synes den dog ikke at yngle; men den kommer der stadig paa Vandring og er set ogsaa ved Færøerne, Island og Jan Mayen. I Nord-Sibirien og i det arktiske Amerika, ogsaa paa Vestkysten af Davis-Strædet, derimod yngler den.

74. Lestris catarrhactes (L.). Storkjove.

Lestris catarractes: Raben, Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 288. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 424. — *Stercorarius catarrhactes* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1881, p. 186.

Stercorarius catarrhactes (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1875. — *Megalestris skua* (Brünn.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Stercorarius skua*: Coues, Key, N. Amer. Birds, 1884. — *Megalestris catarrhactes* (L.): Saunders, Catal. Birds Brit. Mus. XXV, 1896.

(*Lestris catarrhactes.*)

Storkjoven er kun nogle faa Gange set ved Grønlands Kyst.

Den er først nævnet som grønlandsk af Raben, der i 1823 havde set en enkelt over Havet nær Grønland. Holbøll havde to Gange set den ved Grønlands Sydkyst, skriver han i 1840. I 1881 blev en skudt ved Umanak og af Møldrup sendt til Museet.

Arten er nordatlantisk, kun lidt vandrende, ynglende paa Shetlandsøerne, Færøerne, Island og maaske ved Hudson-Strædet.

75. **Cepphus grylle** (L.). **Tejste.**

Uria grylle (L.): Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 92. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 453.

Uria grylle (L.) & *U. mandti* Licht.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Cepphus mandtii* (Licht.) & *C. grylle* (L.) & *C. motzfeldi* (Benicken): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Uria grylle*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Cepphus mandtii* (Licht.) & *C. grylle* (L.) & *C. motzfeldi* (Benicken): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Dens Navn Serbak, som Nord-Grønlænderne sige, eller Sergvak, som Syd-Grønlænderne udtale det, skal vist betyde en Strømfugl, af Sargbak eller Sargvak, en Strøm; Navnet har den vel faaet, enten fordi den mest opholder sig ved stride Strømme, eller fordi den selv er saa strid som en Strøm, da den hurtig véd at sno sig fra sin Fjende og er vanskeligere end de fleste andre Fugle at faa fanget med Søfuglepilen. Om Sommeren kaldes den ogsaa Kernektungojuk eller Kernektarsuk, den lille sortblevne, fordi den da er sortest, og om Vinteren Kakortungojuk, den lille hvidblevne, fordi den da er mest hvidblakket. (Fabricius.) — Serfak. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Kuparmiok: Revnebeboer. (Rink.)

De fleste grønlandske Tejster synes at være en Slags Mellemformer mellem den typiske Race og „*var. mandtii*“.

Blandt Tejsterne fra Atlanterhavets Kyster søger man oftest at skjelne to Former: *Cepphus grylle typicus*, en mere sydlig Form, med forholdsvis svært Næb og med en anselig sort Tegning ved Grunden af de største af Fjerene i Vingens hvide Skulderplet, og *var. mandtii*, en mere nordlig Form, ofte regnet for egen Art, med tyndt Næb og med de nævnte Fjer helt, eller næsten helt, hvide (se især Stejneger: Remarks on the species of the genus Cepphus; Proceed. U. S. Nat. Mus., vol. VII, 1884, p. 210—229). Om begge „Arter“ siges, at de findes i Grønland. Men Holbøll har Ret, naar han skriver: „*U. grylle* varierer særdeles meget, saavel i Næbets Størrelse som i dets Bygning;

men disse Forskjelligheder løbe saaledes i hinanden, at jeg for min Person er overbevist om, at der ikkun findes én Art i Grønland". — Af Museets 21 foreliggende Skind af udvoxne Tejster fra Grønland (af yngre og Unger haves desuden flere) er der, paa ét nær, intet, der er fuldt typisk hverken af den ene eller den anden Form. Der er intet af dem, der har saa svært et Næb, som det kan findes hos færøiske og danske Tejster, skjønt der dog er nogle, der vise stærk Tilnærmelse dertil; og der er, bortset fra Hvidfødninger, kun ét (fra Frederikshaab, 1896, i Vinterdragt), hvis store Vingedækfjer ere helt hvide. Enkelte af de grønlandske Skind have de paagjeldende Fjer hvide med lys graalig Farve ved Grunden i omtrent en Fjerdedel af Fjerenes Længde; de fleste have dem hvide med mindre eller større graa eller sort Tegning, strækkende sig omtrent over en Tredjedel, Halvdelen eller tre Fjerdedele af Fjerenes Længde. — Ogsaa blandt danske Tejster kan der findes tyndnæbede Former. Og hos et af Museets danske Tejste-Skind, af en yngre Fugl (fra Øresund, 9de September 1864) ere de store Vingedækfjer hvide med svag graalig Grund (og med sort Spids, som sædvanlig hos Unger). — Stor Vægt kan der ikke lægges paa Egenskaber, der optræde saa lunefuldt; „*Cepphus mandtii*" kan ikke engang regnes for en nogenlunde fast udpræget geografisk Race af *C. grylle.* — Udførlige Oplysninger om grønlandske Tejster findes hos Finsch, der heller ikke har kunnet finde noget Skjel mellem de to paagjeldende „Arter".

Af tilfældige Farveændringer haves for Øjeblikket i Museet fra Grønland:

Fire Skind, der ere helt sorte; den ellers hvide Skulderplet kan dog i visse Belysninger skimtes som lidt lysere end Omgivelserne. Et af Skindene er fra Holstenborg, modtaget i 1833 fra Vahl; et fra Fiskenæs, modtaget i 1844 fra Kielsen; et fra Rintenbenk, September 1890, fra Fencker; et fra Holstenborg, en 31te August, fra Fencker. Nogle faa lignende Farve-

ændringer fra Grønland ere sete af Holbøll og andre. — Det er denne sorte Tejste, der undertiden regnes for en egen Art med Navn „*Uria motzfeldi*“ eller „*U. unicolor*“. Collett (On a melanistic phase of Uria grylle; Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl., 1895, p. 1—14) har afgjort Ret i at regne den for en Farveændring af *Cepphus grylle.* I Museet i Kjøbenhavn findes en tilsvarende sort Farveændring af *Uria arra* fra Grønland og en sortagtig *Fratercula arctica* fra Færøerne.

Et Skind, ogsaa med sort Skulderplet, men ellers med den sædvanlige lyse Vinterdragt, fra Ritenbenk, Oktober 1891, fra Fencker.

Et Skind, hvidbrunt, med næsten hvide Vinger og Hale, fra Godthaab, modtaget i 1829 fra Holbøll.

Tre Skind, helt renhvide: et fra Tasiusak, 18de August 1886, fra Fencker (Næb og Fod mørke); et fra Augpalartok ved Upernivik, 3dje September 1889, fra Fencker (Næb og Fod lyse); et fra Tigsaluk, Nord for Arsuk, 31te August 1893, fra Helms (Næb og Fod lyse).

Følgende Maal o. s. v. til nærmere Oplysning:

	Grønland.							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Næbryg . . .	28	28 1/2	29 1/2	30	30	30	30 1/2	30 1/2
Vinge	162	163	166	158	166	166	163	161

	Grønland.						Europa.	
	9	10	11	12	13	14	15	16
Næbryg . . .	31	31	31	31 1/2	32	33	34	34
Vinge	156	161	168	167	164	166	?	151

Alle de maalte Fugle ere udvoxne. De største af Vingens Dækfjer ere hos 1 (fra Ritenbenk) hvide med graalig Grund, 2 (Upernivik) ligeledes, 3 (Frederikshaab) hvide til Grunden, 4 (Godthaab) hvide med omtrent en Tredjedel graalig ved Grunden og med mørk Spids, 5 (Ritenbenk) hvide med graalig Grund, 6 hvide med anselig sortgraa Tegning ved Grunden strækkende sig i en Spids langt frem over Fjerens Midte, 7 (Jameson-Land) hvide med sort Tegning over omtrent en Tredjedel af Fjerens Længde, 8 (Arsuk) hvide med graa Farve ved Grunden i omtrent en Fjerdedel af Fjerens Længde, 9 (Godthaab, hvidbrun Farveændring) hvide med svagt graalig Grund, 10 (Arsuk) hvide med sort Tegning til Midten, 11 (Fiskenæs, helt sort) helt sorte, 12 (Ivigtut) hvide med sortgraa Tegning strækkende sig i en Spids

langt frem over Fjerens Midte, 13 (Ivigtut) hvide med omtrent Halvdelen sort, 14 (Holstenborg, helt sort) helt sorte, 15 (Møen) hvide med nedre Halvdel sort, 16 (Færøerne) ligeledes.

Tejsten findes som almindelig ynglende langs baade Vest-, Nord- og Østkyst. Den er Standfugl, for saa vidt Isen ikke driver den bort; selv ved Nordkysten kan den sees om Vinteren, naar der er aabent Vand, og paa Fjordene i Syd-Grønland bliver den, saa længe der kun er aabne Vaager. Den opholder sig mest paa Havet nær Land, ikke ude paa det aabne Hav. Føden er mest Smaafiske, især Unger af Ulke, Lodder og Torsk, Krebsdyr og tildels Skaldyr. I Klippespalter i stejle Fjeldvægge eller i Huller mellem løse Stene lægger den sine Æg, i Selskab med andre af samme Art og oftest ogsaa i Selskab med andre Arter; Rederne pleje at findes forholdvis lavt paa Fjeldvæggene eller ved deres Fod. Æg ere fundne fra 10de Juni til 25de Juli.

Ved Nanortalik saa Vahl den overvintrende 1828—29, som meddelt i Haandskrift.

Ved Julianehaab fandt Bruun den i Sommeren 1894 meget almindelig baade i Fjordene og ved Kysten, undertiden liggende enkeltvis eller parvis ved Land, ofte samlet i større Tal udfor Yngle-stederne. Tre Ynglepladser fandtes ved Kangerdluarsuk, Nord for Julianehaab, og en i Tunugdliarfik-Fjord, hvor Tejster ynglede alene i stor Mængde; ved Sermitsialik, NV. for Julianehaab, rugede de i Selskab med Maager; Grønlænderne opgav henimod 30 Ynglepladser i Igaliko-, Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord. Ynglestederne vare stejle Klipper ved Vandet, gjennemfurede af dybe Revner. Udfløjne Unger saaes første Gang 2den August. Om Vinteren skulde Tejsterne findes flokkevis i Fjordene og holde sig til Iskanten.

Mellem Julianehaab og Ivigtut saa Bruun i 1894 mange flokkevis, flest paa Øerne Syd for Sanerut. Grønlænderne sagde, at der var Ynglepladser langs hele Strækningen. — Paa en af Kitsigsut-Øerne nævnes Arten af Giesecke, under 20de Juni 1806, som ynglende i stor Mængde i Klippespalter.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig Aaret rundt. Selskaber paa fra 2 til 30 Par ynglede i de stejle Klipper langs Fjorden. — I 1890—1891 fandt ogsaa Helms den almindelig Sommer og Vinter og ynglende flere Steder ved Fjorden; dog blev den ikke set fra Midten af September til 29de Oktober 1890; siden

viste den sig paa Fjorden i Smaaflokke. 29de Juli saaes første Gang en udfløjen Unge. I Foraaret 1891 blev den flere Gange set ved Iskanten i større Flokke, én Gang blandet med *Uria arra.* I April og Maj laa den ofte i større eller mindre Tal ved Foden af Isfjelde og Drivis-Stykker.

Ved Arsuk var den, efter Krabbe, i 1889—90 almindelig Aaret rundt. — I 1893 fandt Helms den almindelig ynglende baade paa Fastlandet og paa Øerne. 23de Juni bragtes første Gang Æg; 14de August saaes første Gang udfløjne Unger, i større Tal viste de sig først i Slutningen af August. Uparrede unge Fugle uden Rugeplet opholdt sig i Yngletiden sammen med de parrede ved Ynglepladserne. I September vare næsten ingen Tejster at se ved Arsuk; maaske vare de paa den Tid ude ved de ydre Øer.

Ved Frederikshaab maa Fabricius have haft god Lejlighed til at lære den at kjende, at slutte efter de indgaaende Oplysninger om dens Levemaade, som han meddeler i sit Haandskrift. — Vahl omtaler den som almindelig dér i Foraaret 1828.

Fiskenæs-Fjord nævnes af Holbøll som et af dens Yndlings-Opholdssteder, hvor den om Vinteren, naar Isen dannes, samles i saa store Flokke i Strømhullerne, at man om Aftenen ved Maanelys undertiden kan skyde over 40 Stykker i et Skud. — Finsch omtaler i 1874 og 77 Skind fra samme Egn fra baade Sommer og Vinter.

Øen Serfat ved Kangarsuk Nord for Fiskenæs nævnes af Giesecke i 1809 som Yngleplads for en Mængde Tejster.

Stedet Serfak dybt inde i Godthaab-Fjord nævner Giesecke under 3dje August 1808 som Opholdssted for Tejster i Mængde. — Under 7de Juli 1810 nævner Giesecke Kitsigsut-(Kok-)Øerne udfor Mundingen af Godthaab-Fjord som Hjem for Tejster i stor Mængde. — I Sommeren 1823 fandt Raben Tejsten almindelig ynglende ved Godthaab.

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, hele Aaret.

I Nagsugtok-Fjord (Nordre-Strømfjord), mellem Holstenborg og Egedesminde, saa Giesecke den i stor Mængde 13de Juni 1808.

Fra Bunden af Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab nævnes den af Kolthoff i Juli 1883.

Ved Christianshaab var den, efter Fencker, almindelig i Januar 1883.

Ved Klaushavn saa Fencker den i Maj 1880, ved Jakobshavn ligeledes i Maj 81.

Paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Juli 1879.

Serfarsuit, en stejl Basalt-Klippevæg paa Nordsiden af Disko, nævner Giesecke som Boplads for Tejster, under 10de Juli 1811. — Store Flokke Tejster saa Nares udfor Sydvestkysten af Disko 25de September 1876. — Ved Godhavn nævner Fencker den som almindelig i November 1879.

Som mindre almindelig paa Øerne ved Nugsuak nævnes den af Giesecke i Juli 1811.

Paa Øen Sagdlersuak, Nord for Umanak, saa Giesecke i en stejl Fjeldvæg en stor Mængde Tejster sammen med andre Arter, 3dje Maj 1811; og i aabne Render i Isen paa Umanak-Fjord saa han mange 7de Juni 1811. — Ved Bunden af Umanak-Fjord nævner Vanhöffen den som ynglende almindelig, 1892—93.

I Havet udfor Svartenhuk saa Sutherland mange 16de Maj 1850, og ved Kysten Nord for Svartenhuk nævner han den under 29de Maj.

Ved Upernivik nævnes den af Fencker som meget almindelig ynglende. I 1886 blev den ved Augpalartok set første Gang 8de April, og 24de April var den almindelig i Vaagerne ved Upernivik; 2den August nævnes dunede Unger. 1ste Maj 87 var den talrig i Aabninger i Isen ved Upernivik, ligeledes 3dje Maj 88; i Vaagerne var den ogsaa at se i Marts 1890.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, nævner Sutherland den under 12te Juni 1850.

Ved Øen Nulok Nord for Upernivik, omtrent paa 73° 35′, saa Giesecke den i Mængde paa Havet 22de Juli 1807.

I Baffins-Bugt blev den flere Gange skudt af Deltagere i „Polaris“-Rejsen i Februar 1873. Nares saa kun en enkelt i „Middle Ice“ Syd for Kap York i Juli 1875. Ohlin nævner den som almindelig i Pakisen i Sommeren 1894.

Ved Kap Parry nævner Bessels den som almindelig 12te Juni 1873.

Paa Northumberland-Ø fandt Kane den ynglende i Mængde sidst i Juli 1854. Samme Sted iagttoges den af Bessels 8de Juni 1873 i Mængde.

Fra Mc Cormick-Bugt nævnes den af Stone fra 1892. Alle de indsamlede Skind skulle være af „*C. mandtii*“.

Ved Port-Foulke iagttog Hayes en Flok Tejster i Februar 1861,

(*Cepphus grylle.*)
da Isen af Storm blev brudt op, endnu i den mørke Tid, førend Solen kom over Synskredsen.

I Kanes-Hav nævnes den af Deltagere i „Polaris"-Rejsen i September 1872.

Ved Kennedy-Kanal saa Morton, paa Kane's Rejse, en Mængde Tejster i Juni 1854; paa sine Steder var Vandet dækket af dem, og Klipperne paa Kysten vare tæt fyldte med dem.

Ved Thank-God-Harbour iagttoges den, efter Bessels, i 1872 første Gang 28de Februar, 3 sammen; flere kom i Løbet af Marts. Det var den almindeligste Fugl i Egnen.

I Davis-Strædet, paa omtrent 71°, bleve, efter Walker, adskillige skudte i Løbet af Vinteren 1857—58; de viste sig af og til i aabne Render i Isen.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah. Den fandtes der overalt, skriver Vahl i Brev af 1830; i Midten af Juni 1829 havde den Æg. I sit Haandskrift omtaler Vahl en dyb Klippehule ved Taterait, paa 61° 15′ (en anden Hule end den, der er nævnet under *Larus glaucus*), hvor en Mængde Tejster havde Reder i Sprækkerne i Klippen, 17de Juni 1829; i nogle af Rederne var der allerede Unger.

Paa Kysten mellem 63° og 64° saa Nansen flere Fuglefjelde med mange Tejster først i August 1888.

Ved Angmagsalik blev den, efter Bay, set flere Gange sidst i Septeber 1892. — Som ynglende i samme Egn nævnes den af J. Petersen i 1897.

I Scoresby-Sund fandt Bay den almindelig i 1891—92. I Efteraaret 1891 vare flere at se inde i Fjorden ved Danmarks-Ø; endnu 2den Oktober, kun et Par Dage førend Fjorden blev helt tillagt, iagttoges dér en ung Tejste. I 1892 blev Arten ikke set før 8de August, længere ude i Fjorden, ved Kap Stevenson, og den første unge Fugl blev set 12te August ved Kap Stewart paa Jameson-Land.

Som meget almindelig langs Østkysten omtrent mellem 70° og 75° nævnes den af Scoresby i Sommeren 1822.

Ved Sabine-Ø viste den sig, efter Pansch, i 1870 i Begyndelsen af Juni. 12te Juni iagttoges fra Hvalros-Ø en Flok paa 50—60, der svømmede i Havet, og siden blev der daglig set Flokke paa 20—30. I Klipperne paa Hvalros-Ø fandtes Ynglepladser.

I Isen udfor Østkysten blev den, efter Pansch, set i Slutningen

af Juli 1869. — Bay saa den kun enkeltvis i Drivisens yderste Del i Nærheden af Jan Mayen i Juni 1891.

Adskillige Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse, kun lidt vandrende. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa Grinnell-Land.

76. **Uria troile** (L.). **Langnæbet Lomvie.**

Uria troile & *U. leucophthalmus* Faber (*lacrymans* aut.): Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 454. — *Uria troile* L. & *var. U. ringvia* Brünn.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 16. — *Uria troile* Brünn.: Finsch, Abhandl. naturw. Ver. Bremen, Bd. IV, 1874, p. 115.

Alca troile (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Uria troile* (L.) & *var. californica* (Bryant): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Lomvia troile* & *L. troile californica*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Uria troile* (L.) & *U. troile californica* (Bryant): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Den Langnæbede Lomvie synes i ringe Mængde at leve paa den sydlige Del af Vestkysten. Om dens Optræden i Grønland vides meget lidt.

Ved Godthaab havde Holbøll faaet den enkelte Gange. En havde han faaet i Sommerdragt med Rugeplet, og han mente derfor, at Arten maatte findes ynglende i Egnen blandet mellem *Uria arra*. (To Skind havde han sendt til Museet i Kjøbenhavn, begge fra Godthaab, December 1839; de findes her ikke mere.) — Fra Fiskenæs nævner Finsch i 1874 et Skind fra 17de November. — Fencker fik den ved Godthaab 15de Januar 1893 fra Kangek og 1ste Februar samme Aar fra Narsak. Et af disse Skind, i Vinterdragt, har Museet faaet.

(Holbøll havde ogsaa i Grønland to Gange faaet „*Uria leucophthalmus* Faber (*U. lacrymans* aut.)“, et Navn, hvormed der menes den Farveændring af *Uria troile*, der nu sædvanlig kaldes „*U. rhingvia*“. Det er maaske ikke ganske vist, at de paagjeldende Fugle have været Ændringer af *U. troile*; de kunne maaske have været tilsvarende Farveændringer af *U. arra*. Den hvide Stribe bag Øjet, i Sommerdragten, Kjendetegnet paa „*U. rhingvia*“, maatte vist lige saa let kunne fremkomme hos *U. arra* som hos *U. troile*; det synes at være en Slags Levning af Vinterdragten. En *U. arra* med hvid Øjestribe synes virkelig at være set af Oxley Grabham (Zoologist, 3 ser., vol. XX, 1896, p. 230).)

(*Uria troile.*)

Arten er circumpolar eller snarest nordatlantisk og nordpacifisk, ikke særlig nordlig og ikke langt vandrende. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island og i Labrador.

77. **Uria arra** (Pall.). **Kortnæbet Lomvie.**

Alca pica L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 79. — *Uria brünnichii*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 454.

Alca bruennichii (Sab.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Uria lomvia* (L.) & *var. arra* (Pall.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Lomvia arra*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Uria lomvia* (L.) & *U. lomvia arra* (Pall.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Akpa, efter Stemmen; Ungen Agpak. (Fabricius.) — Agpa. (Rink.) — Østgrønlandsk. Sarigsit. (Rink.)

Der har jo undertiden været tvivlet om, at *Uria arra* skulde være andet end en Race af *U. troile.* Nylig er Tvivlen igjen fremført af Oxley Grabham (On the specific validity of Brünnich's Guillemot; Zoologist, 3 ser., vol. XX, 1896, p. 229—231) og af R. Warren (Ibd., p. 255). Men selv om der kan paavises Lomvier, der i en eller anden Henseende ere Overgangsformer, er Forskjellen dog i de langt overvejende Tilfælde saa stor og saa fast, at den sikkert maa være Art-Forskjel. Mellem Museets 25 foreliggende Skind af voxne *U. arra*, deraf de 23 fra forskjellige Egne af Grønland, er der intet, i hvert Fald intet af fuldt udvoxne Fugle, der paa nogen Maade kunde forvexles med Skind af *U. troile* (hvoraf 11 i Øjeblikket foreligge); *U. arra* er altid, som fuldvoxen, kjendelig paa Næbets Korthed og Sværhed (hos unge Fugle, selv hos dem, der have naaet fuld Størrelse, er Næbet vel kort, men meget spinklere end hos de gamle), ved at have en udpræget lys Rand paa Overnæbet nær Mundvigen og ved i Sommerdragten at have Oversiden af Hoved og Hals rent sorte, ikke brunlige. Heller ikke Finsch, Newton eller Sundevall have fundet Mellemformer; nylig har ogsaa Feilden (Zoologist, 1896, p. 255) oplyst, at han aldrig har været i Tvivl om Adskillelsen, skjønt han har set baade *U. troile* og *U. arra* i tusindvis.

Af Farveændringer haves i Museet fra Grønland:

Et Skind, helt sort, modtaget fra Holbøll i 1837. Holbøll omtaler at have haft 3 helt sorte Lomvier.

Et Skind med hvide Haandsvingfjer og enkelte andre hvide Fjer i Vingerne, men ellers farvet som sædvanlig.

To Skind, næsten ens, med svag hvidbrun Farve, hvor Farven ellers er sort; det ene fra Nanortalik, Vinter 1885, fra Garde.

Et Skind med hvidgraa Ryg og Vinger, ellers omtrent som sædvanlig, i Sommerdragt, fra Augpalartok ved Upernivik, fra Fencker.

Et Skind med lys graalig Farve, hvor Farven ellers er sort, fra Godthaab, Februar 1893, fra Fencker.

Et Skind, helt hvidt, dog med Svingfjerene mest sorte, fra Grønne-Ejland, 14de Marts 1881, fra Fencker.

Et Skind, helt renhvidt, fra Nanortalik, modtaget i 1851 fra Kielsen.

Den Kortnæbede Lomvie er maaske Grønlands almindeligste Fugl. Som ynglende findes den langs Vestkysten i det mindste fra Godthaab til Mundingen af Smith-Sund; ogsaa paa Østkysten yngler den. Den er nærmest Standfugl; fra Nord-Grønland vandre dog de allerfleste bort mod Syd for Vinteren; allerede i September begynder da Mængden at tiltage i Syd-Grønland; i Maj vende de fleste tilbage mod Nord. Skjønt den ikke yngler i det sydligste Grønland, skulle dog Flokke af ikke-ynglende Fugle kunne sees der om Sommeren; og næsten overalt i Davis-Strædet og til enhver Aarstid skal den, efter Holbøll, træffes i stor Mængde, ogsaa langt fra Redestederne. Den holder sig mest ude paa Havet og gaar kun sjelden dybt ind i Fjordene; Yngle-stederne ere at finde ved den aabne Kyst. Som dens Føde nævnes Fiske som *Mallotus arcticus* og *Gadus agilis* og især Krebsdyr som *Mysis*. Den ruger flokkevis, undertiden i uhyre Sværme, paa Hylderne paa stejle Fjeldvægge, i Selskab med andre Arter eller alene for sig.

Ved Nanortalik saa Vahl den om Vinteren 1828—29, som meddelt i hans Haandskrift.

(*Uria arra.*)

I Fjordene ved Julianehaab skal den, efter hvad Bruun hørte af Grønlændere, findes flokkevis fra November til Maj og holde til ved Iskanten.

Mellem Julianehaab og Kagsimiut saa Bruun i Foraaret 1894 kun to Lomvier; mellem Kagsimiut og Arsuk vare de at se hele Vejen sidst i Maj og først i Juni.

Ved Ivigtut kom den, i 1886—88, efter Hagerup, nærmest kun som Gjæst om Vinteren. 30te Maj blev den i 1886 set sidste Gang før Sommeren; den viste sig igjen 9de November, og Dagen efter var den almindelig. I Vinteren 1886—87, der var meget kold, samledes den i tusindvis paa Fjorden; 16de April var den endnu almindelig; men 25de April vare de fleste borte; 4de Juni vare nogle Smaaflokke at se, ligeledes 20de Juni to enkelte Fugle. I Vinteren 1887—88, der var forholdsvis mild, skjønt Fjorden næsten stadig var dækket af Is, vare ingen at se før 27de December og da kun nogle enkelte, og i hele Vinteren kom kun nogle smaa Flokke til Ivigtut, medens store Mængder skulde overvintre ved Arsuk; de sidste bleve sete 22de Maj, to Flokke, hver paa omtrent 12. — Ogsaa Helms saa den i 1890—91 næsten kun om Vinteren ved Ivigtut. 11te December 1890 indfandt den sig paa Fjorden enkeltvis; Tallet tiltog hurtig i Maanedens Løb, og sidst i December og først i Januar fandtes den i store Flokke. 18de Januar 1891 dannedes der Is paa Fjorden, og Dagen efter saaes nogle Lomvier flyvende inde over Land, vist forvildede, fordi de ikke mere kunde øjne aabent Vand. „I Løbet af Januar fandtes spredt paa den islagte Fjord en Del, der øjensynlig vare faldne ned paa Isen, ikke frosne inde i den. De vare sandsynligvis blevne overraskede af det hurtige Islæg, havde holdt sig i enkelte Vaager saa længe som muligt, derpaa fløjet omkring uden at kunne finde ud til aabent Vand og sluttelig af Træthed og Sult faldne ned paa Isen. Paa alle dem, man fandt, var Kjødet fortæret af Ravne.“ 5te og 31te Marts og 13de April laa temmelig store Flokke ved Iskanten; senere blev ingen set.

Ved Arsuk saa Krabbe den i Mængde fra Slutningen af November 1889 til Midten af April 1890, enkeltvis, parvis eller i Smaaflokke. Ellers blev den kun set undtagelsesvis, saaledes en enkelt 6te Juni 1890 og fire Smaaflokke paa tilsammen 13 Stykker 5te Juli. — I 1893 saa Helms den hverken ved Arsuk eller langs Kysten, paa en Rejse i første Halvdel af Maj; efter Grønlændernes Udsagn fandtes den derimod i de sidste Dage af Maj i Storisen,

der da nærmede sig Kysten, og flere indbragtes derfra. 17de Oktober viste den sig igjen; adskillige svømmede da i Fjordens Munding, enkeltvis og parvis.

Efter hvad Helms hørte sige af Grønlændere, ynglede den paa Sydsiden af Øen Sermersok, Nord for Arsuk, omtrent paa 61° 15'.

Paa Forbjerget Kangek ved Havet Nord for Tigsaluk, omtrent paa 61° 25', blev den set af Dr. Østerbye 15de Juli 1888, som meddelt af Hagerup og Helms; maaske ynglede den paa Stedet.

Ved Frederikshaab saa Fabricius den kun om Vinteren, som han meddeler i sit Haandskrift; den plejede at komme især ved Juletid, mest efter Storm og Snefog, og ved Sommerens Begyndelse forsvandt den. Den søgte gjerne til Fjorde, hvor der gaar stærk Storm, og hvor „*Cancer oculatus*" og „*C. pedatus*" (*Mysis* sp.) findes; et saadant Sted skulde være ved Ikarsuk (? Ikerarsarsuk), hvor en næsten indelukket Vig kaldes Akparsiorfik, ɔ: Lomvie-Fangested, fordi Lomvier dér indfinde sig og fanges i utrolig Mængde. — I sin Dagbog for 1841 skriver Jørgensen, at Lomvierne midt i November begyndte at nærme sig Landet.

Ved Godthaab nævner Giesecke, at mange tusinde Lomvier indfandt sig 31te Januar 1809, efter at ingen havde været at se i nogen Tid. — Den sydligste Redeplads, Holbøll kjendte, laa $2^1/_2$ Mil SV. for Godthaab; maaske et hundrede Par havde Rede dér.

I Egnen om Sukkertoppen kjendte Holbøll Fjelde optagne af ynglende Lomvier.

Ved Agpamiut skal der, efter hvad Giesecke meddeler i Juli 1808, om Vinteren findes mange Lomvier.

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, hele Aaret, lægger Æg i Juni og har Unger sidst i Juli.

Ved Egedesminde fandt Fencker den i Februar 1881 ofte indefrossen i Isen.

I Januar 1880 indefrøs ligeledes mange ved Grønne-Ejland i Disko-Bugt, skriver Fencker.

Ved Christianshaab indbragtes i 1880 de første Æg 5te Juni, efter Fencker, og i December nævnes den som ikke ualmindelig i det aabne Vand. Under 14de Marts 81 opføres den som talrig i Vaagerne, og i Januar 83 var den ligeledes almindelig.

Fra Jakobshavn nævner Fencker den i Maj 1881.

Paa Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Juli 1879.

I Disko-Egnen havde Fabricius hørt Grønlænderne omtale et

stort Hjemsted for Arten, Øen „Orpiksauk". — Ved Godhavn omtaler Giesecke under 5te Maj 1813 Lomvier i Mængde. — 2den Maj 1850 saa Sutherland den talrig i Davis-Strædet udfor Disko, vist vandrende mod Nord.

Paa Nordvestkysten af Arveprindsens-Ø nævnes den af Nares som ynglende i Juli 1875. — Samme Sted, paa Ritenbenk Fuglefjeld ved Kangerdluk-Fjord, nævnes den af Traustedt i 1892. — Ved Ritenbenk fik Fencker den i Januar 1891, skjønt der næsten overalt var tillagt; 19de April var den der i større Mængde. 21de April 92 var den tilstede i de aabne Vaager i Vaigat.

Paa Nordsiden af Øen Sagdlersuak i Umanak-Fjord paa en stejl Fjeldvæg yngler den i Mængde, meddeler Giesecke i Maj 1811. — I Brev af 1834 nævner Vahl den som ynglende i Umanak-Egnen. — Vanhöffen fandt den i 1892—93 almindelig i den ydre Del af Umanak-Fjord. Længere inde i Fjorden blev den derimod ikke set.

I Havet udfor Svartenhuk fandt Sutherland den talrig i sidste Halvdel af Maj 1850, ligeledes ved Kysten Nord for Svartenhuk sidst i Maj.

Ved Upernivik yngler den i stor Mængde, meddeler Vahl i Brev af 1834. — Bjerget Kaersorsuak (Kassarsoak), en Mil Syd for Upernivik, var den største Yngleplads, Holbøll havde set. „Dette Fjeld", skriver Holbøll, „er vistnok 3/4 Mil langt og et af Grønlands højeste; det er besat med Reder, saa langt man kan øjne, saa at de øverste Fugle se ud som Fluer, naar de flyve ud og ind. Jeg formaar kun at give et svagt Billede af disse Fugles Mængde. Den bedste Forestilling herom faar man maaske derved, at man tænker sig Fjeldet, saa længe Fuglene ikke foruroliges, som en Bikube, naar Bierne sværme; løsnes nu et Skud, hvorved dog kun en saare ringe Del af Fuglene skrækkes, bliver Solen i Ordets egenligste Forstand fordunklet af dem, og man bliver formeligen bedækket af deres Exkrementer. I mindre end en Time har jeg, selv fjerde, af disse Fugle skudt en hel Ladning for en almindelig Skibsslup, og i et Skud bleve 22 nedlagte. Ligeledes saa jeg 12 blive dræbte med en Riffelkugle. De ankomme til dette Fjeld, før Isen under samme er opbrudt, og tilbringe den korte Nat sovende der. Dette giver Grønlænderne Lejlighed til paa en egen Maade at fange Fuglen. De begive sig nemlig saa stille som muligt under Fjeldet, almindeligen flere i Selskab; ankomne der opskrække de Fuglene, ved pludseligen at skyde og skrige. De stakkels Fugle

erindre i Øjeblikket ikke, at Havet under dem er bedækket med Is, men styrte sig hovedkulds ned og knække derved almindeligen Halsen mod Isen, eller blive dog et let Bytte for Grønlænderne, der sædvanligen kunne lade deres Slæder med de saaledes fangede Fugle." — Den samme Yngleplads, ved „Sanderson's Hope", omtales af Sutherland i Juni 1850 og af Nares, der fandt Æggene nær ved Udklækning 21de Juli 1875. — Den nævnes ogsaa af Ryder i 1886. — Fencker nævner Arten som overordenlig almindelig ynglende i Upernivik-Egnen. 14de August 1884 bleve de første Unger sete under Alkefjeldene; 29de August havde den endnu ikke helt forladt Fjeldet. 12te Maj 85 var den at se udfor Upernivik; 19de Juni indbragtes de første Æg. I 1886 indfandt den sig sidst i April; 14de Juni havde den Æg; 1ste September vare endnu enkelte at se ved Kaersorsuak. 28de April 87 trak en Flok forbi; under 8de Juni siges, at mange i de Dage bleve tagne paa Isen ved Kaersorsuak; 26de Juni indbragtes de første Æg. 3dje Maj 88 var den almindelig i Vaagerne; 17de August havde den endnu ikke helt forladt Fjeldene. 8de Maj blev den set første Gang i 89; Isen laa da endnu omkring Upernivik; 5te September vare endnu enkelte at se paa Fuglefjeldene. 5te Maj 90, da Isen var brudt af Vinden, trak umaadelige Flokke mod Nord.

Ved Berry-Island, paa 73° 20′, nævnes den af Sutherland midt i Juni 1850.

Paa Fjeldet Agparsuit („Kap Shackleton") Nord for Upernivik, paa 73° 45′, saa Ryder en uhyre Mængde rugende Lomvier 15de Juli 1887. Det skal være det største „Alkefjeld", der findes, og langt overgaa Kaersorsuak. — Samme Sted var den nævnet af Sutherland først i Juli 1850.

I Baffins-Bugt fandt Sabine den af og til i Sommeren 1818. — I Melville-Bugt saa Sutherland mindre Flokke først i Juli 1850. — I „Middle Ice" Syd for Kap York saa Nares nogle i Juli 1875. — Stone nævner den fra Melville-Bugt i Sommeren 1891. — Ohlin saa mange i Pakisen i Melville-Bugt i Sommeren 1894.

Ved Kap Parker Snow, NV. for Kap York, saa Nares en Yngleplads i Juli 1875.

Ved Kap Parry nævner Bessels den som talrig 12te Juni 1873.

Paa Northumberland-Ø fandt Bessels den talrig 8de Juni 1873.

Paa Hakluyt-Ø fandt Deltagere i „Polaris"-Rejsen en Yngleplads 5te Juni 1873.

(*Uria arra.*)

I Inglefield-Bugt nævner Ohlin den som almindelig i Sommeren 1894.

Fra McCormick-Bugt opføres den af Stone, fra 1892.

Littleton-Ø nævner Greely som det nordligste Sted ved Grønlands Kyst, hvorfra han fik den, i 1881.

I Egnen om Thank-God-Harbour var den, efter Bessels, i 1872 ret almindelig, ynglende. (Feilden saa den i 1875—76 ikke Nord for Buchanan-Strædet.)

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah i 1832.

I den ydre Del af Scoresby-Sund var den, efter Bay, i 1891—92 meget almindelig om Sommeren; derimod blev den ikke set dybere inde i Fjorden. Den ynglede paa Kap Brewster paa Fjeldvæggens Hylder. 15de August 1892 og de følgende Dage blev der omtrent udfor Kap Brewster set mange voxne Fugle, der sammen med deres Unger, paa Størrelse med Søkonger, svømmede i sydøstlig Retning, til Havs; de bleve sete indtil 17 Mile fra Land; de vare vist paa Vandring for at slippe ud af Drivis-Beltet, inden Tyndisen begyndte at lægge sig for Alvor.

Ved Østkysten omtrent mellem 70° og 75° fandt Scoresby den i betydelig Mængde i Sommeren 1822.

Ved Østkystens nordlige Del blev der, efter Pansch, i 1869—70 kun set nogle ganske faa i og ved Isen, ingen ved selve Kysten.

I Drivisen langt tilsøs udfor Østkysten saa Bay den jevnlig i 1891—92, men ikke i stort Tal undtagen i Nærheden af Jan Mayen sidst i Juni 1891.

Nogle Knogler fra Kjøkkenmøddinger fra Middelalderen, fra Nordboernes Tid, ved Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord, ved Tunuarmiut og Kagsiarsuk ved Tunugdliarfik-Fjord og ved Tingimiut ved Sermilik-Fjord, haves i Museet i Kjøbenhavn.

Arten er circumpolar, ynglende højt mod Nord, ikke langt vandrende. Den yngler ogsaa paa Island, Jan Mayen, Spitsbergen og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

78. **Mergulus alle** (L.). **Søkonge.**

Alca alle L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 84. — *Uria alle*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr. Bd. 4, 1843, p. 456. — *Arctica alle* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 84 (kun Navnet).

Mergulus alle (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Alle nigricans* Link: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Alle alle* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Akpalliarsuk, afledet af Ordet Akpa, *Uria arra*, med hvem den har Lighed; Akpalliarsungoak, en lille Akpalliarsuk, efter dens Lidenhed, hvorfor den ogsaa kaldes Akparak, en Akpa-Unge; Kærrak eller Kærrartungoak, vist efter Stemmen; uegenlig kaldes den Isarsoakale: se hvilken lille bitte! (Fabricius.)

Blandt Museets foreliggende 24 grønlandske Skind af udvoxne Søkonger vexler Næbets Størrelse ikke lidt; et af de mest stornæbede Skind har Næbryggen $15^1/_2$mm, og Næbets Brede under Næseborene er 9; et af de mest smaanæbede Skind har Næbryggen $13^1/_2$ lang, og Næbets Brede er $7^1/_2$. Noget Skjel mellem stornæbede og smaanæbede findes ikke.

Af tilfældige Farveændringer haves i Museet:

Et Skind, lyst kaffebrunt, hvor Farven ellers er sort, Vinger og Hale dog næsten hvide, fra Fiskenæs.

Et Skind, med den sorte Farve ombyttet med en sølvgraa; fra Frederikshaab, 1896, fra Helms.

Et Skind, næsten helt hvidt, med lidt graalig Tone paa Hoved og Hals, fra Godthaab.

Søkongen findes som ynglende i Mængde langs den nordlige Del af Vestkysten og det nærmeste af Nordkysten, i det mindste fra Disko-Bugt til Port Foulke; en sjelden Gang kan den maaske yngle sydligere ved Vestkysten; paa Østkysten kjendes den ogsaa som ynglende. Fra Nord-Grønland vandrer den bort for Vinteren til Syd-Grønland eller maaske tildels længere mod Syd; til Syd-Grønland plejer den at komme i November eller December, og hen i April vender den tilbage mod Nord. Flokke af ikke-ynglende Fugle kunne sees om Sommeren i Isen udfor baade Vest- og Østkyst, ogsaa udfor Syd-Grønland. Den færdes mest ude paa Havet, men kan ogsaa komme ind i Fjordene og undertiden søge Føden tæt inde ved Land; Ynglestederne ligge ved eller nær det aabne Hav. Dens Føde er især Krebsdyr; ogsaa Smaafiske kan den tage. Den yngler flokkevis, ofte samlet i uhyre Mængde og ofte i Selskab med andre Arter, paa Fjelde ved Stranden, hvor den lægger sine Æg i Klippe-Spalter eller i Huller mellem nedfaldne Stene; mest bygger den ved Klippernes Fod.

(*Mergulus alle.*)

Ved Nanortalik, meddeler Vahl i Haandskrift, fandtes den om Vinteren 1828—29.

Ved Julianehaab hørte Bruun i 1894, at den skal indfinde sig i Fjordene i Mængde fra November til Februar.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 kun som en temmelig sjelden Vintergjæst. I 1886 indfandt den sig i den første Del af November. — 4de December 1890 saa Helms den første Gang paa Fjorden udfor Ivigtut i temmelig stort Tal; derefter blev der daglig set en stor Mængde, ofte flere hundrede, 2—3 sammen eller i Smaaflokke paa indtil 12; men 18de Januar 1891, da der hurtig lagde sig Is, trak de i Smaaflokke ud af Fjorden; om Eftermiddagen, da Isdækket var dannet, fløj adskillige oppe over Land; 19de Januar fløj ligeledes en Del inde over Land, øjensynlig helt forvildede, og to fandtes paa Land i yderst forkommen Tilstand, den ene siddende psa Taget af et Hus; 20de Januar blev den sidste levende set, flyvende over Land; to fandtes i Kryolith-Bruddet et Par Dage efter, og 22de og 23de Januar fandtes en Del døde paa Isen paa Fjorden. Oftest laa de om Dagen rolig paa Vandet; men 12te December trak en Mængde flokkevis ud af Fjorden om Formiddagen; senere paa Dagen var der dog igjen det sædvanlige Tal. 21de December trak de livlig dels ind, dels ud af Fjorden om Formiddagen, flere hundrede i Tal, tilsyneladende uden Grund. Undertiden tog de Føden paa saa lavt Vand, at de ikke kunde dykke, men stod paa Hovedet som Ænder.

Ved Arsuk kom den, efter Hagerup, til sine Tider i Mængde om Vinteren. I 1888 var der ingen at se efter Slutningen af Marts. — I November og December 1889 og i Januar 1890 saa Krabbe den ved Arsuk i ret betydelig Mængde. — Efter Helms blev en Søkonge i fuld Sommerdragt skudt af en Grønlænder 17de Juni 1893 udfor Arsuk i Nærheden af Storisen; der skulde kun have været set den ene.

I Narsalik Isfjord, omtrent 7 Mil Nord for Arsuk, blev, efter Krabbe, en skudt 11te September 1889.

Ved Frederikshaab indfandt den sig, efter hvad Fabricius meddeler i sit Haandskrift, i December, især ved Juletid. Om Sommeren saa Grønlænderne den undertiden i Storisen nogle Mile fra Land. En enkelt Gang havde Fabricius faaet dens to Æg bragte fra en af de yderste Øer Syd for Frederikshaab.

Fra Fiskenæs nævner Finsch i 1874 og 77 Skind fra Oktober,

November og December. Skind fra samme Sted haves i Museet i Kjøbenhavn.

Fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker Æg i 1880.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt yngler den almindelig, skriver Fencker; mange Æg fik han derfra i Juni 1880.

Ved Christianshaab nævner Fencker den som almindelig i Strømhullerne under 27de Januar 1881.

Fra Jakobshavn haves Skind i Museet.

I Disko-Bugt paa Brændevinsskjærene, NV. for Kronprindsens-Ejland, fandt Giesecke den ynglende i store Sten-Urer 19de Juni 1813. — Paa Kronprindsens-Ejland fandt Fencker den ynglende i Juni 1879. Fra samme Sted haves i Museet mange Skind fra 1860, af voxne og Unger, og fra 1879.

Fra Godhavn haves Skind i Museet.

Ved Ritenbenk nævner Fencker den som almindelig midt i December 1890.

Ved Upernivik nævner Fencker den som almindelig ynglende.

Fra de smaa Øer udfor Upernivik omtales den saaledes i Juni 1885. 10de Oktober 86 opføres den som tilstedeværende.

I Baffins-Bugt fandt Sabine den almindelig i Sommnren 1818; paa 76° var den saa talrig i Aabningerne i Isen, at daglig mange hundrede kunde dræbes. — I Melville-Bugt saa Goodsir den i stor Mængde i Juni 1849, ligeledes Sutherland i Juli og August 1850, og samme Sted blev den skudt i Mængde i Juni 1858, efter Walker og Carl Petersen. — Feilden taler om utallige Mængder i den nordlige Del af Baffins-Bugt i Somrene 1875 og 76, ligeledes Ohlin i Sommeren 1894.

Ved Kap York omtaler Nares store Mængder, under 25de Juli 1875. Fra samme Sted nævnes den af Stone i Juli 1891 og i Sommeren 1892.

Paa Crimson-Cliffs, NV. for Kap York, fandt Kane en stor Mængde ynglende 18de Juli 1855. Samme Sted iagttoges den af Walker og Petersen i 1858. Og Nares fandt den dér (ved „Beverley-Cliffs") i tusindvis i Juli 1875; de voxne vare da ifærd med at bringe Føde til Ungerne.

Ved Kap Parry nævner Bessels den som almindelig 12te Juni 1873.

Ved Itiplik, paa Sydsiden af Inglefield-Bugt, fandt Hayes et stort Ynglested i Sommeren 1861. — Fra Inglefield-Bugt nævnes

(*Mergulus alle.*)
den ogsaa af Stone i 1891—92 og i 1894 af Ohlin, der fandt den i talløse Mængder.

Northumberland-Ø omtales af Kane, sidst i Juli 1854, som et uhyre Hjemsted for Søkonger, Tejster og Maager. Samme Sted blev Arten set i Mængde af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 8de Juni 1873.

Paa Hakluyt-Ø saa Deltagere i „Polaris"-Rejsen en Yngleplads 5te Juni 1873.

Ved Sorfalik, Syd for Port Foulke, sværmede Flokke ved Stranden 3dje Juni 1873, meddeler Bessels.

Ved Port Foulke fandt Kane den i stor Mængde i Sommeren 1855. — Til samme Egn kom den, efter Hayes, i 1861 i Begyndelsen af Juni, og den ynglede i uhyre Mængde paa Stedet. — Deltagere i „Polaris"-Rejsen saa den i store Flokke flyvende ind i Foulke-Fjord 26de Maj 1873.

I Newman-Bugt bleve, efter Bessels, to sete i 1872.

Ude i Davis-Strædet saa Nares i Oktober 1876 uhyre Mængder vandrende mod Syd, i Flokke paa 20—50.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah. Vahl omtaler, i Brev af 1830, nogle sete svømmende mellem Isen Nord for Anoritok.

Ved Sermilik ved Angmagsalik yngler den, meddeler J. Petersen i 1897. Ogsaa i November og December sees sædvanlig en Del.

I den ydre og mellemste Del af Scoresby-Sund fandtes den, efter Bay, i Mængde om Sommeren i 1891—92, ynglende flere Steder paa Strækningen fra Kap Brewster til Gaasefjord, saaledes paa Kap Stevenson. I Efteraaret 1891 viste den sig ogsaa dybt inde i Fjorden, saaledes 17de August midt inde i Føhnfjord. Ved Danmarks-Ø fandtes den i store Flokke 8de August 1891; i Maanedens Slutning viste den sig kun enkeltvis, og 3dje September blev den set sidste Gang. I 1892 blev derimod ikke en eneste set saa langt inde i Fjorden som ved Danmarks Ø; først den 8de August, da de Rejsende ombord paa „Hekla" sejlede ud af Fjorden, mødte de Søkongen omtrent udfor Kap Stevenson, pludselig, i store Flokke, og i hele den ydre Del af Fjorden var den almindelig.

Over Havet udfor Liverpool-Kyst, paa omtrent 71° N., 18½° V., saa Scoresby 4de Juli 1822 en uhyre Mængde Søkonger flyvende forbi Skibet mod Vest, i Storm med Taage eller Sne; i Løbet af mange Timer fløj maaske hvert Minut en til tre Flokke forbi, hver

Flok som oftest paa 200 til 300 Fugle, alle i samme Retning; henved en halv Million Søkonger mentes at være sete fra Skibet i Løbet af 12 Timer. — Tilsyneladelsen er gaadefuld, paa den Aarstid; maaske det snarest har været Flokke af ikke-ynglende Fugle.

I Drivisen udfor Østkysten har ogsaa Bay set den i Sommertiden i næsten uforklarlig Mængde. „Allerede den første Dag, „Hekla“ stod ind i Isen, den 21de Juni 1891 paa c. 68° 10′ N.Br., 13° V.L., blev den set i temmelig stor Mængde, og den var en af de talrigste Fuglearter (i Randen af Drivisen) indtil et Stykke Nord for Jan Mayen, da den pludselig forsvandt. Den blev, naar undtages en enkelt, først set igjen den 27de Juli, da den optraadte i Masse lige saa pludselig, som den var forsvunden; det var paa 72° 27′ N.Br., 19° 56′ V.L., altsaa inde under Land.“ ... „Mærkeligt er det, at *Arctica alle* paa en Aarstid, da man skulde antage, at den opholdt sig i Nærheden af Kysterne for at yngle, kan træffes saa langt fra Land, som den blev truffen den 21de Juni 1891, nemlig i en Afstand af ca. 35 Mil fra nærmeste Land, Island.“ ... „Saafremt man antager, at det er Fugle, der ikke yngle det Aar, maa man rigtignok forbavses over den Masse, hvori de optræde.“

I Drivisen udfor den nordlige Del af Østkysten, men ikke ved selve Kysten, blev den oftere set af Deltagerne i „Germania“- og „Hansa“-Rejsen, 1869—70, første Gang ved Isgrændsen paa 74°, 7de August 1869.

Nogle faa Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er nordatlantisk, ynglende højt mod Nord, kun lidt vandrende. Den yngler ogsaa paa Grimsey Nord for Island, paa Jan Mayen og Spitsbergen.

79. **Alca torda** L. **Alk.**

Alca torda L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 78. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 457.

Alca torda L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Utamania torda*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Alca torda* L.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Akparnak, en sjeldnere Akpa (*Uria arra*), kaldes den i Syd-Grønland, Akpartluk, en hæslig Akpa, i Nord-Grønland. (Fabricius.)

Mellem grønlandske, færøiske og danske Alke er ingen Forskjel at finde.

(*Alca torda.*)

Alken yngler almindelig langs Grønlands Vestkyst, mod Nord i det mindste indtil Upernivik, talrigst i Disko-Egnen. Efter Holbøll kommer den som Trækfugl til Syd-Grønlands Kyst sidst i April, og allerede i August, tidligere end nogen anden, drager den bort fra Kysten, unge og gamle sammen, ud i Davis-Strædet, til Grønlands store og rige Fiskebanker; men ogsaa om Vinteren kan den sees i grønlandske Vande. Dens Føde er Fiske, især Lodder, og Krebsdyr. Paa Hylderne paa stejle Klippevægge ved Havet ruger den flokkevis, i Selskab med andre Arter som Ride og Tejste, forholdsvis lavt nede. Æg ere fundne fra 2den til 30te Juni.

Ved Julianehaab hørte Bruun i 1894, at den sees baade ved Kysten og i Fjordene om Vinteren, men sjelden.

Ved Ivigtut og Arsuk ynglede den ikke, efter Hagerup og Helms; derimod var den, efter Helms, neppe synderlig sjelden om Vinteren. 3 unge Fugle bleve skudte i Arsuk-Fjord i Vinteren 1893—94.

Paa Sydsiden af Øen Sermersok og paa Forbjerget Kangek Nord for Tigsaluk ud mod det aabne Hav mellem Arsuk og Frederikshaab, skal den yngle, efter Grønlændernes Udsagn. Sidstnævnte Sted havde ogsaa Dr. Østerbye, efter Meddelelse til Hagerup, fundet omtrent 500 Par ynglende i 1888, og 13de Maj 1893 saa Helms adskillige dér i Nærheden, men sidst i August vare alle Fuglene borte derfra.

Ved Frederikshaab viste den sig kun sjelden, efter hvad Fabricius siger i sit Haandskrift.

Fra Fiskenæs haves Skind i Museet i Kjøbenhavn. Fra samme Egn nævnes den af Finsch i 1874.

Som ynglende i Fjelde ved Sardlok ved Godthaab-Fjord nævnes den af Raben i Sommeren 1823. Skind fra Godthaab haves i Museet.

Ved Holstenborg findes den som ynglende, efter Brummerstedt; den skal komme til Kysten i Maj og trække bort i September.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt fandt Fencker den ynglende i Juni 1880.

Ved Klaushavn saa Fencker den i Maj 1880.

Paa Kronprindsens-Ejland fandt Fencker den i Juli 1879.

Disko-Egnen nævnes allerede af Fabricius, i hans Haandskrift,

som et af dens vigtigste Tilholdssteder. — Skind fra Godhavn, fra Juni, haves i Museet.

Som ynglende paa Arveprindsens-Ø nævnes den i Juli 1875 af Nares, der iøvrigt ikke saa den Nord for Vaigat. — Skind fra Ritenbenk haves i Museet.

Som skudt ved Ikerasak ved Bunden af Umanak-Fjord sidst i Juli 1893 nævnes den af Vanhöffen.

Som ynglende ved Upernivik, men mindre almindelig, omtales den af Fencker i 1887. Som Ynglested nævnes Kaersorsuak og et andet Fuglefjeld. Skind derfra haves i Museet.

Arten er nordatlantisk, ikke særlig nordlig, kun kort vandrende, dog set saa langt mod Syd som ved Kanarerne. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen og i Labrador.

80. **Alca impennis** L. **Gejrfugl.**

Alca impennis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 82. — Id., Vidensk. Selsk. Skr. for 1809—12, Bd. 6, 1818, 2det Hefte, p. 249. — Boie, Oken's Isis, Jahrg. 1822, Bd. 2, p. 872. — Benicken, Isis, Jahrg. 1824, Bd. 2, p. 886. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 457. — Steenstrup, Vidensk. Medd. 1855, p. 38. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 15. — Symington Grieve, The Great Auk, 1885, p. 4, 36, 69, 72, 79, Append. p. 1, 14, 37, 54, 55, 56 (tildels Meddelelser fra Steenstrup).

(Isarokitsok: Udtog af P. Kraghs Dagbog (1818—28), 2den Del, 1855, p. 36. — Isarukitek: Holm, Medd. om Grønl., 10de Hefte 1888, p. 54; 9de Hefte, 1889, p. 223.)

Alca impennis L.: Dresser, Birds of Europe, VIII, 1880. — *Plautus impennis* (L.): Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II. 1884. — *Alca impennis* Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Plautus impennis* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Isarokitsok, stumpvinget, af Isarok, Vinge. (Fabricius.) — Østgrønlandsk. Isarukitek. (Holm.)

Museet i Kjøbenhavn ejer kun ét grønlandsk Gejrfugle-Skind, i Vinterdragt, vist stammende fra Fiskenæs 1815, oprindelig tilhørende Heilman.

I det Haandskrift, som Fabricius har efterladt, findes en meget udførlig Beskrivelse af Gejrfuglens Ydre, som jo nu i de fleste Henseender er vel kjendt. Om Øjnene siges, at de ere sorte (Iris har vel snarest været mørkebrun). Munden indvendig er ganske gul. Tungen er lille, ikke saa lang som Undernæbet, spids, flad, smal, dannet som en Kaardeklinge, i Spidsen skællet, ellers tyk og kjødagtig, oventil rendeformet og glat, men ved Roden i to Fløje

klædt med indadvendte smaa Kirteltænder, omtrent 22 i Tal; langt bag dem følger efter en glat Fordybning en ægformet stor Forhøjning, der er delt i to ved en dyb Længde-Skramme (ɔ: Luftrørets Munding), hvis bageste Fløje ere overvoxede med en Del tiltrykte smaa indadvendte Kirteltænder. (Tungen har altsaa været næsten ganske som hos *Alca torda*, saaledes som det ogsaa sees paa de anatomiske Præparater af to islandske Gejrfugle, der findes i Museet i Kjøbenhavn.)

Gejrfuglen kom, før sin Udryddelse, som aarlig Gjæst til Grønland Eftersommer og Forvinter, vistnok paa Strejftog, efter Yngletiden, fra sine nærmeste større Ynglesteder, ved Newfoundland o. s. v. Ved Grønlands Kyst har den dog maaske ogsaa ynglet i ringe Tal, stadig eller af og til.

Den ældste Efterretning om Gejrfuglen som grønlandsk indeholdes i Bjørn Jonssøn's Fortælling om Islænderen Latra-Clemens, der ved Aar 1590 saa en Baad blive fyldt med Gejrfugle, som toges paa Gunnbjørn-Skjærene ved Grønlands Østkyst. Vel sagtens har Gejrfuglen dér haft en Yngleplads.

Fra Egede, Cranz og Glahn haves kun tarvelig Underretning. — Men Fabricius giver, især i sit Haandskrift, udførlig Oplysning om Gejrfuglens Færden i Egnen ved Frederikshaab, efter de Erfaringer, han havde samlet i Aarene 1768—74. Han siger om den, at den næsten kun viste sig i Tiden fra September til Januar, undertiden i temmelig stor Mængde, men de fleste Vintre kun faatallig, næsten altid langt tilsøs, meget sjelden imellem Landene og aldrig paa Land; oftest saa man unge Fugle. Hvor den ynglede, vidste man ikke; Grønlænderne havde aldrig set dens Rede, skjønt de fartede rundt til næsten alle omliggende Øer; kun var der nogle meget afsides Steder, hvortil man ikke kom, og dér mente man, at den maatte yngle paa bratte Klipper mod Havet; „at dens Ynglesteder ej maa være saa ganske langt borte, men at nogle maa yngle paa en eller anden folkeløs Udhavs-Ø langt vester ude, sluttes deraf, at man i August Maaned træffer undertiden imellem Landene Unger, der endnu have Dun, altsaa ej kunne være komne langt fra over det vilde Hav"; i Fauna Groenlandica nævner Fabricius endogsaa en Unge, kun klædt med graa Dun, der mentes at være nogle faa Dage gammel, set i August. (Det er maaske ikke umuligt, at Haandskriftets Udtryk: „Unger, der endnu have Dun" støttes paa denne ene lille Dununge.) Til Føde havde den *Cottus*

groenlandicus og *Cyclopterus lumpus*, „hvilke den henter fra Dybet, sønderriver med sit skarpe Næb og æder; ventelig og andre Fiske af denne Størrelse“ (ogsaa om *Cepphus grylle* siges, at den sønderslider de Fiske, som den har fanget, men finder for store til at sluge hele); i Maven paa den omtalte Dununge havde Fabricius derimod fundet Dele af Planter, der voxe paa Klipper ved Havet: „inqve illo inveni rhodiolam roseam et alia vegetabilia, qvæ littoribus præruptis crescere solent, non autem pisces.“ „Dens Skrig er undertiden grovt skjeldende og hæst, undertiden pibende. Den bider stærkt om sig, naar den ser sig fangen. Naar disse Fugle ere nylig komne under Landet, ere nogle af dem, maaske de unge, meget dumme og tamme, men andre, maaske de ældre, ej gode at indhente“. Grønlænderne slutte sig sammen i Flok for at jage Gejrfuglen, „og da den alene kan dykke under og ej flyve, passe de paa at skrige, saa snart den kommer op at trække Luft, paa det den skal blive forskrækket, holde sig længere under Vandet og blive saaledes snarere udmattet, da de endelig komme den saa nær, at de kunne slaa Pilen i den; dog kan den holde temmelig længe ud.“ Den havde for Grønlænderne ikke ringe Værd (som Fabricius foruden i sit Haandskrift siger i Vidensk. Selsk. Skrifter, 6te Bind): Skindet brugtes til Fuglehams-Pelse, der især om Vinteren bæres nærmest Kroppen; Kjød og Indvolde spistes; Fedtet, „som ej er lidet“, spistes og brugtes i Lamper; Føddernes sorte Hud brugtes til Pynt at sy paa de hvide Sælskinds-Poser, som Grønlænderne have i Teltene at gjemme et og andet i. Ogsaa Kolonisterne brugte Skindet baade til Foder under Klæder og til Sengetæpper. Det grønlandske Navn Isarokitsok, stumpvinget, „passer sig helt vel til denne Fugl“. „Kolonisterne kalde den Hesteprangeren“. — Der kan selvfølgelig, efter hvad der foreligger, tvivles om, at Gejrfuglen har ynglet ved Grønlands Kyst paa Fabricius' Tid. Det vilde jo være forunderligt, at man ikke skulde have set mere til den, hvis der virkelig havde været Ynglesteder, og det vilde være usandsynligt, at Grønlænderne ikke skulde have fundet Stederne. Og hvad Fabricius siger om Dunungen, tagen i August, med Plante-Dele i Maven, er jo ogsaa i flere Henseender paafaldende, saa paafaldende, at det er med god Grund, at Steenstrup, der i det hele ikke tror paa Gejrfuglens Ynglen ved Grønland, har udtalt som sin Tanke, at det „aldeles ikke har været nogen Unge af *Alca impennis*, men af en eller anden større Fugl, hvis Unge har været Fabricius ubekjendt“ (Vidensk. Medd. 1855, p. 41); Gejrfuglen ynglede ellers

saa tidlig, siger Steenstrup, at den allerede i Junis Midte gik tilsøs med den svømmedygtige Unge, og den skulde ikke lægge Æg anden Gang, naar det første Æg blev den frataget; det vilde derfor være meget lidt troligt, at en Dununge skulde kunne træffes saa sent som i August; og endelig „maa vel ogsaa den i Ungen fundne udelukkende Planteføde vække nogen Mistanke imod dens Alkenatur“. Men overfor Fabricius har man ikke Ret til uden videre at tro paa en Fejltagelse. Han kjendte den voxne Gejrfugl saa godt, at det er usandsynligt, at han skulde miskjende dens Unge; og han var saa fortrolig med Grønlands andre Fugle, at en Forvexling ogsaa af den Grund næsten maatte være umulig; den eneste nordiske Fugl, hvis Unge maaske ved et meget flygtigt Øjekast kunde minde om Gejrfuglens, er Islommen; men den og dens Yngleforhold kjendte Fabricius. Hvis Gejrfuglen har ynglet i Grønland, har den vel der haft senere Yngletid end i sydligere Egne, saa at det ikke kunde være helt utænkeligt at se en Unge i August. Og at træffe Plantefødе i en Dununges Mave vilde jo være lige saa uventet hos alle andre Arter, om hvilke der kunde være Tale (man huske dog paa, at mange Fugle, der ellers ikke leve af Plantefødе, Ryler, Maager, Lommer o. s. v., undertiden tage tiltakke dermed). Alt i alt maa Fabricius' Ord snarest staa til Troende — og man maatte altsaa tænke sig Gejrfuglen som, i hans Tid, ynglende i ringe Mængde, stadig eller undertiden, paa de yderste Skjær ved Grønlands Sydvestkyst — hvis da ikke hans Iagttagelse om Dunungen er gjort i den første Tid af hans Ophold i Grønland, inden han rigtig havde lært Landets Dyr at kjende, og hans første Indtryk har været urigtigt og tilfældigvis ikke senere er blevet rettet.

Allerede i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede har Gejrfuglen været saa godt som forsvunden fra Grønlands Kyster. Hvad der vides om den i dette Aarhundrede, er kun følgende:

I 1815 fik Heilman i Fiskenæs en Gejrfugl, hvad der omtales af Holbøll i 1840 som det eneste af ham kjendte sikre Tilfælde paa dens Forekomst i Grønland i 19de Aarhundrede. Det er saa godt som sikkert Skindet af denne Fugl, i Vinterdragt, der kom til E. Hage's Samling og derfra er overgaaet til Zoologisk Museum i Kjøbenhavn.

I 1821 modtog Benicken (i Slesvig) gjennem Direktør Motzfeldt et Skind af en Gejrfugl i Vinterdragt fra Disko. Til sin Meddelelse om Fuglens Ydre o. s. v. (Isis 1824) føjer han følgende Ord: „Ohngeachtet der seit mehreren Jahren für mich mit aus-

gezeichneter Thätigkeit wirkenden Freundschaft eines der Herren Direktoren des grönländischen Handels, habe ich nur ein einziges Exemplar bekommen können, weil der Vogel auch dort nur selten vorkommt..." Utvivlsomt er det Skindet fra Disko, som F. Boie (i Kiel) hentyder til, naar han, i Isis for 1822, siger: „Eine Haut dieser Art erhielt einer meiner ornithologischen Freunde im verflossenen Jahre, als eine Seltenheit, aus Grönland." Hvor Skindet senere er kommet hen, vides ikke. (Der har, men tilsyneladende uden gyldig Grund, været fremsat den Tanke, at det Skind, som Benicken omtaler som modtaget fra Disko i 1821, skulde være det samme som det, Heilman fik ved Fiskenæs i 1815.)

I 1825 hørte Pastor Kragh af en gammel Grønlænderinde i Manetsok ved Egedesminde, at hun engang havde set en Isarokitsok en 16 til 18 Mil sydligere; „den var saa stor som en Ømmert (ɔ: *Colymbus glacialis*), havde meget Fedt nær Skindet, næsten saa tyk som en Fjordsæl, hvid eller plettet (?), med smaa Vinger som Alkenes". — Holbøll havde, som han meddeler i 1840, hørt sige, at den skulde være set Nord for Sukkertoppen; men forgjæves havde han søgt at skaffe den tilveje fra Grønland. — Ved Angmagsalik, paa Østkysten, traf Holm i 1883—85 en Grønlænder, hvis Bedstefader i Kangerdlugsuatsiak-Fjord, Nord for Angmagsalik, havde fanget en Isarukitek, „en meget stor Fugl, der havde ganske smaa Vinger med korte Fjer", og som „kunde opholde sig under Vandet lige saa længe som en Svartside."

Arten var nordatlantisk, ikke særlig nordlig, forholdsvis kun lidt vandrende. Dens sidste Ynglepladser, før den blev udryddet, vare ved Skotland, Færøerne, Islands Sydkyst og Newfoundland.

81. **Fratercula arctica** (L.). **Lunde.**

Alca arctica L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 83. — *Mormon fratercula*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 456. — *Fratercula arctica* (L.) & *F. glacialis* Leach: Reinhardt jun., Ibis 1861. p. 15.

Fratercula arctica (L.): Dresser, Birds of Europe, VIII, 1877. — *Fratercula arctica* (L.) & *var. glacialis* Leach: Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — *Fratercula arctica* & *F. arctica glacialis*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Killangak, snøvlende, efter Stemmen. (Fabricius.) — Østgrønlandsk. Nuerniagarnak. (Rink.)

At Lunden i den sydlige Del af sin Udbredningskreds ikke bliver saa stor og især ikke saa stornæbet, som den bliver det

langt mod Nord, er sikkert nok; men nogen fast Forskjel mellem de meget stornæbede, der have været udskilte som egen Art, som *Fratercula glacialis*, og de sædvanlige findes ikke, som ogsaa sagt af andre. De grønlandske Lunder, i hvert Fald de nordgrønlandske, ere af de mest stornæbede; hvorledes Næbet er i Yngledragten hos de Lunder, der yngle i Syd-Grønland, har Museet ikke tilstrækkeligt Stof til fuldt at afgjøre; de foreliggende Skind fra Syd-Grønland ere mest af yngre Fugle; et Skind fra Julianehaab, fra Sommeren 1895, er ikke af de allermest stornæbede.

Følgende Maal af grønlandske og andre Skind til nærmere Oplysning:

	Grønland							
Næbets Højde	37	38	38½	40	41½	42	42	42mm
Vingens Længde	166	158	171	167	174	170	172	174

Det første af Skindene er fra Julianehaab, de andre fra Disko-Egnen.

	Island			Færøerne					Shetlands Øerne.
Næbets Højde	35½	38	38½	32½	33½	33½	34½	35	32
Vingens Længde . . .	160	170	165	151	150	158	170	161	153

Alle de maalte Skind ere af udvoxne Fugle i, tilsyneladende, Yngledragt, men ikke alle synes lige gamle; de fleste have tre, nogle kun to Rynker paa Overnæbet.

Lunden yngler langs Grønlands Vestkyst, forholdsvis ikke i stor Mængde, talrigst i Disko-Egnen. (Fra Østkysten kjendes den ikke sikkert; Østgrønlænderne synes at have Navn for den.) Den synes tildels at være Trækfugl; men om dens Vandringer vides ikke meget; ogsaa om Vinteren kan den sees i grønlandske Farvande. Den lever mest paa det aabne Hav; Ynglepladserne ere paa Øer ved Havet. Føden er Fiske, især Tobiser, og Krebsdyr, især en Art, som Fabricius ikke selv havde set, men hvis grønlandske Navn han gjengiver som Pulex maris alti rostro serrato. Den ruger flokkevis, oftest i Selskab med andre Arter, paa Fuglebjerge, forholdsvis lavt nede. Reden indrettes i Huller. Æg ere fundne i Juni.

Fra Nanortalik har Vahl sendt et Skind til Museet, fra 7de November 1828.

Ved Julianehaab hørte Bruun i 1894, at den om Vinteren, men kun meget sjelden, viser sig inde i Fjordene. — Et Skind fra Julianehaab, fra Sommeren 1895, har Museet i Kjøbenhavn modtaget fra Helms.

Ved Ivigtut blev, efter Krabbe, en ung Fugl skudt i Vinteren 1891—92.

Ved Arsuk blev, efter Krabbe, en dræbt mod Slutningen af Januar 1890, og $1^1/_2$ Mil udenfor Arsuk-Fjord blev en ung Fugl skudt 7de Marts 1890.

Ved Frederikshaab var den, som Fabricius meddeler i sit Haandskrift, sjelden om Sommeren, men viste sig jevnlig om Efteraaret. Et Skind derfra er tilsendt Museet i 1833.

Fra Fiskenæs har Museet faaet et Skind fra 21de Oktober 1840. Samme Sted nævner Finsch den, i 1877, som skudt 11te August.

Mellem Fiskenæs og Godthaab, paa 63° 30′, var den sydligste Redeplads, som Holbøll kjendte.

Skind fra Godthaab har Museet faaet i 1832 og fra 20de Juni 43.

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, som ynglende; den skal forlade Egnen i September eller senere.

Paa Øen Komavik ved Kronprindsens-Ejland i Disko-Bugt nævner Giesecke den som talrig, under 12te Oktober 1808. — Kumlien omtaler den i 1878 som talrig ynglende paa Hunde-Ejland og Grønne-Ejland. — Fencker fandt den i Juli 1879 talrig ynglende paa Brændevinsskjærene og Komavik og i Juni 80 paa Grønne-Ejland. — Traustedt nævner den i 1892 som ynglende paa Øerne Rotten, Kronprindsens-Ejland og Grønne-Ejland. — Fra Kronprindsens-Ejland og Grønne-Ejland haves Skind i Museet.

Skind fra Godhavn haves i Museet. Stone nævner ogsaa Skind derfra.

Som ynglende paa Arveprindsens-Ø, paa Ritenbenk Fuglefjeld ved Kangerdluk-Fjord, omtales den af Traustedt i 1892.

Fra Umanak, hvor den skulde være sjelden, modtog Fencker den i Maj 1882.

Ved Upernivik findes den, efter Fencker, som ikke ualmindelig ynglende. Som Ynglested nævnes særlig, i 1884, en Ø udfor Upernivik og, i 1885, en Ø tilsøs udfor Tasiusak. Bessels melder om to sete ved Tasiusak sidst i August 1871.

(*Fratercula arctica.*)

Ved Øen Nulok, Nord for Tasiusak, omtrent paa 73° 35′, saa Giesecke den i stor Mængde paa Havet 22de Juli 1807.

Ved Kap Parry saa Bessels tre Lunder 12te Juni 1873.

Ved Littleton-Ø blev, efter Greely, en enkelt skudt 31te Juli 1881. Ellers er den ikke kjendt fra Smith-Sund.

Et Albueben fra en Kjøkkenmødding fra Middelalderen, fra Nordboernes Tid, ved Kagsiarsuk ved Igaliko-Fjord, haves i Museet.

Arten er nordatlantisk med vid Udbredelse, ikke langt vandrende. Den yngler ogsaa paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen og i Labrador.

82. **Ardea cinerea** L. **Hejre.**

(Cranz, Fortsetz. d. Hist. v. Grönl., 1770, p. 214 & 287.) — *Ardea cinera* L.: Reinhardt jun., Tillæg til Rink, Grønl. geogr. stat. beskr., 1857, p. 15. — Id., Ibis 1861, p. 9. — Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 53. — Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 43. — (Helms, Vidensk. Medd. 1894, p. 226.)

Ardea cinerea L.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1875. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Hejren har nogle faa Gange vist sig i Syd-Grønland.

I 1856 blev en ung Hejre funden død ved Nanortalik og indsendt til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes). I 1862 blev en ung Fugl indsendt fra Godthaab af Rink (den findes her ikke mere). En ung Fugl fra Godthaab, 14de Januar 1877, er fra Benzon's Samling kommen til Museet (ogsaa omtalt af Hagerup). Dele af en ung Fugl fra Nunarsuit, Vest for Julianehaab, Efteraar 1888, ere hjemsendte af Lytzen. En ung Fugl skudt paa Eggers-Ø i Efteraaret 1893 blev sendt til Bay.

(27de August 1765 saa Missionær Matthæus Stach en Hejre ved Ekaluglik i Syd-Grønland, som Cranz meddeler; men om det var *Ardea cinerea* eller *A. herodias* eller andet, er ikke afgjort. — En Hejre, der vist var skudt ved Arsuk i 1878, og som af Grønlændere blev bragt til Læge Frisch, som Helms meddeler, er heller ikke bestemt til Art.)

Arten er europæisk-asiatisk, med vid Udbredelse ogsaa mod Syd. I Norge yngler den; paa Færøerne og Island viser den sig jevnlig, men dog kun mere tilfældig. I Nord-Amerika lever en nærstaaende Slægtning, *Ardea herodias*.

83. **Botaurus lentiginosus** (Montag.).

Botaurus minor (Gmel.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1872, p. 133.

Botaurus lentiginosus (Montag.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1878. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., I, 1884. — *Botaurus mugitans*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Botaurus lentiginosus* (Montag.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en enkelt Gang vist sig i Nord-Grønland.

I 1869 under en Storm blev en fanget og sønderreven af Hunde paa Stranden ved Egedesminde. Kun en af dens Fødder blev reddet fra Hundene og af Olrik indsendt til Museet.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Som vildfarende er den over 20 Gange kommen til de Britiske Øer.

84. **Phalacrocorax carbo** (L.). **Skarv.**

Pelecanus carbo L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 38. — *Carbo cormoranus*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 450. — *Graculus carbo* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 85 (kun Navnet).

Phalacrocorax carbo (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1879. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Okaitsok, tungeløs, fordi Tungen er overmaade lille; Ungen kaldes Okaitsoak, undertiden ogsaa Kidlingæjouk. (Fabricius.)

De foreliggende 4 grønlandske Skarve-Skind ere ganske som Skind fra Danmark.

En hvid Skarv indsendtes til Museet i 1843 fra Julianehaab (den findes her ikke mere).

Skarven er almindelig langs Grønlands Vestkyst; som ynglende findes den mest paa Strækningen Nord for Godthaab; som Vintergjæst er den derimod almindelig ogsaa sydligere. Paa Østkystens sydlige Del er den set. Paa stejle Fjeldvægge ved Havet har den oftest sit Tilhold; dér hviler den flokkevis, og dér bygger den Rede, øverst oppe; mange Bjerge langs Grønlands Kyst have Navn efter Skarven. Som dens Føde nævner Fabricius særlig Ulken, *Cottus groenlandicus*. Æg ere fundne fra 28de April til 29de Juni.

Ved Nanortalik fandtes den, som Vahl meddeler, om Vinteren 1828—29.

I Egnen om Julianehaab skal der om Vinteren af og til sees Flokke paa indtil 10 Stykker, efter hvad Bruun har hørt af Grønlænderne.

(*Phalacrocorax carbo.*)

Ved Sanerut, Syd for Arsuk, saa Bruun to Skarver 30te Maj 1894.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 ikke ualmindelig om Vinteren indtil Slutningen af April; kun sjelden gik den langt ind i Fjorden. — I 1890—91 blev den derimod ikke set af Helms.

Ved Arsuk blev en Skarv bragt skudt til Krabbe 20de December 1889. — Efter hvad Helms hørte paa Stedet i 1893, skal den om Vinteren, især i Februar og Marts, være almindelig i Omegnen, undertiden i større Flokke; visse stejle Klipper, der gaa lige ud til Vandet, tjene den da til Opholdssted om Natten.

I Egnen om Frederikshaab ynglede den neppe, efter hvad Fabricius meddeler i sit Haandskrift, undtagen i Narsalik-Fjord.

Fra Fiskenæs har Museet modtaget Skind i 1836. Samme Sted nævnes den af Finsch, i 1874, som skudt 25de November.

Inde i Godthaab-Fjord nævner Giesecke i 1808 en stejl Fjeldvæg, Taterat, hvor Skarver skulle bygge i Selskab med Rider. — Et andet Sted i Godthaab-Fjord, Sardlok, nævner Raben i 1823 som Yngleplads for Skarver sammen med Alke og Maager. I Syd-Grønland, havde han hørt sige, vare Skarverne sjeldne om Sommeren, men fandtes i Mængde om Vinteren, og de sad da flokkevis paa Skjærene i Havet. — Efter hvad Holbøll skriver i 1840, skulde der i Godthaab-Fjord kun yngle enkelte Par.

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, hele Aaret; men mange trække om Foraaret mod Nord.

I Nagsugtok-Fjord (Nordre-Strømfjord) nævnes den af J. A. D. Jensen i 1879 som talrig.

Fra Kangatsiak Syd for Egedesminde modtog Fencker dens Æg i 1880.

Paa Kronprindsens-Ejland fandt Fencker den ynglende adskillige Steder i Juli 1879.

Ynglesteder paa og ved Disko nævnes allerede af Fabricius, i hans Haandskrift. — I 1807 omtaler Giesecke det stejle „Skarvefjeld“, et Trap-Fjeld ved Godhavn paa Sydøstkysten af Disko; paa Øens Nordkyst nævner han i 1811 Basalt-Fjeldet Okaitsut, en stejl Bjergvæg, som Boplads for Skarver, som Navnet udsiger; og paa Sydvestkysten nævner han i 1812 det udsædvanlig stejle Trap-Fjeld Naujarsuit, hvor Skarver bygge sammen med Stormfugle og Maager. — Ved Godhavn Skarvefjeld iagttog Fencker den sidst i April 1879.

Ved Ritenbenk fik Fencker den i Maj 1891.

I Umanak-Egnen yngler den, efter hvad Vahl skriver i Brev af 1834.

Ved Upernivik er Skarven almindelig som ynglende, efter hvad Vahl og Fencker meddele i 1834 og 1885—89. Efter Fencker indfandt den sig i 1885 ved Upernivik i Begyndelsen af April. I 86 kom den ved Augpalartok 8de April; ved Upernivik var den at se i Vaagerne 24de April. Som Ynglesteder nævnes samme Aar Inigsungarsuk Øst for Upernivik og Fuglefjeldet ved Kaersok Syd for Upernivik; ogsaa noget Nord for Tasiusak skulde den yngle. 14de April 87 blev den skudt ved Inigsungarsuk; 27de April var den kommen ved Fuglefjeldet ved Kingigtok, Nord for Upernivik; 1ste Maj nævnes den som tilstede i Vaagerne ved Upernivik. 29de Marts 88 vare mange Skarver paa Fjeldet ved Augpalartok. 10de April 89 var den kommen samme Sted.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah i 1832.

Ved Sermilik ved Angmagsalik skal den yngle, meddeler J. Petersen i 1897. Om Vinteren skal den være bortrejst.

Arten er nærmest europæisk-asiatisk, med vid Udbredelse; men den yngler ogsaa paa Vestkysten af Davis-Strædet, i Labrador og paa den nærmeste sydligere Del af Nord-Amerikas Østkyst, hvorfra den om Vinteren vandrer endnu længere mod Syd langs Kysten. Dens nærmeste Hjemsteder i Europa ere Færøerne og Island.

*85. **Sula bassana** (L.). **Sule.**

Pelecanus bassanus L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 91. — *Sula alba*: Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 64. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 451. — *Sula bassana* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 19.

Sula bassana (L.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1880. — Baird, Brewer, Ridgway, Water Birds of N. Amer., II, 1884. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Kuksuk. (Fabricius.) (Sammenl. *Cygnus musicus*.)

Sulen er kun som en sjelden Gjæst set i Davis-Strædet ved Grønlands Sydvestkyst.

Fabricius havde, som han meddeler i sit Haandskrift, kun én Gang set en Sule i Grønland; den var tagen levende ved Frederikshaab i November. En Sule fra Egedesminde nævnes i 1824 af Reinhardt sen. som indsendt til Museet i Kjøbenhavn (den findes her ikke mere). Holbøll havde enkelte Gange set den i Davis-Strædet; en Gang havde han fundet den død ilanddreven ved

(*Sula bassana.*)
Godthaab; fra Julianehaab modtog han i 1842 en ikke fuldt udfarvet Fugl, som han indsendte til Museet.

Arten er nordatlantisk, ynglende baade ved Europas og ved Amerikas Kyst. Dens nærmeste Hjemsteder ere Færøerne, Island og Sydøstkysten af Labrador.

86. **Falco æsalon** Tunst. **typicus. Dvergfalk.**

Falco æsalon: Kumlien, The Auk, vol. IV, 1887, p. 345. — A. Newton, Arctic Manual, 1875, p. 96. — (Kolthoff, i Nordenskiöld, Den andra Dicksonska Exp. till Grönl., 1885, p. 196.)

Falco regulus Pall. & *F. columbarius* L.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. I, 1874. — *Falco lithofalco* Gmel. & *var. columbarius* L.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Falco æsalon* Tunst.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1875. — *Falco columbarius*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Falco regulus* Pall. & *F. columbarius* L. etc.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Dvergfalken er kun en enkelt Gang sikkert set i Grønland.

En ung Han af den europæiske Race blev skudt ved Kap Farvel 3dje Maj 1875 og sendtes af Wiepken til Kumlien. (Med „Kap Farvel" kan i dette Tilfælde vist kun menes et eller andet Sted i Syd-Grønland, maaske Frederiksdal eller Nanortalik; selve Kap Farvel ligger langt fra nogen Boplads. Eller maaske Falken er skudt tilsøs?)

(Kolthoff opfører Artens Navn i sin Fortegnelse over Fugle sete ved Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, 1ste Juli 1883; men Iagttagelsen synes ikke sikker.)

Paa Havet langt Syd for Grønland, paa 57° 41′ N. Br., 35° 23′ V. L., blev en Dvergfalk, ogsaa af den europæiske Race, i Maj 1867 fanget af Whymper, som meddelt af Newton.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse mod Syd. Den europæisk-asiatiske Race har nærmeste Hjemsted paa Færøerne og Island, den amerikanske i Labrador.

87. **Falco peregrinus** Tunst. var. **anatum** Bonap. **Vandrefalk.**

Falco peregrinus: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 388. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5.

Falco communis Gmel., etc.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. I, 1874. — *Falco communis* Gmel. & *var. anatum* Bonap., etc.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Falco peregrinus* Tunst.: Dresser, Birds of Europe, VI, 1876. — Coues, Key N. Amer. Birds,

1884. — *Falco peregrinus* Tunst. & *F. peregrinus anatum* (Bonap.), etc.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

De grønlandske Vandrefalke ere sikkert af den amerikanske Race *var. anatum*, der dog ikke er fast skilt fra den typiske europæiske. — Af de 15 foreliggende grønlandske Skind ere 9 af voxne og 6 af unge Fugle. Af de ni Skind af voxne er der vel kun fire, hvis Bryst er ganske eller næsten ganske uden Længdepletter som hos den ægteste *var. anatum*; men hos de andre findes kun nogle faa ganske smalle Længdepletter nederst paa Brystet, som det ogsaa ofte findes hos *var. anatum*, medens den typiske europæiske *F. peregrinus* oftest har Brystet mere længdeplettet; der er dog blandt Museets europæiske Vandrefalke nogle, der ogsaa kun have ganske faa Pletter nederst paa Brystet, og som i det hele neppe ere til at skjelne fra de grønlandske. De unge grønlandske Vandrefalke ere derimod oftest mere forskjellige fra de unge europæiske; de kunne være omtrent lige saa lyse som de europæiske; men de pleje at udmærke sig ved deres paafaldende mørkere, dybt sorte Farve paa Oversiden af Hovedet og paa Ryg og Vinger og ved noget mørkere Farve paa Undersidens Længdepletter. Ganske lignende mørke unge Fugle haves i Museet fra de Vestindiske Øer og fra Chile.

Der findes desuden baade hos de gamle og hos de unge grønlandske Vandrefalke ret betydelige Forskjelligheder enkeltvis. Hovedets Overside kan være mere eller mindre mørk hos de voxne, blaalig eller oftest næsten sort. Hos de unge kunne de sorte Fjer paa Hovedets Overside være mere eller mindre kantede med gullige Rande; en lys Stribe over Øjet kan findes eller mangle, o. s. v.

Vandrefalken er ikke sjelden som ynglende langs Grønlands Vestkyst, baade i Syd og Nord. Som Trækfugl skal den, i hvert Fald oftest, komme forholdsvis sent til Landet, og den vandrer igjen bort i Oktober. Særlig jager den Snespurve. Æg skulle være fundne fra 13de April til 15de Juni.

Fra Julianehaab har Museet modtaget Skind i 1838 og Æg i 1849, 56 og 61. — I Egnen om Julianehaab saa Bruun den ofte

(*Falco peregrinus.*)
i Sommeren 1894, mest parvis, baade i Igaliko-, Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord.

Ved Ivigtut saa Hagerup den ikke i Aarene 1886—88, men fik kun et Skind af en, der var skudt for nogle faa Aar siden. — I 1890 4de September saa Helms to flyvende sammen ved Ivigtut, ligeledes én den 5te Oktober.

Fra Frederikshaab fik Hagerup Skind af to unge Fugle, der vare skudte i Efteraaret 1886, og et Skind af en Hun, der var skudt fra en Rede med to Æg 21de April 1888. En Rede med et Æg fandtes 1ste Maj 1888.

Som ynglende ved Fiskenæs nævnes den af Holbøll. Skind derfra har Museet modtaget fra Juli og August 1840. Skind fra samme Egn omtales af Finsch.

Som skudt ved Godthaab nævnes den af Holbøll i Brev af 1823. Som ikke ualmindelig dér i September 1892 nævnes den af Fencker.

Ved Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab blev den set af Kolthoff i Juli 1883.

Fra Kangatsiak Syd for Egedesminde fik Fencker i August 1884 Han og Hun skudte ved Reden. Æg derfra modtog han, fra Foraaret 87.

En neppe flyvefærdig Unge modtog Fencker i 1883 fra Ikamiut Øst for Egedesminde.

Fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt fik Fencker den i Juni 1883.

Fra Christianshaab nævner Fencker den oftere. En ung Fugl derfra fik han i Oktober 1879. 16de Maj 81 blev en skudt ved Reden. 21de Oktober 82 saa han den jagende en Hvidvinget Maage, uden Held. I August og September 83 bleve tre skudte i Egnen.

Ved Jakobshavn blev den, efter Fencker, skudt i September 1890.

Over Kronprindsens-Ejland saa Fencker den flyvende i Juli 1879.

Fra Godhavn er den sendt til Museet i 1859. Fra Disko-Fjord fik Fencker den i August 1879.

Paa Svartenhuk-Halvø bleve, efter Fencker, Han og Hun skudte ved Reden i August 1882.

I Egnen om Upernivik yngler den almindelig, efter Fencker. Han nævner den i Aarene 1884—88 oftere fra Upernivik, Augpalartok og Tasiusak i Sommer-Maanederne.

Paa Vandring over Havene omkring Grønland er den set flere Gange. — Over Davis-Strædet nærmest Vestkysten blev den set af

Sabine i 3dje Uge i September 1818. — 18de Juni 1821 over Havet nær Kap Farvel forfulgte den Flokke af Snespurve, meddeles af Parry og Richardson. — Over Atlanterhavet SV. for Island har Holbøll to Gange set den.

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse mod Syd, som ynglende, til Afrika, Ny-Holland, Syd-Amerika o. s. v. Den yngler ogsaa i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og i Norge; paa Færøerne har den kun vist sig som mere tilfældig, og fra Island kjendes den ikke; derimod skal den være set paa Jan Mayen.

88. **Falco gyrfalco** L. **typicus** & var. **islandicus** Gmel. ex Briss. & var. **candicans** Gmel. **Jagtfalk.**

Falco rusticolus L. (ɔ: *candicans*, mørke Race) & *F. fuscus* Fabr. (ɔ: *candicans juv.*; at det var den yngre Fugl af foregaaende, mente Fabricius selv; han havde iagttaget Dragtskiftet) & *F. islandus* Müll. (ɔ: *candicans*, lyse Race): Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 55—58. — *Falco islandicus* (ɔ: *islandicus* & *candicans*): Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 385. — *Falco gyrfalco* L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 81 (kun Navnet). — *Falco islandicus candicans* Schl. (ɔ: de unge af baade *islandicus* og *candicans*) & *F. arcticus* Holb. (ɔ: de gamle af baade *islandicus* og *candicans*): Holbøll, Zeitschr. f. d. ges. Naturw., Bd. 3, 1854, p. 426. — *Falco candicans* Gmel. (ɔ: *islandicus* & *candicans*): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 4.

Hierofalco candicans Gmel. (ɔ: *candicans* partim) & *H. islandus* Gmel. ex Brünn. (ɔ: *islandicus*, nec *islandus* Brünn.) & *H. holboelli* Sharpe (ɔ: *candicans* partim *ad.* & *islandicus juv.*) & *H. gyrfalco* L. (ɔ: *typicus*): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus., I, 1874. — *Hierofalco gyrfalco* L. *var. candicans* & *var. islandicus* & *var. gyrfalco* & *var. sacer* (ɔ: nærmest *islandicus*) & *var. labradora* (ɔ: nærmest *typicus*): Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Falco gyrfalco* L. & *F. candicans* Gmel. & *F. islandus* Gmel. (ɔ: *islandicus*, nec *islandus* Brünn.): Dresser, Birds of Europe, VI, 1875—76. — *Falco sacer* (ɔ: nærmest *islandicus*) & *F. sacer obsoletus* (ɔ: *labradorus*) & *F. islandicus* & *F. candicans*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Falco islandus* Brünn. (ɔ: *candicans*) & *F. rusticolus* (L.) (ɔ: *islandicus*) & *F. rusticolus gyrfalco* (L.) (ɔ: *typicus*) & *F. rusticolus obsoletus* (Gmel.) (ɔ: *labradorus*): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Artens almindelige Navn er Kirksoviarsuk, enten efter Stemmen eller maaske af Kirkserpok, springer ned, efter dens Maade at slaa ned paa sit Byttte; ved Godthaab kaldes den ogsaa Kekingoak, efter Skriget. Den mørkeste Race kaldes Kirksoviarsuk Kernektok, den sorte eller mørke Falk; den mest spraglede Race kaldes Millakulartok, den plettede, af Millak, Plet; den lyseste Race hedder Kakortok, den hvide, eller Kakortuinak, den ganske hvide. (Fabricius.) — Kigssaviarsuk. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Napalekitsek. (Rink.)

De grønlandske Jagtfalke kunne henføres til de tre Racer, *Falco gyrfalco typicus*, *var. islandicus* og *var. candicans*, der dog paa ingen Maade ere skarpt skilte.

Efterhaanden er det klaret, at der blandt de nordiske Jagtfalke fra Skandinavien, Island og Grønland tilnød kan skjelnes tre Hoved-Racer: 1) en mørkfarvet, *Falco gyrfalco typicus*, der i Farvetegning, baade som ung og gammel, minder meget om forskjellige andre væsenlig mere sydlige Falke, som *F. peregrinus*, 2) en noget lysere, *F. gyrfalco var. islandicus*, og 3) en endnu lysere *F. gyrfalco var. candicans*. Den mørkeste Race hører mest hjemme i forholdvis milde Egne, som Skandinavien, den lyseste lever i de koldeste Lande. Ofte regnes de tre Racer for egne Arter, eller de udstykkes endogsaa i flere Arter; men med langt større Ret regnes de for væsenlig klimatiske Racer af samme Art. Forskjellen imellem dem er ringe og ikke fast; det er kun en Forskjel i Farve; de Dele af Dragten, der hos den mørkeste Race ere lyse, blive lysere hos de andre Racer, og den lyse Farve fortrænger den mørke mere og mere, baade hos unge og gamle Fugle, jo mere koldt Arten lever. — Det har varet længe, inden man har faaet fuldt Rede paa de mange Forklædninger, hvori Jagtfalkene kunne vise sig. Den største Kilde til Fejltagelse var den, at man ikke rigtig forstod at skjelne mellem unge og gamle Fugle. De fleste af de mange Spørgsmaal, der frembød sig, løstes af sig selv, da det viste sig, at de voxne Fugle altid kunne kjendes paa den fremherskende tværstribede Tegning, paa Ryg og Bug, og paa de mørke Deles rene blaasorte Farve, medens de unge Fugle ere kjendelige paa deres fremherskende Længdepletter, paa Ryg eller Bug eller begge Steder, og paa de mørke Deles mere brunlige Farvetone. Blasius, Dresser, Hancock, Newton og Schlegel ere maaske de Mænd, der mest have bidraget til at klare Spørgsmaalene.

I Grønland findes som sagt de tre Hoved-Racer. *F. gyrfalco typicus* er sjelden, men kjendes baade fra Syd- og Nord-

Grønland. *Var. islandicus* er ret almindelig i Syd-Grønland, men kjendes ogsaa i Nord-Grønland. *Var. candicans* sees almindelig over hele Landet, ynglende i Nord-Grønland og i hvert Fald undertiden i Syd-Grønland; om den i Syd-Grønland oftest kun viser sig som Gjæst, eller om den ogsaa dér stadig yngler, vides ikke. Om Racernes indbyrdes Mængdeforhold i Grønland giver Museets Samling vist en nogenlunde rigtig Forestilling. Af de 57 grønlandske Skind, der for Øjeblikket findes i Museet, og som ere sammenbragte fra alle Dele af Landet, ere 3 af *Falco gyrfalco typicus*, 2 gamle og 1 ung; 17 ere af *var. islandicus*, 4 gamle og 13 unge; og 37 ere af *var. candicans*, 12 gamle og 25 unge. Adskillelsen mellem Racerne lader sig nogenlunde let gjennemføre for de gamle grønlandske Fugles Vedkommende; blandt de unge Fugle er Skjellet mere vilkaarligt; Adskillelsen vilde sikkert blandt de gamle Fugle vise sig lige saa vilkaarlig som blandt de unge, hvis der af de gamle havdes lige saa mange Skind som af de unge.

Hvad der i Museet haves af gamle grønlandske Jagtfalke, er følgende:

F. gyrfalco typicus ad. vist ♀. Syd-Grønland. Ikke til at skjelne fra typisk skandinavisk *F. gyrfalco.* Stemmer ganske med Billedet hos Dresser undtagen i, at Rygfjerenes lyse Tværbaand ere endnu smallere. — Stærk sort Skjægstribe findes. Hovedets Overside helt mørkt skiferfarvet. Bryst og hele Bug med mange og store mørke, skiferfarvede, rudeformede Pletter og, paa Siderne og bagtil, med mørke Tværbaand, alt paa hvidblaa Grund. Ryg-, Skulderfjer (ɔ: Vingens Dækfjer) og Armsvingfjer mørkt blaalig skifersorte med rødlighvide eller, oftest, mørkt blaalighvide Tværpletter og Tværbaand og Randpletter; Haandsvingfjerene af samme Skifer-Farve med rødlighvide Tværbaand og Marmoreringer paa Inderfanen, tildels er ogsaa Yderfanen marmoreret. Halen skiferfarvet med blaalighvide noget marmorerede Tværbaand. Næbet mørkt. Foden blyfarvet med indblandede gule Skæl. Vingens Længde er 420 ^{mm}, lidt længere

end det største Maal, 410, der opgives af Collet for *F. gyrfalco typicus* ♀ (Nyt Mag. f. Naturv., Bd. XXXV, 1894, p. 172).

Et Skind af en gammel Han fra Klaushavn, Oktober 1880, er nærmest som *F. gyrfalco typicus*; men den mørke Skjægstribe er forholdsvis svag. Vingens Længde er 370.

Var. islandicus ad. Syd-Grønland. Nøjagtig stemmende med Skind fra Island og stemmende godt med Dresser's Billede undtagen i at have de lyse Baand paa Rygfjerene smallere. Forskjellen fra *var. typica* er ikke stor: Skjægstriben er næsten forsvunden, ved Indblanding af hvide Striber. Hovedets Overside er noget spettet med Hvidt, ved hvide Rande paa Fjerene. De mørke Pletter og Tværbaand paa Bryst og Bug ere færre og mindre. Oversidens og Halens lyse Tværbaand ere noget lysere. (Næb og Fod som hos *var. typica.* Vingens Længde 370.)

Tre andre Skind ere næsten af samme Udseende.

Var. candicans, mørkeste Race, ***ad.*** Arsuk. Stemmende godt med Dresser's Billede. Hovedet og hele Undersiden renhvide, Hovedets Overside dog med smalle sorte Længdestriber og Bugens Sider og Laarene med smaa mørke draabeformede eller rudeformede Pletter. De lyse Tværbaand paa Oversidens Fjer meget bredere end hos *var. islandicus* og rent hvide, kun paa Overgumpen blaalige, den mørke Farve paa Ryggens og Skulderens Fjer dog tilstede i Form af store Halvmaaner, og Halen hvid med brede mørke Tværbaand paa de fleste af Fjerene og med lidt mørke Marmoreringer i Randen. Svingfjerene meget regelmæssig tværbaandede med Hvidt og Mørkt. Næbet blaaligt, med lysere Grund. Foden lyst graa. (Vingens Længde 400.)

Var. candicans, lyseste Race, ***ad.*** Godhavn. Stemmende godt med Dresser's Billede, dog endnu lysere. Hoved, hele Underside og Hale hvide, i Nakken og paa Siderne af Bugen enkelte ganske smaa sorte Prikker, ligeledes et Par sorte Prikker paa Halen. Ryggens Fjer med smaa halvmaaneformede eller hjerteformede mørke Pletter, ligeledes Skulderfjer og Arm-

svingfjer. Haandsvingfjerene hvide med mørke Tegninger i Spidsen og med enkelte mørke Tværpletter. (Paa Ryggen findes enkelte afblegede Fjer af den yngre Dragt, hvide med ganske smalle brunlige Længdepletter.) Næbet gult. Foden gul. (Vingens Længde 360.) (En endnu lysere, med endnu mere indskrænkede mørke Tegninger, haves i Museet fra Island.)

Ti andre Skind af *var. candicans ad.* danne Mellemtrin mellem mørkeste og lyseste Race; neppe to Skind ere ens. Ofte findes Afvigelser fra den jevne Overgangs-Række. Saaledes er der flere Skind, der vel paa Rygfjerene have meget smallere mørke Halvmaaner end den ovenfor omtalte mørke *candicans*, men som dog paa Bugens Sider og paa Laarene have langt flere og større mørke Pletter og Tværbaand; enkelte Pletter paa Halens nedre Dækfjer kunne ogsaa findes; Hale og Svingfjer kunne være mere mørkt marmorerede, o. s. v.

Blandt Museets unge grønlandske Jagtfalke er der nogle, der ere fuldt saa mørke som Ungerne af den skandinaviske *F. gyrfalco typicus*, andre, der ere lige saa hvide som de hvideste af de voxne af *var. candicans*, og mellem de mørkeste og de lyseste findes saa jevne Overgange, at det kun er med nogen Vilkaarlighed, at Skindene af de unge Fugle kunne fordeles til de samme Racer som Skindene af de gamle. Hvad der haves i Museet er følgende:

F. gyrfalco typicus juv. Fiskenæs. Ikke til at skjelne fra typisk skandinavisk *F. gyrfalco juv.* Noget mørkere end paa Dresser's Billede. Ren mørk Skjægstribe findes. Hovedets Overside næsten ublandet mørk. Hele Undersiden, fra Strube til Hale, tæt stribet med brede mørke Længdestriber paa hvidlig Grund, paa Laarene og under Halen dog tildels med uregelmæssige Tværpletter. Ryggen ublandet mørk, Fjerene næsten uden lysere Rande. Skulderfjer og Armsvingfjer ligeledes mørke, kun hist og her med enkelte lyse Prikker som Antydning af Tværbaand. Haandsvingfjerene mørke; deres Tværbaand findes

kun paa Inderfanen og ere skjulte, naar Vingen er sammenfoldet. Halens øvre Dækfjer mørke med korte lyse Tværpletter. Halefjerene mørke med smalle lyse Tværpletter, som paa de mellemste Halefjer kun svagt skimtes. Næbet mørkt. Foden graa. Vingens Længde 370.

Var. islandicus, mørkeste Race, ***juv.*** Nanortalik. Stemmende godt med Dresser's Billede. Næsten ikke afvigende fra foregaaende i andet end, at Skjægstriben er bleven noget utydelig ved Indblanding af hvide Fjer-Rande, og at Hovedets Overside ligeledes er hvidstribet. (Næbet mørkt. Foden graa. Vingens Længde 370.)

Var. islandicus, lyseste Race, ***juv.*** Nanortalik. Afviger fra den mørkeste Race i følgende: Skjægstriben er endnu mere utydelig. Hovedets Overside hvid, dog med temmelig brede mørke Striber. Undersidens mørke Pletter smallere, paa Struben næsten forsvundne; ligeledes de mørke Striber paa Halens nedre Dækfjer, dels forsvundne, dels kun tilstede som yderst smalle linieformede Skaftstriber. Rygfjerene med tydelige hvide Rande og tildels med ret anselige lyse Pletter. Skulderfjer og Armsvingfjer ligeledes, de lyse Pletter tildels tilstede som Tværbaand. Haandsvingfjerene tildels med lyse Spidser og med lyse Pletter eller Marmoreringer paa Yderfanen. Anselige lyse Tværpletter paa Halens øvre Dækfjer. Halens lyse Tværpletter store, næsten som sammenhængende Tværbaand, ogsaa skarpt udprægede paa de mellemste Halefjer. (Næbet mørkt, Foden blyfarvet. Vingens Længde 370.) — Trods sin forholdsvis store Lyshed maa den dog henføres til de mørke Hoved-Racer; enkelte frembrydende nye Fjer paa Ryggen, tilhørende den voxne Fugls Dragt, vise klart, at den er af *var. islandicus.*

Elleve andre Skind af *var. islandicus juv.* danne jevn Overgang mellem de mørkeste og de lyseste.

Var. candicans, mørkeste Race, ***juv.*** Godthaab. I Tegning næsten fuldstændig som lyseste Race af *var. islandicus*, kun med de lyse Tegninger paa Ryg, Vinge og Hale lidt større og

Undersidens mørke Pletter lidt mindre, de mørke Striber paa Halens nedre Dækfjer manglende. Næbet hvidligt med mørk Spids. (Foden blyfarvet. Vingens Længde 410.) — Trods sin store Overensstemmelse med foregaaende har den dog i det hele et tydelig lysere Præg.

Var. candicans, lyseste Race, *juv.* Godthaab. Stemmende godt med Dresser's Billede, dog lysere. Hoved, hele Underside og Hale hvide; i Nakken og paa Siderne af Bugen enkelte ganske smaa mørke Længdestriber. Ryggens Fjer og de mindre Skulderfjer hvide med en smal mørk Længdestribe langs Midten. De større Skulderfjer og Armsvingfjerene hvide med smalle uregelmæssige mørke Tværbaand. Haandsvinfjerene hvide med mørke Tegninger i Spidsen. Næbet hvidligt. Foden ganske lys. (Vingens Længde 370.)

Tre og tyve andre grønlandske Skind af *var. candicans juv.* danne den jevneste Overgang mellem mørkeste og lyseste Race.

(De unge længdestribede Jagtfalke af meget lys Race regnes ofte for gamle Fugle. Et Skind som det ovenfor nævnte af en meget lys *candicans* med mørke Tværpletter men med enkelte afslidte og afblegede Rygfjer med de ganske smalle mørke Længdepletter er tilstrækkeligt til at vise den rette Sammenhæng, at den længdestribede Fugl er den unge i Forhold til den tværstribede. Jeg har ogsaa udtaget Lemmeknogler af et af de hvideste længdestribede Skind og fundet, at Knoglerne ikke vare fuldt saa glatte og muskelmærkede som hos de gamle. Og Fabricius siger udtrykkelig, i sit Haandskrift, at „man ser baade hvide og graa Unger imellem hverandre"; og en lignende Iagttagelse er gjort af Holbøll. — Hvor længe den længdestribede Dragt bæres, om den ombyttes med den tværstribede ved første Fælding, naar Fuglen er omtrent et Aar gammel, eller om den kan bæres længere, er derimod et Spørgsmaal, der vist ikke er klaret. — Et andet Spørgsmaal, der heller ikke er fuldt klaret, er det, om den enkelte Fugls Dragtskifte foregaar udelukkende ved Fælding, eller om der ogsaa kan finde Omfarvning Sted (som Sharpe har sagt, Proceed. Zool. Soc. London, 1873). Det kan dog siges temmeligt sikkert, at hvis Omfarvning finder Sted, kan det kun være i ringe Udstrækning; ellers vilde

(*Falco gyrfalco.*)
man vel ikke hos unge Fugle se gamle slidte Fjer med ganske samme Tegning som friske Fjer hos andre, yngre Fugle. — Et tredje Spørgsmaal er, om de voxne Fugle med Alderen afvige fra den Dragt, som de have faaet efter Ungedragten. Efter de Iagttagelser, der ere gjorte paa Falke i Fangenskab, ser det ud til, at den Dragt, der er fremkommen efter Ungedragten, altid væsenlig bevares gjennem de senere Fældinger, og det samme synes at fremgaa af Undersøgelse af Skind af gamle Fugle i Fælding, hvor de nye Fjer ere tegnede som de gamle.)

De mørke og de lyse Jagtfalke holde sig heller ikke i Naturen skilte fra hverandre. Holbøll har flere Gange set en mørk og en lys i samme ynglende Par. Og i samme Rede findes undertiden mørke og lyse Unger; Holbøll har i Nord-Grønland engang faaet fire Unger af et Kuld, og af dem vare de tre meget lyse med lysebrune Striber, medens en var mørk blaagraa næsten uden Aftegning.

Jagtfalken er almindelig udbredt som ynglende langs Grønlands Vest- og Østkyst; i ringe Mængde findes den ogsaa ved Nordkysten. Den kan sees i Landet hele Aaret; men fra de nordlige Egne strejfer den tildels mod Syd Efteraar og Vinter, maaske især følgende Ryperne. Den færdes allevegne, baade ved Kysten og inde i Land; undertiden ser man den ogsaa paa større Is-Stykker i Havet langt fra Stranden. I Yngletiden holder den sig mest inde i Fjordene. Den lever af Ryper og mindre Søfugle som Tejste, Søkonge o. s. v.; fra Fuglefjeldene henter den Unger fra Rederne; Holbøll har set den tage to Unger af *Larus tridactylus* paa én Gang i sine Kløer; ligeledes har han set den tage to Sortgraa Ryler, en i hver Klo; hvor Lemminger findes, kan den ogsaa fange dem. Dreven af Sult skal den forsøge at fange Ravnen; men Ravnen forsvarer sig og kalder ved sit Skrig sine Fæller til Hjelp. Flyvende tamme Duer jager den; men den skal ikke være istand til at fange dem. Reden bygger den paa utilgængelige Fjelde, helst i Nærheden af Fuglefjelde. Æg findes fra Midten af April til Juni.

Ved Nanortalik saa Vahl den i Vinteren 1828—29, som meddelt i hans Haandskrift.

Ved Julianehaab saa Bruun den nogle Gange i Juli og August 1894 ved Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord. Ynglepladser kjendtes ikke dér.

Ved Ivigtut i 1886—88 saa Hagerup om Sommeren kun faa. Den ynglede ved et Fuglefjeld, hvor en „graa" Hun blev skudt 3dje Juni 1886. Om Vinteren var den ret almindelig; talrigst syntes den at være ved Midvinter; baade graa og hvide bleve da sete, flest hvide. — Om den i 1890—1891 ynglede ved Ivigtut eller ej, kunde Helms ikke udfinde; 24de Juli 1890 blev en mørk Falk set; men ellers viste ingen sig som om Sommeren; først 29de September blev igjen en Falk set, meget mørk, forgjæves jagende Duer. I Oktober og November kom adskillige, endnu flere fra Midten af December 1890 til Midten af Januar 91. I det hele syntes der at være flere graa end hvide; i de strenge Vintermaaneder vare vel nok de hvide i langt overvejende Tal, men ogsaa i September blev der skudt flere hvide end graa. Enkelte Gange saaes en hvid og en graa sammen.

Ved Arsuk fandtes den, efter Krabbe, neppe ynglende i 1889—90; men om Vinteren blev den ofte set. I den strenge Del af Vinteren, fra November til Marts, var der flest hvide. — Heller ikke Helms fandt den, i 1893, ynglende ved selve Arsuk; derimod blev der i Sommermaanederne set enkelte langs Kysten, udelukkende graa. I Begyndelsen af Oktober viste der sig en Del ved Arsuk, flest hvide.

Ved Frederikshaab nævnes den af Raben som skudt fra Reden paa en stejl Klippe paa Øen Kekertak i Kvanefjord 11te August 1823. — Jørgensen omtaler den i sin Dagbog fra 1841 som almindelig i Egnen. — Hagerup nævner to hvide Falke som skudte i Yngletiden, April og Maj, ved Frederikshaab; og fra samme Sted havde han faaet et Kuld Æg, der skulde være taget 16de April, medens Jorden endnu var dækket af Sne.

En hvid Falk med en ung Maage i Kløerne saa Giesecke 4de August 1808 ved Fuglefjeldet Ivnajuagtok ved Bunden af Godthaab-Fjord. — Som ikke sjelden ynglende i Egnen nævnes den af Holbøll i Brev fra 1823; han havde der set hvide og graa i Par sammen. — Fencker nævner den i 1892—93 oftere fra Godthaab, baade fra Sommer og Vinter; i September 92 opføres den som meget almindelig.

Et Ynglested i Nagsugtok-Fjord (Nordre-Strømfjord) nævner

(*Falco gyrfalco.*).

Fencker, der ogsaa opfører den som ynglende et Sted Øst for Agto og ved Iginiarfik Syd for Egedesminde.

Ved Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, iagttoges den hvide Falk af Kolthoff i Juli 1883.

Paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt saa Fencker i Foraaret 1881 en hvid Falk jaget af Ternerne.

I Egnen om Christianshaab yngler den, efter Fencker, ved Laxe-Bugt og to Steder i Tasiusak. 25de Oktober 1883 saa Fencker dér en Jagtfalk tage en Ederfugl i Flugten og bære den bort.

Som hjemmehørende paa Disko nævner Giesecke i 1807 baade graa og hvide Falke. — Kumlien fandt Arten almindelig paa Disko i Sommeren 1878. — Fra Disko-Fjord fik Fencker en ung Fugl i August 79.

Paa Arveprindsens-Ø lige overfor Ritenbenk yngler den, siger Fencker, ligeledes fire andre Steder i Omegnen.

Paa Ubekjendt-Ejland i Umanak-Fjord toges dens Æg i Maj 1880, skriver Fencker.

Ved Upernivik yngler den hvide Falk almindelig, efter Fencker. I Sommeren 1884 saa han den ved Kaersorsuak. Ofte i Sommer og Efteraar nævnes den fra Upernivik, hvor den især synes at have været talrig i September 85. Ogsaa fra Tasiusak Nord for Upernivik nævnes den.

Sabine saa Arten ved „Baffin's Three Islands“ paa 74°, i 1818.

Paa Northumberland-Ø blev den set af Hayes 10de September 1854.

En hvid Falk nævnes af Stone som hjembragt fra Mc Cormick-Bugt fra Peary's Rejse i 1891—92.

Ved Port Foulke viste den sig, efter Hayes, i 1861 om Foraaret i Begyndelsen af Juni.

Ved Thank-God-Harbour blev den af Deltagerne i „Polaris“-Rejsen set 22de Maj 1872.

Ved Newman-Bugt blev den set af Hall i Oktober 1871.

En flyvende Falk iagttog Peary og Astrup midt i Juni 1892 inde over Indlandsisen Syd for Sherard-Osborn-Fjord; den kom fra Vest og forsvandt mod Øst.

Som hjemmehørende paa den sydlige Del af Østkysten nævnes Arten af Graah. Vahl iagttog den i Sommeren 1829 ved Kekertak, paa 60° 4′, og ved Auarket, paa 61° 15′; efter Grønlændernes

Udsagn skulde den yngle paa nogle Fjelde i Kangerdluluk-Fjord, paa 61° 4′.

Som ikke sjeldne ved Angmagsalik nævnes Falke af Holm i 1885. — Samme Sted blev en Falk set af Bay 20de September 1892. — Som ynglende i Egnen, ved Tasiusak og Sermilik, nævnes den af J. Petersen i 1897.

Ved Scoresby-Sund var den ret almindelig i 1891—92. Den iagttoges, efter Bay, paa Sydkysten af Jameson-Land, hvor dens Rede fandtes paa Kap Stewart ved Klippens øverste Rand; 22de August 1891 blev dér set en hvid og en graa Falk sammen, 12te August 1892 ligeledes to hvide og en graa. Den blev ogsaa set paa Danmarks-Ø, ved Gaasepynt og Falkepynt, paa Renodden, ved Bunden af Vestfjord og paa Øst- og Vestkysten af Milnes-Land. I Vinteren, fra 29de September 1891 til 1ste April 1892, blev ingen set. Oftest viste den sig enkeltvis eller familievis; men 8de April saaes 6 sammen paa Danmarks-Ø. Efter Gylpen at dømme er Føden dels Fugle dels Lemminger.

Paa Østkystens nordlige Del iagttoges flere Gange hvide Falke af Deltagerne i Rejsen med „Germania“ og „Hansa“ i 1869—70.

Arten er nordlig circumpolar. Den yngler ogsaa paa Island og i Labrador. Den er set paa Jan Mayen og Grinnell-Land. Hvorledes Racerne, der jo glide fuldstændig over i hverandre, ere fordelte, er endnu ikke rigtig udredet.

89. **Haliaëtus albicilla** (L.). **Havørn.**

Vultur albicilla L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 53. — *Aqvila albicilla* & A. *ossifraga*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 384—385. — *Haliaëtus albicilla* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 4.

Haliaetus albicilla (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. I, 1874. — Dresser, Birds of Europe, V, 1875. — Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Dens almindelige Navn er Nektoralik, som den efter nogles Mening skulde have efter sin Stemme, men som rettere er afledet af Nektorak, et krogformet Redskab, som Grønlænderne bruge til Bugsering, og derfor betyder: den med Nektorak forsynede; dens Næb er i Form og Størrelse som Nektorak. Ved Godthaab kaldes den ogsaa Tertersoak, efter Stemmen. Andre Navne er Tingmiardlurksoak, den store, slemme Fugl, og Isaruktorsoak, den storvingede. (Fabricius.) — Nagtoralik. (Rink. Helms.)

De 13 foreliggende grønlandske Havørne-Skind fra Nanortalik, Godthaab o. s. v., ere ikke til at skjelne fra europæiske. —

Et af dem har en ret betydelig Indblanding af Hvidt paa Ryg, Vinge og Bug.

Havørnen er almindelig udbredt som ynglende langs det meste af Vestkysten; den er ogsaa hjemmehørende ved den sydlige Del af Østkysten; ved Nordkysten er den kun enkelte Gange set omstrejfende. I Syd-Grønland er den Standfugl; fra Nord-Grønland vandrer den for Vinteren mod Syd for til ubestemt Tid om Foraaret at vende tilbage. Den færdes langs Kysten, baade ude ved Havet og inde i Fjordene, hvor den især har sin Rede. Den lever tildels af Aadsler, men fanger ogsaa Søfugle, især Alkefugle og Ederfugle, og Fiske, især Lax, undertiden ogsaa Ryper og smaa unge Sæler; paa Fuglefjeldene, som den gjerne søger, tager den Unger af Rederne. Ofte sidder den, som Fabricius siger, paa Toppen af en Klippe-Ø eller paa en Fjeldspids ved Havet eller paa et Is-Stykke og ser sig om efter Bytte; efter de opstigende Luftbobler, der mærke de dykkende Fugles Vej under Vandet, forstaar den at slutte, hvor Fuglene ville dukke op, og dér flyver den hen og griber dem, naar de komme til Vandets Overflade; af Ederfuglene tager den især Hannerne, hvis lyse Farve gjør dem let kjendelige under Vandet. Et Bytte, der er for tungt til at løfte op af Vandet, slæber den gjennem Vandskorpen til Stranden halvt flyvende, baglænds. Undertiden, naar den har slaaet Kløerne i en stor Sæl, bliver den, skrigende, dragen under Vandet og drukner. Reden bygger den, mere eller mindre utilgængelig, paa stejle Fjelde, af Kviste, Græs, Mos og Fjer. Fra Begyndelsen af April til midt i Maj lægger den Æg.

Ved Nanortalik saa Vahl den i Vinteren 1828—29, som meddelt i hans Haandskrift.

Ved Julianehaab nævnes Tunugdliarfik-Fjord af Giesecke i 1806 som særligt Tilholdssted for Havørnen. — Samme Sted nævner Jørgensen den som ynglende, i Dagbog for 1841; en Rede paa en lille Klippe fandt han 20de Juni; Reden var bygget af Ris og Hø og indeholdt en dunklædt Unge, et raaddent Æg og tre store Lax. — Over Bjerget Redekammen saa Kornerup den i August 1876. — I Sommeren 1894 fandt Bruun den baade ved Igaliko-, Tunugd-

liarfik- og Sermilik-Fjord. En Rede saa han ved Sermilik-Fjord højt tilfjelds paa et utilgængeligt Sted ved Stranden, en anden ved Tunugdliarfik-Fjord i en Dal temmelig lavt nede paa en tilgængelig Klippeafsats. Grønlænderne kjendte endnu 6 andre Ynglesteder inde i Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord. Ørnene fløj jevnlig langs Elvene og slog ned i Vandskorpen efter Fiske.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig, ynglende paa alle Steder, der tiltalte den. Talrigst var den om Vinteren, især med Nordenvind. En Gang viste 12 Ørne sig ved Fjorden, en anden Gang 14. Ofte forfulgte den tamme Duer, der dog ikke lod til at være bange for den, men tantaliserede den ved at kredse om den. 20de Juli blev en næsten flyvefærdig Unge tagen fra Reden. — I 1890—91 fandt ogsaa Helms den almindelig ved Ivigtut Aaret rundt, sjeldnest i Juli, August og September; i Februar og Marts 1871, da Fjorden var tillagt, og det aabne Vand var over en Mil borte, saaes den dog flere Gange. Oftest viste den sig med Nordenvind, der er Paalandsvind ved Ivigtut; den trak da i smaa Selskaber, 2 til 5 sammen, langs Kysten, især Morgen og Formiddag, og oftest fra Øst til Vest, afsøgende Kysten efter Aadsler og andet, som Søen skyllede op. Reden fandt Helms ikke; men det blev sagt, at man tidligere Aar havde set Reder flere Steder i Nærheden.

Ved Arsuk saa Krabbe den ret ofte i Løbet af Vinteren 1889—90, enkeltvis; men om Sommeren blev den ikke set. — I Sommeren 1893 fandt Helms den kun i ringe Tal langs Kysten nær Arsuk, og ved selve Arsuk blev den kun set nogle faa Gange.

Fra Fiskenæs har Museet modtaget dens Æg fra 29de Maj 1888.

Ved Ameralik-Fjord saa Giesecke flere Reder i Maj 1810.

Som altid ynglende inde i Godthaab-Fjord i Nærheden af det store Maagefjeld Ivnajuagtok nævnes den af Holbøll. Fencker nævner den flere Gange ved Godthaab i 1892 og 93 baade fra Sommer og Vinter.

Som ynglende ved Sukkertoppen nævnes den i 1823 af Ager, i Brev.

Som almindelig ved Agpamiut, Nord for Sukkertoppen, nævnes den af Giesecke under 11te Juli 1808.

Ved Holstenborg nævnes den af Brummerstedt som levende baade Vinter og Sommer. Æg lægger den i Begyndelsen af Maj.

Ved Nagsugtok-Fjord (Nordre-Strømfjord) fandt Giesecke en

(*Haliaëtus albicilla.*)

Rede med Unger 13de Juni 1808. Fencker opfører den som ynglende paa Simiutat ved Fjordens Munding.

Paa Umanak udfor Agto, omtrent paa 68°, og tre andre Steder paa Øer i Nærheden yngler den ligeledes, efter Fencker.

Paa Øen Simiutalik, mellem Agto og Kangatsiak, har den ogsaa et Ynglested, skriver Fencker.

Ved Christianshaab og Klaushavn saa Fencker den flere Gange flyvende i Aarene 1880—83, mest om Efteraaret, ogsaa i Foraaret.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807.

Ved Akunak Nord for Ritenbenk blev, efter Fencker, en skudt siddende paa et Isfjeld 14de Februar 1892.

I 1857 fik Walker i Upernivik at høre, at der i de sidste 20 Aar i den Egn kun to Gange var skudt en Havnørn. — I 1887 meddeler Fencker, at den dér skal findes, men sjelden.

18de April 1882 blev den set af Lockwood ved Mundingen af Lost-River nær Repulse-Harbour paa 82°, meddeler Greely, og samme Aar og Maaned viste den sig nogle Gange ved Kysten af Grinnell-Land. Den skulde tidligere ikke være set Nord for Littleton-Ø.

Som hjemmehørende paa den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah. Vahl skriver, i Brev af 1830, at han paa Østkysten kun havde set en Vinge af en Havørn, der skulde være fanget to Dagsrejser fra Aluk, paa 60° 8'.

Ved Angmagsalik nævnes den af Holm i 1885 som sjelden. Ligeledes nævner J. Petersen den i 1897 som kjendt af Grønlænderne.

Arten er europæisk-asiatisk, med vid Udbredelse ogsaa mod Syd, ynglende ogsaa paa Island, tidligere paa Færøerne. I Nord-Amerika findes en nærstaaende Art, *H. leucocephalus.*

90. **Pandion haliaëtus** (L.). **Fiskeørn.**

Pandion haliaëtus (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1872, p. 132.

Pandion haliaetus (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. I, 1874. — Dresser, Birds of Europe, VI, 1876. — *Pandion haliætus* (sic) & *var. carolinensis* (Gmel.) etc.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Pandion haliaëtus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Pandion haliaëtus carolinensis* (Gmel.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Fiskeørnen er en Gang set i Nord-Grønland.

En blev skudt ved Godhavn 25de September 1872 og af Whymper skjænket til Museet i Kjøbenhavn.

Arten er circumpolar med vid Udbredelse mod Syd, til Afrika, Ny-Holland, Syd-Amerika. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Paa Færøerne har den kun vist sig tilfældig; fra Island kjendes den ikke; men i Norge yngler den.

91. **Otus brachyotus** (Forst.). **Mose-Hornugle.**

Strix asio L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 61 (nec L.). — *Strix brachyotos*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr. VII, 1838, p. 88 og 90. — *Strix brachyotus*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 389. — *Otus brachyotus* L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1874, p. 181.

Otus brachyotus Steph.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Asio accipitrinus* (Pall.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. II, 1875. — Dresser, Birds of Europe, V, 1876. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Siutitok, den storørede, af Siut, Øre. (Fabricius.)

Mose-Hornuglen yngler vist jevnlig i Syd-Grønland. I Nord-Grønland er den ogsaa set.

Den Ugle, som Fabricius omtalte efter Grønlændernes Skildringer, og som skulde findes i Syd-Grønland, især ved Tunugdliarfik-Fjord, har senere vist sig at være *Otus brachyotus*. Reinhardt sen. omtaler som indsendt til Museet i Kjøbenhavn et Skind netop fra Tunugdliarfik, sendt af Monrad (det findes her ikke mere). Holbøll havde i 1826 faaet den fra Julianehaab og Sukkertoppen og i 1842 fra Fiskenæs og Julianehaab, og samme Aar skulde en være fanget ombord i et Skib nær Kap Farvel. I 1851 indsendte Holbøll et Skind fra Grønland til Museet (det findes her ikke mere). I 1869 blev en skudt paa Grønne-Ejland i Disko-Bugt og af Pfaff indsendt til Museet. I 1884 modtog Museet et Skind fra Umanak, indsendt af Møldrup (det findes her ikke mere). Sidst i Juni 1889 blev, efter Fencker, en skudt ved Søndre-Upernivik. Paa Grønne-Ejland blev en skudt i Juni 1891, meddeler Fencker. (Et Skind fra Grønland er med Fencker's Samling kommet til Museet.)

Arten er circumpolar, med vid Udbredelse mod Syd, som ynglende, til Afrika, Syd-Amerika o. s. v. I Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og i Norge ere dens nærmeste Hjemsteder; paa Færøerne og Island synes den kun at vise sig mere tilfældig.

92. **Nyctea nivea** (Thunb.). **Sneugle.**

Strix nyctea L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 60. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 388. — *Nyctea nivea* (Thunb.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5.

(*Nyctea nivea.*)

Nyctea scandiaca (L.): Dresser, Birds of Europe, V, 1873. — *Nyctea scandiaca & var. arctica* Gray: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, III, 1874. — *Nyctea scandiaca* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. II, 1875. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Nyctea nyctea* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Opik, vist efter Skriget, af Opipok, hyler; Opiksoak, den store Opik. (Fabricius.) — Ugpik. (Rink.) — Østgrønlandsk. Kialik: med Ansigt; Tingmiakasip Nanua:? Ravnens Fjende. (Rink.)

Man har ment at kunne kjende de amerikanske, og grønlandske, Sneugler fra de europæiske og asiatiske paa deres mørkere, bredere Baandtegning (Ridgway) og paa deres svagere Fjerklædning paa Fødderne (Sharpe). Der er i Virkeligheden ikke mindste Mulighed for nogen Adskillelse. Baade mellem de grønlandske og de europæiske Sneugler er der nogle med brede mørke Tværbaand, andre med smalle og andre, der ere næsten helt hvide, og nogle have svagere, andre stærkere Fjerklædning paa Fødderne.

Af Museets 19 grønlandske Sneugle-Skind, fra Nanortalik, Frederikshaab, Godthaab, Jakobshavn, Godhavn o. s. v., er det mørkeste ikke til at skjelne fra det mørkeste af de europæiske, af en Fugl skudt om Vinteren i Danmark; kun Ansigt og Fødder ere ublandet hvide, ellers er Skindet helt over tegnet med tætstillede brunlige Pletter og Tværbaand paa hvid Grund. Det lyseste grønlandske Skind er snehvidt med nogle faa mørke smaa Prikker paa Issen og enkelte mørke Stænk nær Spidsen af nogle af Svingfjerene; det lyseste af Museets europæiske Skind, fra Danmark, har noget flere Pletter. Mellem de mørkeste og de lyseste er der de jevneste Overgange.

Sneuglen yngler baade langs Vest-, Øst- og Nordkysten, faatalligst mod Syd. Den er i Landet Aaret rundt; for en stor Del strejfer den mod Syd om Vinteren; tildels vandrer den maaske helt bort. Om Sommeren lever den mest mellem Bjergene inde i Land; i den kolde Tid kommer den ogsaa til Kysten; undertiden ser man den sidde paa Is-Stykker paa Havet. Oftest i Grønland lever den af Ryper og Harer; men hvor Lemminger findes, ere de dens kjæreste Føde. Nylig ud-

fløjne Unger har Holbøll set i de første Dage af Juni. Dens Yngleforhold kjendes ellers kun lidt, fordi den i Yngletiden lever saa afsides.

Som levende paa Bjerget Redekammen ved Julianehaab, mellem Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord, nævnes den af Giesecke under 16de August 1806. — Ved Julianehaab bleve flere skudte i Vinteren 1893—94, meddeler Bruun.

Ved Ivigtut skal den, efter Hagerup's Iagttagelse i 1886—88, være en sjelden Vintergjæst. — I Løbet af Vinteren 1890—91 blev den, efter Helms, ogsaa kun set nogle faa Gange paa Fjeldene omkring Ivigtut. I senere Aar skal den derimod være bleven mere almindelig om Vinteren ved Ivigtut, og adskillige ere skudte, siger Helms i 1894. Grunden til, at den viser sig oftere end før, synes at være, at den hidlokkes af Rotter (*Mus decumanus*), som nu findes i Mængde paa Stedet; de første Rotter bragtes dertil med et Skib i 1890, og de have siden ynglet stærkt og modstaaet langvarige og strenge Vintre. I Maven paa en skudt Sneugle skal man have funget Levninger af Rotter.

Ved Narsalik Syd for Frederikshaab blev en hvid Sneugle skudt i Sommeren 1893, efter Helms.

Ved Frederikshaab var det, utvivlsomt, at Fabricius havde set Sneuglen baade Sommer og Vinter.

Fra Egnen ved Fiskenæs nævner Finsch i 1877 en hvid Han skudt 14de Juli. Flere Skind fra samme Sted ere sendte til Museet i 1839, 40 og 44.

Ved Godthaab nævner Holbøll den, i Brev af 1823, som sjelden; to Unger vare bragte ham i Juni samme Aar.

Ved Holstenborg skal den, efter Brummerstedt, leve Aaret rundt; men Æggene findes kun sjelden.

Fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt fik Fencker den i Juli 1880 og i Maj 81. Den skulde vise sig der aarlig ligesom paa Hunde-Ejland og vistnok yngle dér.

Fra Klaushavn nævner Fencker den i November 1882, fra Jakobshavn i December 82 og Januar 84. Fra Jakobshavn er der til Museet sendt Skind fra 24de November 48 og 13de November 50.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807. Fra Godhavn har Museet faaet et Skind fra 13de Januar 35.

Paa Ritenbenk-Ø blev den, efter Fencker, skudt i December 1890.

(*Nyctea nivea.*)

Paa Ubekjendt-Ejland i Umanak-Fjord yngler den, skriver Fencker i 1882; dunede Unger vare skudte ved Reden paa et utilgængeligt Fjeld.

Som temmelig sjelden i Egnen om Upernivik nævnes den af Fencker. Fra Flad-Øerne udfor Søndre-Upernivik fik han den i Sommeren 1885. I Oktober samme Aar blev den skudt ved Upernivik, i November ved Augpalartok. I Juli 90 blev den skudt paa en af de smaa Øer udenfor Sandø ved Prøven, ifærd med at æde en Stormfugl.

Ved Port Foulke iagttoges den af Kane i Foraaret 1855.

I Kanes-Hav blev den, efter Bessels, set 3dje Oktober 1872.

Ved Thank-God-Harbour opholdt den sig, efter Bessels, i Sommeren 1872. Dens Gylp indeholdt Knogler og Haar af Lemminger.

Ved Newman-Bugt blev den set af Hall i Oktober 1871. — I samme Egn viste den sig i Slutningen af April 1872 for Deltagere i „Polaris"-Rejsen.

Fra den sydlige Del af Østkysten nævnes den af Graah i 1831.

Ved Angmagsalik nævner Holm den i 1885 som sjelden. — Som skudt i Egnen i Oktober 1894 og i Vinteren 95 nævnes den af J. Petersen.

Ved Scoresby-Sund var den, efter Bay, ikke almindelig i 1891—92. 5te August 1891 blev den set paa Forlandet under Neills-Klipper paa Jameson-Land. 10de August viste den sig paa Gaaselands østligste Pynt. 25de November blev den set paa Danmarks-Ø.

Paa Hold-with-Hope fandtes i 1891 Levninger af en Sneugle, meddeler Bay.

Paa Shannon-Ø fandtes ligeledes Levninger af en Sneugle, i 1869, som meddelt af Finsch.

Arten er nordlig circumpolar, ynglende i de fleste højnordiske Lande, ogsaa i Grønlands Nabolande: paa Island, dog kun sjelden, paa Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet, paa Grinnell-Land.

93. **Chætura pelasgia** (L.).

Chætura pelasgia (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1865, p. 241.

Chætura pelagica Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — *Chætura pelasgica* (sic): Coues, Key N. Amer. Birds,

1884. — *Chætura pelagica* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Hartert, Catal. Birds Brit. Mus. XVI, 1892.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En Fugl skudt ved Sukkertoppen i 1863 indsendtes til Museet af Rink.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted synes at være Kanada.

94. **Coccyzon americanus** (L.).

Coccyzus americanus (L.): Dresser, Birds of Europe, V, 1876 (Meddelelse fra Benzon). — *Coccyzon americanus* (L.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Coccygus americanus Bonap.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Coccyzus americanus* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Shelley, Catal. Birds Brit. Mus. XIX, 1891.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En blev skudt ved Julianehaab i 1874 og af Lytzen sendt til Benzon, fra hvis Samling den er overgaaet til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk; den skal høre hjemme ogsaa i Labrador. Som vildfarende har den vist sig flere Gange i Europa, især paa de Britiske Øer.

95. **Sphyropicus varius** (L.).

Picus varius L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 75. — Id., Ibis 1861, p. 8.

Sphyropicus varius Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Sphyrapicus* (sic) *varius* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Sphyropicus varius* (L.): Hargitt, Catal. Birds Brit. Mus. XVIII, 1890.

Har to Gange vist sig i Syd-Grønland.

En Hun blev i Juli 1845 funden død paa Stranden ved Julianehaab og af Holbøll sendt til Museet i Kjøbenhavn. I 1857 eller 58 blev en Hun sendt fra Syd-Grønland til Museet.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Pelslandene.

96. **Empidonax flaviventris** Baird.

Tyrannula pusilla (Swains.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 73 (udførlig Beskrivelse, hvorefter Arten kan skjønnes at være *Empidonax*

(*Empidonax flaviventris.*)
flaviventris Baird, hvortil Reinhardt selv senere har henført den, i Museets Fortegnelser, ligesom Baird, Brewer & Ridgway have gjort det). — Id., Ibis 1861, p. 7. — *Empidonax flaviventris* Baird; Kumlien, Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 81.

Empidonax flaviventris Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sclater, Catal. Birds Brit. Mus. XIV, 1888.

Har et Par Gange vist sig i Syd-Grønland.

I Sommeren 1853 bleve to skudte ved Godthaab og sendte til Steenberg; begge bleve bestemte af Reinhardt jun., og en af dem blev given til Museet.

I September 1878 blev en fanget tilsøs udfor Kap Farvel, meddeler Kumlien.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er det sydlige Labrador.

97. **Contopus borealis** (Swains.).

Muscicapa villica Licht.: Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr. Bd. 4, 1842—43, p. 73. — *Tyrannus cooperi* Nutt.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82. — Id., Ibis 1861, p. 7.

Contopus borealis Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Contopus borealis* (Swains.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sclater, Catal. Birds Brit. Mus. XIV, 1888.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En blev skudt ved Nanortalik 29de August 1840 og af Kielsen indsendt til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Den yngler i de nordligste Skove i Nord-Amerika; den findes ogsaa i Labrador.

98. **Corvus cornix** L. **typicus. Krage.**

Corvus cornix L.: Helms & Petersen, Vidensk. Medd. 1898, p. 173.

Corvus cornix L.: Dresser, Birds of Europe, IV, 1874. — *Corone cornix* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus., III, 1877.

Kragen, den „graa" Krage, er en enkelt Gang set paa Grønlands Østkyst.

En blev skudt ved Kap Dan, et Par Mil Øst for Angmagsalik, 19de Marts 1897, og af J. Petersen hjemsendtes den til Helms.

Arten er europæisk-asiatisk. Dens nærmeste Hjemsteder ere Færøerne, de Britiske Øer og Norge; til Island kommer den kun som tilfældig Gjæst.

99. **Corvus corax** L. **Ravn.**

Corvus corax L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 62. — *Corvus corax var. littoralis* Holb.: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd 4, 1843, p. 390. — *Corvus corax* L.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 7.

Corvus corax var. carnivorus Bartram, etc.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — *Corvus corax* L.: Dresser, Birds of Europe, IV, 1875. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. III, 1877. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Corvus corax* L. & *C. corax sinuatus* (Wagl.) & *C. corax principalis* Ridgw. & *C. corax behringianus* Dybowski: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Tullugak, af Tullorpok, støder sammen, fordi Ravnene saa ofte i Flugten støde sammen, legende. Sjelden kaldes den Kernektok, den sorte. (Fabricius.) — Tulluvak. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Tingmiakasik, Kernertikasik. (Rink.)

Tilfældigvis haves for Øjeblikket i Museet kun 3 grønlandske Ravne-Skind, fra Vest- og Østkyst. Nogen Forskjel fra europæiske Ravne er det umuligt at opdage. — Indgaaende Sammenligning mellem Ravne fra Grønland og andre Steder findes hos Finsch (Zweite deutsche Nordpolarf., II, 1874), der heller ikke har kunnet finde noget ejendommeligt ved den grønlandske Ravn.

Hvidbrogede Ravne og en enkelt helt hvid Ravn omtaler Bjørn Jonssøn i Begyndelsen af 17de Aarhundrede som sete paa Island, men vist hidkomne fra Grønland. En sort Ravn med hvidt Hoved omtaler Glahn i 1771. I 1825 hørte Kragh en Grønlænder fortælle, at han for en halv Snes Aar siden ved Egedesminde havde set en hvid Ravn.

Ravnen er en almindelig Standfugl langs Vest- og Østkyst, talrigere mod Syd end mod Nord; faatallig lever den ogsaa ved Nordkysten. Den synes slet ikke at vandre, men overvintrer endogsaa langt mod Nord; noget omstrejfende lever den derimod tildels udenfor Yngletiden. Paa Stranden færdes den mest; men den viser sig ogsaa allevegne inde i Landet; den er endogsaa set mange Mile inde over Indlandsisen. Dens Føde er især døde Dyr og Affald af alle Slags, baade hvad Havet kaster op paa Stranden, og hvad der kan findes ved Grønlændernes og de Danskes Huse, o. s. v.; døde Fiske, Muslinger og Søpindsvin, som den finder paa Stranden ved Ebbe, æder den

(*Corvus corax.*)
gjerne; Muslingerne og andre Skaldyr knuser den ofte ved at flyve tilvejrs med dem og lade dem falde mod Klipperne; undertiden kan den fiske paa samme Maade som Maagerne; ved Aadsler af større Dyr samles den med Ørne, Ræve og Bjørne; Æg og Unger af andre Fugle tager den, især paa Fuglefjeldene; ogsaa voxne Fugle, især Ryper, skal den kunne dræbe ved at flyve ned paa dem og hugge dem i Hjernekassen; Kumlien har set den paa samme Maade dræbe smaa Unger af Ringsælen, der laa paa Isen; selv Rensdyr-Kalve skal den kunne overmande (?); tamme Duer, der slippes løs, forfølger den, men opgiver snart Forsøget paa at fange dem; ogsaa Plantefødeæder den, naar den kan faa det, især Krækkebær. Især om Vinteren holder den sig til Menneskenes Huse og kan sees flokkevis ved Affaldsdyngerne, særlig i Syd-Grønland, hvor Hundene ikke ere saa mange, at de strax æde alt spiseligt. Reden bygger den paa stejle Klipper, og den søger gjerne at stille den saaledes, at den er dækket fraoven; som Underlag bruger den Kviste, Rødder og Knogler, endogsaa temmelig store Pattedyr-Knogler; inderst er Reden udforet med Græs, Mos og Haar. Æg ere fundne fra 11te April, og maaske tidligere, til 9de Maj. I Yngletiden lever den parvis og taaler ikke altfor nært Naboskab; udenfor Yngletiden færdes den ofte i mindre eller større Flokke.

Ved Nanortalik fandt Vahl den talrig i 1828—29, som han meddeler i sit Haandskrift.

I Egnen om Julianehaab saa Bruun den overalt i Sommeren 1894, oftest enkeltvis eller parvis, men 1ste Juli ved Tunugdliarfik-Fjord en Flok paa over 100, vist baade unge og gamle, flyvende langs Kysten og derefter op over Fjeldene.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 almindelig Aaret rundt. Naar stærk Nordenvind blæste, strejfede Ravnen ofte i stor Mængde mod Syd; den største Vandring fandt Sted 30te August 1887, da mellem 100 og 200 fløj tværs over Dalen; hele Dagen igjennem kom de fra Nordsiden af Fjorden, fløj lavt over den, standsede lidt ved Sydkysten (vel for at afsøge, hvad der var opskyllet), fløj over Dalen, indtil de naaede Foden af Bjergene, kredsede ivejret og sejlede over Bjergene bort mod Syd. Reder

fandtes paa utilgængelige Bjergsider ved Ivigtut-Fjord i forskjellig Højde, fra 20 Fod til 1000 Fod over Havfladen. — I 1890—91 fandt ogsaa Helms den almindelig ved Ivigtut. Talrigst var den om Efteraaret, og den viste sig da ofte ved Stranden i Smaaflokke. Ligesom Ørnen kom den mest med nordlig Vind. Medens Fjorden var tillagt, var den noget sjeldnere end ellers, men dog ret almindelig.

Ved Arsuk fandt Krabbe den almindelig hele Aaret, 1889—90. Den ynglede paa en brat Fjeldskrænt tæt ved. — Helms fandt den i Sommeren 1893 langt mindre almindelig ved Arsuk end inde i Fjorden ved Ivigtut; kun enkelte Par ynglede i Nærheden. I September tiltog Tallet; 10de September saaes i en Bugt ved Fjorden en Flok paa 20.

Ved Bopladserne Tigsaluk og Kangarsuk mellen Arsuk og Frederikshaab saa Helms den i Mængde omkring Husene i 1893.

Ved Frederikshaab, hvor Fabricius havde lært den at kjende som almindelig, fandt ogsaa Vahl den almindelig i 1828, som meddelt i Haandskrift. Samme Sted fik Hagerup fire Kuld Æg tagne mellem 11te og 28de April.

Ved Godthaab nævnes den af Holbøll, i Brev af 1823, som almindelig; om Vinteren skulde den kunne sees i tusindvis. — Vahl omtaler, i Brev af 1832, hvorledes Ravnen indfinder sig langt inde i Land for at følge Grønlænderne paa Rensdyr-Jagt.

Ved Holstenborg er den, efter Brummerstedt, meget almindelig hele Aaret. Æg skulle findes allerede i Slutningen af Marts.

I Bunden af Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab blev den set af Kolthoff i Juli 1883. — Inde over Indlandsisen omtrent 20 Mile Øst for Christianshaab kom to Ravne flyvende 24de Juli 1883 for at se paa Nordenskiöld's skiløbende Laplændere; de kom fra Nord og vendte samme Vej tilbage.

Som ynglende ved Kangatsiak Syd for Egedesminde nævnes den af Fencker i 1880 og 81.

Øst for Egedesminde nævner Giesecke i 1807 Øen Tuluvartalik, Ravne-Ø, hvor Ravne gjerne skulle indfinde sig for at æde af de mange Søpindsvin, der leve paa Klipperne i Stranden.

Fra Grønne-Ejland i Disko-Bugt fik Fencker i 1884 dens Æg tagne i Begyndelsen af Maj.

Som ynglende og overvintrende ved Christianshaab og Klaushavn nævnes den af Fencker i 1880—83. Æg fra Egnen nævnes

flere Gange, saaledes 28de April 82 ved Tasiusak ved Christianshaab. I December 83 blev den set fiskende Lodder i høj Søgang.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807.

Fra Hare-Ø Nord for Disko nævnes den af Sabine i 1818.

Ved Karajak inderst i Umanak-Fjord saa Vanhöffen den i 1892—93 Aaret rundt, talrigst om Vinteren.

Som ikke talrig, men dog langtfra sjelden i Egnen om Upernivik nævnes den af Fencker i 1887. Den er der ogsaa om Vinteren.

Ved 75½° blev den set af Sabine i 1818.

Ved Dalrymple-Ø i Mundingen af Wolstenholme-Sund blev en skudt 24de Juli 1894, som Ohlin melder.

Paa Northumberland-Ø udfor Inglefield-Bugt blev den set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 9de Juni 1873.

Ved Mundingen af Bowdoin-Bugt i Inglefield-Bugt iagttog Ohlin flere i Slutningen af August 1894.

Som skudt ved Mc Cormick-Bugt 4de August 1892 nævnes den af Stone.

Ved Sorfalik, Syd for Port Foulke, saa Bessels et Par Ravne ved Reden paa en stejl Klippe 3dje Juni 1873.

At en Ravn overvintrede ved Port Foulke i 1860—61, omtales af Hayes. I samme Egn, ved Polaris-House, saa Deltagere i „Polaris"-Rejsen en Ravn i Oktober og endnu sent i November 1872, ligeledes 20de Januar 1873; 5te Februar var der to Ravne.

Ved Rensselaer-Bugt saa Kane en Ravn 15de August 1854.

Ved Thank-God-Harbour blev en set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 20de Juni 1872.

I en Klippevæg paa Kap Lupton, paa 81° 44′, fandt Coppinger et Par ynglende i Juli 1876, som meddelt af Feilden.

Ved Navy-Cliff, paa Grønlands Nordøst-Hjørne, paa 81½°, saa Peary og Astrup to Ravne 5te Juli 1892.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah. Den fandtes dér overalt, skriver Vahl i Brev af 1830.

Ved Umivik, paa 64° 20′, iagttoges den af Nansen 10de August 1888. Over Drivisen udfor Kysten mellem 62° og 64° havde han set den et Par Gange sidst i Juli.

Som levende i Mængde ved Angmagsalik omtales den af Holm i 1885. — Samme Sted fandt Bay den meget almindelig i Septem-

ber 1892. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897.

Ved Scoresby-Sund fandtes den, efter Bay, overalt, 1891—92. Vinteren igjennem blev den af og til set paa Danmarks-Ø. Oftest viste den sig enkeltvis; undertiden vare 4 eller 5 sammen i Flok.

Paa Østkystens nordlige Del fandtes den i 1869—70 af Deltagerne i „Germania"- og „Hansa"-Rejsen næsten allevegne og til alle Aarstider. Den nævnes fra Kap Wynn, Sabine-Ø, Shannon-Ø. 15de April 1870 bleve flere sete trækkende mod Nordvest.

Et Par Knogler fra en gammel eskimoisk Kjøkkenmødding ved Nusak, paa Nugsuak-Halvø, haves i Museet.

Arten er circumpolar med vid Udbredelse baade i Nord og Syd. Den yngler ogsaa almindelig paa Færøerne, Island, i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet.

100. **Hirundo rustica** L. **typica** & var. **horreorum** Barton.

Forstuesvale.

Hirundo americana Wils.: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 100. — *Hirundo rufa* Bonap.: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5. — (*Hirundo rustica* L.: Bay, Medd. om Grønl., 19de Hefte, 1894, p. 43.) — *Hirundo rustica* L. *typica*: Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Hirundo horreorum Barton (& *H. rustica* L.): Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Hirundo rustica* L., etc.: Dresser, Birds of Europe, III, 1875. — *Hirundo erythrogastra horreorum*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Hirundo rustica* L. & subsp. *erythrogastra* Bodd., etc.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Chelidon erythrogaster* (Bodd.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Forstuesvalens amerikanske Race, *var. horreorum*, har mindst fem Gange vist sig paa Grønlands Vestkyst baade i Syd og Nord; den typiske europæiske Race har vist sig to Gange.

Af den amerikanske Race blev en fanget ved Frederikshaab (ikke Fiskenæs) efter en Storm af SØ. og i 1828 indsendt af Vahl til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes). En gammel Fugl blev skudt ved Nanortalik og i 1856 sendt Museet af Kielsen. I 1866 indsendtes et Skind af en gammel Fugl fra Godhavn af Olrik. I 1887 modtog Museet en ung Fugl fra Umanak, indsendt af Møldrup. En ung Fugl blev skudt ved Jakobshavn 25de September 1893 og hjemsendt af Müller.

Af den europæiske Race er et Skind af en gammel Fugl fra „Grønland" fra Minister Fischer's Samling kommet til Museet. Fra

(*Hirundo rustica.*)
Benzon's Samling har Museet faaet et Skind af en gammel Fugl skudt ved Sydprøven, Syd for Julianehaab, 12te Juni 1882.

(En Svale, der mentes at være af denne Art, skulde være set af J. Petersen paa Eggers-Ø i Efteraaret 1893, som meddelt af Bay.)

(En Svale, uvist af hvilken Art, skulde, som meddelt af Bessels, være set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen paa Northumberland-Ø 8de Juni 1873.)

Arten er sydlig circumpolar. Den amerikanske Race er som ynglende vidt udbredt over Nord-Amerika og findes ogsaa i Labrador. Den typiske Race yngler i Europa, Asien og Nord-Afrika; den er almindelig i Norge, men viser sig kun tilfældig paa Færøerne og Island.

101. **Alauda alpestris L. Bjerglærke.**

Alauda alpestris: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 91. — *Alauda cornuta*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 366 og 371. — *Otocorys alpestris* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 8.

Otocorys alpestris (L.): Dresser, Birds of Europe, IV, 1874. — *Eremophila alpestris* Boie: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Otocoris* (sic) *alpestris* (L): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Otocorys alpestris* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XIII, 1890.

Bjerglærken har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En gammel Fugl skudt ved Godthaab i Oktober 1835 blev af Holbøll indsendt til Museet i Kjøbenhavn.

Arten er circumpolar. Den yngler almindelig i Labrador, dens nærmeste Hjemsted. Fra Færøerne og Island kjendes den ikke; i Norge yngler den.

102. **Sturnus vulgaris L. Stær.**

Sturnus vulgaris L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 70; 1879—80, p. 1. — Id., Ibis 1861, p. 7. — Helms & Petersen, Vidensk. Medd. 1898, p. 173.

Sturnus vulgaris L.: Dresser, Birds of Europe, IV, 1874. — Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XIII, 1890.

Stæren er en Gang set i Syd-Grønland paa Vestkysten og en Gang paa Østkysten.

En ung Fugl i Efteraarsdragt, af den sædvanlige vesteuropæiske

Race, hjemsendtes i 1851 af Holbøll fra Godthaab. En i samme Dragt og af samme Race, skudt ved Angmagsalik 27de Oktober 1896, sendtes af J. Petersen til Helms.

Arten, ogsaa Slægten, er europæisk-asiatisk. Paa Island findes den kun som tilfældig. Paa Færøerne yngler den; men den færøiske Stær er en lidt afvigende Race. Fra Norge er vel snarest den grønlandske Stær kommen.

103. **Troglodytes palustris** (Bartr.).

Sylvia sp.: Reinhardt sen., Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 74. — *Troglodytes palustris*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr. VII, 1838, p. 98. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 366 og 371. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5.

Cistothorus palustris Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Cistothorus palustris* (Bartr.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. VI, 1881. — *Telmatodytes palustris*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Cistothorus palustris* (Wils.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En blev skudt ved Fiskenæs i Oktober 1820 og af Holbøll indsendt til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes). (Forskjellige andre meddelte Opgivelser om Tid og Sted ere ikke rigtige.)

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Ynglesteder findes i den sydlige Del af Britisk Nord-Amerika.

104. **Regulus calendula** (L.).

Regulus calendula (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1860, p. 335. — Id., Ibis 1861, p. 5.

Regulus calendula Licht.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Regulus calendula* (L.): Gadow, Catal. Birds Brit. Mus. VIII, 1883. — Coues Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En indtørret Fugl blev i 1860 af Lytzen sendt fra Nanortalik til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes.)

Arten er amerikansk; den skal yngle i de nordligste Skove, ogsaa i Labrador.

105. **Anthus pratensis** (L.). **Engpiber.**

Anthus pratensis: Paulsen, i den tyske Oversættelse af Holbøll's Afhandl., 1846, p. 6 og 24.

Anthus pratensis (L): Dresser, Birds of Europe, III, 1874. — *Anthus pratensis* Bechst.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds,

(*Anthus pratensis.*)
I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Anthus pratensis* (L): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Engpiberen skal en enkelt Gang være set paa Grønlands Vestkyst.

Paulsen meddeler, at han i 1844 har faaet en Engpiber tilsendt fra Grønland.

Arten er europæisk-asiatisk. Den yngler paa Færøerne og Island.

106. **Anthus aqvaticus** Bechst. var. **ludovicianus** (Gmel.).

Skjærpiber.

(?*Parus bicolor* L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 123.) — *Anthus aqvaticus*: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 91. — *Anthus ludovicianus* (& *A. reinhardti*): Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 392.

Anthus ludovicianus (Gmel.) & *A. spinoletta* (L.) & *A. obscurus* (Lath.): Dresser, Birds of Europe, III, 1874—78. — *Anthus ludovicianus* Licht.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds 1884. — *Anthus spipoletta* (L.) & subsp. *pennsylvanicus* (Lath.) & *A. obscurus* (Lath.): Sharpe. Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Anthus pensilvanicus* (Lath.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Kussektarnak. (Holbøll.) — Mugsornak, den, der piber, eller sjeldnere Kugsarnak, en Slags Digesmutte, af Kugsak (*Saxicola oenanthe*). (Helms.)

Den grønlandske Skjærpiber er af Artens amerikanske Race, *var. ludovicianus* (*pennsylvanicus*), der dog egenlig slet ikke er til at skjelne fra den typiske mellemeuropæiske; den nordvesteuropæiske *var. obscurus* afviger lidt mere fra den typiske og er i Henseende til Halens Farvetegning vist lidt mindre oprindelig. — Ved Sammenligningen af 6 Skind af *Anthus aqvaticus typicus* (*spipoletta*) fra Tyskland, 11 Skind af *var. ludovicianus*, de 10 fra Grønland, 1 fra Washington, og 11 Skind af *var. obscurus*, deraf de 6 fra Danmark, er det ikke lykkedes at finde nogen væsenlig Forskjel mellem dem. *A. aqvaticus typicus* og *var. ludovicianus* ere saa godt som ens; kun ere de foreliggende Skind af *aqvaticus typicus* mindre gullige, mere hvidlige, end de foreliggende af *var. ludovicianus*, hvad dog vistnok nærmest er Følge af Afblegning (de ere alle fra ældre

Tid). Mellem *var. ludovicianus* og *var. obscurus* er næsten ingen anden Forskjel at opdage, end at den yderste og den næstyderste Halefjers lyse Plet hos *ludovicianus* er vel udpræget, hvid, og hos *obscurus* er ifærd med at forsvinde, idet den formørkes. Men hos en „*obscurus*“ fra Frankrig ere Halens lyse Pletter næsten lige saa hvide som hos *aqvaticus typicus* eller *ludovicianus*, og hos alle Racerne er der betydelig Vexlen i Halens Farve: Hos 5 af de 10 foreliggende grønlandske Skind er Yderfanen af yderste Halefjer mod Spidsen mere eller mindre graa, hos de 5 andre er den helt hvid. Hos 8 er Yderfanen af næstyderste Halefjer mod Spidsen graa, i større eller mindre Udstrækning, hos 2 er den helt hvid. Den hvide Plet paa næstyderste Halefjer vexler meget stærkt i Udstrækning; hos nogle er det kun en lille hvid Plet i Fjerens Spids, hos andre strækker den sig over Halvdelen af Fjerens Længde. (Forskjel i Svingfjerenes Længdeforhold eller i Bagkloens Form mellem *aqvaticus typicus* og *ludovicianus* paa den ene Side, *obscurus* paa den anden, som af Sharpe nævnet, har ikke været at finde.)

Skjærpiberen er en ret almindelig ynglende Trækfugl langs Grønlands Vestkyst, især hjemmehørende i Nord-Grønland. Efter Holbøll kommer den til Syd-Grønland midt i Maj, til Nord-Grønland i Juni, og den forlader Landet ved første Sne, tidligere eller senere i September. Den skal ikke findes ynglende Syd for Holstenborg, men i Syd-Grønland kun vise sig paa Vandring, især talrig om Efteraaret. Almindeligst skal den om Sommeren opholde sig inde i Fjordene, paa Græs-Sletterne; paa Vandring kommer den ogsaa til selve Kysten. Ved Stranden eller paa Klipper havde Holbøll ikke set den; paa Vestkysten af Davis-Strædet, paa Cumberland-Kysten, hvor den i 1878 viste sig første Gang den 30te Maj, medens der endnu laa Sne, saa Kumlien den derimod løbe mellem Stenene paa Strandbredden, og Reden blev dér altid bygget i Klippespalter. Holbøll har i dens Mave fundet Sommerfugle-Larver; Flue-

Larver skal den, især paa Vandring, søge ved Grønlændernes Huse; Kumlien saa den paa Stranden æde smaa Krebsdyr og Snegle og ved Bredderne af Ferskvandssøer samle Mygge-Larver og om Efteraaret ogsaa æde Bær af *Empetrum* og *Vaccinium*.

Ved Arsuk bleve to skudte af Krabbe 20de og 21de September 1890. — I samme Egn fandt Helms den ikke sjelden mellem 10de og 25de September 1893; den opholdt sig da i eller ved Byen, oftest parvis. Grønlænderne kjendte den godt; den var vist en aarlig Gjæst.

Fra Frederikshaab, Fiskenæs, Godthaab og Godhavn haves Skind i Museet (foruden fra Arsuk).

Paa Disko, ved Godhavn, fandt Holbøll dens Rede med 4 Æg først i Juli.

Paa Vandring over Davis-Strædet har Holbøll set den.

(Der kan ikke godt tvivles om, at Fabricius' „*Parus bicolor*", Grønlændernes Auingarsuk, som han kun kjendte efter Grønlændernes Skildring, har været Skjærpiberen. Den skulde være sjelden i Syd-Grønland; især skulde den findes ved Tunugdliarfik-Fjord. I det, der siges om den, findes kun et enkelt Ord, om Oversidens Farve, der ikke passer særdeles godt paa Skjærpiberen; den skal være „minuta, rostro acutissimo, cauda longiore, remigibus omnibus æqvalibus, supra coerulescens, pectore et jugulo rufescens"; den skal „raptim volare, magnis intervallis alas complicans, et sub volatu sonum gracilissimum edere".)

Arten er circumpolar, forholdsvis kun lidt vandrende, saa at den tildels kan overvintre i Nord-Europa o. s. v. Den amerikanske Race, der neppe er til at kjende fra den typiske mellemeuropæiske, findes over det meste af Nord-Amerika, ogsaa ynglende i Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet; den skal ogsaa have vist sig i Europa, paa Helgoland, men har neppe været til at skjelne sikkert fra den mellemeuropæiske. Den nordvesteuropæiske *var. obscurus* yngler i Danmark, Sverig, Norge, Storbritannien og paa Færøerne. Arten har ogsaa vist sig paa Jan Mayen.

107. **Motacilla alba** L. **typica. Hvid Vipstjert.**

Motacilla alba L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd., 1853, p. 70. — Id., Ibis 1861, p. 6. — Helms & Petersen, Vidensk. Medd. 1898, p. 174.

Motacilla alba L.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land

Birds, I, 1874. — Dresser, Birds of Europe, III, 1875. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Den Hvide Vipstjert er tre Gange set i Grønland, paa Sydvest-Kysten og paa Østkysten.

En Hun i Somerdragt fra Godthaab blev i 1849 af Holbøll indsendt til Museet. En gammel Fugl i Sommerdragt blev i 1885 af Knutsen hjembragt hel, i Spiritus, fra Angmagsalik paa Østkysten. Samme Sted blev den set af J. Petersen i Foraaret 1895.

(I Ibis for 1860 meddelte Walker, at han havde fundet *Motacilla alba* ved Godhavn i August 1857, og Meddelelsen er derfra gaaet over i flere andre Arbejder. Men i sin næste Fortegnelse over Fuglene fra paagjeldende Sted (Journ. Roy. Dublin Soc., III, 1860) har Walker selv udeladt Navnet; det synes at være ombyttet med *Saxicola oenanthe*.)

Arten er europæisk-asiatisk, Slægten ikke amerikansk. Den yngler paa Færøerne og Island; paa Jan Mayen er den set.

108. **Vireo olivaceus** (L.).

Vireosylvia olivacea (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 75. — Id., Ibis 1861, p. 7.

Vireosylvia olivaceus (sic) Bonap.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Vireo olivaceus* (L.): Gadow, Catal. Birds Brit. Mus. VIII, 1883. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Er en Gang set i Grønland.

I 1844 modtog Museet fra den kgl. Grønlandske Handel et Skind fra Grønland, vist fra Syd-Grønland.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er det sydlige Labrador.

109. **Dendroeca virens** (Gmel.).

Sylvicola virens (Gmel.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 72.
Mniotilta virens (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5.

Dendroica virens Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Dendroeca virens*: Coues, Key N. Amer Birds, 1884. — *Dendroeca virens* (Gmel.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Dendroica virens* (Gmel.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En blev i 1853 skudt ved Julianehaab og sendt til Steenberg, der gav den til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes.)

(*Dendroeca virens.*)

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Den er set i Labrador, men hører sædvanlig hjemme sydligere. Den har ogsaa en Gang vist sig i Europa, paa Helgoland.

110. **Dendroeca maculosa** (Gmel.).

Dendroeca maculosa (Gmel.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Dendroica maculosa Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Dendroeca maculosa*: Coues; Key, N. Amer. Birds, 1884. — *Dendroeca maculosa* (Gmel.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Dendroica maculosa* (Gmel.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en ung Han skudt ved „Kangek" (vist ved Godthaab) i Efteraaret 1875 og sendt til Benzon er senere kommet til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

111. **Dendroeca pennsylvanica** (L.).

Dendroeca pennsylvanica (L.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Dendroica pennsylvanica Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Dendroeca pennsylvanica*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Dendroeca pennsylvanica* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Dendroica pennsylvanica* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en ung Hun fra Nanortalik, 1887, Vinter, er indsendt til Museet af Lytzen.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted synes at være Kanada.

112. **Dendroeca striata** (Forst.).

Sylvicola striata (Gmel.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 73. — *Mniotilta striata* (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 6.

Dendroica striata Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Dendroeca striata*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Dendroeca striata* (Forst.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Dendroica striata* (Forst.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

En blev i Sommeren 1853 skudt ved Godthaab og sendt til Steenberg, der sendte den til Reinhardt jun. til Eftersyn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador, hvor den almindelig yngler.

113. **Dendroeca coronata** (L.).

Sylvicola coronata (L.): Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43, p. 73. — Holbøll, ibd., p. 368 og 371. — Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 81. — *Mniotilta coronata* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 5. — *Dendroeca coronata* (L.): Kumlien, Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 74.

Dendroica coronata Gray: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Dendroeca coronata*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Dendroeca coronata* (L.): Sharpe, Catal. Birds. Brit. Mus. X, 1885. *Dendroica coronata* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har tre Gange vist sig i Syd- og en Gang i Nord-Grønland.

En Han skudt ved Fiskenæs 21de Maj 1841 indsendtes af Holbøll til Museet i Kjøbenhavn. En Han fra Julianehaab indsendtes i 1847 af Kielsen (af Reinhardt jun. ved Fejltagelse kaldet det 3dje grønlandske Skind). Kumlien nævner en Han fra Godhavn, 31te Juli 1878. En Han fra Kap Egede ved Nanortalik, 23de Maj 1880, indsendtes til Museet af Müller.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

114. **Helminthophaga ruficapilla** (Wils.).

Sylvia mexicanæ aff.: Reinhardt sen.: Vidensk. Selsk. Skr. VII, 1838, p. 97, pl. I. — Reinhardt jun.: Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43, p. 75. — *Vermivora rubricapilla* (Wils.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82. — *Mniotilta rubricapilla* (Wils.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 6.

Helminthophaga ruficapilla Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Helminthophila ruficapilla*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Helminthophila ruficapilla* (Wils.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Er to Gange set i Syd-Grønland.

Et Skind af en ung Fugl skudt ved Fiskenæs (ikke Godthaab, som det har været sagt) 10de Oktober 1823 indsendtes af Heilman til Museet i Kjøbenhavn. Et andet Skind, ogsaa af en ung Fugl, der kom ene flyvende og satte sig paa et Havegjerde hos en Flok Graasiskener ved Fiskenæs 31te August 1840, indsendtes af Kielsen.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Den hører mest hjemme i de middelvarme Egne, men skal dog kunne findes indtil Labrador.

115. **Geothlypis philadelphia** (Wils.).

Trichas philadelphia (Wils.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 73. — Id., Ibis 1861, p. 6.

Geothlypis philadelphia Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Geothlypis philadelphia* (Wils.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X. 1885. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har to Gange vist sig i Syd-Grønland.

En blev i 1846 af Kielsen indsendt til Museet fra Fiskenæs. En blev i 1853 skudt ved Julianehaab og sendt til Steenberg, der gav den til Museet. (Ingen af dem findes her mere.)

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted synes at være den sydlige Del af Britisk Nord-Amerika.

116. **Myiodioctes canadensis** (L.).

Sylvania canadensis: Hagerup, Birds of Greenl., 1891, p. 61. — *Myiodioctes canadensis* (L.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 64.

Myiodioctes canadensis Aud.: Baird. Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Myiodioctes canadensis* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Sylvania canadensis* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Grønland.

En ung Fugl fra „Grønland, 1875, Fischer“, er fra Benzon's Samling overgaaet til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Labrador er dens nærmeste Hjemsted.

117. **Siurus noveboracensis** (Gmel.).

Siurus noveboracensis (Gmel.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 65.

Seiurus noveboracensis Nutt.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Siurus nævius*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Siurus nævius* (Bodd.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Seiurus noveboracensis* (Gmel.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind fra Nanortalik, 1882, er af Müller sendt til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

118. **Parula americana** (L.).

Parula americana (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1860, p. 335. — *Mniotilta americana* (L.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 6.

Parula americana Bonap.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Parula americana* (L.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. X, 1885. — *Compsothlypis americana* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har en Gang vist sig i Syd-Grønland.

Et Skind af en Han fra Syd-Grønland blev indsendt til Museet i Kjøbenhavn i 1857.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste sædvanlige Hjemsted er Kanada; den er ogsaa set i Labrador.

119. **Turdus iliacus** L. **Vindrossel.**

Turdus iliacus: Paulsen, i den tyske Oversættelse af Holbøll's Afhandl., 1846, p. 6. — *Turdus iliacus* L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82. — Id., Ibis 1861, p. 6.

Turdus iliacus L.: Dresser, Birds of Europe, II, 1872. — Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Seebohm, Catal. Birds Brit. Mus. V, 1881. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vindroslen er et Par Gange set paa Grønlands Vestkyst.

En modtog Paulsen i 1845 fra Grønland. En blev skudt ved Frederikshaab 28de (ikke 20de) Oktober 1845 og af Holbøll sendt til Museet i Kjøbenhavn.

Arten er europæisk-asiatisk. Til Færøerne kommer den aarlig paa Vandring til og fra Island, hvor den yngler.

120. **Turdus ustulatus** Nutt. var. **aliciæ** Baird.

Turdus minor Gmel. (*T. swainsonii* Cab.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 73. — Id., Ibis 1861, p. 6.

Turdus aliciæ Baird (1858) & *T. swainsoni* Cab. (1846) & *var. ustulatus* Nuttall (1840): Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Turdus swainsoni* Cab. & *T. aliciæ* Baird & *T. ustulatus* Nutt. „three forms, which appear to me to be deserving only of subspecific rank, some examples being intermediate“: Seebohm, Catal. Birds Brit. Mus. V, 1881. — *Turdus ustulatus* & *var. aliciæ* & *var. swainsoni*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Turdus aliciæ* Baird & *T. ustulatus* Nutt. & *var. swainsonii* Cab.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Har to Gange vist sig i Syd-Grønland.

En blev i Juni 1845 skudt ved Ameralik ved Godthaab og af Holbøll sendt til Museet. Et Skind fra Grønland, 1854, er fra Benzon's Samling overgaaet til Museet.

Arten er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. Nogle faa Gange har den vist sig i Europa.

121. **Turdus migratorius** L.

Turdus migratorius L.: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1865, p. 241; 1881, p. 184.

Turdus migratorius L.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Seebohm, Catal. Birds Brit. Mus. V, 1881. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Merula migratoria* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Er to Gange set paa Grønlands Vestkyst.

Et Skind af en Han skudt ved Kornok ved Godthaab indsendtes i 1865 af Rink til Museet. Et Skind, vist af en Hun, skudt ved Sukkertoppen, indsendtes af Müller i 1881.

Arten er amerikansk. Den yngler almindelig i Labrador, det nærmeste Hjemsted.

122. **Saxicola oenanthe** (L.). **Stenpikker.**

Motacilla oenanthe L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 122. — *Saxicola oenanthe*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 392.

Saxicola oenanthe (L.): Dresser, Birds of Europe, II, 1874. — *Saxicola oenanthe* Bechst.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Saxicola oenanthe* (L.): Seebohm, Catal. Birds Brit. Mus. V, 1881. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Vestgrønlandsk. Kyssektak eller Kussektak, af Kussek, Dryp, fordi dens Bevægelser med Halen skulle minde om Tagdryp. (Fabricius). — Kugsagtak eller Kugsak. (Helms.)

De grønlandske Stenpikkere ere formede og farvede fuldstændig som danske eller andre sædvanlig europæiske, men oftest lidt større. Vingen, der forholdsvis ikke er længere end hos de danske, vexler i Længdemaal hos 18 foreliggende grønlandske Skind af voxne Fugle fra 100^{mm} til 106, oftest er den fra 102 til 104; hos over 60 danske vexler Vingelængden fra 91 til 99. De Maal, som Finsch opgiver for grønlandske Stenpikkere, vise som oftest samme Forskjel fra de sædvanlige europæiske, men, som Finsch gjør opmærksom paa, der findes Undtagelser; nogle af hans grønlandske Skind synes at være lige saa smaa som de sædvanlige europæiske. (Det har været sagt om den grønlandske Race, at den mere end den sædvanlige europæiske skulde have Tilbøjelighed til at sætte sig i Træer. Hvorledes Stenpikkeren i Grønland skulde faa Lejlighed

til at vise Forkjærlighed for Træer, er mindre klart. I Danmark er det iøvrigt ingenlunde sjeldent at se en Stenpikker i et Træ; især syngende Hanner sætte sig ofte i Toppen af fritstaaende Træer.)

Et helt hvidt Skind, med lyst Næb og lyse Fødder, har Museet i 1848 modtaget fra Holbøll.

Stenpikkeren er en almindelig ynglende Trækfugl langs Grønlands Vestkyst til Nord for 73° og langs Østkysten, endnu ved 75°; en enkelt Gang er den set ved Nordkysten. Til Syd-Grønland kommer den først i Maj, til Nord-Grønland mest i Juni; den kommer i Smaaflokke, Hannerne først. I September plejer den at forlade Landet; men den kan dog undertiden sees endnu i Oktober eller senere. Den færdes mest ved Fjordenes Bund og inde i Land, mindre ved Stranden, baade i Dale og højt oppe paa Fjeldene. Føden er Insekter og Insekt-Larver; naar der ligger Sne, søger den ofte Flue-Larver ved Grønlændernes Huse. Reden bygges i Huller mellem Stene, af Græs, Mos, Fjer, Hare-Haar o. s. v.; ikke sjelden findes Reden i de Stendynger, som Grønlænderne lægge over deres Døde. Æg ere fundne fra 22de Maj til 28de Juni.

Ved Julianehaab viste den sig i 1840 første Gang 3dje Maj, skriver Jørgensen i sin Dagbog. Næsten fuldt udvoxede Unger saa han ved Kagsiarsuk ved Tunugdliarfik-Fjord 18de Juni. — I Sommeren 1894 saa Bruun den overalt i Egnen ved Julianehaab. Æg fandtes 18de Juni.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den almindelig ynglende i 1886—88. I 1886 blev den første set 5te Maj; de sidste viste sig 5te Oktober, efter at ingen havde været at se i flere Uger. I 1887 bleve de første sete 12te Maj, de sidste 25de September. I 1888 blev den set første Gang 16de Maj, sidste Gang 23de September. I Yngletiden blev den set paa Fjeldene indtil en Højde af 1200 Fod over Havet; Reder fandtes baade ganske lavt nede og endnu i 700 Fods Højde. Tidligst fandtes Æg 3dje Juni, senest 28de Juni. — I 1890—91 fandt Helms den ligeledes ynglende overalt ved Ivigtut, i selve Byen, i Dalene og oppe paa Fjeldene. I 1890 kom de to første, to Hanner, den 2den Maj; siden blev hver Dag set adskillige,

fra 9de Maj ogsaa Hunner. 18de Juni fandtes en Rede med nylig udrugede Unger. I Træktiden om Efteraaret, fra Midten af August til Midten af September, var den overordenlig almindelig overalt paa Fjeldene i spredte Flokke; i Slutningen af September var den begyndt at blive sjelden; 6te og 19de Oktober blev endnu en enkelt set, ligeledes 1ste November, da Landet var snedækt. I 1891 kom de første, 3—4 Hanner, 9de Maj; 12te Maj var der adskillige; indtil 21de Maj saaes kun Hanner.

Ved Arsuk fandt Krabbe den almindelig ynglende. I 1890 blev den set første Gang 3dje Maj, derefter daglig. I 1891 var den almindelig 14de Maj.

Ved Arsuk og langs Kysten mellem Arsuk og Frederikshaab fandt Helms den i 1893 almindelig ynglende baade paa Fjeldene og i Dalene, dog ikke paa de mindre Øer, oftest inde i Fjordene. 3dje Maj blev den set første Gang, omtrent 10 Hanner paa Frederikshaabs nordre Storø, og de følgende Dage, i koldt Vejr med indtil 6° C. Kulde og Storm fra Nord, saaes atter nogle omkring de grønlandske Huse; kun Hanner bleve sete indtil Midten af Maj. Indtil Slutningen af Maj holdt de sig mest omkring de grønlandske Bopladser; de ualmindelig store Snemasser hindrede dem i at søge Føde andre Steder. Redebygningen begyndte i Slutningen af Maj. Udfløjne Unger bleve første Gang sete 2den Juli. Fra Begyndelsen af August til hen i September traf man den i Smaaflokke overalt, ogsaa paa Fjeldene indtil en Højde af 1500 Fod. Fra Begyndelsen af September aftog Tallet; de sidste saaes 25de September.

Ved Frederikshaab er det sikkert især, at Fabricius har fundet den almindelig. Museet har faaet den derfra i 1886.

En lille forpjusket Fugl, der mentes at være en Stenpikker, blev set paa en af de fjerneste Nunatakker i Indlandsisen indenfor Frederikshaabs Isblink, omtrent 5000 Fod over Havet, sidst i Juli 1878, som Kornerup meddeler; den var, mente man, forslaaet derud af en voldsom Snestorm.

Fra Egnen ved Fiskenæs haves Skind i Kjøbenhavns Museum. Fra samme Egn omtaler Finsch en Række Skind af gamle og unge Fugle, indsamlede Sommeren igjennem.

Som ynglende ved Godthaab nævnes den af Holbøll, i Brev af 1823.

Ved Holstenborg skal den efter Brummerstedt komme i Begyndelsen af Maj og lægge Æg sidst i samme Maaned.

Ved Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, iagttoges den af Kolthoff i Juli 1883.

Ved Christianshaab nævnes den i 1880, af Fencker, første Gang 18de Maj; 22de Maj bragtes de første Æg. I 1881 viste den sig 8de Maj, i 82 ligeledes 8de Maj, og 19de Maj samme Aar nævnes den som talrig. 12te Juni 83 indbragtes en Rede med 8 Æg.

Fra Klaushavn haves i Museet et Skind fra Maj 1880.

Fra Jakobshavn haves ogsaa Skind i Museet.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1812. — Til Godhavn skal den, efter Holbøll, komme i de første Dage af Juni, undertiden endda for tidlig, medens Sneen endnu dækker alt. — Æg derfra har Museet faaet i 1859. — Kumlien nævner den i 1878 som almindelig paa Disko og paa Øerne i Disko-Bugt. — Ved Godhavn blev den i 1879, efter Fencker, slet ikke set.

Ved Ritenbenk indfandt den sig, efter Fencker, i 1891 i de første Dage af Maj.

Inderst i Umanak-Fjord fandtes den, efter Vanhöffen, ret almindelig, ynglende, i 1892—93.

Ved Prøven iagttog Nares adskillige udfløjne Unger 20de Juli 1875. — Fra Egnen om Upernivik nævnes den af Fencker som ikke meget almindelig. Fra Tasiusak fik han den, skudt mod Slutningen af September 86.

Ved Port Foulke paa Nordkysten saa Dr. Horner, paa „Pandora“, en enkelt i Juli 1876, som meddelt af Feilden.

Paa den sydlige Del af Østkysten nævner Vahl den som almindelig, i Brev af 1830. Ved Nanusek (Nenese), paa 60° 28′, saa han den i 1829 første Gang 15de Maj; samme Sted fandt han i Begyndelsen af Juli en Rede med fem Unger i en gammel grønlandsk Grav.

Som almindelig ved Angmagsalik i September 1892 nævnes den af Bay. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1895 kom den i de sidste Dage af April.

Ved den indre Del af Scoresby-Sund var den, efter Bay, almindelig i 1891—92, paa Danmarks-Ø, paa Gaaseland, ved Gaasefjord, paa Østkysten af Milnes-Land, paa Røde-Ø og ved Nordvestfjord; ved den ydre Del af Scoresby-Sund blev den derimod ikke set. I 1891 blev den set sidste Gang 6te September. Den første i 1892 blev, af Cand. Deichman, set 25de Maj. En enkelt, der blev skudt, havde i Maven Rester af Blade.

(*Saxicola oenanthe.*)

Den lille Fugl „resembling a wag-tail", som Scoresby saa paa Liverpool-Kyst 24de Juli 1822, har vel snarest været en Stenpikker.

Paa Hvalros-Ø, Syd for Sabine-Ø, iagttog Pansch en enkelt 13de Maj 1870.

Paa Shannon-Ø skød Pansch to unge Fugle 26de Juli 1870.

Paa Vandring over Havene omkring Grønland er den oftere set. — I Oktober 1818 iagtog Sabine nogle faa udfor Kap Farvel, utvivlsomt paa Vandring bort fra Landet. — Ligeledes udfor Kap Farvel, meddeler Kolderup Rosenvinge, fløj adskillige ombord paa „Hvidbjørnen" 18de og 19de Maj 1888; de vare meget udmattede og døde som oftest inden et Døgns Forløb. (En Han og en Hun bjembragtes til Museet.) — En enkelt saa Arctander i Davis-Strædet omtrent 15 Mil fra Land 14de April 1875, som meddelt af Helms. — Paa alle sine sex Grønlands-Rejser, før 1840, saa og fangede Holbøll ofte Stenpikkere paa Atlanterhavet SV. for Island. — Over det aabne Atlanterhav er den ogsaa flere Gange set af Bruun og Traustedt, i Maj 1894 og Oktober 1892, som meddelt af Helms.

Arten er nærmest europæisk-asiatisk; den findes som ynglende over hele Europa, i Nord-Afrika og i Asiens nordlige Del; den er almindelig paa Færøerne og Island og findes ogsaa paa Jan Mayen. I Amerika er den, foruden i Grønland, funden ynglende i Labrador, i ringe Mængde, paa Vestkysten af Davis-Strædet og i Alaska; nogle ganske enkelte ere iagttagne paa Amerikas Østside sydligere end Labrador, vist kun som vildfarende. Heller ikke nogen anden Art af Slægten findes i Amerika, medens talrige Arter leve i den Gamle Verden. — De grønlandske Stenpikkere findes altsaa om Vinteren ikke i Amerika; de vandre til Atlanterhavets Østside; ofte nok har man jo set dem krydse Atlanterhavet. — Den store Race, der findes i Grønland, kjendes ogsaa fra Island (i Museet haves et Skind derfra med Vingelængde 104^{mm}; et Skind fra Havet Syd for Island har Vingen 103$^1/_2$, et andet 98), Færøerne (Maal af fire Skind med Vingelængde 101, 102, 102$^1/_2$ og 105 opgives af Knud Andersen, Vidensk. Medd. 1898, p. 392) og de Britiske Øer. I England skal den kun vise sig paa Gjennemrejse (Saunders, Manual of British Birds, 1889, p. 20); de ynglende engelske Stenpikkere ere af den lille Race. Men om den store Race paa Færøerne og Island ligeledes kun er Gjæst, eller om den ogsaa yngler dér, er ikke oplyst; paa Færøerne i hvert Fald findes ogsaa den sædvanlige europæiske lille Race (et Skind med Vingelængde 98 haves i Museet; fire Skind med Vingelængde 94, 96, 97 og 98 ere maalte af K. Andersen). Den lille Race synes at være den eneste, der

kjendes fra Norge (se Maal hos Collett, Nyt Mag. f. Naturv., XXIII, 1877, p. 103, og XXXV, 1893—94, p. 14; af 15 Skind var der kun ét, der havde Vingen 100^{mm} lang, de andre vexle fra 92 til 97) og Danmark. — Langs Europas yderste Vestrand synes de grønlandske Stenpikkere at vandre; selve Vinteren tilbringe de vel i Afrika.

123. **Cannabina linaria** (L.) var. **rostrata** Coues & var. **canescens** auctorum. **Graasisken.**

Fringilla linaria L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 121. — *Linota linaria* & *L. hornemanni* Holb. (*canescens* aut.): Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 397 & 398. — *Acanthis linaria* L. & *A. canescens* Gould: Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82 (kun Navnene). — *Fringilla linaria* L. & *F. canescens* (Gould): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 7.

Ægiothus linarius Cab. & *var. holbølli* & *Æ. canescens* Cab.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Linota linaria* (L.) & *L. rufescens* (Vieill.) & *L. exilipes* (Coues) & *L. hornemanni* Holb.: Dresser, Birds of Europe, IV, 1876—77. — *Ægiothus linaria* & *var. holboelli* & *Æ. hornemanni* & *Æ. exilipes*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Acanthis hornemanni* (Holb.) & *A. hornemanni exilipes* (Coues) & *A. linaria* (L.) & *A. linaria holboelli* Brehm & *A. linaria rostrata* (Coues): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Acanthis linaria* (L.) & subspecies *holboelli* (Brehm), *rostrata* (Coues), *rufescens* (Vieill.) & *A. exilipes* (Coues) & subsp. *hornemanni* (Holb.): Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XII, 1888.

Vestgrønlandsk. Orpingmiutak, Træbeboer, af Orpik, et Træ, et passende Navn for den eneste grønlandske Fugl, der bygger i Buske. Et andet Navn for den er Anarak, eller formindsket Anarangoak, af Anak, Skarn, fordi den er saa uanselig. Et tredje Navn er Nennamak, hvis Betydning ikke kjendes. (Fabricius.)

Blandt grønlandske Graasiskener (til Sammenligning foreligge 33 grønlandske Skind, foruden 7 Hoveder, og 30 Skind fra andre Lande) kan der tilnød skjelnes to Former. — I Forhold til forskjellige andre Racer af Arten ere begge temmelig store, med svært Næb. — Den ene af de grønlandske Former, *Cannabina linaria var. rostrata* Coues (*holboellii* Brehm) er den samme store Race, der kan findes i Nord-Europa og Nord-Asien (til Sammenligning haves blandt andet to Skind af Brehm's „*Fringilla holbölli*" fra Europa, modtagne fra Brehm selv), og som staar saa nær ved den typiske europæiske Form af Arten,

at Adskillelsen mangen Gang er saa godt som umulig; dog kunde det maaske siges, at de grønlandske Fugle i Sammenligning med de europæiske af lignende stor Race gjennemgaaende have lidt mørkere Næb, og at deres Næb har noget større Tilbøjelighed til at have buet Ryg. — Den anden af de grønlandske Former, *Cannabina linaria var. canescens* auctorum (?nec Gould) (*hornemanni* Holbøll), er den mest ejendommelige af alle Artens Racer (oftest regnet for en egen Art, ligesom flere af de andre Racer); i sin mest udprægede Skikkelse udmærker den sig fra Artens typiske Form foruden ved sin Størrelse og sit sværere, især bredere, Næb, ogsaa ved, at Fjerklædningen er rigere, de enkelte Dækfjer større (saa længe de ikke ere slidte), og at Farven er lysere, Fjerenes lyse Rande forholdsvis større og renere hvide og mange af Fjerenes mørke Længdepletter stærkt indskrænkede eller manglende, saa at blandt andet Overgumpens Fjer og Halens nedre Dækfjer ere helt hvide, og den røde Farve paa Pande og især paa Bryst er lysere. Men intet af de opgivne Skjelnemærker er rigtig fast; det bedste Kjendemærke for *var. canescens* overfor *linaria typica* er Mangelen af mørke Længdepletter paa Overgumpen og paa Halens nedre Dækfjer, en Egenskab, der ogsaa findes hos *var. exilipes*, der regnes for en mindre Race af *canescens*, fra sydligere Egne i Nord-Amerika og Nord-Asien; men ikke faa mørke Længdepletter findes de paagjeldende Steder hos grønlandske Fugle (fuldt udfarvede), der ellers nærmest maa siges at være af *var. canescens*, blandt andet ogsaa paa nogle af Holbøll's egne Skind af „*Linota hornemanni*". — Heller ikke Finsch har kunnet finde faste Skjelnemærker mellem Racerne. (Efter Holbøll skal *var. canescens* have en noget anden Lokkestemme end *var. rostrata*; men for *var. canescens exilipes* opgiver Nelson (Report Nat. Hist. Coll. Alaska, 1887, p. 178), der har haft rig Lejlighed til at iagttage baade den og *linaria typica*, at de to Former ikke kunne skjelnes efter Stemmen.)

(I Opfattelsen af Graasiskenens Racer er man ofte bleven vild-

ledet af de store Forandringer i Ydre, som hver enkelt Fugl gjennemgaar i Aarets Løb. De friske Fjer, der fremkomme ved Efteraars-Fældingen, have næsten alle brede, lyse Rande; inden næste Fælding afslides de lyse Rande for en stor Del; en Fugl, der om Efteraaret er helt hvidlig, kan om Sommeren derfor være ganske mørk. Desuden foregaar en delvis Omfarvning. De nye Fjer paa Pande og Isse hos baade Han og Hun ere bronzefarvede, med sortagtig Grund og lys Spids; den bronzelignende Farve, der er bunden til Fjerenes Straaler, ændres til dyb rød, en Farve, der om Foraaret bliver stærkt fremtrædende, dels ved, at Fjerenes lyse Spidser affalde, dels ved, at Bistraalerne, der ogsaa ere hvidlige, ligeledes affalde, saa at kun de røde Straaler blive tilbage. Den røde Farve paa Hannens Hals og Bryst fremkommer ogsaa tildels ved Omfarvning. Nogle af de nye Fjer paa de paagjeldende Steder ere graalige, andre gullige, andre hvidlige, nogle væsenlig ensfarvede, andre med sortagtig Længdeplet, alle med mørk Grund og med lys Bræmme; i et bredt Belte nærmest omkring den mørke Grund farves Straalerne, baade af de graalige og de lyse Fjer, røde, først ganske svagt, senere stærkt; hen paa Foraaret bliver den røde Farve stærkt iøjnefaldende ved, at Fjerenes lyse Spidser affalde, og ved, at de lyse Bistraaler paa de røde Straaler ligeledes falde. Brystfjerene kunne dog ogsaa allerede ved deres Frembrud have røde Straaler.)

Graasiskenens mørke grønlandske Race, *var. rostrata*, findes almindelig ynglende langs Vestkysten; hvor højt den gaar mod Nord, vides ikke; i det mindste ved Jakobshavn findes den endnu; men i Nord-Grønland bliver den sjelden; fra Østkysten kjendes den ikke sikkert. Den lyse Race, *var. canescens*, yngler paa den nordlige Del af Vestkysten, ikke sydligere end 69°; heller ikke for dens Vedkommende kjendes Nordgrændsen; endnu ved Upernivik findes den talrig; paa Østkysten, i hvert Fald paa den nordlige Del, yngler den ogsaa. Den mørke Race er oftest fuldstændig Trækfugl, der kan komme til Syd-Grønland i de første Dage af April; men Indvandringen i Landet kan vedblive til Begyndelsen af Juni; i September og Oktober forsvinder den; enkelte ere dog sete ogsaa om Vinteren. Den lyse Race skal derimod væsenlig være Standfugl, der overvintrer i

(*Cannabina linaria.*)

Nord-Grønland, især paa Fjeldene inde i Landet; kun i milde Vintre skal den vise sig ved Kysten og da undertiden i temmelig stort Tal, som i 1828—29 og 1837—38; til Syd-Grønland kommer den kun om Vinteren og kun sjelden. Graasiskenen, begge Racer, holder især til inde i Fjordene paa Bjergskraaninger med Krat; udenfor Yngletiden strejfer den vidt omkring ogsaa andre Steder. Dens Føde er mest Frø, men ogsaa Insekter; især skal den tage Frø af *Cochlearia*, *Montia* og *Alsine*. Reden bygger den i Buske, af Kviste, Rødder, Græs, Plante-Uld og Fjer. Æg ere fundne fra Slutningen af Maj til langt ind i Juli. Efter Yngletiden samles den gjerne i Flokke.

Ved Nanortalik fandt Vahl den overvintrende 1828—29.

Som ynglende ved Julianehaab nævnes den af Jørgensen i Dagbog fra 1840. — Rede derfra har Museet faaet fra 7de Juni 1849. — Bruun fandt den mørke Race overalt ved Julianehaab i Sommeren 1894. I sidste Halvdel af Juni bragte Grønlænderne adskillige Reder, med Æg, oftest tagne i Pilekrat forskjellige Steder ved Tunugdliarfik- og Sermilik-Fjord.

Ved Ivigtut var den mørke Race, efter Hagerup's Iagttagelser i 1886—88, den talrigste af Egnens Smaafugle. I 1886 blev den set første Gang 6te Maj; almindelig var den 17de Maj; i Slutningen af September vare de fleste vandrede mod Syd; nogle faa viste sig af og til Oktober igjennem; 26de Oktober, da Landet var dækket med foddyb Sne, blev der set 3 eller 4; i November var ingen at se; men 5te December blev der set en og 8de 5 eller 6 og 9de 2, søgende Føde i nogle faa Buske, der ragede op over Sneen ved Bredden af Fjorden, der var tillagt med Is. I 1887 bleve de første sete 24de April, nogle faa 30te April; 6te Maj vare adskillige komne i Dalen, og 10de Maj var den almindelig; 28de September vare de fleste borte, nogle faa bleve sete i Oktober, og en viste sig 21de November. I 1888 blev en set 27de Januar og en 4de Februar; 10de Maj var den almindelig. Den plejer at bygge allevegne, hvor der er Buske, paa Bjergskraaningerne ikke højere end 500 til 600 Fod over Havet; Reden stilles oftest paa de nederste Grene i Pilebuske tæt ved Jorden, ikke højere end 3½ Fod; som Undtagelse byggedes en Rede i en gammel Baad, der laa i Ivigtut By. Nylagte Æg fandtes tidligst 20de Maj, senest 26de Juni. Sidst i Juni begyndte Ungerne at forlade Rederne. I Juli, August og

første Halvdel af September kom baade unge og gamle ofte omkring Husene og samledes i Flokke paa Affaldsdyngerne fra Bryggeriet. Om Sommeren lever den for en stor Del af Insekter; en, der blev skudt 2den Juli, havde ædt smaa Fluer. — I 1890—91 ynglede den ligeledes almindelig ved Ivigtut, som Helms meddeler. I 1890 blev den set første Gang 29de Maj og var derefter almindelig; 6te Oktober var den endnu talrig; 8de Oktober blev den sidste set. I 1891 viste den sig første Gang 18de April, 2 sammen; 21de April efter et stærkt Snefald var der omtrent 20 i Byen; i første Uge af Maj var den bleven almindelig. Til Rede-Steder valgte den spredt Krat lidt op ad Fjeldskraaningerne; derimod syntes den ikke at bygge i Pilekrattet i Bunden af Dalene. 8de Juni 1890 fandtes første Rede med Æg. — 25de Juli 1893 fandt Helms i Pilekrattet ved Ivigtut i en Højde af 4 Fod over Jorden en Rede med 5 Æg, hvad der kunde tyde paa, at nogle yngle to Gange aarlig (som det i hvert Fald kan ske i Fangenskab).

Af den lyse Race saa Helms 4 i et Pilekrat ved Ivigtut 6te Oktober 1890; 2 af dem bleve skudte (og den ene skjænket Museet). De holdt sig for sig selv, skilte fra de talrige mørke Graasiskener, der fandtes i Nærheden.

Ved Arsuk var den mørke Race almindelig som ynglende i 1889—90, efter Krabbe. I 1889 blev den set sidste Gang 13de Oktober, en lille Flok. I 1890 viste den sig første Gang 4de Juni. — I 1893 var den, efter Helms, almindelig i Smaaflokke langs Kysten Nord for Arsuk i Midten af Maj. Ved Arsuk ynglede den almindelig, lige saa talrig som inde i Fjorden ved Ivigtut. I Slutningen af Maj holdt den sig tildels omkring Bygningerne i Arsuk; i Juni og Juli levede den spredt omkring ved Redepladserne; i August og September viste den sig igjen flokkevis i og omkring Byen, og Tallet tiltog til henimod Slutningen af September, da det aftog stærkt ved indtrædende Frost; i Begyndelsen af Oktober var der kun faa; 8de Oktober bleve de sidste sete. 17de Juni fandtes en Rede med 5 Æg; 15de Juli vare Ungerne udfløjne. 20de Juni fandtes en anden Rede med 2 Æg; 15de Juli indeholdt den næsten flyvefærdige Unger.

Ved Narsalik Syd for Frederikshaab skød Krabbe en Graasisken af den lyse Race 21de September 1889 (skjænket til Museet); andre bleve ikke sete.

Ved Frederikshaab viste den mørke Race sig første Gang i 1893 10de Maj, efter Helms.

(*Cannabina linaria.*)

Fra Fiskenæs haves i Museet Skind i Sommerdragt af den mørke Race. Fra samme Egn nævnes den af Finsch fra Sommertiden.

Fra Fiskenæs haves i Museet ogsaa Skind af den lyse Race, i Vinterdragt. Ogsaa Finsch nævner den, i 1877, fra samme Sted som skudt 28de Oktober.

I Brev af 1823 omtaler Holbøll den lyse Race som iagttagen ved Godthaab i November og December. Tre Skind af Hunner af den lyse Race fra Ameralik ved Godthaab, Februar 1824, indsendte af Holbøll, haves i Museet; ligeledes et Skind fra Godthaab 1841, i Vinterdragt. — Fencker nævner Arten som almindelig ved Godthaab i September 1892 og som set i Begyndelsen af April 93.

Ved Holstenborg er efter Brummerstedt den mørke Race Trækfugl, kommende om Foraaret. Den lyse Race sees undertiden om Vinteren. — Inde i Landet Øst for Holstenborg saa Kielsen i 1830 midt om Vinteren store Flokke af den lyse Race. — Paa en Nunatak Isugdlersuak i Indlandsisen indenfor Kangerdlugsuak-Fjord, Øst for Holstenborg, paa 67°, blev Arten set af J. A. D. Jensen 9de August 1884.

Paa Øen Krajok ved Egedesminde saa Traustedt Arten i Smaaflokke i første Halvdel af Juni 1892. Skind af den mørke Race haves i Museet fra samme Egn.

Ved Christianshaab nævnes Arten af Fencker 4de Maj 1880; Rede med friske Æg indbragtes 18de Juni. I September 81 viste den sig usædvanlig talrig. 19de Maj 82 nævnes den ogsaa som almindelig. Æg toges 27de Juni 83 og 18de Juni 84. — Fra Christianshaab haves i Museet Skind af baade den mørke og den lyse Race fra Maj 1882.

Fra Jakobshavn haves i Museet Skind af den mørke Race i Sommerdragt og af den lyse Race i Vinterdragt.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes Arten af Giesecke i 1807. — Skind af den mørke Race i Sommerdragt haves i Museet fra Godhavn. — Kumlien fandt den i Sommeren 1878 almindelig ynglende paa Disko.

Paa Fjeldene mellem Ritenbenk og Umanak, paa Nugsuak Halvø, saa Holbøll i Februar 1826 flere Flokke af den lyse Race. — Ved Ritenbenk saa Fencker den lyse Race 8de April 1891. — Inderst i Umanak-Fjord saa Vanhöffen den i 1892—93 baade Sommer og Vinter.

Ved Upernivik skal, efter Fencker, den lyse Race være almindelig; den mørke findes derimod ikke. I September 1884 var den at se i Smaaflokke, ret talrig. 1ste Maj 87 nævnes den som almindelig. Flere Flokke bleve sete 18de April 89. To saaes 18de April 90.

Som ynglende ved Angmagsalik nævnes Arten af J. Petersen i 1897. I 1895 kom den i de sidste Dage af April.

Omkring de indre Grene af Scoresby-Sund fandtes, efter Bay, den lyse Race ret almindelig i 1891—92. I Yngletiden blev den set ved Bunden af Gaasefjord, paa Gaaseland, paa Milnes-Land overfor Røde-Ø og ved Nordbugten ved Nordvestfjord. Paa Gaaseland viste den sig først i en Højde af omtrent 1200 Fod og var da meget almindelig; ved Bunden af Gaasefjord fandtes den ynglende i en Højde af 800 Fod. Paa den lave og ikke store Danmarks-Ø var den ikke at se undtagen i Træktiden, og ved den ydre Del af Scoresby-Sund blev den om Sommeren ikke set. I September 1891 var den tilstede paa Danmarks-Ø i Smaaflokke; Mængden aftog efterhaanden, og 7de Oktober bleve de sidste sete. 1ste Februar 1892 blev samme Sted en enkelt set; 10de Marts kom to, og 16de og 23de Marts og 9de April viste sig smaa Flokke; Flokke eller enkelte vare derefter at se næsten daglig indtil Maj; men allerede 4de Maj syntes de at være helt forsvundne fra Øen og at være rejste til Ynglestederne. En Rede med to Æg fandtes 1ste Juni ved Bunden af Gaasefjord, paa en Skraaning mellem Pile, bygget af Græs, Rødder og Dun. En Graasisken, der blev skudt 10de Juli, havde Maven fyldt med smaa haardskallede Frø. (En Hun i Sommerdragt og en Han i Vinterdragt hjembragtes.)

Adskillige Smaafugle, der mentes at være „*Fringilla linaria*“, saa Scoresby mellem Klipperne ved Kap Hope og forskjellige Steder paa Jameson-Land i Sommeren 1822.

Af den lyse Race iagttog Pansch to sammen mellem store Stene og Klippeblokke paa en ellers frodig planteklædt Bjergskraaning nær ved Waltershausen-Gletscher i Kejser-Franz-Josephs-Fjord i Begyndelsen af August 1870. Den ene blev skudt og omtales af Finsch.

Paa Vandring over Davis-Strædet har Holbøll set den mørke Race, derimod ikke den lyse.

Arten er circumpolar. Fra Færøerne, Island og Jan Mayen kjendes den kun som mere tilfældig; derimod yngler den i Norge,

(*Cannabina linaria.*)
Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet. Den er tilbøjelig til at frembringe Racer, der kunne se ret forskjellige ud, men dog ere alt andet end fast skilte; men ogsaa Racerne synes nærmest at være circumpolare; mindst udbredt er maaske *var. canescens.*

124. **Loxia leucoptera** Gmel. **Hvidvinget Korsnæb.**

Loxia leucoptera: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 92. — Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 8.

Loxia leucoptera Gmel. (& *L. bifasciata*): Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Loxia leucoptera* Gmel. & *L. bifasciata* (Brehm): Dresser, Birds of Europe, IV, 1877. — *Loxia leucoptera*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Loxia leucoptera* Gmel.: Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — *Loxia bifasciata* Brehm & subsp. *leucoptera* Gmel.: Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XII, 1888.

Det Hvidvingede Korsnæb har nogle faa Gange vist sig i Grønland, paa Øst- og Vestkyst.

En hel indtørret Fugl, i rød Dragt, medbragtes af en Grønlænder fra Østkysten til en Handelsplads paa Sydkysten som en stor Sjeldenhed; den blev kjøbt af Monrad, der gav den til Museet i Kjøbenhavn (hvor den ikke mere findes), og den er omtalt af Reinhardt sen. i 1838. Tre indtørrede Fugle, i graa Dragt, fra Yderøerne ved Julianehaab, vist fundne døde, modtog Museet i 1856 fra Kielsen. Et Skind, i rød Dragt, fra Grønland, kom til Museet i 1857 fra Kjærbølling.

Arten er circumpolar. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador. I Vest-Europa viser den sig kun mindre almindelig, vist oftest paa Vandring fra Nord-Rusland eller Sibirien.

125. **Xanthocephalus icterocephalus** (Bonap.).

Icterus frenatus Licht.?: Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43, p. 74. — *Agelæus perspicillatus* (Licht.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 7.

Xanthocephalus icterocephalus Baird: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Xanthocephalus longipes* Swains.: Sclater, Catal. Birds Brit. Mus. XI, 1886. — *Xanthocepalus xanthocephalus* (Bonap.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Er en Gang set i Syd-Grønland.

En Hun skudt ved Nanortalik 2den September 1840 (ikke 1820) blev af Kielsen indsendt til Museet i Kjøbenhavn.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Pelslandene, hvor den skal findes indtil 58° N.B., men ikke i den østlige Del; dog skal den strejfe vidt omkring.

126. **Scolecophagus ferrugineus** (Gmel.).

Scolecophagus ferrugineus (Gmel.): Winge, Vidensk. Medd. 1895, p. 65. *Scolecophagus ferrugineus* Swains.: Baird, Brewer, Ridgway: Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, II, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Scolecophagus ferrugineus* (Gmel.): Sclater, Catal. Birds Brit. Mus. XI, 1886. — *Scolecophagus carolinus* (Müll.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887.

Er en Gang set i Syd-Grønland.

Et Skind af en Han skudt paa en af Yderøerne ved Frederikshaab 13de Juli 1889 er sendt Museet af Kolonibestyrer Petersen.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador, hvor den er almindelig.

127. **Zonotrichia leucophrys** (Forster).

Fringilla leucophrys: Reinhardt sen., Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 99, pl. I. — Reinhardt jun., Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1842—43, p. 75. — Holbøll, ibd., p. 396. — *Zonotrichia leucophrys* (Gmel.): Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 7. — Helms, Vidensk. Medd. 1897, p. 222.

Zonotrichia leucophrys Swains.: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Zonotrichia leucophrys* (Forst.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XII, 1888.

Er kun et Par Gange set i Syd-Grønland, men yngler der dog maaske undertiden.

En Han skød Holbøll 16de August 1824 ved Ujaraksoak, inde i Godthaab-Fjord; han hørte dens klare Lokkestemme og maatte tro, ar den havde Hun eller Unger i Nærheden. Skindet indsendtes til Museet i Kjøbenhavn. — En lille Flok skal efter Holbøll være set ved Godthaab i Efteraaret 1824. — En Han fra Vesterøen ved Fiskenæs fra 4de Oktober 1840 er af Kielsen sendt til Museet. (De her opgivne Tider og Steder ere de oprindelig til Museet meddelte; hos Holbøll synes der at være indløbet nogle Fejl.) — I Juni 1894 blev en fanget tilsøs i Nærheden af Kap Farvel, som meddelt af Fencker og Krabbe hos Helms.

Arten, ogsaa Slægten, er amerikansk. Dens nærmeste Hjemsted er Labrador.

128. **Emberiza lapponica** (L.). **Laplandsverling.**

Fringilla lapponica L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 119. — *Emberiza calcarata*: Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 395. — *Plectrophanes lapponicus* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82 kun Navnet).

(*Emberiza lapponica.*)

Plectrophanes lapponicus (L.): Dresser, Birds of Europe, IV, 1872. — *Plectrophanes lapponicus* Selby: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — *Centrophanes lapponicus*: Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Calcarius lapponicus* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XII, 1888.

Vestgrønlandsk. Narksarmiutak, Markbeboer, fordi den holder til paa Sletterne. (Fabricius.) — Narssarmiutak. (Rink, Helms.) — Østgrønlandsk. Ivssormijitak. (Rink.)

34 grønlandske Skind foreligge, af unge og gamle, ikke afvigende fra Skind fra Europa.

Laplandsverlingen er almindelig som ynglende langs det meste af Grønlands Vestkyst; hvor langt den gaar mod Nord, er ikke oplyst; endnu ved Upernivik findes den. Paa Østkysten er den ogsaa funden ynglende. Som Trækfugl kommer den til Syd-Grønland oftest i Begyndelsen af Maj eller senere, til Nord-Grønland mest i Juni; i September eller senere, naar Sneen kommer, vandrer den bort. Den opholder sig mest paa Enge og Sletter inde i Fjordene. Føden er mest Frø, især af Pil. Reden bygger den paa Jorden skjult i Græsset, af Græs, Mos, Rødder og inderst Fjer, især af Ryper. Æg ere fundne fra 28de Maj til 6te Juli.

Ved Julianehaab viste den sig i 1840 første Gang 2den Maj, skriver Jørgensen i sin Dagbog. — Rede med Æg fra 28de Maj 1849 har Museet modtaget. — I Sommeren 1894 saa Bruun den overalt paa Strækningen mellem Julianehaab og Ivigtut, langs Kysten og inde i Fjordene. Ved Kagsiarsuk i Igaliko-Fjord var der mange. Rede med Æg fandtes ved Narsak 18de Juni. Efter Grønlændernes Opgivelse skulde den komme i Maj, aftage i August og forsvinde i September-Oktober.

Ret almindelig ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88; i selve Ivigtut-Dalen rugede i 1886 omtrent 10 Par og i 1887 og 88 omtrent dobbelt saa mange. I 1886 blev den første Gang set 24de Maj. I 1887 kom den første 22de Maj; den sidste blev set 30te August. I 1888 blev den første set 20de Maj, og 23de Maj var den almindelig; den sidste viste sig 30te August. Den fandtes kun paa fugtige Steder dækkede med Græs og spredte Buske, og den blev ikke set højere end 200 Fod over Havet. 16de Juni 1887 fandtes en Rede, med 7 nylig lagte Æg, stillet dybt i Mos

ved Roden af en Pilebusk. 3dje Juli blev der set en nylig udfløjen Unge. — I 1890—91 fandt Helms den ligeledes ret almindelig ynglende i alle Dalene omkring Ivigtut. I 1890 blev den set første Gang 12te Maj, en Han; 2den Juni vare baade Hanner og Hunner almindelige i Pilekrattet i Dalen ved Ivigtut; i August aftog Tallet; i September bleve kun enkelte sete, den sidste 14de September. I 1891 viste der sig 10 Hanner 12te Maj efter en stærk Snestorm. Den opholdt sig mest i de flade Dale ved Fjordene og foretrak sumpet Mosebund med Tuer og lidt Buske; aabne Pletter i de store Pilekrat tiltalte den øjensynlig meget. „I størst Mængde fandtes den paa et Fladland ved Kornok-Fjord, et Par Mil Syd for Arsuk-Fjord. Her vare golde smuldrede Klipper, hist og her bevoxede med lidt Pilekrat, ellers med Blaabær og Revlinger; talrige Smaasøer laa spredte omkring. Den saaes her overalt, navnlig siddende paa store Klippeblokke. Paa et lille Stykke saaes 10—12 Hannner 29de Juni 1890; 26de Juli fandtes ingen mere paa dette Sted". 20de Juni 1890 fandtes en Rede med 6 Æg, 13de Juli igjen en Rede med 6 kun lidt rugede Æg. 27de Juni bleve Han og Hun sete bærende Sommerfugle-Larver til Ungerne; en udfløjen Unge blev første Gang set 12te Juli.

Ved Arsuk i 1890 saa Krabbe 4de Maj 2 sammen, 9de Maj igjen 2 og 13de Maj 3, ellers ingen. I 1891 14de og 15de Maj i Storm og Regn var der mange; et Sted sad 13 sammen; alle de sete vare Hanner paa en nær; da det et Par Dage efter blev smukt Vejr, forsvandt de fuldstændig. — I 1893 fandt Helms den ynglende faatallig ved Arsuk og langs Kysten; flere Par ynglede ved Kysten Nord for Arsuk og nogle neppe en halv Mil Øst for Arsuk; men i det hele var den langt sparsommere ved Kysten end inde i Fjorden, og paa Øerne udfor Kysten saaes den aldeles ikke. I Slutningen af August og i September viste den sig enkeltvis, eller nogle faa sammen, ved Kysten; det første Frostvejr i Slutningen af September bragte den til at forsvinde.

Ved Frederikshaab saa Helms de første i 1893 12te Maj, 2 Hanner og 1 Hun; de følgende Dage saaes nogle ved Kysten.

Fra Fiskenæs haves Skind i Kjøbenhavns Museum. Fra samme Egn nævner Finsch Skind samlede i Maj, Juni og Juli.

Til Godthaab kommer den, efter Holbøll, i de første Dage af Maj; men Trækket kan vare hele Maaneden igjennem. I Brev af 1822 omtaler han den som sjelden ved Kysten, men almindelig inde i Land.

(*Emberiza lapponica.*)

Ved Holstenborg findes den, efter Brummerstedt, som ynglende. Æggene lægges i Juni. I September trække den bort.

Ved Aulatsivik-Fjord, Syd for Christianshaab, iagttoges den af Kolthoff i Juli 1883.

Æg fra Egedesminde har Museet modtaget i 1861.

Ved Christianshaab nævnes den af Fencker 18de Maj 1880; 11te Juni indbragtes de første Æg. I 82 iagttoges den første Gang 18de Maj; 19de Maj var den talrig. 12te Juni 83 fandtes Æg.

Under 20de Maj 1881 skriver Fencker, at den allerede for nogle Dage siden var set ved Klaushavn.

Skind fra Jakobshavn findes i Museet.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807 og 1812. — Til Godhavn skal den efter Holbøll komme først i Juni. — Ogsaa Kumlien fandt den almindelig ynglende paa Disko i Sommeren 1878.

Ved Ritenbenk kom den, efter Fencker, i 1891 i de første Dage af Maj. I Juni nævnes den som ynglende paa Ritenbenk-Ø.

Inderst i Umanak-Fjord, fandtes den i 1892—93 af Vanhöffen ret almindelig, ogsaa ynglende.

Ved Upernivik nævnes den af Fencker som temmelig almindelig enkelte Aar. I 1884 opføres den som ikke sjelden ved Augpalartok. I 86 vare flere at se ved Upernivik 20de Maj; særlig talrig viste den sig ogsaa i Begyndelsen af September. I 87 viste den sig 17de Maj, og sidst i Maj var den almindelig. I 88 var den ret talrig 18de Maj. I 89 nævnes den under 19de Maj som kommen i disse Dage, og 15de Juni fandtes dens Æg. 23de Maj 90 var den der i større Mængde.

Som ynglende ved Angmagsalik nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1895 skal den være kommen i de første Dage af April.

Paa Østkystens nordlige Del nævnes den af Pansch som ingenlunde almindelig. Den første i 1870 blev set ved Sabine-Ø 9de Maj; igjen den 16de Maj viste en enkelt sig.

Paa Shannon-Ø bleve to Hanner skudte 26de Juli 1870, meddeler Finsch.

Paa Vandring over Davis-Strædet har Holbøll set den.

Arten er circumpolar. Den yngler i Norge, Labrador og paa Vestkysten af Davis-Strædet; paa Island og Jan Mayen synes den at komme mere tilfældig.

129. Emberiza nivalis L. Snespurv.

Emberiza nivalis L.: Fabricius, Fauna Groenl., 1780, p. 117. — Holbøll, Naturhist. Tidsskr., Bd. 4, 1843, p. 394. — *Plectrophanes nivalis* (L.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 82 (kun Navnet).

Plectrophanes nivalis (L.): Dresser, Birds of Europe, IV, 1873. — *Plectrophanes nivalis* Meyer: Baird, Brewer, Ridgway, Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, I, 1874. — Coues, Key N. Amer. Birds, 1884. — *Plectrophenax nivalis* (L.): Ridgway, Manual N. Amer. Birds, 1887. — Sharpe, Catal. Birds Brit. Mus. XII, 1888.

Vestgrønlandsk. Kopanauarsuk eller Kopanungarsuk, af Kopak, en Revne, fordi den bygger i Revner mellem Stene; Hannen kaldes ogsaa Amauligak, af Amaut, en Barnepels, efter dens sorte Ryg-Tegning (sammenl. *Somateria mollissima*). (Fabricius.) — Kupanavarsuk. (Rink.) — Kupaluarsuk. (Helms.) — Østgrønlandsk. Pisirajik, Pisek. (Rink.)

31 grønlandske Snespurve-Skind foreligge, af unge og gamle, ikke afvigende fra europæiske.

Snespurven er almindelig som ynglende langs alle Grønlands Kyster. De fleste vandre bort for den koldeste Aarstid; men en lille Del, baade Hanner og Hunner, bliver tilbage i Landet om Vinteren, efter Holbøll flere i Nord- end i Syd-Grønland, vel fordi Snefaldet dér oftest er mindre end her; i den Tid, Solen ikke kommer over Synskredsen, er Snespurven dog kun sjelden set i Nord-Grønland, derimod oftere i Vinterens koldeste Del, i Februar. De, der vandre, komme tilbage til Syd-Grønland oftest i Begyndelsen af April, til Nord-Grønland midt i April eller senere; endnu i Juni kunne de sees vandrende over Davis-Strædet. Den færdes mest mellem Bjergene, ogsaa om Vinteren mere inde i Landet end ved Kysten; langt inde paa Indlandsisen er den set. Dens Føde er Frø og Bær, især af *Polygonum viviparum*, *Empetrum* og *Vaccinium*, ogsaa Insekter og deres Larver, hvormed Ungerne særlig fodres; Insektlarver tager den undertiden ved Grønlændernes Huse. I Huller mellem Stene paa Bjergskraaninger bygger den oftest Reden, af Græs, Mos, Fjer, især af Ryper, og Uld, især af Ræve. Æg ere fundne fra 25de Maj til 25de Juni. Efter Yngletiden samles den i Flokke.

Ved Nanortalik saa Vahl flere i Vinteren 1828—29.

(*Emberiza nivalis.*)

Ved Julianehaab nævnes den af Jørgensen, i hans Dagbog, som i 1840 set første Gang 11te April. Fuldvoxne Unger vare at se 11te Juni. — Bruun fandt den i Sommeren 1894 almindelig overalt langs Kysten og i Fjordene. Efter Grønlændernes Udsagn skulle enkelte overvintre.

Ved Ivigtut fandt Hagerup den i 1886—88 talrig om Sommeren; men om Vinteren saa han ingen. I 1886 vare de fleste borte 15de Oktober; de sidste bleve sete 25de Oktober. I 1887 blev en enkelt set 30te Marts, igjen en 3dje April og 5 eller 6 den 4de April, en Flok paa 20—30 den 8de April og enkelte en Uge senere; almindelig var den ikke før 23de April; de sidste bleve sete 17de Oktober. I 1888 blev den første set 5te April; den 7de og de følgende Dage bleve adskillige sete, og fra 13de var den almindelig; 5te Maj blev en Flok paa 40 set blandt Buskene i Dalen, hvor Arten ellers ikke havde vist sig; 15de Oktober var den endnu almindelig. De første Æg bleve fundne 26de Maj, de sidste 14de Juni. De fleste Reder fandtes paa Bjergskraaningerne i en Højde af fra 50 til 300 Fod over Havet; men Fuglene bleve ogsaa, skjønt sjelden, i Yngletiden sete i en Højde af 2000 Fod. — Ogsaa Helms fandt den, i 1890—91, ynglende overalt omkring Ivigtut. Fra Midten af August 1890 til lidt hen i Oktober viste den sig flokkevis, indtil 50 sammen, unge og gamle; fra Midten af Oktober vare kun enkelte at se; 1ste November fandtes endnu 2 omtrent 1000 Fod tilvejrs, 18de og 19de November ligeledes 2. I 1891 viste den første sig 1ste April; 6te og 7de var der igjen nogle faa, 8de Smaaflokke paa indtil 10. 10de April var der om Natten faldet over to Fod Sne, og om Morgenen kom en Del Flokke Snespurve fra Øst til Ivigtut; omkring Husene og paa en Mødding sad ofte over 100 sammen. Senere i April saaes den ofte i Mængde i og omkring Ivigtut; især naar der var faldet dyb Sne, kom den i store Flokke ned til Byen og søgte Føde omkring Husene; det samme gjentog sig ved nogle store Snefald i Maj. Indtil 17de April saaes udelukkende Hanner, den Dag en enkelt Hun; 21de April saaes mange Hunner; men Hannerne være dog stadig i Overtal. I første Halvdel af Juni traf man den oftest parvis; dog saaes endnu 6te Juni en Flok paa 20, Hanner og Hunner. Æg fandtes i Juni. De første udfløjne Unger bleve sete 1ste Juli, og i Midten af Juli vare Ungerne allevegne talrige.

Ved Arsuk var den, efter Krabbe, i 1889—90 almindelig som

ynglende. I 1889 blev den sidste set 7de November. I 1890 blev den set første Gang 5te April, en enkelt; 12te April var der en Flok paa omtrent 12; derefter var den at se daglig. — Ogsaa Helms fandt den i 1893 ynglende overalt ved Arsuk og langs Kysten, lige saa almindelig som inde i Fjordene. Hunnerne, der kom senere end Hannerne, havde først midt i Maj naaet deres fulde Tal. I April og den største Del af Maj var den at se flokkevis, senere parvis. Udfløjne Unger bleve første Gang sete 9de Juli og ofte i de følgende Dage; men endnu 5te og 7de August var der lige udfløjne Unger. Sidst i August begyndte den igjen at flokkes; ved Midten af September bleve Flokkene større; 19de September kom flere Flokke paa henved 50 flyvende ind ad Fjorden; ved Midten af Oktober aftog Tallet.

Ved Frederikshaab har Fabricius fundet den almindelig. — Samme Sted saa Vahl den i stor Mængde i Maj 1828. — 31te Marts nævner Jørgensen, i sin Dagbog, som den Dag, de første viste sig i Foraaret 1842.

Fra Fiskenæs nævner Finsch Skind af baade gamle og Unger.

Ved Godthaab, dybt inde i Fjorden, nævnes den af Giesecke under 2den August 1808. Ved Husene i Godthaab viste den sig i 1809 første Gang 2den April; 25de November samme Aar var den endnu at se paa Stedet, hvad der skulde være usædvanligt; den skulde pleje at forlade Landet i Oktober. 6te April bleve de første sete i 1810. — Holbøll opgiver de første Dage i April som den Tid, da den plejer at komme til Godthaab. Som en af de faa Fugle, man ser inde i Land, nævnes den af Holbøll i 1823, i Brev, ligeledes af Vahl i 1831. Ogsaa om Vinteren havde Holbøll set den ved Godthaab. — Fencker saa den der i store Flokke i September 1892. I 93 viste den sig i de første Dage af April.

Omtrent 16 Mile inde over Indlandsisen Øst for Godthaab saa Nansen en enkelt 17de September 1888.

Ved Holstenborg skal den efter Brummerstedt komme sidst i Marts; sidst i Maj lægger den Æg, og sidst i Juni har den Unger; i Oktober sees den ikke mere.

Ved Bunden af Aulatsivik-Fjord Syd for Christianshaab nævnes den af Kolthoff i Juli 1883.

Paa Øen Krajok ved Egedesminde nævner Traustedt den som ynglende i første Halvdel af Juni 1892.

Ved Christianshaab saa Fencker den i 1881 første Gang i

(*Emberiza nivalis.*)

større Mængde 17de April. I 82 bleve de første sete 23de April. 7de Januar 83 blev en skudt.

Som hjemmehørende paa Disko nævnes den af Giesecke i 1807. Ved Godhavn saa han den første Gang i 1808 21de April, i 1812 6te Maj. Paa Sydkysten af Disko saa han nogle 21de Januar 1813. — Holbøll nævner første Halvdel af Maj som den sædvanlige Tid for dens Hidkomst til Godhavn. — Æg derfra har Museet modtaget i 1859. — I nyere Tid er den nævnet fra Disko af Nares, Kumlien, Stone og Ohlin.

Ved Ritenbenk saa Fencker den i 1891 første Gang 9de April. Paa Ritenbenk-Ø yngler den. 14de December 91 blev en skudt paa Arveprindsens-Ø; den var vel ved Magt trods Kulden. Midt i April 92 indfandt den sig ved Ritenbenk.

Paa Hare-Ø fandt Sabine den ynglende i 1818.

Paa Nugsuak-Halvø paa de højeste Fjelde mellem Ritenbenk og Umanak saa Holbøll en lille Flok i Februar 1826.

Ved Bunden af Umanak-Fjord fandtes den af Vanhöffen ynglende i 1893; den indfandt sig midt i April.

Paa Kysten Nord for Svartenhuk blev den set af Sutherland 29de Maj 1850.

Ved Upernivik findes den almindelig som ynglende, efter Fencker. 9de April 1885 blev den set ved Augpalartok. 13de April 86 kom den ved Prøven; 22de April viste den sig paa Upernivik-Øen; 8de Juni fandtes de første Æg. 3dje April 87 kom den ved Upernivik. 28de Marts 88 blev den set ved Augpalartok, omkring 20de April almindelig ved Upernivik. I 89 blev den set første Gang samme Sted 10de April. I 90 var den almindelig først i Maj; enkelte skulde have vist sig 24de og 25de April.

Ved Tasiusak, Nord for Upernivik, saa Bessels den i Mængde i Flokke paa Stranden i August 1871.

Paa Isen i Melville-Bugt blev den set af Sutherland først i August 1850. — Paa Thom-Øen i Melville-Bugt, paa 75° 41′, saa Astrup den i 1894 den 18de April, første Gang det Aar.

Paa Northumberland-Ø blev den set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 9de Juni 1873.

Fra Mc Cormick-Bugt nævnes den af Stone fra Juli 1891, og fra Tukto-Valley nævnes Reder tagne 19de og 21de Juni 1892. — Ved Bowdoin-Bugt saa Ohlin smaa Flokke 19de August 1894.

Ved Port Foulke nævner Hayes den i 1861 som kommende i

Begyndelsen af Juni. — Ved Polaris-House blev den set af Deltagere i „Polaris"-Rejsen 14de Maj 1873.

Ved Rensselaer-Bugt fandt Kane den almindelig. De sidste i 1853 bleve sete 4de November, de første i 1854 1ste Maj. Under 15de August 1854 siges, at Snespurvene begynde at flyve mod Syd i Smaaflokke.

Ved Thank-God-Harbour saa Bessels den i Flokke paa Stranden 4de September 1871. I 1872 saa han den første 14de Marts; 18de Maj bleve tre sete, og 22de nævnes igjen en enkelt. Efter Bessels ynglede den i Egnen.

Paa Lockwood-Ø, paa 83° 14′, saa Lockwood, paa Greely's Rejse, adskillige fra 13de til 15de Maj 1882, og talrig fandt han den lidt sydligere langs Kysten.

Ved Navy-Cliff paa Grønlands Nordøst-Hjørne, paa $81^1/_2$°, saa Astrup et Par Snespurve 2den Juli 1892.

Fra Østkystens sydlige Del nævnes den af Graah. — Vahl skriver i Brev af 1830, at den i Sommeren 1829 var at se dér allevegne i temmelig stor Mængde; første Gang blev den set 15de Maj, ved Nanusek (Nenese) paa 60° 28′. — Ved Anoritok, paa 61° 30′, blev den set af Nansen 29de Juli 1888.

Omtrent 10 Mile inde paa Indlandsisen Vest for Umivik, paa 64° 20′, saa Nansen en enkelt 31te August 1888; den kom flyvende og satte sig paa Sneen og fløj bort igjen mod Nord.

Ved Angmagsalik fandt Bay den yderst almindelig i September 1892. — Som ynglende i Egnen nævnes den af J. Petersen i 1897. I 1895 kom den enkeltvis 13de Marts; større Flokke kom i de første Dage af April. I 1896 blev den set i Egnen sidst i Marts, men ved selve Angmagsalik ikke før 15de April.

Ved Scoresby-Sund saa Bay den i 1891—92 overalt, baade inde i Fjorden og ude ved Kysten. Især syntes den at holde sig til klippefulde Egne; den var saaledes meget almindelig paa Neill's-Klipper, men blev ikke set paa den lave Sydkyst af Jameson-Land. Paa Danmarks-Ø blev den sidste i 1891 set 12te Oktober, den første i 1892 21de April. 30te Juni fandtes en Rede med 4 nylig udklækkede Unger og 2 Æg, 3dje Juli en Rede med 4 nylagte Æg. Rederne fandtes i Huller i Klipperne, i Stenrøs og gamle Eskimo-Grave; de vare fast byggede af tørt Græs og udforede med Fjer. 14de Juli saaes første Gang flyvefærdige Unger. Sidst i August samledes den i store Flokke.

(*Emberiza nivalis.*)

Paa Kysten mellem 70° og 75° blev den i Sommeren 1822 set af Scoresby, men kun i ringe Mængde. — Ved Kap Broer Ruys saa Bay flere Snespurve i Juli 1891.

Paa Østkystens nordlige Del fandtes den i 1869—70, efter Pansch og Finsch, overalt, baade ved selve Kysten og inde i Land. Den nævnes særlig fra Jackson-Ø, Hvalros-Ø, Pendulum-Ø og Shannon-Ø. I 1869 bleve de sidste sete 29de September. Til Sabine-Ø kom en enkelt 9de April 1870; fra 15de April var den at se overalt. Fra 15de til 26de April viste den sig i Smaaflokke paa indtil 5; men i de sidste Dage af April og i de tre første Uger af Maj blev der set Flokke paa 10 til 40 eller 60. Sidst i Maj fordelte de sig parvis. Midt i Juni blev den set ifærd med at bygge Rede. Ihjelfrosne fandtes flere i Foraaret 1870.

Paa Vandring over Davis-Strædet er den ofte set. — Udfor Kap Farvel blev der paa Parry's Rejse, som Richardson meddeler, 18de Juni 1821 set Flokke af Snespurve forfulgte af Vandrefalken. — Holbøll nævner den som en af de Arter, der oftest flyve ombord i Skibene i Strædet. — 29de April 1850 melder Sutherland om adskillige Snespurve, der i en Snebyge kom til Skibet ude i Davis-Strædet, paa 64° 48′ N.B., 54° V.L. — Normann har faaet den ombord paa Skibet 4de Juni 1867 paa 61° 1′ N.B., 35° 40′ V.L., med nordlig laber Kuling, klart Vejr. — 20de Maj 1888, meddeler Kolderup Rosenvinge, saaes i Løbet af Dagen adskillige Snespurve, enkeltvis, parvis eller i ganske smaa Flokke, trækkende tværs over Davis-Strædet til Grønland mellem 63° og 64° N.B. — Ogsaa af Arctander, Traustedt og Helms er den set over Davis-Strædet.

Over Havet Syd for Grønland har Normann set den kommende ombord paa Skibet 10de Juni 1867 paa 58° 39′ N.B., 48° 36′ V.L., med nordlig laber Kuling, diset Luft, og 11te Juni paa 58° 22′ N.B., 46° 26′ V.L., med nordlig laber Kuling, klart Vejr. (Skindene ere givne til Museet i Kjøbenhavn.)

Arten er circumpolar, almindelig udbredt over alle højnordiske Lande; den yngler ogsaa i alle Grønlands Nabolande: paa Færøerne, Island, Jan Mayen, Spitsbergen, i Labrador, paa Vestkysten af Davis-Strædet og paa Grinnell-Land.

Trods deres Tilvanthed til Grønlands Forhold maa Grønlands Fugle mangen en Gang give tabt overfor Vejrets Haardhed. Kulden alene synes ikke at være det værste for Fuglene; der meldes nok af og til om „ihjelfrosne“ Sneugler, Snespurve o. s. v.; men oftest har det vist været andre Forhold, der have medført Døden, og da især Sult som Følge af uheldigt Vejr, der har hindret Adgang til Føde. Fugtige Somre, med stadig Regn eller stærkt Snefald, og om Vinteren pludseligt Islæg over store Strækninger af Fjorde eller Hav synes derimod at være de største Kilder til Vanskjebne for Fuglene. Regn og Sne kunne især ødelægge Fuglenes Æg og Unger; mest udsatte i den Henseende ere vel de Fugle, der have Rede paa flad Grund; hvorledes fugtige Somre kunne ødelægge den største Del af Ederfuglenes Yngel, er jo omtalt af Holbøll; men uheldigt, og da vel især fugtigt Vejr synes endogsaa at kunne hindre et Fuglebjergs Beboere helt i at yngle, saaledes som Kielsen har iagttaget det for Ridens Vedkommende. Pludseligt Islæg kan være skjebnesvangert for de voxne Ænder og Alkefugle; de se sig paa én Gang omsluttede af Is til alle Sider, flyve forvildede omkring hid og did over Isen for tilsidst at dø af Sult og Kulde; hvorledes Ederfuglene derved kunne omkomme i millionvis, er omtalt af Holbøll og Jørgensen; hvorledes Lomvier og Søkonger kunne gaa tilgrunde, er nævnet af Fencker og Helms. Men hvad Vejret det ene Aar nedbryder, kan det oprette igjen et andet Aar.

Det Tab, som Falk, Ørn og Ugle, Ravn, de største Maager og Ræv kunne tilføje deres Medskabninger blandt Fuglene, maa i det store hele være forsvindende. De talrigste af „Rovfuglene“, Ravne og de største Maager, ere saa altædende, saa lidt bundne til at leve af andre Fugle, og de Rovfugle, som Falk og Ugle, der mest tage levende Bytte, ere saa faatallige, at deres Indflydelse paa den store Sværm af andre Fugle næsten ikke kan være til at mærke. Ogsaa Ræven er saa altædende og oftest saa afskaaren fra at naa Fuglenes Ynglepladser, at

heller ikke den kan have Indflydelse, hvorom det er værd at tale. Det er jo sikkert nok, at „Rovfugle“ og „Rovdyr“, under sædvanlige Forhold, ikke tage mere end en Del af det aarlige Overskud af de Dyr, der tjene dem til Føde; de udrydde dem ikke; i værste Tilfælde holde de deres Føde-Dyrs Tal noget lavere nede, end det ellers kunde være. (Herom og om lignende Spørgsmaal: Oluf Winge, Jægernes skadelige Dyr, 1886.)

En større Fare truer Grønlands Fugle fra Grønlændernes og Europæernes planmæssige og stadige Forfølgelse. Der er neppe nogen af de grønlandske Fugle, der er sikker for Efterstræbelse af Grønlænderne. Selv de mindste Fugle, som Stenpikker og Graasisken, fanges og dræbes, om ikke af andre, saa af Børn, i Leg eller for Øvelse. Og de voxne Grønlændere kjende ikke til Fredning, men dræbe Fugle af alle Slags til alle Aarstider, dels for at bruge dem, men dels ogsaa for Sport. I den Henseende ere Grønlænderne ikke bedre end saa mange Mennesker i Europa. Hvor ondt det end kan gjøre at se Fuglene saaledes mishandlede, kan det ikke nægtes, at der er mere Mening baade i Grønlænder-Børnenes „Leg“ med Fuglene og i de voxnes Maalskydning efter dem end i den hæslige ørkesløse Morskab med at slaa Dyr ihjel, der i „civiliserede“ Lande gaar under Navnet Jagtsport; for Grønlænderne er det jo en Livsbetingelse at kunne faa Fuglene fat. Hvorledes Grønlænderne forstaa at skaffe sig Fuglene og at udnytte dem, deres Kjød, Skind, Æg o. s. v., er udførlig oplyst af Fabricius. — Ganske særlig er det Maager, Alkefugle, Ederfugle og i Nord-Grønland desuden Stormfuglen, der efterstræbes; ogsaa af Ryper dræbes mange. Rink mente, i 1877, at der paa den danske Del af Vestkysten aarlig i Gjennemsnit blev dræbt omtrent 20000 Ederfugle og andre større Søfugle, 50000 Alke og mindre Søfugle og 12000 Ryper, og at der af Æg blev taget over 300000, for Størstedelen af Ederfugle. Maager, Alkefugle og Stormfuglen ere de, der lide mindst; deres Ynglepladser paa Klippevæggene ere oftest saa utilgængelige, at de dér i

det væsenlige have Fred. Værre er det for Ederfuglene, hvis Reder oftest ere lette at naa at plyndre; og for Ederfuglene ser det dobbelt galt ud, fordi Grønlænderne ikke ere næsten alene om at udnytte dem, men deres Dun, der jo mest tages fra Rederne, ere en vigtig Gjenstand for Handel med Europæerne. I 1840 skrev Holbøll, at den største Mængde Dun, der i et Aar var hjemsendt til Danmark fra Syd-Grønland, var 5807 Pund; fra Nord-Grønland sendtes vel halvt saa meget, altsaa omtrent 2950 Pund; man regner 12 Reders Dun til et Pund; altsaa maa omtrent 105000 Par Fugle dette Aar være plyndrede for deres Rede-Dun og da tillige for Størstedelen ogsaa for deres Æg; „thi saare sjelden lader en Grønlænder disse ligge, om de end ere halvt udklækkede.“ I 1877 skrev Rink, at Udførselen af Dun i Løbet af de sidste tyve Aar var gaaet ned fra 5600 Pund aarlig til 2000 Pund. Siden er den igjen jevnt aftagen, som det kan sees i de aarlige „Meddelelser fra Direktoratet for den kongelige grønlandske Handel“; i Aaret 1894—95 var den indhandlede Mængde ialt 603 Pund, deraf fra Syd-Grønland 209, fra Nord-Grønland 394. En saadan Nedgang er tilstrækkeligt Vidnesbyrd om Ederfuglenes Aftagen; men Nedgangen maatte kunne standses ved Fredningsbestemmelser i Lighed med dem, der haves i andre Lande, hvor Ederfuglene ere en vigtig Kilde til Erhverv. Endnu gjelder vist, hvad Holbøll skrev i 1840: „Her i Grønland behandles Ederfuglene paa det allerskammeligste; man ej alene borttager Æggene uden Skaansel, men baade fanger og skyder de gamle Fugle ved Rederne, forfølger og fanger de smaa Ællinger, saa snart de komme i Vandet, o. s. v. Desuden bliver der ej alene skudt en stor Del Ederfugle paa Trækket, men Grønlænderne fange en Mængde, især i Maanederne Januar, Februar, Marts og April, paa hvilken Aarstid de ikke sjelden udgjøre Vilkaaret for Grønlændernes Tilværelse paa flere Steder i Syd-Grønland, da deres Kjød, og nogle Ulke og Torsk, er det eneste, de have at spise.“ — At Grønlænderne, som de selv mene, have udryddet Sangsvanen

som ynglende i Syd-Grønland, er troligt nok; de forfulgte den i Fældetiden med Kajak paa Indsøerne. — Fra Grønlands Fauna er jo ogsaa Gejrfuglen forsvunden; men i Gejrfuglens Død have Grønlænderne vist kun en meget ringe Del af Skylden, som sagt af Steenstrup. — Alt i alt er den Fare, der truer Grønlands Fugle fra Mennesker, ikke meget stor; dertil er Landet altfor tyndt befolket; store Strækninger ere jo mennesketomme; kun 10639 Grønlændere levede i 1895 paa den danske Del af Vestkysten, der spænder over 13 Bredegrader, altsaa omtrent 200 Mile, opbrudt i utallige Øer og Tunger. At Grønlændernes Forfølgelse af Fuglene gaar langt tilbage i Tiden, lige saa langt tilbage som Eskimoernes Ophold i Landet, er selvfølgeligt, og det sees ogsaa af den Mængde Fugleknogler, der ere at finde i gamle eskimoiske Kjøkkenmøddinger; men endnu sværme Fuglene ved Grønlands Kyster. Skulde Grønland engang igjen, som før Istiden, blive mere tilgængeligt for baade Dyr og Mennesker, gid det da maatte ske paa en Tid, hvor man bedre end nu havde lært at skjønne paa uforstyrret Natur, saa at Grønland kunde vedblive at være, hvad det i sin Utilgængelighed væsenlig er nu, et Fristed for Fugle.

Foruden de Arter, der ere optagne i nærværende Oversigt, have følgende andre været opførte som grønlandske, men med Urette eller uden tilstrækkelig Sikkerhed:

Fuligula cristata. I Ibis, vol. II, 1860, p. 166, opgiver Walker at have faaet „*Anas fuligula*“ ved Godhavn i 1857, paa Rejsen med „Fox“, og derefter har Arten untertiden været optagen i den grønlandske Liste. Men i sin næste Fortegnelse over de Fugle, der iagttoges paa den paagjeldende Rejse (Journ. Roy. Dublin Soc. 1860) har Walker stiltiende udeladt den. Utvivlsomt havde det vist sig, at Bestemmelsen var urigtig.

Mergus cucullatus. Baird, Brewer & Ridgway nævne i Water Birds of N. Amer., vol. II, 1884, p. 121, „*Lophodytes cucullatus*“ som tilfældig i Grønland; men Hjemmel opgives ikke. Snarest er det vel en Fejlskrift.

Mergus merganser opførte Fabricius med Tvivl i Fauna Groenl., 1780, p. 77; han havde ikke selv set den. Den har senere med Rette været udeladt af den grønlandske Liste som aldrig funden i Landet. Men i Catal. Birds Brit. Mus., vol. XXVII, 1895, p. 475, nævner Salvadori et Skind af „*Merganser castor*“ ♂ ad. fra Grønland, fra Hume Collection. Dette maa dog vist være en Fejltagelse.

Anser erythropus blev i Vidensk. Medd. for 1853 opført af Reinhardt jun. som grønlandsk i Stedet for *Anser albifrons*, der hidtil havde staaet i Fortegnelserne; men Navnet blev dog senere igjen ombyttet med *A. albifrons.* — I Journ. Roy. Dublin Soc. 1860, p. 65, blev „*Anas erythropus*“ nævnet af Walker som ynglende paa Grønlands Vestkyst. Meddelelsen gjaldt *Anser albifrons.*

Lagopus albus. At der i Grønland kun findes én Art Rype, og at det ikke er Dalrypen (*Lagopus albus*), men Fjeldrypen (*Lagopus mutus*), har man længe vidst. Naar Ogilvie-Grant i Catal. Birds Brit. Mus., vol. XXII, 1893, p. 42, opfører „*Lagopus lagopus*“ (ɔ: *L. albus*) som hjemmehørende i Grønland, foruden *L. mutus*, er det en Fejltagelse. (Fejlen skal være rettet i et senere Arbejde af Olgivie-Grant.) — Ligeledes maa det være en Fejl, naar Shalow i Journal für Ornith., XLIII Jahrg., 1895, p. 470, opfører

en „*Lagopus lagopus*“ som hjembragt af Vanhöffen fra Grønland tilligemed „*Lagopus rupestris reinhardti*“.

Podicipes nigricollis. „*Dytes nigricollis*“ nævnes af Baird, Brewer & Ridgway, Water Birds of N. Amer., vol. II, 1884, p. 435, som funden i Grønland, foruden „*D. auritus*“. At det kun er ved Navne-Forvexling, at den er opført som grønlandsk, er allerede sagt af Stejneger, i The Auk, vol. II, 1885, p. 340—341.

Colymbus arcticus. I Appendix to the Narrative of a second voyage in search of a North-West Passage, by John Ross, 1835, p. XLIII, skriver James Ross om denne Art: „It is found abundantly in Greenland, which seems to be its chief breeding place“, og det omtales, hvorledes Grønlænderne bruge dens Skind. At Meddelelsen beror paa en Fejltagelse, er sikkert; Arten er endnu ikke set i Grønland.

Procellaria pelagica. To Skind fra „Groënland, voyage de Mr. Holbøll“ findes i Museet i Leiden, efter Schlegel, Muséum des Pays Bas, tom. VI, Procellariæ, 1863, p. 7. Arten har derefter været optagen i den grønlandske Liste. Som Newton har sagt, i Arctic Manual, 1875, p. 108, er Arten vel hjembragt af Holbøll, men neppe fra Grønland, snarest fra det aabne Atlanterhav. Det kan tilføjes, at hvis de paagjeldende Skind havde været fra Grønland, hvorfra Arten ellers ikke var kjendt, havde Holbøll afgjort sendt dem til Museet i Kjøbenhavn.

Oestrelata columbina (*Bulweria bulweri*). I Leiden-Museet skal findes et Skind fra „Groënland, par les frères Herrnhutiens“, efter Schlegel, Mus. Pays Bas, VI, Procellariæ, 1863, p. 9, og Arten har derefter været optagen i den grønlandske Liste. Men Opgivelsen er for ubestemt, Sandsynligheden for Forvexling er for stor.

Puffinus kuhlii (*P. cinereus*). I Museet i Leiden findes et Skind fra „Groënland, obtenu en 1863 de Mr. Möschler“, efter Schlegel, Mus. Pays Bas, VI, Procellariæ, 1863, p. 24, og derefter har Arten stadig været nævnet som grønlandsk. I Leiden-Museet findes ogsaa et Skind af en Fugl „tué près de Smyrne, obtenu en 1862 de Mr. Möschler“. Opgivelsen om *P. kuhlii* som grønlandsk er altfor usikker, Sandsynligheden for Forvexling altfor stor.

(*Puffinus fuliginosus* (*P. griseus*). Om denne Art skriver Dresser i Birds of Europe, vol. VIII, 1877: „Captain Feilden informs me that he observed it in company with *Puffinus major* sixty miles south of Cape Farewell on the 22nde June 1875.“ En sam-

stemmende Meddelelse giver Nares i Narrat. of a Voy. to the Polar Sea during 1875—76, vol. I, 1878, p. 7. Arten har ikke været opført i den grønlandske Liste; men den kunde have været optagen af dem, der medtage *Falco tinnunculus* o. s. v.)

Grus canadensis. Om „*Grus* —? (probably *fraterculus*)" skriver Kumlien i Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 88: „Common, especially during spring, at Godhavn". Dette er afgjort en Fejltagelse fremkommen ved Misforstaaelse af en eller anden Meddelelse. Kumlien selv har vel været i Godhavn, men ikke om Foraaret. Arten kjendes ikke fra Grønland.

Ægialitis semipalmata. „*Charadrius semipalmatus*" nævnes af Walker som grønlandsk, i Journ. Roy. Dublin Soc. 1860, p. 63, som funden baade paa Øst- og Vestkyst; men det siges dog ikke, at han har set nogen derfra. Meddelelsen er fra Walker gaaet over til Baird, Brewer & Ridgway, Water Birds of N. Amer., vol. I, 1884, p. 155, til Seebohm, Geogr. Distrib. Charadriidæ, 1888, p. 124, o. s. v. I Catal. Birds Brit. Mus, vol. XXIV, 1896, p. 253, opfører Sharpe endogsaa et Skind af en ikke fuldvoxen „*Ægialeus semipalmatus*" fra Grønland, fra Seebohm Collection. Men utvivlsomt beror det paa en Fejltagelse. (Se p. 152.)

Tringa subarqvata (*T. ferruginea*). I Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 87, skriver Kumlien om denne Art: „Not uncommon in North Greenland. Eggs were procured at Christianshaab, Greenland, through the kindness of Governor Edgar Fencker". Kumlien har øjensynlig ikke selv set Fuglen; hans Rejse havde heller ikke ført ham til Christianshaab; og intet har han hjembragt andet end de Æg, der vare blevne ham givne. Men den Oplysning han har faaet om de paagjeldende Æg, maa han have misforstaaet; intet er hverken før eller siden oplyst om *Tringa subarqvata* i Grønland. — Uheldigvis har Kumlien's Meddelelse faaet endnu fastere Form ved at gjengives af Brewer, der i Ibis, 4 ser., vol. 3, 1879, p. 375, i et særligt Stykke om denne Sag blandt andet skriver, at Kumlien „was so fortunate as to find the Curlew Sandpiper breeding in North Greenland, near Christianshaft (sic), in the summer of 1878. He mentions the species as not uncommon. Several eggs were procured through the attention of Governor Fencken (sic). Two examples of the eggs were brought home . . ." Derefter har Arten stadig været opført som grønlandsk af amerikanske Forfattere, ligeledes af Hagerup, skjønt baade Feilden, i Ibis for

1879, p. 486—487, og Reinhardt, i Vidensk. Medd. for 1881, p. 183, have gjort Indsigelse derimod.

Limosa lapponica. E. Sabine opførte i sin Fortegnelse over Grønlands Fugle (Transact. Linn. Soc. London, vol. XII, 1818) „*Scolopax lapponica*" som enstydig med Fabricius' „*Scolopax jardreka*", der dog efter Beskrivelsen klart nok har været *Limosa ægocephala* (eller en af dens allernærmeste Slægtninge).

Larus ridibundus. Navnet *Larus cinerarius*, som Fabricius med Tvivl opførte i Fauna Groenl., 1780, p. 101, regnes for at være enstydigt med *L. ridibundus.* Hvad Fabricius havde haft for Øje, var utvivlsomt *L. sabini.* — I Manuel d'Ornithologie, 2 éd., part. 2, 1820, p. 784, skriver Temminck under *Larus ridibundus*: „La mouette rieuse du Groenland et de tout le cercle arctique diffère un peu de celle de nos climats" etc. At dette maa bero paa en Fejltagelse, er allerede oplyst af Reinhardt sen. i Tidsskr. f. Naturv., Bd. 3, 1824, p. 77. Arten er endnu ikke set i Grønland.

Larus canus opføres af O'Reilly i Greenland, etc., 1818, p. 143, som „not frequently seen" i Davis-Strædet. Der sigtes maaske snarest til *L. leucopterus,* der ikke ellers nævnes.

Larus fuscus nævnes ligeledes af O'Reilly. Det er vel snarest *L. marinus,* Ordene skulde gjelde.

Sterna hirundo auct. (*fluviatilis* Naum.). I Hagerup's Birds of Greenl., 1891, p. 47, er der opført to Arter *Sterna* som hjemmehørende i Grønland, skjønt der i Virkeligheden kun er fundet én Art, *Sterna macrura.* Sagen er, at Hagerup havde opført den almindelige grønlandske Terne under Navnet *S. hirundo*, et Navn, der undertiden, og ikke med Urette, bruges for den Art, der oftest kaldes *S. macrura.* Men Udgiveren, Chamberlain, har taget Navnet *S. hirundo* i den Betydning, hvori det sædvanlig bruges, som enstydigt med *S. fluviatilis* Naum., og har derfor tilføjet, som en anden Art, *S. paradisea,* et Navn, der er enstydigt med *S. macrura.*

Fratercula cirrhata. I en Afhandling: Tordmulens, (Alcæ Tordæ Linn.) Hushållning, jämte några Anmärkningar öfver Alkslägtet i allmänhet (Vetensk. Akad. Nya Handlingar, tom. IX, 1788, p. 205) er Ödmann paa uforklarlig Maade kommen til at skrive, at Fabricius havde opdaget „*Alca cirrhata* Pall." ved Grønland. Fabricius selv har nedlagt Indsigelse derimod (Vidensk. Selsk. Skr., Bd. 6, 2det Hefte, for 1812, p. 246). — Möschler opgiver at have modtaget den fra Grønland i 1846 (Journ. f. Ornith.

1856, p. 335); men der synes at være Grund til at tvivle om Meddelelsen (se p. 19). Newton (Arctic Manual, 1875, p. 108) og senere Reinhardt (Vidensk. Medd. 1881, p. 189) have begge udeladt Arten af deres Fortegnelser. Arten er nordpacifisk; men andre pacifiske Alkefugle skulle have vist sig ved Amerikas Atlanterhav-Side (se bl. a. Kumlien, Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 103, og Allen, The Auk, vol. II, 1885, p. 388), saa at der for den Sags Skyld ikke er noget umuligt i, at Meddelelsen kunde være rigtig.

Phalacrocorax graculus. „*Pelecanus cristatus*" opførte Fabricius med Tvivl, efter Grønlændernes Beskrivelse, i Fauna Groenl., 1780, p. 90; men senere er intet oplyst om den i Grønland, og den er udgaaet af Fortegnelserne. I et Brev fra 1823 meddeler Holbøll, at det grønlandske Navn, som Fabricius opgiver for den, bruges om Ungen af *Colymbus glacialis.*

Falco tinnunculus. Efter E. Sabine (Supplem. Append. Parry's Voy. in 1818—20, p. CCX) fløj en Taarnfalk ombord i et af Parry's Skibe udfor Kap Farvel sidst i September eller først i Oktober 1820. Men den viste sig i saa lang Afstand fra Land, at den neppe med Rette derefter kan kaldes for „grønlandsk". Newton har dog, i Arctic Manual, 1875, p. 96, optaget Arten i den grønlandske Liste, og enkelte have fulgte ham deri.

Syrnium lapponicum. I Manuel d'Ornithologie, 2 éd., part. 3, 1885, p. 44, skriver Temminck under *Strix lapponica*: „j'en ai reçu deux autres tués au Groenland". At der er god Grund til at tvivle om denne Opgivelse, er sagt af Reinhardt sen. i Vidensk. Selsk. Skr., VII, 1838, p. 91, og Arten har heller ikke senere været opført som grønlandsk.

Colaptes auratus. En „*Picus auratus*" skulde Möschler have faaet fra Grønland i 1852 (Journ. f. Ornith., 1856, p. 335), og den har derfor hidtil været opført blandt grønlandske Fugle. Men muligvis kunde der være sket Forvexling med et Skind fra Labrador, hvor Möschler vist ogsaa havde Forbindelser. (Se p. 19.)

Empidonax pusillus. At de to grønlandske Fugleskind, som Reinhardt jun. havde henført til *Tyrannula* (eller *Empidonax*) *pusilla*, rettere vare at henføre til *Empidonax flaviventris*, var efter Beskrivelsen indlysende; Reinhardt har selv senere, i Fortegnelserne i Museet i Kjøbenhavn, bestemt dem som *E. flaviventris*, og til samme Art ere de henførte af Baird, Brewer & Ridgway,

Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, vol. II, 1874, p. 378. Rettelsen er undgaaet Kumlien's Opmærksomhed; den *E. flaviventris*, som han fik ombord paa Skibet udfor Kap Farvel, opførte han som ny for Grønland, i Bull. U. S. Nat. Mus., Nr. 15, 1879, p. 81. Fejlen er gjentagen i Hagerup's Birds of Greenl., 1891, hvor baade *E. flaviventris* og *E. pusillus* staa opførte som grønlandske.

Alauda arvensis. Hvorledes Lærken er kommen ind i den grønlandske Liste, er ikke klart. I Journ. f. Ornith., 1869, p. 117, skriver v. Droste i en tilfældig Anmærkning: „In Amerika und Grönland wurden nur 2 versprengte Exemplare erlegt"; nogen Hjemmel anføres ikke. Paa lignende Maade, som sjelden Gjæst i Grønland, omtales den af Dresser i Birds of Europe, vol. IV, 1871, og det samme gjentages af Baird, Brewer & Ridgway i Hist. N. Amer. Birds, Land Birds, vol. II, 1874, p. 137, af Hagerup i Birds of Greenl., 1891, p. 58, i Check-List of N. Amer. Birds. 2 ed., 1895, p. 191, og flere andre Steder, men allevegne uden Hjemmel.

Dendroeca blackburniæ. (*Sylvicola parus* (Wils.): Reinhardt jun., Vidensk. Medd. 1853, p. 72. — *Mniotilta parus* (Wils.)?: Reinhardt jun., Ibis 1861, p. 6.) En Fugl, der maaske har været denne Art, blev skudt ved Frederikshaab 16de Oktober 1845 og af Holbøll indsendt til Museet i Kjøbenhavn; Skindet var i saa slet Tilstand, at Arten ikke lod sig bestemme, og det findes ikke mere i Museet.

(*Turdus pallasii*. Som grønlandsk kunde *T. pallasii* være optagen af dem, der have opført *Falco tinnunculus* o. a. paa den grønlandske Liste. Den er fanget paa et Skib paa Havet Syd for Grønland, paa 58° 48′ N. B., 49° 16′ V. L., 9de Juni 1867, med nordlig laber Kuling og diset Luft, og Skindet har Normann givet til Museet i Kjøbenhavn.)

Parus bicolor opførte Fabricius med Tvivl i Fauna Groenl., 1780, p. 123, efter Grønlændernes Beskrivelse; senere er Arten udeladt af Listen. Hvad Grønlænderne have sigtet til, er vist *Anthus aqvaticus*. (Se p. 278.)

Junco hiemalis nævnes af Gould, i Birds of Europe, vol. III, 1837, pl. 190, som „common in Greenland". At dette er en Fejltagelse, er sikkert.

Rettelser.

Side 15 Linie 9 f. n.: *carolinensis*, læs *carolina*. *corolinus*, læs *carolinus*.
Side 27 Linie 8 f. o.: 70°, læs 78°.

